

I.b Guvern Maniu /GGMironescu/ Maniu nov.'29-nov.'30

I.b Guvern Maniu /GGMironescu/ Maniu nov.'29-nov.'30.....	1
-----	10
Guvernul Maniu. Legislatura I. Sesiunea II . 1929 / 1930.....	10
-----	10
1.)General Averescu (P.P.) despre regimul PNȚ , nov.'29.....	11
#Regimul PNȚ.....	11
#Reforma administrativă=lovitură unității naționale.....	11
2.)I.G.Duca, Declarație la Congresul PNL de la Orhei, nov.'29.....	11
#Regimul PNȚ.....	11
#Poziția PNL.....	12
3.)10 nov.'29.Iuliu Maniu . "Un bilanț controversat ".....	12
#Atmosferă politică	12
#Declarațiile lui Maniu.....	12
/Caracterul agrar al țării.....	12
/Onorarea promisiunilor din opoziție.....	12
/Regența .Monarhia.....	13
/Încrederea țăranilor în PNȚ.....	13
4.)15 nov.'29.Mesajul Regal ,deschiderea sesiunii a II-a.....	13
[Consolidarea operei].....	13
[Parlamentul].....	13
[Armata,gral Henry Cihoski].....	13
[Justiția,Gr.N.Iunian].....	14
[Învățământ, N.Costăchescu].....	14
[Finanțe,Virgil Madgearu].....	14
[Agricultură,Ion Mihalache].....	15
[Industrie,dr.Aurel Vlad].....	15
[Comerț,dr.Aurel Vlad].....	15
[Sănătate,I.Răducanu].....	15
[Legislația muncii,I.Răducanu].....	16
[Ocrotiri sociale ,I.Răducanu].....	16
[Politica externă,GGMironescu].....	16
[Întregul guvern].....	16
5.)Proiectul de Răspuns la mesaj, 22 nov.'29.....	17
[Solidaritate Guvern-Parlament].....	17
6.)Virgil Grossu (PNȚ) , discurs la Mesaj, 26 nov.'29.....	17
#Bilanțul unui an de guvernare.....	17
#Boicotarea guvernării de către opoziție.....	18
7.)Ioszeff Willer (PNM, deputat de Ciuc), discurs la mesaj, 26nov.'29.....	18
Pompiliu Ioanițescu,Voicu Nițescu,Ed.Mirto,(intervenții).....	18
#Doleanțele partidului maghiar	18
#Nedreptăți la Legea administrației locale.....	18
#Absența legii Minorităților din Mesaj.....	19
#PNM nu va vota R la M.....	19
8.)Hegedus Nandor(PNM, gazetar,deputat Bihor) ,26 nov.'29.....	19
#Argumente istorice românești ,pentru cauza minorităților.....	20
-<Suplex libellum valachorum >.....	20
-1929.Legea administrației descentralizate.....	20
#1918.Rezoluția de la Alba Iulia.....	20
-Tradiții istorice și principii administrative românești.....	21
# România, stat poliglot !.....	22
# Spiritul wilsonian	22

()"Regătenii".....	22
()"Ardelenii ".....	23
#Constituția 1923.....	23
()Liberalii.....	23
()Ionel Brătianu.....	24
▫Regimul administrativ român	24
-Guvernarea liberală.....	25
▫ Regimul maghiar ptr.minorități.....	25
/Legea 44 /1868.....	25
▫Paralelă :regimul maghiar - regimul român.....	26
▫Doleanțele minoritarilor.....	27
9.) Pamfil Șeicaru (ziarist ind.) intervenție la sumar, 27 nov.'29.....	27
Jumanca, Sever Bocu, Șt.Cicio Pop(intervenții).....	27
▫Contribuția românilor la unire.....	28
-Alba Iulia.....	28
-Războiul.....	28
10.)dr.Iacob Pistiner, (PSD,deputat Cernăuți), discurs la mesaj, 27 nov.'29.....	28
Virgil Madgearu:intervenție.....	28
▫Guvernul Maniu.....	28
#"Stabilizarea mizeriei ".....	29
11.)Lupeni ,6-8 august.Dezbatere 27 nov.'29.....	29
a)N.Ghiulea(PNTJ):.....	29
*Notă:N.Ghiulea,stânga țărănistă, deputat de Cluj.....	29
#Conflictul sângeros din 6 august.....	29
▫Răspunderea guvernului.....	29
▫Răspunderea Ministerului Muncii.....	30
b).Emil Fagure (ziarist independent) :.....	30
c).N.Bogdan (PNTJ, deputat de Hunedoara) :.....	30
d)Ion Flueraș(PSD) :.....	30
e)I.Mirescu (PSD) :.....	30
f)Ion Răducanu (ministrul Muncii) :.....	30
g)Eduard Mirto (subsecretar de Stat la Ministerul de interne) :.....	30
12.)Pompiliu Ioanițescu (PNTJ),discurs la mesaj,28- 29 nov.'29.....	30
▫Schimbarea guvernului , în 1928.....	31
▫Un an de guvernare Maniu.....	31
/Împrumutul,stabilizarea.....	31
/Prestigiul Guvernului Maniu, a PNTJ.....	31
#Boicotarea guvernului.....	31
▫Statutul funcționarilor publici=deparazitarea.....	32
()Maniu i-a spus !.....	32
▫Biserica.....	32
▫Legea electorală.....	32
▫Starea de asediu.....	33
▫Parlament - Guvern	33
▫Minoritățile.....	33
13.)Viorel V.Tilea (PNTJ,Cluj, chemărist), discurs la mesaj,28 nov.'29.....	33
▫Regimul Maniu.....	34
▫Stabilitate guvernamentală.....	34
▫Monarhia,Regența.....	34
▫Politica externă.....	34
#Optanții unguri	35
#Revizionismul maghiar.....	35
#Legea minorităților.....	35
▫Agricultură.Țărănism.....	35
▫Tineretul/ parlamentarii în regimul PNTJ.....	35
14.)Petre Haneș (PNTJ,țărănist,) ,discurs la mesaj, 28 nov.'29	36

▫Plîngerile Minorităților	36
/Chestiunea optanților.....	36
▫Țărănismul politic.....	36
▫"Țărănismul " guvernului PNȚ.....	37
15.)Fritz Conert (PNG,deputat de Năsăud),Comunicare, 29 nov.'29.....	37
#Demagogia pe tema reformei agrare.....	37
/Abrogarea ordinului ministrului Nițescu!.....	37
16.)Hans Otto Roth,(PNG,Tîrnava Mare),discurs la mesaj,29 nov.dec'29.....	37
▫Guvernul Maniu:problema minorităților.....	38
#Decepția minorităților.....	38
▫Minoritatea germană.....	38
17.)Eugen Crăciun (PNȚ, Tulcea,) , discurs la mesaj, 30 nov. 1929.....	38
▫Guvernarea PNȚ.....	38
/Realizări.....	38
/Nerealizări și așteptări.....	38
#Atenție la " <i>Porți deschise</i> "!......	39
#Lipsa creditului agricol.....	39
#Abuz, arbitrar, represiune în administrație.....	39
18.)I.I.Mirescu (PSD ,deputat de Ilfov),discurs la mesaj , 2 dec.'29.....	39
▫Guvernul Maniu.....	39
/Inventar de nerealizări.....	39
19.)Ion Petrovici,(recent PNȚ),discurs la mesaj, 5 dec.'29.....	40
▫Opoziția din parlament.....	40
/Absența liberalilor = neimportantă !.....	40
/Opoziția prezentă =suficientă.....	40
/PNL, PP=opozitia extraparlamentară.....	40
▫Regimul PNȚ.....	41
20.)N.Iorga (PND),discurs la mesaj, 9 dec.'29.....	41
▫Guvern-partide- opoziție.....	41
#"Dictatura" de partid.....	41
/Dictatura Brătienilor.....	42
/Dictatura Averescu.....	42
/Dictatura Maniu ?!.....	42
▫Poporul român nu vrea tiranie!.....	42
▫ Armata .Înzestrarea.....	42
▫Școala și Armata.....	42
Iuliu Maniu (intervenție) (prim.ministru,ad-interim laInterne).....	43
▫ Agricultură.Țăranul.....	43
Ion Mihalache(intervenție).....	44
▫Guvernare adevărată:peste interese de partid.....	44
21.)Teodor Iacobescu (PNȚ,Basarabia),9 dec.'29.....	44
#Regimul românesc în Basarabia.(PNL /PP/PNȚ).....	44
#Administrația românească.....	44
▫Să se abroge starea de asediu!.....	45
22.)Pamfil Șeicaru ,discurs la mesaj, 10 dec.'29.....	45
▫Guvernul Maniu=govern al lichidărilor , al scadențelor.....	45
▫ Răspunderea guvernării.....	46
N.Penescu (intervenție) :.....	46
-Opoziția PNL, PP.....	46
-Critica PSD:.....	46
-Critica minoritarilor.....	46
23.) dr.N.Lupu (PȚ,deputat de Fălciu), discurs la mesaj, 11 decembrie 1929.....	46
Iuliu Maniu (intervenții).....	46
#Atmosferă parlamentară pesimistă.....	47
#Absența opoziției.....	47
#Legea administrativă.....	47

#Legiferomania PNȚ	47
"Ceasul" României :retro- prezent.....	47
()Cultul lui Maniu.....	48
▣ Criza economică.....	48
▣Susține:Legea cametei.....	48
▣ Țărănism (ante- și post- fuziune).....	48
-A treia expropriere ?!.....	48
-Credit pentru țărani?!.....	49
-Sprijinirea industriei paraziatre ?!.....	49
-Legea circulației bunurilor?! (legea Mihalache).....	49
-Țăranii ardeleni lucrau în America !.....	50
-Școală:amenzi împovărătoare!.....	50
-Lupeni '29!.....	50
▣Concluzie:govern de capacități.....	50
24.)Iosif Jumanca (PSD) ,discurs la mesaj, 11 dec.'29.....	51
▣Guvernarea Maniu	51
▣Aportul soc-dem.la obținerea împrumutului extern.....	51
#Lupeni '29 =o pată în guvernarea PNȚ.....	51
/Rozvany , cetele de voinici	51
#Minoritățile: încălcarea promisiunilor de la Alba Iulia.....	52
25.) Virgil Madgearu (ministr.Finanțe), răspuns la Interpelare,12 dec.'29.....	52
▣PNȚ-PNL:Conflict de interese între instituțiile de credit.....	52
#PNL nu respecta instituțiile create de adversari.....	52
▣PNȚ:anularea "privilegiilor " acordate CFR.....	53
a)Monopolul indiguirilor.....	53
b)Construirea și exploatarea antrepozitelor și magazinelor generale.....	53
c)Monopolul asigurărilor agricole.....	53
d)Dreptul BNR de a face operațiuni nefirești.....	53
e)Reducerea unor drepturi la Casle de Credit Agricol (filiale CFR).....	53
f)Stoparea extinderii privilegiilor a)b)c) la nivelul României Mari.....	53
▣Societățile de credit agrar.....	54
/Retro'Vechiul Regat.....	54
/1918-1928.România Mare :credite agricole acordate.....	54
▣"Porți deschise" capitalurilor străine.....	54
▣"Cooperăția" - Băncile Populare - CRR.....	55
()CRR=cooperăție+capital străin.....	55
()CEC.....	55
▣Comunicatul PNL:Vinovăția:Amenințările.....	55
#Legiferarea strâmbă a reformei agrare.....	55
#Era liberală=ruina vieții social-economice.....	56
▣Comunicatul PNL:.....	56
#Act de dușmănie împotriva țărănimii.....	56
-Act de sabotare a industriei.....	56
-Act de agitare a plugărimii și funcționarilor.....	56
-Declarație criminală contra capitaliștilor străini.....	56
-Acțiune criminală a unui partid antistatal.....	56
-IGDuca-șef al mafiei liberale.....	57
*Retro'acțiunea PNȚ din 1928.....	57
26.)Iuliu Maniu :Guvernarea.(deosebiri PNL- PNȚ), 12 dec.'29.....	57
▣Creditul agricol.....	57
#Încercarea criminală a PNL.....	58
#Dictatura liberală.....	58
#Nelegitimitatea declarației PNL.....	58
-Legitimitatea PNȚ.....	58
-Răzvrătirea PNL.....	59
▣Perspective de viitor :fără PNL!.....	59

27.)Pamfil Șeicaru (ziarist independent,lista PNȚ) ,intervenție, 12 dec.'29.....	59
()Avertisment :PNL este periculos !.....	59
()Avertisment:1907 plutește în aer !.....	60
28.)N.Ghiulea (PNȚ),Interpelare: Lupeni, 12 dec.'29.....	60
♣Sensul interpelării:PNȚ a greșit.....	60
-Glasul Parlamentului :independent și democratic.....	61
-Răspunderea guvernamentală.....	61
♣Lupeni:6-9august'29.....	61
#Răspunderile ministeriale.....	61
#Rapoartele "polițiste" ale inspectorilor muncii.....	61
#Represiunea polițienească, ca mentalitate!.....	62
#Solidarizarea miniștrilor cu funcționarii !.....	62
♣Concluzii :obligațiile PNȚ.....	62
/Intervenția statului în relația patron-muncitor.....	62
/Recunoașterea greșelilor.....	62
/Legislație ptr.mineri!.....	62
29.)Ion Răducănu (ministrul Muncii) ,răspuns lui Ghiulea, 12 dec.'29.....	63
♣Guvernul nu este de vină !.....	63
#"Moștenirea" din Valea Jiului.....	63
30.)N.Bogdan (PNȚ,deputat Hunedoara),Interpelare:Lupeni'29, 12 dec.'29.....	63
♣1918.Valea Jiului.....	64
♣1926.Contractul colectiv.....	64
♣1928.Valea Jiului.....	65
#Alegeri:minerii atrași de comuniști.....	65
♣Raportul prefectului Rosvan.....	65
Iuliu Maniu : intervenție.....	65
♣În apărarea prefectului Rosvan.....	66
#Împușcarea minerilor: grănicerii !.....	66
♣Nevinovăția prefectului Rosvan.....	66
/Rosvan să fie reinstalat prefect !.....	67
31.)Costache Leanca (PNȚ) discurs la mesaj,13 dec.'29.....	67
#Tarele aparatului administrativ- funcționăresc.....	67
#Pocirea reformei administrative.....	67
#Legislație amânată.....	68
32.)N.Polizu-Micșunești (PNȚ,Dorohoi),discurs la mesaj, 13dec.'29.....	68
#Atacul minorităților.....	68
♣PSD:Denunțarea cartelului electoral cu PNȚ.....	68
#Lupeni.....	69
#Înarmarea.....	69
♣PND-lorga.....	69
♣ PȚ-Lupu.....	69
♣Democratismul PNȚ <i>versus</i> despotismul PNL.....	69
33.)P.C.Andrei (PNȚ,stînga țărănistă) ,discurs la mesaj, 16 dec.'29.....	70
Virgil Madgearu -intervenții.....	70
♣Valoarea PNȚ în viața Statului.....	70
/Primul partid de realizare conștientă a democrației.....	70
#Critica diferențiată și contradictorie a socialiștilor.....	71
♣Libertate <i>versus</i> Autoritate.....	71
#Legea electorală (controverse).....	71
♣Program de viitor:întrecerea PNL.....	72
♣"Porți deschise ".....	72
34.)Lotar Rădăceanu (PSD), discurs la mesaj,16 dec.'29.....	72
♣Regimul PNȚ=început timid de democrație.....	72
#Regim electoral nedemocratic.....	73
-Femeile excluse de la vot.....	73
-Îngrădirea reacționară a proporționalității.....	73

#Legea minorităților -nerezolvată.....	73
-Antisemitism.....	73
▫Problema agrară.....	74
#Concepția burghezo-capitalistă a PNȚ.....	74
▫Politica muncitorească.....	74
#Concepție burghezo-capitalistă.....	74
35.)Teodor Fischer (Club parlamentar evreesc), discurs la mesaj,17dec.'29.....	75
Iuliu Maniu -intervenții.....	75
▫Guvernul Maniu=democrație incipientă.....	75
▫Respectarea Rezoluției de la Alba Iulia.....	76
▫Lege ptr Minorități și Cetățenii!.....	76
36.)Mihail Ghelmegeanu (PNȚ,raportor la Răsuns ,deputat Ismail), 17 dec.'29.....	76
Virgil Madgearu, dr.Lupu :intervenții.....	76
▫Dezbaterea Mesajului=tradiție parlamentară.....	76
Vocea opoziției:.....	76
▫PSD-critici nedrepte.....	76
▫P.N.Maghiar -declarații bicefale.....	77
▫PND-lorga:potrivnic parlamentarismului partidist.....	77
▫ PT-Lupu.....	77
▫Pamfil Șeicaru.....	77
/Convertit la democrație ?!.....	77
/Abandonarea corporatismului ?.....	77
()PNL?=absență inobservabilă!.....	78
▫PNȚ:împotriva adversarilor.....	78
/Anticorporatism (Ralea).....	78
/Antisocialism(Petre Andrei).....	78
/Antiliberalism (Petrovici ș.a.).....	78
PNȚ:legislație.....	78
-Legea administrativă.....	78
-Legea electorală.....	79
-Legea ministerelor (și funcționarilor din regii)	79
▫ Stat "agrar" -Stat "industrial"	79
▫Două Europe : "occidentală" - "orientală".....	79
/Revizuirea reformei agrare.....	79
▫Legea circulației bunurilor.....	79
-1925.Ion Mihalache :Noul regim agrar.....	80
▫Legislație muncitorească.....	80
▫"Guvern național" ?!.....	80
▫ PNȚ: industrie	80
/Raționalizare <i>versus</i> protecționism.....	81
▫Parlament.Parlamentarism.....	81
/PNȚ=arbitru, partid de echilibru.....	81
/Disciplină voluntară, control al executivului.....	82
▫Elita politică.....	82
37.)Voicu Nițescu (Ministru de Stat), discurs final la Mesaj, 17 dec.'29.....	82
▫"Împăcarea " națională.....	83
▫P.Maghiar.....	83
/1918.Alba Iulia.....	83
/Conferința de la Paris.....	83
/Ardelenii, PNR, PNȚ.....	83
/Școala.....	84
/Limba.....	84
▫ P. German	84
/Stat național unitar , nu poliglot!.....	84
▫ PSD.....	84
/Impozite , chirii, locuințe	84

/Înzestrarea armatei.....	85
/Poliția și Jandarmeria.....	85
☐PND-Iorga.....	85
/Locul și rolul Parlamentului.....	85
☐PT-dr.N.Lupu.....	86
/Parlament, parlamentarism democrat.....	86
/Dictatură :de dreapta , de stânga.....	86
/Basarabeni.....	86
☐ Legiferarea	87
☐ PNȚ.....	87
☐ Politica externă	87
38)Index legislativ.1929/1930.....	87
-Lege - Apărarea liniștei și creditului țării , 2 apr.30.....	88
- Lege contra cametei , 2 apr.1930.....	88
-Lege - Protecția muncii indigene, 3 apr.1930.....	88
-Legea <i>energiei</i> / modificări / 7 iul.1930.....	88
-Lege - privind <i>colonizările în România</i> , 31 dec. 1930.....	88
-Lege - reducerea lefurilor salariaților publici ,31 dec.'30.....	88
-Lege - Crearea Băncii Agriculturii Românești , 9 apr.1931.....	88
39.)Cazul Constantin Stere.....	88
a)Alexandru Topliceanu.....	88
()Tragedia lui Stere:ingratitudea prietenilor.....	88
/Stere /Mihalache.....	89
/Stere/ardelenii.....	89
/Stere /basarabeni.....	89
b)N.N.Matheescu :.....	89
()<Cazul Stere este cazul democrației române. >.....	89
☐ Stere :Basarabia !.....	89
c)Scrisoarea lui Stere, 30 aprilie'30.....	89
#Mentalități provinciale.....	90
☐Venirea PNȚ la putere .1928.....	90
d)Țărănist nemulțumit , mai 1930.....	91
()Ioan Mihalache= stegarul țărănismului.....	91
☐Fuziunea PNȚ: ardeleni/ regățeni.....	91
/Conglomeratul PNȚ.....	91
#Criza țărănismului.....	91
#Activitatea miniștrilor și parlamentarilor.....	92
40.)Congresul PNL, Manifestul-program ,1-4 mai 1930.....	92
☐ Monarhie constituțională.....	92
☐Legea administrativă.....	92
☐Capitalul străin.....	92
☐Industria.....	93
☐ Finanțele.....	93
☐ Agrarienism .Țărănism liberal.....	93
☐ Cooperația	93
☐ Problema culturală.....	93
☐ Culte	94
☐Minorități	94
☐ Etică politică.....	94
41.)Iuliu Maniu,antisemitismul din România,26 mai 1930.....	94
-Evreii au toate drepturile în România.....	94
-Mișcare antisemită există în toate țările răsăritene.....	94
-PNL:colaborare cu antisemiții * !.....	95
*Notă.30 apr.'30 Înființarea Gărzii de Fier.....	95
-PNȚ:colaborare cu evreii.....	95
-----	95

Restaurația Carol II.....	95
Guvern G.G.Mironescu,6 -8 iunie'30.....	95
-----	95
42.)Prințul Carol va fi rege ?, 6 iunie1930.....	95
#6 iun.Ședință de guvern.....	95
/Demisia lui Maniu.....	95
43.).Costian "Regele Carol și partidele politice", 1933).....	96
#Maniu și Restaurația.....	96
44.)PNL.Ședința CC, la clubul de pe Calea Victoriei, 6 iun.'30.....	96
-Vintilă Brătianu :.....	96
-I.Gh.Duca :.....	96
-Comunicatul CCal PNL.....	97
45.) Guvernul GGMironescu , 7-8 iunie.....	97
#Portofoliile.....	97
46.)8 iunie '30.Restaurația.....	97
#Gr.Iunian:Hotărârea câtorva sute de senatori și deputați.....	98
-Anularea renunțării la Tron a lui Carol (5 ian.'26).....	98
-Anularea instituției Regenței (4 ian.'26).....	98
-Principele Carol -succesor la Tronul României.....	98
-Mihai, moștenitorul Tronului.....	98
#Jurământul lui Carol.....	98
#G.G.Mironescu:demisia regenților.....	98
-Guvernul de acord cu propunerea lui Iunian.....	98
#Iuliu Maniu :PNȚ de acord cu Hotărârea.....	99
#Grigore Iunian (raportor la lege).....	99
47.) Ședința C.C. Ex.al PNL : poziția față de Restaurație, 9 iun.'30.....	99
-Vintilă Brătianu:.....	99
-I.Inculeț :.....	100
#Cazul George Brătianu.....	100
-La dispoziția lui Carol.....	100
-Declarația impusă de Vint.Brătianu.....	100
-Respingerea Declarației de către Gh.Brătianu.....	100
-Gh.Brătianu către Vintilă Brătianu / 9 iun'30.....	101
-Gh.Brătianu către C.Toma / 9 iun.'30.....	101
#Comunicat PNL- Gh.Brătianu.....	101
#Declarație-Gh.Brătianu.....	101
# Apel -Gh.Brătianu.....	102
*Notă , alți politicieni.....	102
-----	102
Guvern Iuliu Maniu ,13 iunie-8 oct.'30.....	102
-----	102
48.)Revenirea lui Maniu la șefia guvernului , 14 iunie'30.....	102
#Primele încercări eșuate.....	102
-Pertractările lui Maniu.....	102
49.) Componenta guvernului.....	102
Iuliu Maniu -președ.Consiliului de miniștri.....	103
50.)Iuliu Maniu ,Declarație în Parlament,14 iunie'30.....	103
-Sentimente monarhice și dinastice.....	103
-Întoarcerea lui Carol -cu respectarea instituțiilor de drept.....	103
-Carol : moștenitorul Tronului la moartea lui Ferdinand	103
-Guvern de concentrare Prezan.....	103
-Condițiile PNȚ.....	104
#Guvernul nou = guvernul vechi.....	104
#Programul de guvernare =continuarea celui vechi.....	104
51.)N.Iorga, discurs la declarația lui Maniu , 14 iun.'30.....	104
a)Iorga : sfaturile lui.....	104

-Guvern(miniștri) numit de rege, nu de partid !.....	105
-Încercarea lui Prezan.....	105
-Indispoziția lui Vint.Brătianu.....	105
- Guvern PNȚ, Maniu.....	105
()Avertisment -profeție.....	106
b)Iuliu Maniu (replică):.....	106
-Regele Carol:între dorința regală și constituționalism.....	106
-Tentativa Prezan.....	106
c) Iorga : contrareplică.....	106
52.) Declarații la Declarația lui Maniu , 14 iunie'30.....	106
Camera.....	107
a)Eugen Crăciun.....	107
b)Gh.Bethlen (PNM) :.....	107
c)Iacob Pistiner (PSD) :.....	107
d)Teodor Fischer (club evreesc) :.....	107
e) I.M.Leon (PT) :.....	107
f) Rudolf Brandsch (PNG) :.....	107
Senat :.....	107
a) Maniu : Declaraie identică.....	107
b) I.Grădișteanu (senator PNL ?):.....	107
#Simularea retragerii de la guvernare.....	108
53.) NNMatheescu : Disensiuni în PNȚ.....	108
a) Disensiuni în PNȚ:.....	108
-Abandonările lui Mihalache.....	108
-Tendențele dictatoriale ale lui Maniu.....	108
-Compromiterea țărăniștilor.....	108
-Guv.Maniu= guv de "dreapta".....	108
b)Părerii despre...PNȚ.....	108
()Gr.Iunian.....	109
-Plecarea de la guvern.....	109
-Rolul lui Iunian în Restaurație.....	109
-Restaurația =încetarea camarilei mocănești.....	109
-Guvernul Maniu remaniat = crimă politică cu premeditare.....	109
-Mentalitatea ardelenescă de guvernare.....	110
-Tăcerea țărăniștilor !!.....	110
▫ Alternanță dreapta- stînga	110
-Guvern Gr.Iunian !.....	111
Mărturii ulterioare despre Restaurație și guvernarea PNȚ :'30-'37.....	111
54.)g-ral Averescu Expunereîn Comit.Ex.al PP, 13-14 iunie'30.....	111
-Surpriza proclamării regelui !.....	111
55.)N.Lupu, discurs parlamentar, 1,6 sept.'32.....	111
-Guv.PNȚ=govern "carlist"?!.....	111
56.)Gr.Iunian,Declarația de la Tg.Jiu , 22 oct.'32.....	111
-Printul Nicolae, patriarhul și Iunian.....	111
57.)Ohabeanu (alias Zaharia Boilă), "Cazul Iunian," 29 oct.'32.....	112
-Complectarea Regenței , 1929.....	112
58.a.) N.Iorga "Doi ani de restaurație" , 22 iul.'32.....	112
-Nu guvern "național " - ci guvern Maniu !.....	112
-Disensiuni în PNȚ.....	112
-Încercarea Prezan.....	112
-Refuzul lui Vintilă Brătianu.....	113
58.b)N.Iorga,DOI ANI DE RESTAURAȚIE.Ce a fost Ce am vrut Ce am putut.....	113
▫ Guvernul Maniu.....	113
59.)Vintilă Brătianu :Memoriu despre regimul PNȚ, 30 sept..'30.....	113
I.Călcarea jurământului.....	113
II.Chestiunea financiară.....	113

III.Chestiunea economică.....	113
a)Reforma agrară.....	113
b)Agricultura.....	114
c)Industria.....	114
IV.Apărarea națională și ordinea internă.....	114
a)Armata și armamentul	114
b)Pericolul comunist.....	114
c)Chestiunea voinicilor.....	114
V.Politica externă.....	115
(pag.15-16).....	115
VI.Chestiunea minorităților.....	115
(p.16-17).....	115
VII.Chestiunea administrativă.....	115
(p.17).....	115
VIII.Chestiunea bisericească.....	115
IX.Chestiunea învățămîntului.....	115
X.Chestiunea ocrotirilor sociale și a sănătății.....	115
A.Viața parlamentară.....	115
B. Justiția,.....	115
C.Aparatul administrativ,.....	115
60.)Iuliu Maniu, <i>Memoriul</i> privind relațiile lui cu MSR Carol II ,13 dec. '34.....	115
-Convingeri monarhice.....	116
▫Acțiunea lui Maniu pentru readucerea lui Carol.....	116
-1925:Consiliul de Coroană.....	116
-1926:Misiunea lui Mihai Popovici.....	116
-1926-1927:Antrenarea PNT în acțiune(guvernarea Averescu).....	116
1927-1928 Acțiunea PNT(guv. IICBrătianu, Vintilă Brătianu).....	117
-1928-1930.Timpul Regenței (guv.Maniu).....	117
-Schimbarea în Regență	117
-1930. Raportul lui Ciolan :Lupeasca dixit.....	117
...Nae Ionescu.....	118
...Misiunea mr. Precup.....	118
...Informațiile lui Nicoară.....	118
...Ghinionul.....	119
▫Restaurația.....	119
...Joculde-a "regentul".....	119
...Consil.de Miniștri.....	119
...Delegația parlamentară.....	120
▫Guvernul GGMironescu.....	120
...Ratarea Încoronării de la Alba Iulia	120
...Lupeasca la Foișor.....	120
...Maniu ,de la Sovata ,la Viena.....	120
61.)Gh.Tătăărăscu,discurs radio,13 dec.'37.....	120
▫Guvernarea Maniu.....	121
-Puteri nelimitate.....	121
-Ani de guvernare catastrofală.....	121
62.)Ioan Russu Ardeleanu :Iuliu Maniu.....	121
▫ În opoziție Maniu a pătruns în Vechiul regat cu precauțiune	121
▫ La putere	121

1.) General Averescu (P.P.) despre regimul PNȚ , nov.'29

(Cf. "Parlamentul românesc", an III, nr.19, 23 nov.'29, p. 239)

extrase din manifeste și articole din "Îndreptarea")

[L.D : atenție ! preluare.]

#Regimul PNȚ

"Din oamenii [PNȚ] pentru cari ați votat, **nici unul nu săvârșise în țară vreă faptă în trecut, care să fie o cheazășie pentru viitor. Șeful însăși a partidului [Maniu] , a luptat în război pe frontul dușman, nu alături de voi.**"

...Au venit ,este drept, **cu făgădueli ieftine, și cu defăimare în contra altora,** fără a le dovedi, însă, în vreun fel. Dar toate cele spuse de ei, **au fost numai vorbe goale.**

Aceasta o dovedește faptul că numai după puține luni de cîrmuire, **s-au arătat neputincioși de a se ține de cuvintele date și că, în loc de îndreptare, nu au făcut decît să înrăutățească starea de lucruri ce au găsit-o"**

"Cu toate împrumuturile făcute, **criza financiară apasă greu asupra tuturor** păturilor de locuitori ai țării. **Noile impozite votate de Parlament , încarcă covârșitor sarcina contribuabilului, iar creditul nostru în străinătate este adînc sdruncinat.**

La spatele unei politici de economii fățarnice, **risipa banului public se face din belșug."**

"Prin legiuiri nechibzuite , se zdruncină însăși temelia pe care este așezată alcătuirea noastră socială și politică. "

General Avrescu / '29

#Reforma administrativă=lovitură unității naționale

Prin ultimul proiect de lege asupra organizațiunii administrative, prezentat de guvern Corpurilor legiuitoare, **se aduce o lovitură fățișe unității noastre naționale.**

Ideea unității de stat, preconizată de sbuciumul unei istorii milenare, **e înlocuită cu formula statului federativ ,** inventată odinioară pentru salvarea imperiului habsburgic polietic, prăbușit prin însăși inconsistența sa. "

" Reforma administrativă , prin înființarea celor șapte provincii, cu șapte capitale, șapte parlamente provinciale, nu numai că **pulverizează unitatea țării ,** oprind brusc procesul de liberă circulațiune a energiilor aceluiaș organism , nu numai că recheamă la viață cu toate impulsurile primejdioase hotarele de ieri, **codificînd o dureroasă diversitate de simțire** rămasă pe urma apăsării străine și stăvilind adaptarea infiltrațiilor minoritare, dar **fărîmițează însăși patrimoniul de unitate al României vechi, și , pe ruinele unui solid edificiu clădit de generația primei uniri și mărit de doi regi, readuce românismul la starea de cneziate** care i-au pricinuit robia de veacuri."

Averescu / nov.'29

2.) I.G. Duca, Declarație la Congresul PNL de la Orhei, nov.'29

(Rev. "Parlamentul românesc" , an III, nr.19, 23 nov.'29, p.239)

#Regimul PNȚ

"Partidul național-țărănesc a crezut de cuviință să sărbătorească prin întruniri

în toate județele această aniversare. Dreptul lor.

Mă întreb ce sărbătoresc ? Sărbătoresc oare **mărirea impozitelor ? criza economică ?**

Eftinirea prețurilor cerealelor ? scăderea valorii titlurilor ? dobînzile ridicate ?

Acestea le sărbătoresc ?

Sau sărbătoresc invenția **demisiilor în alb ,** menită să ridice atît de sus prestigiul Parlamentului ?

Poate sărbătoresc **organizarea cetelor de voinici** chemate să asigure României Întregite **respectul libertății și grija legalității ?**

Cine știe - poate că **sărbătoresc buna administrație ce va să vie ,** sau **desființarea școlilor și**

posturilor de învățători , lipsa desăvârșită a oricărei opere constructive , administrativă sau culturală ?

Oare sărbătoresc toate fătăduiele neîndeplinite și toate desiluziile create?

Și acestea sunt atât de numeroase încât merită o sărbătorire , o mare și sgomotoasă sărbătorire " **" Sărbătoarea adevărată este pentru noi :**Un an de guvernare național-țărănească **a dovedit ceea ce am susținut mereu** că acest partid **și-a creat o popularitate trecătoare** printr-o demagogie vinovată și că , **adus la putere**, nu va face decât dovada evidentă ,**dovadă strălucită a nepriceperii sale organice."**

I.G.Duca / nov.'29

«Poziția PNL

" De aceea datoria noastră astăzi , mai mult de când oricând ,este ca **să trezim conștiința publică , s-o luminăm**,să facem imposibile pe viitor asemenea amăgiri, asemenea rătăcirii. La această luptă își consacră în momentul de față partidul liberal toate eforturile" I.G.Duca / nov.'29

3.)10 nov.'29.Iuliu Maniu ."Un bilanț controversat "

(Rev. "Parlamentul Românesc",an III, 23 nov. 1929, p.2)

«Atmosferă politică .

"Cu prilejul împlinirii unui an de la venirea la cârma țării a cabinetului Maniu,marii electori ai PNȚ, de pretutindeni, s-au simțit datori să-și manifeste bucuria, sărbătorind ziua de 10 noiembrie.Felul demonstrațiunii din Capitală,**a putut mulțumi pe inițiatori și chiar pe șeful guvernului** ;a putut supăra sau amuza publicul spectator care îngroașe involuntar cele mai multe reprezentațiuni publice ale partidelor "populare" ,dar , în mod firesc,**a indignat opoziția.** /**Averescanii** au pretins pur și simplu că "resping orice comparație cu Congresul lor, care a constituit o invincibilă armată reprezentînd toate unghiurile țării, pe cînd marele elector din Guvern ,care domină Ilfovul și Vlașca [DRIoanițescu ?], n-ar fi avut decât jumătate , și aceea de strînsură ! Dar [...] generalul nu a călărit în uniformă în fruntea armatei sale, cum a făcut-o senatorul Dincescu, în capul batalioanelor de la Bolintinul din vale. "

/**Liberalii** susțin cu convingere că **"guvernul Maniu nu avea ce sărbători la 10 noiembrie**, pentrucă singură țara ar fi avut ce sărbători guvernul dacă s-ar fi demis pur și simplu , acoperindu-și capul în cenușe. "

«Declarațiile lui Maniu

/Iuliu Maniu ,**la Dacia și la Arene**, în fața "diviziei de la Dunăre", compusă din batalioanele județelor Ilfov și Vlașca, după entuziasmul delirant, a spus :

<Cunoașteți ceea ce a făcut partidul național-țărănesc de la venirea la putere.După un an de la venire ,am rămas ceea ce suntem. Nu voi arăta ceea ce s-a lucrat la diferite departamente ,de către colaboratorii mei ,pentru a duce țara acolo unde merită.

Devotamentul și sîrguința au întrecut așteptările.

/Caracterul agrar al țării

/Onorarea promisiunilor din opoziție

Caracterul cu adevărat agrar dat țării de d. Ion Mihalache , ca și celelalte acte de guvernare datorate miniștrilor din cabinet,dovedesc maturitatea poporului nostru , care are , în sfîrșit,**guvernul pe care-l merită.** Nu am altceva de amintit **decît că ceea ce am promis în opoziție ,am realizat la guvern.**

Timp de un an n-am putut înfăptui ceea ce alții au stricat de zeci de ani.

Am reîntronat libertățile cetățenești ,democrația avînd posibilitate de a se manifesta după voie.**Libertatea constituțională a fost redată țării** și vă asigurăm că vom face să fie respectată și de ceilalți cari pînă acum o respingeau. În fața legii, toți sunt egali.

Am reîntronat **o epocă de o morală superioară** .

Sistemul bacșișului și intervențiilor a fost stîrpit pe veci. La noi n-au ce căuta samsarii. Controlul banului public e o sîntă datorie.

Suntem hotărîți a merge mai departe pe calea urmată, pentru ca programul nostru democratic să fie înfăptuit în totul.

Ne-am păstrat felul de a gîndi, de a vorbi și de a simți chiar și pe fotoliile ministeriale.

Maniu /29

/Regența .Monarhia.

"În opoziție, am vorbit cu devotament de Coroană și rege, **am crezut în înțelepciunea politică a Regenței. Nu pot încheia fără a aduce omagiul meu Regenței care merită recunoștința noastră pentru că a înțeles situația reală a țării** [...] Cu sprijinul moral și politic al Regenței, și cu credința noastră, vom putea guverna cu fruntea senină.

Încrederea țaranilor în PNT

"Frați țărani, vă mulțumesc din toată inima, pentru încrederea ce ați arătat partidului național-țărănesc .Mulțumesc dlui DRloanițescu care mi-a prilejuit această scumpă sărbătoare .Vă mulțumesc mai ales pentru munca ce ați depus întru izbînda credinței noastre , și a gloriei steagului nostru.

Fiți cu conștiința împăcată , ați luptat pentru crezul nostru scump : libertate, legalitate și dreptate .Această lozincă ne va conduce pururi.

Vă rog ca , alături de mine , să strigați : să trăiască sînta noastră Românie; trăiască neamul românesc ; **Să trăiască PNT ; Să trăiască Ion Mihalache** , luptătorul țărâniei și **să trăiască DRloanițescu** , șeful dvs și colaboratorul meu scump.>

Luliu Maniu 10 nov.'29

4.)15 nov.'29.Mesajul Regal ,deschiderea sesiunii a II-a

(DAD,MO.1, șed.din 15 nov.'29, p. 1-5)

[L.D :ține cont că opoziția - mai ales PNL -boicotează Parlamentul, precum au făcut-o și național-țărăniștii față de parlamentul liberal.Lipsind vocile categoric critice ,dezbaterile sunt terne, multe apogetice,puține(în sânul majoritarilor) cu oarecări discordanțe.

Subtitlurile, parantezele, sublinierile, colorările , îmi aparțin]

La ora 12,**Înalta Regență** , însoțită de întregul Guvern, în frunte cu Luliu Maniu, intră în sala Adunării deputaților , fiind întâmpinați cu aplauze prelungite.

Alteța sa regală, **Principele Regent Nicolae**, în numele regenței, citește Mesajul Regal:

[Consolidarea operei]

" Domnilor Senatori,

Domnilor Deputați,

În sesiunea ce se deschide ,veți continua opera de **consolidare**

administrativă ,economică ,financiară și socială , pe care ați întreprins-o încă de la începutul acestei legislaturi.

[Parlamentul]

Legea de **organizarea ministerelor** , legea pentru **organizarea administrațiunii locale**, legea **jandarmeriei și poliției**, legea **contabilității publice și controlului bugetar**,legea de organizare a **Înaltei Curți de Conturi**, precum și legile de organizare a regiilor publice comerciale , fiind votate , preocupările Domniilor Voastre se vor îndrepta spre **desăvîrșirea legislației economice și realizarea reformelor privitoare la justiție , instrucția publică , armată și sănătate.**

Domnilor Senatori,

Domnilor Deputați,

[Armata,gral Henry Cihoski]

"Anul acesta , pentru întâia oară după război și după 17 ani de la ultimele manevre regale, oștirea noastră , credincioasă marilor ei tradiții , a făcut dovada desăvârșitei ei pregătiri profesionale , a disciplinei și a forței ei morale, la marele manevre care au avut loc. (ovațiuni furtunoase, prelungite , entuziaste, strigăte de trăiască armata !)

"Guvernul, hotărât a-l da tot sprijinul pentru a corespunde îndatoririlor ei , va supune Deliberărilor Domniilor-Voastre , **noile legi militare** .(aplauze)

Legiuirile noastre militare actuale, în urma experienței războiului și a schimbării condițiilor economice și sociale de după război , **nu mai corespund nevoilor vieții de astăzi și unei dezvoltări normale a armatei.** Pentru înlocuirea lor se vor supune de urgență examinării și deliberării Domniilor -Voastre **proiectele de legi pentru organizare armatei , organizarea națiunii și teritoriilor pentru război , a rechizițiilor , a cadrelor și poziției ofițerilor"** (ovațiuni prelungite)

" Convins de înalta grijă ce reprezentanții națiunii poartă scumpei noastre armate , țara așteaptă de la deliberările Domniilor-Voastre realizarea completă a programului de legi întocmit de departamentul Armatei și nu mai puțin este sigură despre sprijinul Domniilor -Voastre pentru **înzestrarea armatei și îmbunătățirea condițiilor materiale și morale** a le ofițerilor, trupeii și pensionarilor" (ovații prelungite , strigăte de bravo)

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

[Justiția, Gr.N.Iunian]

În desăvârșirea operei începute în sesiunea precedentă , veți avea să vă ocupați în sesiunea actuală de **legile menite să garanteze o cât mai bună distribuire a justiției.** (ovațiuni)

"Legea de **organizare judecătorească** , ce vi se va prezenta, va căuta să asigure odată cu totala independență a magistraților și îmbunătățirea situației materiale a întregului corp judecătoresc (ovațiuni prelungite) prin reglementarea înaintărilor pe loc acordarea gradărilor (ovațiuni)

"Problema unificării legislative reclamă deosebita D-voastră atențiune.

În afară de legile de **codificare a codului penal , procedurii penale și codului comercial** , continuarea operei de **unificare a codului civil**, începută prin prezentarea legii pentru reglementarea drepturilor civile ale femeii și legii asupra filiațiunii legitime , guvernul vă va prezenta codul obligațiilor și contractelor."(aplauze prelungite)

"Pentru a completa mijloacele de ocrotire a intereselor individuale contra oricărui eventual act abuziv al organelor Statului, vi se va prezenta legea contenciosului administrativ. (ovațiuni prelungite, strigăte de bravo)

În legătură cu această reformă , se va prezenta proiectul pentru **modificarea legii de organizare a Înaltei Curți de casație și justiție.** " (ovațiuni, aplauze)

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

[Învățământ, N.Costăchescu]

"În ce privește instrucțiunea publică vi se va prezenta legea **învățământului superior** , care va cuprinde , în afară de **legea universităților** și pe aceea a **învățământului superior aplicat , organizat în școlile politehnice** , precum și aceea a **școlii superioare de arhitectură** , care funcționează în prezent numai pe baza unei decizii ministeriale și a unui regulament.

În modul acesta se va concentra și sistematiza acest întreg învățământ ,rezolvându-se o problemă care a dat loc la vii discuțiuni în ultimul timp." (ovațiuni prelungite , bravo) Această activitate va trebui întregită printr-o nouă și temeinică organizare a **învățământului artistic** , predat în conservatoarele de muzică și în **școlile de arte frumoase** , care să corespundă nevoilor actuale ale Teatrelor Naționale și ale Operelor de Stat. " (ovațiuni prelungite) (p. 2)

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

[Finanțe, Virgil Madgearu]

"**Stabilizarea monetară** , realizată la începutul anului acestuia , **a reușit pe deplin.** (ovațiuni

furtunoase) Situația financiară a Statului s-a îmbunătățit mulțumită măsurilor de cruțare a banului public și efortul fiscal cerut contribuabililor.(ovațiuni prelungite) Rezultatele încasărilor și cheltuielilor execuției în curs ,ne îndreptățesc a crede că **bugetul anului acesta va fi echilibrat** și astfel se va pune capăt dezechilibrului financiar din anul trecut . (ovațiuni furtunoase, strigăte de bravo)

Totodată [...] căile ferate și a sporirii transporturilor [...] situația financiară a acestei instituții economice de Stat s-a îmbunătățit și putem spera că bugetul ei va fi echilibrat .

(ovațiuni , aplauze prelungite) [...]

Odată stabilizarea asigurată ,a sosit momentul să ne preocupăm de **organizarea economiilor** pentru a înlesni procesul de formațiune al capitalului național.În acest scop, veți avea să cercetați proiectul de lege pentru **organizarea Casei de depuneri și de Consemnațiuni "** (ovații)

"Ca o continuare a legislației pentru punerea în valoare a avuțiilor publice ,se vor supune deliberărilor Domniilor Voastre schimbările necesare în **regimul legal de producere și organizare a energiei** ,care să înlesnească dezvoltarea rațională a uzinelor termice și electrice. Către același sfârșit veți avea să cercetați și să votați legea de **reorganizarea Casei Pădurilor și a pădurii Statului "** (ovațiuni prelungite)

[Agricultură,Ion Mihalache]

"Pentru a da stabilitate proprietății rurale,vă veți ocupa de **legea de cadastrare** a țării . (ovațiuni)

"Îndeplinind preocuparea Domniilor Voastre de căpetenie de a îndruma agricultura țării spre progres, prin **legea pentru îndrumarea și încurajarea agriculturii**, veți pune noi baze dezvoltării economice a țării " (ovațiuni)

Prin **legea comasării rurale**, legea pentru **organizarea Camerelor agricole**,legea pentru **plantarea terenurilor**, prin legea de **organizare a colonizărilor** și prin legea **asigurărilor mutuale agricole**, veți completa ciclul de măsuri absolut indispensabile pentru propășirea agriculturii noastre " (ovațiuni furtunoase , prelungite)

[Industrie,dr.Aurel Vlad]

"Față de situația actuală a legiurilor noastre, , privind industria mare, meseriile și industria casnică , guvernul va supune Domniilor -Voastre un **proiect de lege industrială** , a cărei alcătuire va avea drept scop nu numai **unificarea regimului industrial** pentru toată țara și **sistemizarea întregii legislații industriale**, dar mai ales îndrumarea producției industriale a țării - **industria mare, meseriile și industria casnică** - pe calea științifică a progresului ,potrivit noilor tendințe de raționalizare a vieții economice moderne. "

(ovațiuni prelungite)

[Comerț,dr.Aurel Vlad]

"În scopul recâștigării de bușeele pentru produsele noastre de export, a căror desfacere pe pițele străine întâmpină greutăți considerabile, și pentru îndrumarea producției noastre de export, în special a producției agricole pe căile moderne, singure cari pot deschide perspective noi în viitor , guvernul va veni cu o lege pentru reglementarea și încurajarea exportului."

"Procesul economic al desfacerii interne a produselor, fiind astăzi normalizat, socotim că "legea pentru înfrînarea speculei ilicite" nu mai are câmpul de aplicare pentru care a fost creată . [LD:???] Această lege va fi înlocuită cu "legea concurenței neleale" care , asigurând pe consumatorul mare pentru obiectele de primă necesitate împotriva oricărei încercări de trustificare sau de acaparare în scop de speculă, va da în același timp liniștea și siguranța necesară activității comerciale , punînd-o astfel la adăpostul unor imixțiuni și presiuni vexatorii." (aplauze prelungite)

Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,

[Sănătate,I.Răducanu]

Progresul științific din ultimul deceniu în materie de organizare sanitară și asistență socială pe de o parte, și condițiile sanitare speciale ale țării noastre , pe de altă parte, vor face necesară o **lege**

pentru organizarea sanitară precum și aceea a **asistenței sociale și a educației populare**. Numai rezolvarea armonioasă a acestor trei probleme va putea garanta vigoarea integrală fizică , intelectuală și morală a poporului nostru " (ovațiuni prelungite)

Pe lângă legile de cadru general ,veți avea de dezbătut și proiectele de legi speciale pentru **combaterea și prevenirea bolilor infecțioase** , a bolilor sociale, pentru **organizarea asistenței spitalicești**, a **stațiunilor balneo climaterice** , precum și proiectul de lege pentru **combaterea alcoolismului "** (p. 3) (ovațiuni prelungite)

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

[Legislația muncii,I.Răducanu]

" În dorința de a asigura o conlucrare armonioasă între capital și muncă, guvernul va supune deliberării Domniilor -Voastre **proiectul de lege asupra jurisdicției profesionale**, menit a aduce , prin organe calificate, o soluționare repede și dreaptă a neînțelegerilor dintre patroni și salariați " (ovațiuni prelungite)

" În același timp, prin **proiectul de lege asupra Camerelor de muncitori** ,se va desăvârși ocrotirea și eprezentarea muncii ,iar pentru protejarea brațelor de muncă indigene ,se va veni cu noi măsuri cari să reglementeze **intrarea în țară a elementelor de supușenie străină** "(ovațiuni)

[Ocrotiri sociale ,I.Răducanu]

"**Unificarea celor trei regimuri de asigurări sociale** , astăzi în vigoare ,se impune imperios; ar situația financiară a instituțiilor de asigurări ,cere o reorganizare și o raționalizare a administrației lor.În consecință , veți avea să examinați proiectul de lege care își propune, în primul rînd., să realizeze **unificarea administrației asigurărilor.** " "Pentru alinarea nevoilor populare de la orașe ,trebuie urmărită realizarea unei politici largi de construcții economice. (ovațiuni prelungite) În acest scop veți delibera proiectul de lege care,pe lângă alte înlesniri ,prevede înființarea unei **societăți naționale pentru construcții populare** ,la care Statul și comunele urbane sunt chemate să participe alături de inițiativa particulară."(ovațiuni prelungite)

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

[Politica externă,GMironescu]

" România urmărind mai departe politica ei profund pacifică ,după ce a reînnoit tratatele de alianță cu **Cehoslovacia și Jugoslavia** ,dîndu-le un caracter permanent , și a întărit legăturile ei de alianță ,prin convenția tripartită de arbitraj cu Cehoslovacia și Jugoslavia (ovațiuni furtunoase)a semnat, în același scop, tratatul de arbitraj cu **Polonia** (ovațiuni) ;

ar pe de lată parte a încheiat cu **Statele Unite ale Americii** un tratat de conciliațiune și unul de arbitraj (ovațiuni furtunoase)

De asemenea țara noastră a semnat pe baza noului tarif vamal ,o convenție comercială cu **Turcia**, și acorduri comerciale provizorii cu **Polonia** (ovațiuni prelungite) iar acum este pe cale de a definitiva aceste acorduri și a negocia tratate de comerț cu mai multe State. (ovațiuni prelungite)

Participînd la **Conferința de la Haga** pentru lichidarea **reparațiilor germane**, România a obținut o serioasă îmbunătățire a situațiunii ce i se crease prin **planul Yung**.(ovațiuni) Ea a mai obținut ca în același timp să se lichideze și **reparațiile datorate de Austria , Bulgaria și Ungaria** , pentru ca astfel rezolvirea tuturor acestor chestiuni , izvorîte din război, să înlesnească apropierea popoarelor și să întărească pacea. (ovațiuni)

Avem convingerea că justiția și dorința generală de a consolida pacea,vor învinge rezistența ce se opun încă **lichidării echitabile a reparațiilor** și,sub influența crescîndă a **Societății Națiunilor** , va începe o eră nouă de colaborarea pașnică între popoarele europene. " (ovațiuni furtunoase, bravo !)

*Domnilor Senatori,
Domnilor Deputați,*

[Întregul guvern]

"Aveți în fața Domniilor -Voastre grele îndatoriri pentru ridicarea țării .Suntem siguri că veți ști să le îndepliniți [...] pentru opera de înălțare a patriei și astfel veți răspunde pe deplin așteptărilor națiunii" (ovațiuni prelungite, entuziaste , repetate)

"În numele Maiestății sale **Regelui Mihai I** , (ovațiuni...)

Nicolae, Principe al Românie,

Miron ,Patriarhul româniei,

Constantin Sărățeanu .

Iuliu Maniu :Sesiunea corpurilor legiuitoare este deschisă

(ovațiuni,aplauze, strigăte de ura, trăiască înalta regență!)

Guvernul Maniu :

Președintele Consiliului de Miniștri, Iuliu Maniu

Ministru de Interne, dr.Al.Vaida -Voevod

Ministrul Industriei și Comerțului, dr.Aurel Vlad

Ministru ad-interim la Lucrări publice și Comunicații, Pantelimon Halippa

Ministrul Agriculturii și Domeniului , Ion Mihalache

Ministrul Afacerilor Străine, G.G.Mironescu

Ministrul Justiției, Gr.N.Iunian

Ministrul Finanțelor, Virgil Madgearu

Ministrul Armatei, general Henry Cihoski

Ministrul Instrucțiunii Publice și al Cultelor, N.Costăchescu

Ministrul Muncii, Sănătății și Ocrotirilor Sociale , I.Răducanu

Ministru de Stat,Sever Bocu [Banat]

Ministru de Stat, dr.Voicu Nițescu [Ardeal]

Ministru de Stat ,T.Sauciuc-Săveanu [Bucovina]

Ministru de Stat , Pantelimon Halippa [Basarabia]

Mesajul regal / 15 nov.'29

5.)Proiectul de Răspuns la mesaj, 22 nov.'29

(DAD, MO 2 , șed. 22 nov.'29 ,p. 10 - 13)

(Raportor M.Ghelmegeanu)

[Solidaritate Guvern-Parlament]

Adunarea deputaților, strâns unită în jurul Guvernului, s-a legat ,la începutul legislaturii , să deschidă o eră nouă în viața noastră de Stat.

În preajma celei de a doua sesiuni ordinare, Adunarea Deputaților constată

că ,printr-o muncă încordată , condițiunile de căpetenie ale operei de consolidare administrativă , economică și financiară , au fost stabilite potrivit principiilor față de care Națiunea a arătat o încredere necurmată. (aplauze prelungite la PNȚ)

Această încredere susținând o operă de interes național , dorim ca în jurul ei să se grupeze toți fiii acestei Țări , care în voința ei văd îndreptarul suprem al acțiunii deStat .

Cu această convingere, Adunarea deputaților este hotărâtă a da întreg concursul său pentru realizarea reformelor privitoare la armată, justiție , instrucțiune publică, sănătate și muncă.

(aplauze prelungite la PNȚ)

[vezi detaliat, la fiecare capitol,la Parlament]

6.)Virgil Grossu (PNȚ) , discurs la Mesaj, 26 nov.'29

(DAD, MO. 3, șed. din 26nov.'29, p. 23- 24)

[Vezi discursul integral, context, la PNȚ]

Grossu /'29

▀Bilanțul unui an de guvernare

De ce a primit PNȚ această grea răspundere ?

Pentru a răspunde dorinței imperative a țării, de la care partidul nu s-a putut sustrage;

A făcut bine sau rău ?

Într-o țară cu viață complexă , cu moravuri și tradiții proprii , transformările nu se pot produce de la o zi la alta, dar impulsivitatea PNȚa fost atât de vie , încât rezultatele au devenit concrete , într-un an . În locul incertitudinii financiare și bugetare , am pus pozitivismul și echilibrul sănătos; în locul anarhiei morale, am creat vechea răspundere civică și vechiul sentiment de ordine ; în locul atmosferei de izolare , am creat atmosfera de încredere și bunăvoință; în locul dezinteresului față de clasa rurală, am inaugurat o politică de largă asistență și îndrumare ; în locul regimului particularist, care a dominat 70 de ani destinul neamului, am așezat regimul nefalsificat al sufragiului universal și al suveranității populare . Am realizat o operă laborioasă de reorganizare , de severă gospodărire a avutului și banului public.

De sigur, adversarii nu o vor recunoaște ; dar, pornind la al doilea an de guvernare, vom desăvîși opera. (p. 23)

Grossu /'29

#Boicotarea guvernării de către opoziție

Cele 2 partide [PNL și PP] nu urmăresc răsturnarea unui guvern - fie el ticălos - ci zădărnicierea , cu orice preț, a formării unei mari forțe democratice.

De aceea , au recurs la folosirea unei duble presiuni :

Pe de o parte, retragerea din Parlament, pentru a da impresia că mecanismul parlamentar nu funcționează normal ;

Pe de altă parte, agitațiuni de stradă, "adresându-se pasiunilor populare, care irită , sporesc suferința, neîncrederea și întrețin ura ."

În plus, agitațiile de stradă, atrag , fără voie , o parte a forțelor guvernamentale într-o "luptă de uzură", o adevărată " luptă de guerilă " , în care forțele guvernamentale sunt silite să se apere. Prin asta, este zădărnicită opera de guvernare, și , prin asta, se compromit curentul democratic și principiile constituționale de guvernare.

Virg. Grossu '29

7.) Ioszeff Willer (PNM, deputat de Ciuc), discurs la mesaj, 26 nov. '29

Pompiliu Ioanițescu, Voicu Nițescu, Ed. Mirto, (intervenții)

(DAD, MO 3, ședința din 26 nov. '29, p. 21- 23)

[LD :A fost deputat în legislaturile : 1926-28 ; 1928-31 , 1931-32 , 1934-37

Vezi pe larg la [fișier Maghiari I](#)]

▣Doleanțele partidului maghiar .

Un partid politic minoritar , nu poate avea o atitudine cu orice preț "opoziționistă", deoarece el nu are ambiția de a domina , chemarea sa principală fiind servirea intereselor naționale , culturale și economice ale minorității etnice reprezentate.

Acest rol specific, le desparte de celelalte partide opozante, care "speculează căderea guvernului" și eventuala lor venire la putere.[....]

"Trebuie să vă exprim sincer impresiunea noastră că, în ce privește politețea , nici sub actualul regim nu avem să ne plîngem , și unele chestiuni de detaliu și-au găsit administratorul lor cu bune intențiuni ; însă , în ce privește problemele esențiale , progresul este cu totul neînsemnat , aproape egal cu nimic ! " [.....]

Partidele minoritare nu au fost consultate cînd s-a reglementat prin lege sau decret, o chestiune ce privea minoritățile.

#Nedreptăți la Legea administrației locale

Legea pentru administrația locală, care sunt într-o cotrazicere diametrală cu hotărârile de la Alba Iulia , pur și simplu n-a luat seama de existența minorităților acestei țări. Două zile și

două nopți s-au străduit să atragă atenția guvernului, **sfortările n-au avut nici un rezultat**, alegându-se doar cu **"glose malițioase"**, care au lăsat **"răni grave"** în suflete.

"Declarațiile nerăbdătoare și nu tocmai juste a d-lui **primministru [Maniu]** nu prea au contribuit la risipirea îngrijorărilor noastre. **Atacurile d-lui ministru de Interne [Vaida]** însă, **intenționat ofensive**, le-am putut suporta, numai chibzuind că nu trebuie să atribuim prea multă importanță **manifestărilor sale caracteristice.**"(protestări, sgomote, a PNȚ) [...] care se cheamă **temperament** (protestări violente la PNȚ) [...] **ne-a jignit și ne-a atăcat "**(protestări violente ,la PNȚ)

-Pompiliu Ioanițescu : Astfel vorbiți d-voastre de d. Alex.Vaida Voievod ? Aceasta n-o putem tolera și **protestăm contra tonului dvs.**[...] Dl ministru a vorbit așa de frumos la legea administrativă ,încît toată Camera l-a aplaudat , d-sa a fost în asentimentul întregii Camere.

-Voicu Nițescu (ministru de stat): "Dvs l-ați acuzat că a trecut , în mod intenționat , la ofensivă împotriva dvs".

-Eduard Mirto (ministru de stat) : "[...] pe noi ne îndurerează faptul că **discursul dvs este scris și deci ați chibzuit cele ce pe urmă ați găsit cu cale să citiți "** (aplauze la PNȚ)

-Virgil Solomon : "Atunci dvs ați fost direct provocatori și d. ministru v-a răspuns la această atitudine"

#Absența legii Minorităților din Mesaj

-Willer:Cum stau cu **legea minorităților** ? În jurnale scrie că și **la Liga Națiunilor guvernul are intenția hotărîită să o dea**, că a format **o comisie**,că a însărcinat **un om politic să studieze în străinătate starea minorităților**, iar studiul să stea la baza legii viitoare. Zilele au trecut, **Mesajul nu cuprinde nimic !**

A observat că **d.Maniu este foarte "sensibil"**, nu vrea să-l supere, **dar aceasta este "o tactică":**"**Această tactică** poate fi foarte **abilă**,dar și **foarte greșită.**[...]

Realitatea anume, este că **problema noastră și-a găsit iarăși mormîntul** ei tăcut în acea **anumită comisiune specială** și glasul **Mesajului a uitat** să o trezească din somnul ei ei etern."

«PNM nu va vota R la M

De aceea , în numele poporului și partidului pe care-l reprezintă,**nu va vota Adresa de Răspuns la mesaj .**

Willer , 26 nov.'29

8.)Hegedus Nandor(PNM, gazetar,deputat Bihor) ,26 nov.'29

(DAD, MO 3, șed. din 26 nov.'29, p. 25-35)

[**LD:** discursul va fi socotit unul dintre cele mai documentate ,inteligente ,elegante , pledoarii de gen.Eu îl consider **o mostră de logică partizană** ,o demonstrație iscusită, recurs la **sentimentalism personal**, scos din context, **inversat în cauzalități**, folosind **argumentele adversarului** în propria cauză ;**o capcană** în care trebuiau să cadă, din orgoliu, mai întîi, **ardelenii și PNȚ** ,apoi ,**regățenii și PNL !**

Nimic nu a rămas neexploatat :

recunoaștea întîietății și rolului de precursori acoradat românilor, în ideologia "națională" europeană ;

echivalarea artificioasă și subversivă a statului multinațional și poliglot austro-ungar, cu statul național unitar român ;

asigurarea auto-administrării ,pentru ungurii din România , în virtutea dezideratului cerut (dar nu obținut) de români în regimul maghiar ;

ardeleni -regățeni ,fiecare cu merite și legitimități, care au militat pentru descentralizare și autoadministrare,din **p.d.v al respectării drepturilor minorităților.**

Și totul, cu argumente istorice exclusiv românești !Și totul raportat exclusiv la **rezoluția de la Alba Iulia, la Ardeal**, de parcă ungurii ar fi trăit într - o **Transilvanie autonomă, nu în România.]**

Din dezbaterile ulterioare, am constatat că au lipsit din parlament ,pe lângă liberali și averescani, și Iorga, și Ștefan Cicio Pop, în general, cei ce ar fi putut să dea replicile potrivite.Replici tardive se vor da în zilele următoare, atât în Cameră (Haneș, Petrovici, Polizu -Micșunești,Șeicaru,)cît și în Senat (Vaida ,Gafencu).

Discurs integral, xeroxat.În calculator, este masiv la fișier Maghiari și dispersat problematic.

[Nandor (Ferdinand)Hegedus,n.1884,evreu(?),dr.Litere (Budapesta),ziarist(din 1906), consilier municipal la Oradea (după1918),o vreme (1919-1923?) președinte PNM, deputat din 1928.]

- ▣ Argumente istorice românești ,pentru cauza minorităților.
- ▣ Tradiții istorice și principii administrative românești
- ▣ România, stat poliglot !
- ▣ "Regățenii" ▣ "Ardelenii " ▣ PNL
- ▣ Legea administrativă.
- ▣ Regimul vechi maghiar :Minorități. ▣ Paralelă : regimul maghiar - regimul român
- ▣ Doleanțele minoritarilor
- ▣ Rezoluția de la Alba Iulia .
- ▣ Dezideratele românești
- ▣ Spiritul wilsonian .

Hegedus / nov.'29

▣Argumente istorice românești ,pentru cauza minorităților.

-<Suplex libellum valachorum >

"D.Alexandru Vaida, fiul combatant al Ardealului, a spus într-un discurs ținut în parlamentul maghiar,cu o mîndrie îndreptățită, că **un străbun al domniei sale și al d-lui Maniu** era acel **Iosif Miheș**, cancelar la Curtea din Viena , care înainte cu aproape 150 de ani ,**a redactat importantul memoriu politic al românilor din Ardeal:**

<Suplex libellum valachorum > În acest memoriu se prezenta **dezideratul românilor** - care este și **baza adevărată a administrațiunii perfecte** - anume că **funcționarii români să stea în fruntea ținuturilor locuite de români."**

-1929.Legea administrației descentralizate

"Desigur este un joc al fatalității istorice că **un descendent al acestui Miheș**,a depus **primul proiect de lege al administrației descentralizate în România**.[1929]

ceea ce ne-a dat prilej nouă , minorităților, să subliniem încă odată drepturile noastre indiscutabile enunțate în **rezoluția de la Alba Iulia [1918]** , în chipul următor :

<**Fiecare popor se va instrui , administra și judeca în limba sa proprie , prin indivizi din sânul său. >**

▣1918.Rezoluția de la Alba Iulia

-**Pamfil Șeicaru** : Dvs.dați înțeles "contractual" rezoluțiile de la Alba Iulia !

-**Hegedus** : "Voi spune imediat ce înțeles dau eu acestor rezoluții .**Mai ales d.ministru de Interne [Vaida]** , în discursul d-sale la Senat , a semnalat eventualitatea că **s-ar putea să vie o generație nouă , care să asvîrle această rezoluție ca pe o zdreanță de hîrtie** .M-am mirat că tocmai d-nii ardeleni au riscat să facă asemenea **declarațiuni** pe baza cărora **oricine ar putea să pună la îndoială , oricînd, însăși valoarea actului** , cu toate că această valoare nu trebuie să fie micșorată și diminuată tocmai din partea d-lor"

-**Pamfil Șeicaru** : "**Deasupra rezoluțiunilor de la Alba Iulia este Constituția** .

D-voastre **trebuie să vă raportați la Constituția țării.Credeți dvs. că rezoluțiile de la Alba Iulia sunt o supra-Constituție ?**Am vrea să ne lămurim asupra acestui punct , fiindcă sunt lucruri cari există în Constituție și dvs. vorbiți de o supra-Constituție ?"

(Cicio-Pop, Ed.Mirto, Hegedus Nandor, îl somează pe Șeicaru să nu mai intervină) .

-**Hegedus** :Va răspunde dacă au sau nu "o valoare obligatorie morală și politică. "

"**O parte a lumii politice românești a deschis focul , acum 7-8 ani, în contra punctelor rezoluțiunilor de la Alba Iulia**, și în campania aceasta joacă un rol important mai ales **publicistica și politica liberală.**

S-a ridicat acuzațiunea contra conducătorilor români din Ardeal că **ei au făurit rezoluțiunile**

de la Alba Iulia exclusiv sub stimulațiunea efemeră a epocii, sub influența unei ideologii eronate.

S-a spus că fruntașii români din Ardeal au lucrat la Alba Iulia în antagonism cu însuși Națiunea română din Ardeal, că n-au fost prevăzători, n-au urmărit orizonturi reale, că ar fi primejduit cu preocupările lor naive și teoretice chiar unitatea Statului român, dacă ei, liberalii și averescanii, mari și serioși oameni politici, n-ar fi contribuit mai târziu, în practică, la eșuarea realizării acestor puncte."

[Ex.: "Publicistica liberală merge atât de departe în perversionarea hotărârilor de la Alba Iulia, încât [...] Bogdan Duică le denumește în ziarul liberal

"Națiunea" din Cluj, o soluțiune infantilă, care e numai a ardelenilor și nu a poporului român, și pe care, niște interesați, după cum spune d-sa, le-au impus și niște fricoși le-au primit imediat.

Dar d. Goga a stăruit să compromită cu ironie ucigătoare fermecătoarele Vorlsbo'rger Beschlu"se, așa cum le numește d-sa în ochii opiniei publice naționale și le înfierează în discursul d-sale de la 6 iulie 1926, ca o aberație."

El, Nandor, crede că atât românii din Ardeal, cât și minoritarii, sunt îndreptățiți și au datoria să apere pe domni care au redactat rezoluția de la Alba Iulia, să dovedească că au fost oameni realiști, că acele puncte s-au rezemat pe o tradiție seculară a românilor din Ardeal, că au corespuns unei necesități internaționale și diplomatice, că Iuliu Maniu și amicii săi nici nu ar fi putut preceda altfel.

(Șeicaru cere precizări; majoritarii îl somează să tacă)

-Șeicaru : D. Hegedus este reprezentantul unui punct important din susținerile partidelor minoritare; d-sa este unul din cei mai reprezentativi deputați din rîndul minorităților, este un strălucit gazetar. El pune întrebări nu pentru a-l încurca, ci pentru a se lămuri. (p. 25-26) Hegedus / nov. '29

-Tradiții istorice și principii administrative românești

- Hegedus : "Rezoluția de la Alba Iulia se referă la raporturile judiciare, administrative și școlare ale minorităților."

Ar fi îndelung și complicat să se ocupe de toate aceste trei laturi ale rezoluției, de aceea se va referi la latura administrativă.

"Poporul român din Ardeal a judecat și a solicitat vreme de un secol, dreptul de afirmare a unei minorități în viața publică, în chipul și în spiritul cum a enunțat-o în punctul al treilea al rezoluțiunii de la Alba Iulia:

al doilea : conținutul și spiritul acestei rezoluțiuni are și o îndeplinire a postulatelor internaționale și, prin ea, poporul român din Ardeal a contribuit într-o măsură extraordinară de mare la înfăptuirea României Mari ;

al treilea: partidul liberal, ca partid la guvern, în zilele din Alba Iulia, nu a protestat niciodată public în anii 1918 și 1919, deci în timpul critic din punct de vedere diplomatic, în contra acestor puncte; dimpotrivă, și partidul liberal s-a solidarizat cu ele și a promis o astfel de descentralizare internă care a corespuns concepțiunii de la Alba Iulia;

și în fine, neexecutarea pretinsă a legii maghiare 44 din 1868, adică legea despre egala îndreptățire a naționalităților, nu putea să fie baza morală, politică sau de drept la denegarea realizării acestor puncte."

Promite că va evita expresii exagerate, va fi obiectiv, sperînd că va fi ascultat cu indulgență. [LD: vezi argumente extrase, exemple, din istoricul problemei]

Începe cu o "reminiscentă istorică", pe care a citit-o în cartea lui Barițiu [.....]

"Ar fi foarte trist chiar numai să presupunem că parlamentul român, după 140 de ani, ar putea comite aceeaș greșală și nu ar recunoaște că noi, minoritățile, nu am venit aici să aprindem, ci să stingem focul" [.....]

"Un punct esențial al luptelor naționale ale românilor din Ardeal, era intențiunea ca în ținuturile locuite de români, administrația să se facă în limba română, de funcționari români, sau dacă aceștia nu sunt îndestulători, prin funcționari neromâni, dar care să știe necondiționat românește." (ar putea aduce o bibliotecă imensă pe această chestiune)

Se mărginește a indica etapele mari ale acestei lupte : Suplexul [.....]

Națiunea română din Ardeal a fost cea dintâi care a voit să transplanteze ideea națională în sistemul administrativ al unei țări, constituind teza ca fiecare popor să fie administrat în primul

rînd prin fiii săi proprii [...] **Ori, d-lor, nu exprimă aproape cuvînt cu cuvînt același gînd și punctul al treilea al rezoluției din Alba Iulia**, promițînd că fiecare popor va primi dreptul de reprezentare în Corpurile legiuitoare și în guvernarea țării, în proporție cu numărul indivizilor ce-l alcătuiesc?

Se poate tăgădui că rezoluția de la Alba Iulia este un descendent curat al lui Suplex libellum Valachorum, și nu o enunță, o improvizare spontană neprecumpănită, cum afirmă adversarii oamenilor politici din Ardeal? " [.....]

Punctul 1 al moțiunii de pe Cîmpia Libertății [1848]: <Națiunea română pretinde să aibă reprezentanții săi în dieta țării, în proporție cu numărul său, să-și aibă dregătorii săi în toate ramurile administrative, judecătorești, militare, în aceeași proporție; să se servească cu limba sa în toate treburile ce se ating de dînsa, atît în legislațiune cît și în administrațiune. >

Dacă citește cineva aceste documente, poate să nege "înrudirea sufletească" între Alba Iulia și Cîmpia Libertății !? "Este emanațiunea unei mentalități seculare." [.....]

(face o tercere în revistă a acestor lupte românești :1881,1910,1913, vezi p. 27)

-**Șeicaru** : "Pe cînd exista Statul austro-ungar tot teza aceasta o susțineai?"

-**Ed. Mirto** : "Nu-i răspundeți la întreprerere, dle Hegedus "(ilaritate la PNȚ)

-**Șeicaru** : "Vă felicit d-le subsecretar de stat, că tratați chestiunea minorităților cu îmbete și glume" [.....]

-**Hegedus** : "Așa că față de acuzarea ridicată contra d-lor :Iuliu Maniu, Aurel

Vlad, Alexandru Vaida, Pop Cicio și alții, că au lucrat la Alba Iulia în mod necugetat și sub influența trecătoare a unei stimulațiuni efemere, că n-au luat în considerare mentalitatea poporului românesc din Ardeal, însăși istoria oferă o desmintire puternică (p. 27-28)
Hegedus / nov.'29

▣ **România, stat poliglot !**

"Cred că prin înșiruirea acestor date, am dovedit pe scurt care era concepțiunea românilor din Ardeal în chestiunea minorităților, și despre sistemul administrativ al unei țări poliglote"

....
-**Șeicaru** : "**România nu e o țară poliglotă**". Nu poate fi o țară poliglotă, cînd sunt 75% Români, față de 25% minoritari.

-**Hegedus** : După statistici, 26 % minoritari.

-**Șeicaru** : **Pot să fie și 28, 30 % ! Dar sunt 70 % români.**

-**Hegedus** : "**Aceasta este teoria dvs, dle Șeicaru**" [...] "Sunt dispus cu altă ocazie să precizez ce înseamnă o țară poliglotă"(p. 27-28)

Hegedus / nov.'29

▣ **Spiritul wilsonian .**

Nu numai tradiția istorică și cugetarea sănătoasă a poporului român din Ardeal au dictat acel conținut, ci și "**o vedere ageră a situației internaționale**, adică o politică diplomatică chibzuită. **În acele timpuri wilsoniene, cînd tendința de autodeterminare predomina, "nimeni nu ar fi putut să ceară acest drept de auto-determinare, dacă nu ar fi fost dispus să-l recunoască și altor neamuri și pentru alți minoritari, în cadrul statelor pe punct de a se naște.**

Cînd ideea Ligii Națiunilor a mișcat lumea, pe politicieni, pe savanți, și pe ziaristi, ne întrebăm : **oare nu ar fi fost mai mult greu înfăptuirea unei Români-Mari în forma și mărimea ei actuală** - cu toate că s-au adus jerfe mari - **dacă tocmai românii din Ardeal cari s-au unit cu românii din vechiul Regat - nu ar fi documentat lumii, că vor să fie demni de epoca în care s-a plăsmuit ideea solidarității tuturor națiunilor?"** (p. 28)

Hegedus / nov.'29

()"Regățenii"

[LD. Atenție ! penibil cum reacționează românii ! Singur Șeicaru ce ține piept ! Ceilalți par "fermecați" de documentația lui Hegedus, nu pricep speculațiile lui ! Sunt orbiți de "ura frățescă" ardeleni- regățeni, țărăniști-liberali !]

"Știm d-lor că **liberalii se referă la contractul încheiat cu puterile mari în 1916, care ar fi trebuit**

să asigure România Mare și fără Alba Iulia.

Știm că **generalul Averescu** a pus teza că **România Mare s-a făcut cu sabia**, nu cu rezoluțiuni.[...]

Dar rezoluțiunea de la Alba Iulia, trebuie să aibă în ochii tuturor românilor merite nepieritoare [...].

-Șeicaru : " Va să zică , **acțiunea militară a României nu a contat nimic ?** [...]

Aveți un sistem foarte abil de a prezenta chestiunea.Vă felicit, căci aveți și metodă.

Dar asta nu înseamnă că vă putem lăsa fără să precizați ceea ce afirmați." [...]

Dar Jugoslavia n-a avut Alba Iulia , și totuși s-a format ."

-Iosif Jumanca : **Jugoslavia n-a avut Pacea de la București** ...

-Șeicaru : "Aceasta este o impertinență."

-C. Angelescu : îl roagă să nu folosească cuvinte "neparlamentare", să nu mai întrerupă.

-Șeicaru :Hegedus să arate p.d.v. al minorității maghiare .

-Hegedus: El citează de pe cartea lui Clopoșel și Tilea, " **Acțiunea diplomatică** "[...]

()"Ardelenii "

-Hegedus:" Dacă pun întrebarea **< cine a avut o vedere mai largă , Ardelenii sau Românii din Vechiul Regat ? >** -**trebuie să răspund că Ardelenii, ceea ce este și natural**, deoarece problema minoritară ,pentru Românii din Regat, era aproape cu totul necunoscută, **atunci când ardelenii erau deprinși cu ea** [...]"

-Victor Cădere : "Au învățat-o în suferință" (aplauze la PNȚ)

-Hegedus : amintește că , atunci când ardelenii au venit la București ,cu Hotărîrea Adunării, la MSR Ferdinand ,cînd **Vasile Goldiș a spus că , după unire, va trebui să se înfăptuiască egalitatea condițiilor de viață**, pe principiul "egalei îndreptățiri a neamurilor", **Marghiloman adaugă** (în memoriile sale), cuvîntul **< evreilor ? >**

Adică și acel om cult a crezut că această egalitate se referea doar la emanciparea evreilor, **"habar neavînd că de acum înainte vor locui în România și alte minorități."**

Nu vrea să generalizeze, pentru că , spre ex. **Ion Brătianu** o cunoștea f. bine.(p. 28)

Au făcut asigurări că vor respecta drepturilor minorităților.

"**Iuliu Maniu** [nov.1918?] a declarat oficial lui Oscar Lassus :**<Națiunea română recunoaște competența congresului de pace , la fixarea limitelor definitive la teritoriul reclamat de această națiune pentru Statul său propriu ,precum își ia obligamentul față cu celelate popoare conlocuitoare pe acest teritoriu , va respecta punctele wilsoniene și este gata să asigure pentru fiecare popor condițiunile unei dezvoltări naționale.>**

Aurel Vlad a promis că nu vor fi "răzbunări" ;

Al.Vaida despre care "Consiliul Național al unității naționale "(Paris,Take Ionescu, 1918)

spunea:**< Împrumutăm frumoasele și justele cuvinte ale deputatului român Vaida, în Parlamentul opresorilor din Budapesta, care a declarat că de la întronarea creștinismului , cel mai mare eveniment în istoria omenească ste mesajul președintelui Wilson. >**

Al.Cicio-Pop a promis că vor fi respectate punctele wilsoniene;

Iuliu Maniu a spus la Adunarea națională de la 1 dec.1918 : **<Pentru ca intrigile dușmanilor să amuțească, în proiectul de rezoluție am precizat principiile de care ne vom călăuzi.[...] Vrem să întronăm pe aceste plaiuri libertatea tuturor neamurilor și cetățenilor; nu vom ca din oprimați și asupriți să devenim oprimatori și asupritori .Nu răpim individualitatea etnică a neamurilor conlocuitoare și fiecare om e liber să-și aleagă limba și credința în care vrea să trăiască , atît în relațiile particulare cît și în legăturile cu viața de Stat. >**;iar în conferința de la Institutul Social Român spunea: **<Trebuie să precizăm că Adunarea dela Alba Iulia a acordat acele drepturi ,nu numai pentru ținuturilor de dincolo de Carpați, ci pentru întreaga țară românească.>** , cerînd ca noua Constituție să se facă pe baza principiilor cuprinse în **hotărîrea de la Alba Iulia.** (p. 29- 30)

" Alba Iulia constituie deci o făgăduință sărbătorească precumpănită și o obligațiune irevocabilă față de toată lumea."

#Constituția 1923

"E de prisos să amintesc că **în Constituție nu se reogîndesc nici spiritul nici principiile de la**

Alba Iulia " (p. 31)
Hegedus / nov.'29

() Liberalii

[LD: atenție ! după ce a flatat și supralicitat contribuția ardelenilor, Hegedus trece la "promisiunile" PNL Cu aceeași abilitate absolut meritorie ,pentru cauza pe care o apără..]

Ionel Brătianu a distribuit Hotărîrea de la Alba Iulia, pe hîrtie velină, la Conferința păcii de la Paris. Nu s-a dat încă în vileag ce s-a întîmplat în zilele acelea cînd ardelenii "au coborît" pentru prima oară la București. "Circulă numai clevetiri ,cum că s-ar fi ivit o divergență între d-nii ardeleni și Ion Brătianu , mai ales cu privire la unele puncte ale rezoluției." Dacă rezoluția ar fi constituit "o primejdie", **imediat după Decretul-lege din 11 dec.1918**, PNL ar fi trebuit să dea o declarație că primește numai partea cu unirea, și că celelalte prevederi le consideră "păgubitoare și irealizabile."

Nu s-a dat o atare declarație. El a răscolit colecțiile "Viitorului", cuvîntările lui Brătianu, Mârzescu, Duca, și **nu există nimic care să conteste Hotărîrea.**

"**Ion Brătianu**, care a fost un bărbat de stat luminat, și care a cunoscut foarte bine constelația externă, a știut și a simțit , de bună seamă , că a se opune promisiunilor din Alba Iulia sau a pune la îndoială drepturile oferite minorităților,

ar însemna să se dea arme în mîna Ungariei , care a luptat pentru cîștigarea graniței bune de vest, și ,pe de altă parte, în mîinile Jugoslaviei care a luptat pentru Banat."

"Presa liberală de atunci a dus o luptă vehementă **contra ideii autonomiei; nu și-a ridicat însă niciodată glasul în contra punctelor de la Alba Iulia**" (p. 29-30)

"Nu numai negativul acesta dovedește însă că **partidul liberal s-a solidarizat** necondiționat ,mai ales din p.d.v internațional,cu hotărîrile de la Alba Iulia, ci și faptul pozitiv că **guvernul liberal de atunci ,în același moment , realizează reforma agrară și votul universal în Vechiul Regat .** Și eu am ferma convingere că dacă ar fi existat și în Regat minorități etnice , guvernul Brătianu de atunci n-ar fi putut evita să se repecte și drepturile minorităților.[...]

[L.D: pe acest moment, Șeicaru și G. Moroianu vor sa-l împingă spre cu totul alt subiect, dar așa : **hodoronc-tronc! :de ce nu au fost ungerii la Albalulia? Urmează un schimb de replici și Hegedus revine....]**

"Convingerea mea o confirmă faptul că **guvernul liberal, tot atunci, acceptase egalitatea în drepturi a evreilor, ca singura minoritate din Regat .** (p.30)

...Se știe că **sașii au declarat unirea cu România prin rezoluția de la Mediaș**,care s-a provocat la Alba Iulia, și care a repetat, pe scurt, conținutul rezoluției adunării de la 1 dec.1918.O delegație a sașilor, în frunte cu d.hans Otto Roth și Rudolf Brandsh au venit la București.În cinstea lor s-a dat un banchet.[.....] (p. 30)

"Adică și leberalii au dat cuvîntul [...] Cuvîntul dat , pe care îl amintea Ferechydé, nu a putut fi altceva decît declarația de la Alba Iulia **Partidul liberal nu are deci dreptul să nege solidaritatea lui cu acest cuvînt dat."**

() Ionel Brătianu

"Gîndirea de altfel pe care noi o numim **concepția de la Alba Iulia**, nu a exprimat-o nimeni așa de puternic ca Ionel Brătianu."

"Conducătorul de pe atunci al partidului liberal, reîntorcîndu-se de la Paris, **unde a refuzat să iscălească tratatul de la Saint Germain din cauza art.5,referitor la ocrotirea minorităților**, s-a dus la Sibiu, la marele Sfat [Consiliu Dirigent] unde a fost primit cu entuziasm.D.Manu i-a salutat și atunci Ion Brătianu a spus, la 8 august '19,următoarele:

< **Un popor ca al nostru care a arătat dovada bărbăției sale atît în înînfrîngere cît și în victorie, va ști să se adapteze și concepțiilor celor mai largi ,și din organizația cea nouă a statului român, își va găsi viață frățească și prietenească toți cei ce vor să contribuie la înflorirea pașnică a României Mari.Nu vom întreba pe nimeni de unde vine, ci unde merge. "** > (p. 30)

"D-lor, mai mult decît ceea ce ne-a promis Ion Brătianu, nimeni nu a putut să ne fîgăduiască.Aceasta e apologia punctelor de la Alba Iulia "(p. 30)

"E de prisos să amintesc că **în Constituție nu se reoglindesc nici spiritul nici principiile de**

la Alba Iulia "(p. 31)
Hegedus / nov.'29

▣Regimul administrativ român .

[L.D: nu uita, Hegedus și-a propus în discurs, în mod special, să se refere la regimul administrației de Stat, cu accent pe autonomia minorităților.Pentru el, către el, trebuia să ducă toată argumentarea și toată pledoaria lui anterioară,bazată exclusiv pe declarații românești (de la Suplex - la Alba Iulia)]

-Guvernarea liberală

Între 1918-1919, **guvernul Brătianu a urmat pilda dată de Alba Iulia pe terenul descentralizării administrative**, punînd la cale o "auto-guvernare largă", accentuînd că intenționează să dea minorităților o liberă afirmare și dezvoltare.(cf."Viitorul")
19 nov.1918, Manifestul PNL : < **PNL crede că o largă descentralizare administrativă [...]** *este singurul mijloc " [...]* **o administrație bună și luminată [...]** *va lupta pentru neapărata înfăptuire a unei asemenea descentralizări administrative.* >

5 martie, 1919,"Viitorul" explica că țara trebuie împărțită și în regiuni...

-**Victor Cădere** : "Există un anteproiect al cercului de studii PNL "

-**Hegedus** : " În acești zece ani , am auzit făcîndu-se reproșuri PNR , iar nouă minorităților ni se aducea acuzațiunea regionalismului **Expresiunea aceasta criminală < regionalism > am cules-o întîia oară de la presa liberală,ca idealul partidului liberal.**"

(așa cum amintește și d. Cădere, și cum a spus și d.Stere, la dezbaterile de la legea administrativă) 1918, Iași, **cercul de studii PNL a editat un proiect de lege administrativă**, care prevedea **formare a 7 regiuni.mai 1919** , Ion Brătianu , declara la Paris: <**Prin descentralizarea administrativă s-a aigurat tuturor minorităților , cele mai largi drepturi și cea mai deplină libertate .>**

"Partidul care a promis în țară descentralizarea regionalistă și deplină libertate minoritarilor, nu mai poate afirma în străinătate ,astăzi,că **rezoluțiunea de la Alba Iulia periclitează unitatea și suveranitatea Statului român .**

Cu atît mai puțin poate s-o afirme aderenții regimului actual , ai căror conducători [Maniu, Vaida] au redactat rezoluția [de la Alba Iulia] și au iscălit tratatul de la St.Germain "(p. 31)

Hegedus / nov.'29

▣ Regimul maghiar ptr.minorități.

"Cînd am dorit să vă arăt că **românii din Ardeal au mărturisit vreme de un secol întreg această concepțiune asupra drepturilor minoritare** , pe care le-a exprimat în rezoluțiunea dela Alba Iulia , **îmi dau perfect de bine seama de obiecțiunea ce mi se poate face :da, noi am făcut aceasta , guvernele maghiare însă n-au satisfăcut revendicările noastre.**

/Legea 44 /1868

Au legiferat **legea 44 din anul 1868, legea despre egala îndreptățire a naționalităților N-au executat-o însă în fapt.**Să-mi dați voie să mă ocup pe scurt și de obiecțiunea aceasta .**Întîi și întîi, nu stă în picioare acuzațiunea ...**

- **Voci PNȚ** : "Ba da."

acuzațiunea cum că în fosta Ungarie , mai ales în Ardeal și Banat, n-ar fi întrebuițat de loc limba naționalităților în administrație.Nu numai că **sașii s-au folosit de limba lor germană, în vorbă și în scris**,că unele județe și comune, **au fost administrate în limba germană** ,însă și limba română s-a afirmat adesea ori

-**Voci PNȚ**: Unde ? Cînd ?Oficial ?

- **Hegedus** : a spus "deseori" , nu "pretutindeni"; **cărturărima română, în administrația locală**
20 martie 1914, Vaida spunea în Parlamentul maghiar :<**Unitatea Statului nu suferă dacă și limba noastră are drepturile ei.Dovadă un județ da la granița maghiară , județul Brașov, adică al unui ținut foarte periclitat , unde administrația județeană se face în trei limbi ,fără ca**

unitatea Statului să fie întru nimic știrbită. >

(și a citit convocarea la ședința municipală, în l.română!)

-dr.Roxin :"Slabă probă!"

-Hegedus :Dar acum, **limba minoritară este absolut exclusă din administrație ! este doar tolerată!** dl.Willer a fost silit să învețe românește! Etc etc...

" Să trecem ,deci, peste aceasta și să presupunem că legea naționalităților n-ar fi fost deloc executată , nici în administrație , lucru pe care îl resping, totuși și atunci o neexecutare pretinsă a legii amintite sau anumite articole ,nu pot fi un motiv serios de a nu executa și realiza nici acum rezoluțiile din Alba Iulia . "(aplauze la PNM și PNG)

Unii bărbați de Stat maghiari ,cînd mai tîrziu românii au cerut aplicarea dispozițiilor din lege , s-au dezvinovățit spunînd că românii nu pot cere aplicarea unei legi pe care n-au votat-o, ba chiar au hulit-o !

După **Constituția dualistă din 1867**, care a contopit **Austria cu Ungaria**,s-a sancționat , prin **legea 44 /1868, unirea Ardealului cu Ungaria**,despre care Legea 43 /1867 dispunea separat."**Românii din Ardeal au văzut în aceste legi o decădere națională,față de drepturile de care beneficiau în anii precedenți.**"

[LD **Atenție ! în acest context insinuiază el caducitatea statului "național" în cazul României, ca ceva ce aparține unei vechi ideologii , împotriva căreia, în trecut,au luptat.**

Deci , argumentele românești, folosite pentru situația nouă.]

"Apoi prin legile acestea, au ieșit la suprafață principii pe care **Românii din Ardeal nu le împărtășeau**,de exemplu, **caracterul național al Statului maghiar [LD:!!]**

, lucru care se poate vedea dintr-o broșură intitulată "**Cauza Română**" apărută în 1872.Din această pricină **Românii au criticat aspru și neconținut legea naționalităților**, iar atunci **cînd mai tîrziu au solicitat executarea acestei legi**, unele guverne maghiare s-au provocat la **atitudinea lor anterioară, de refuzare a acestei legi [...]**"(p. 32)

Hegedus / nov.'29

▣**Paralelă :regimul maghiar - regimul român**

[LD: **Atenție! La ce jonglerie, prin omisiune și inversare , a putut recurge!**

Și-a pus chiar și cenușă în cap!]

"Dacă vrem să facem o paralelă între **legea naționalităților** [maghiară, 1868] și **rezoluțiunea de la Alba Iulia**,[1918] trebuie să constatăm că ,**pe cînd Românii din Ardeal n-au acceptat atunci deloc legea naționalităților**,opinia publică a minorităților actuale din Ardeal, după **ratificarea Tratatului de la Trianon** - sașii chiar mai înainte -**au recunoscut rezoluțiunea de la Alba Iulia, neopunînd nici o rezervă și nedisprețuind drepturile oferite prin aceasta.**"deși ... situația lor "însemna tot o decădere " [ca a românilor în 1868 !]

"**Legea aceasta a naționalităților** [maghiară] , de altfel, a fost pusă în vigoare imediat după **unirea Ardealului, printr-un decret al Consiliului Dirigent**, cu singura modificare că s-au **înlocuit cuvintele <Statul maghiar> , <limba maghiară>, cu <Statul român >, <limba română>**,decret care însă, încet încet , ca să vorbesc cu frazeologia Memorandumului, a **devenit literă moartă și în Țara Românească.**" (p. 33)

"D-lor, nu se poate rezema opinia publică romnă și mai ales **Partidul național român**, pe un argument al unor politicieni maghiari.

[LD: dar el, Hegedus, se poate prevala de argumentele politicianilor români !]

Unii bărbați de Stat maghiari au încercat să dovedească , din cuvînt în cuvînt aproape, neexecutabilitatea legii naționalităților, după cum ,acum, **presa șovinistă vrea să înfierceze Rezoluțiunea dela Alba Iulia ca neexecutabilă în viața practică."**

Au fost bărbați politici maghiari care au spus că oamenii politici

[LD: **nu am cratime coresponszătoare , pentru unele litere]**

Eotvos Iones,Kemeny Zsigmond, FranciscDeak,autorii legii naționalităților,au fost niște naivi au fost idealști, nu oameni reali, și că nu au prevăzut bine drumurile Statului maghiar, că nu și-au dat seama de ideea unității naționale că n-au simțit definiția a tot puternică a limbii de Stat, că **autorii legii naționaliștilor ,au fost naivi**, mai tîrziu trăiți în spiritul vremilor, precum au fost Cavour, Gambetta, Etvos, Brătianu cel bătrîn, Rosetti și alții .

"Eu cred , dlor, că **partidul național român nu poate să tolereze ca față de el să se ridice aceeași acuză**, nu poate să admită **ca și conducătorii lui să fie numiți naivi, diletanți, fără**

simț față de politica de Stat; nici să fie batjocorit spiritul vremurilor ,
acela care a dat naștere Ligii națiunilor și convenției minoritare și înaintea cărora s-au
închinat și ei , cu atât mai virtuos , cu cât și o tradiție seculară i-a împins într-o direcție ca aceasta.
PNR, dacă ar abandona realizarea Albei Iulii , ar justifica această acuzație și s-ar
condamna pe sine însuși."

[Iarăși îi citează pe Maniu, Vaida, Gheorghe Pop de Băsești, Deak (în 1907),, în aceeași
idee, făcându-se "avocatul diavolilor", lăudând viclean și cu ipocrizie zicerile ,românești,
contestând însă relele tratamente la care erau supuși românii]

-Teodor Roxin :**În Ungaria ?!** Ajutor pentru școlile noastre? [...]Instituțiilor românești ,
școalelor, teatrului românesc? Da, s-ar fi dat , dar **se pune condițiunea de maghiarizare**. Numai
școala care se maghiarizaprima ajutoare. Cine rezista, pe dreptatea lui, era persecutat." (ex.
Liceul din Beiuș, unde s-a impus l. maghiară , deși era liceu confesional, greco-catolic)

-Hegedus : "**Să presupunem [LD!] că politica maghiară față de minorități ar fi fost în
general mai rea decât a d-voastre , ceea ce noi tăgăduim , fiindcă în multe privințe a fost mai
bună.**[...] dar atunci ne întrebăm : **de aceea a izbucnit războiul mondial,**
de aceea a trăit Wilson, de aceea s-au alcătuit [...] Statele succesorale , **Societatea
națiunilor, ca și lumea nouă să se clădească pe aceleași principii politice și pe aceeaș
uzanță ? "**(p. 33) (aplauze la P. minoritare și PSD)
Hegedus /nov.'29

≡Doleanțele minoritarilor

[Într-un discurs de cca 2 ore, a vorbit despre minorități ultimele cca 5 minute !

Din nou, raportându-se exclusiv la rezoluțiile de la Alba Iulia .

În tot discursul, a invocat fugitiv și sever **Constituția**, remarcându-i caracterul reacționar]

" Minoritățile în afara de tendința de **a-și menține în deplină libertate naționalitatea** în țara
românească , **cum spune textul rezoluției de la Alba Iulia**, [...] au mai ales două puncte de
vedere:

1. Aplicarea limbilor minoritare în grai și scris,

2. Așezarea funcționarului minoritar în slujbele publice .

Din acest p.d.v. , a constatat că **legea administrativă nu conține nimic în ceea ce privește
aplicarea limbilor minoritare**, Statul stînd ca "**o forță străină față de fiii săi**".

Știe că guvernul făgăduiește o lege separată asupra minorităților, dar acest lucru nu este amintit
în mesaj. Ce se va întîmpla dacă guvernul nu va avea vreme să o facă ?

Și Ion Brătianu, la dezbaterile Constituției, a spus că va aduce o lege specială pentru
minorități. "Noi, după atîtea experiențe amare, suntem mai sceptici cu toate promisiunile."

-Ed. Mirto (subsecretar de stat) : "Mai avem trei ani... Vom avea destulă vreme"

-Hegedus : El a răscolit trecutul în speranța că argumentele sale "vor pune capăt "

discuțiilor inutile. "Noi vrem să ocolim orice fricțiune cu poporul român, cu care dorim să trăim în
pace , iubire și înfrățire (aplauze unanime) , ca fii buni și fideli ai acestei țări.

Să nu privim înapoi, să privim înainte . Apelăm la prezent, la obligațiile internaționale, la
curențele noilor timpuri, la judecata umană a problemei minorităților, și la rezoluțiunea de la Alba
Iulia. **Fiind valabil punctul 1 al rezoluțiunii , care declară unirea, trebuie să fie valabile și
celelalte puncte.**[...] să repetăm și noi strigătul istoric al iobagilor români din Ardeal, de
odinioară, din timpul lui < Suplex libellum valachorum >: **<Împărate fă dreptate ,dacă crezi în
zeitate!>**" (p. 35)

Hegedus, 26 nov.'29

9.) Pamfil Șeicaru (ziarist ind.) intervenție la sumar, 27 nov.'29

Jumanca, Sever Bocu, Șt. Cicio Pop (intervenții)

(DAD, MO 4, șed. din 27 nov.'29, p. 39-40

[L.D. Este extrem de interesant, că Șeicaru care , în ședința anterioară, a avut cîteva intervenții
pertinente, fiind însă mereu pus la colț de "majoritari" , a doua zi se agață de Jumanca, pentru
neinspirata sa intervenție privind Pacea de la București !

Gestul semnifică mult mai mult ! Este expresia frustrării resimțită de foștii combatanți pe front, de regățenii care au dus războiul, și de negarea acestui rol în realizarea unirii, de către ardeleni Sever Bocu pune cumva lucrurile la punct dar....]

▫Contribuția românilor la unire

-Alba Iulia

-Războiul

-**Șeicaru**:În interesanta și foarte documentata comunicare a d.**Hegedus** de ieri, dl deputat maghiar a prezentat **Adunarea de la Alba Iulia** "ca și când acolo s-ar fi stabilit **un contract pe capitole între nația română și minorități** ", nicidecum ca o "**afirmațiune de unitate națională**." D-sa a mai lăsat să se înțeleagă că, **fără Alba Iulia, n-ar fi fost posibilă unitatea națională**.La intervenția sa privind cazul Jugoslaviei (care n-a avut Alba Iulia) d.Jumanca a insinuat că aceasta nu a avut ...pacea de la București [lucru pentru care Șeicaru l-a făcut impertinent, atrăgându-i mustrele conducătorilor.]

El dorește o punere la punct a lui Jumanca,din partea băncii ministeriale.

-**Iosif Jumanca** (PSD): chestiunea ar merita o discuție mai largă, nu la sumar.

Deocamdată ține să declare : "**Atunci când noi, Consiliul național din Ardeal, în momentele critice de după izbucnirea revoluției din Ungaria , am hotărât convocarea Adunării de la Alba Iulia ,nimeni din Ardeal nu știa încă despre aceia că România a declarat din nou război Puterilor centrale.Știam că există o pace încheiată la București ,o pace care închisese războiul dintre România și Puterile Centrale.**

Și în consecință, tot ce am făcut acolo , am făcut-o convinși că numai în felul acesta putem să realizăm ceea ce trebuia să realizăm , ca o necesitate implacabilă a istoriei.

Atît aveam de spus." (aplauze la PSD)

-**Sever Bocu** (subsecretar de stat) :

(regretă că a lipsit din ședința de ieri și nu a asistat la "altercația" Șeicaru-Jumanca.)

"Eu socotesc că **asupra Albei-Iulia nu pot să existe mai multe interpretări.**

Alba Iulia a fost **rezultanta voinței seculare a poporului român din Ardeal.**

(aplauze prelungite la PNȚ)Alba Iulia a fost **o parte din voința omogenă și unitară a poporului român de pretutindeni.** Dacă aici [Regat] **poporul român liber a acționat prin război și prin vărsarea sîngelui său, pentru unire,poporul român din Ardeal a luptat prin formele cari îi erau lui date , cu același eroism , pentru unirea întregului popor român (aplauze prelungite la PNȚ) Aceasta este Alba Iulia.**

Și desigur că în discuțiile noastre mărunte , zilnice, acest mare act nu trebuia adus.

Asupra lui s-a pronunțat istoria definitiv și irevocabil .El va rămîne pururea cel mai mare act moral , act de vitejie morală, a poporului român."

(aplauze prelungite la PNȚ)

(Șeicaru nemulțumit că nu i s-a răspuns cu pacea de la București)

-**Ștefan Cicio Pop** : chestiuni atît de importante nu se pot elucida la ...sumar.

Cît privește intervenția d.Jumanca, d-lui știe cum s-a făcut unirea ! știe că ...

"Noi n-am pactat cu nimeni. Noi am pactat numai cu idealul nostru național,

vechi de 1800 de ani, ideal de întregire al neamului românesc de pretutindeni la sînul mamei noastre. " (aplauze prelungite, strigăte de bravo,la PNȚ) (p.39-40)

Șeicaru/Jumanca / Sever Bocu / Cicio Pop / 27 nov.'29

10.)dr.Iacob Pistiner, (PSD,deputat Cernăuți), discurs la mesaj, 27 nov.'29

Virgil Madgearu:intervenție

(DAD, MO 4, șed. din 27 nov.'29, p 43- 51)

[L.D.: gata cu cartelul, cu colaborarea PNȚ-PSD.S-a încheiat "luna de miere"; PSD se pregătește pentru preluarea puterii , pentru revoluție , pentru socialism.]

Pistiner/ dec.'29

▣Guvernul Maniu

Nu va face vreo comparație între **gouv.Maniu și gouv.averescane sau liberale** ;va analiza doar guvernarea de un an, în raport cu Programul PNȚ.

#"Stabilizarea mizeriei "

"Făcînd această observațiune să-mi dați voie să **contest că guvernul a consolidat de fapt politica financiară, economică sau administrativă**;cel mult se poate spune că a echilibrat sau în orice caz **a încercat să echilibreze bugetul**.[...]

S-a echilibrat bugetul prin **mărirea impozitelor**, pe cari partidul astăzi la cîrmă, cînd era în opoziție,le declara mereu nesociale, ca nedrepte și nici măcar corespunzătoare politicii fiscale potrivite țării noastre. (dă exemple)

Mărind această nedreptate **a întărit criza existentă înainte**; nu a atins deloc pe bogătași;poporul, care a trăit în mizerie, a fost amenințat cu sechestrare și vînzarea obiectelor din casă ;consumul a fost micșorat : într-un cuvînt, "a stabilizat mizeria ".

- **N.Corodeanu** (PNȚ) : "Nu și leul?"

-**Pistiner** :falimente ; sinucideri ; șomaj ; economii fără rost ;(p. 43)

-**Virgil Madgearu** : "De ce nu așteptați bugetul [...] ca să vedeți cum s-au făcut economiile ?(dă o serie de exemple :CFR) "**Nu veniți cu critica aceasta în bloc**,căci **această critică lipsită de temeinicia faptelor nu poate să onoreze**, cred eu, pe un **reprezentant al partidului social-democrat** cînd **acest partid se deosebește** , mi se pare mie, **de partidul socialist-comunist** ,tocmai pentru faptul că își întemeiază critica lui pe o examinare științifică a faptelor ." (aplauze la PNȚ)

(polemica continuă) (p. 44)

Pistiner- Madgearu,27 nov.'29

11.)Lupeni ,6-8 august.Dezbatere 27 nov.'29

[LD: Lansarea Interpelărilor legate de Lupeni este foarte interesant , deși interpelările sunt adresate lui Maniu , Maniu lipsește și de data aceasta .]

(Vezi tratat pe larg la fișier Muncitorime)]

(DAD, MO. 4.și 5,șed. din 27(p. 41-42) ,29 nov.(p. 79)

a)N.Ghiulea(PNȚ):

*Notă:N.Ghiulea,stînga țărănistă, deputat de Cluj

Ghiulea era prof. de "Politică socială", militant în această materie,raportor pentru partea socială a Programului PȚ (congresul 1924) ,redactor al părții sociale din Programul PNȚ (congresul 1926).Prieten cu Lupu ,de care s-a despărțit la fuziune.

A lucrat și la ministerul Muncii, cu Răducanu.(dec.'28 pînă la 1 iul.'29), deci nu mai era la minister cînd s-a produs represiunea de la Lupeni .]

El va dezvolta interpelarea pe data de 12 decembrie'29-Vezi mai jos

#Conflictul sîngeros din 6 august

Cere lămuriri privind **conflictul sîngeros din 6 august , de la Lupeni**.

Adresează **interpelarea lui Maniu**, pentrucă consideră că "acest conflict depășește cadrul unui conflict obișnuit de muncă sau cadrul unui conflict comun între o populație răscolată și autorități.Aici este o **problemă complexă cu reflexe economice , sociale, politice și morale**,o problemă care dăinuește de mult, care este neconținut amenințătoare ,o problemă față de care partidul național-țărănesc, și-a luat angajamente formale că o va soluționa.

▣Răspunderea guvernului

"Am așteptat cu nerăbdare Mesajul de deschidere a sesiunii și cu surprindere și durere am constatat că în partea care se vorbește de legiuirile sociale ce vor fi aduse, **nici nu se amintește de conflictul sîngeros din august 1929**, nici nu se făgăduiește

o măsură legală pentru rezolvarea problemei pe care a ridicat-o acest dureros conflict.
"După cum în Mesajul din toamna anului 1907, respira intens , preocuparea guvernului, [...] pentru rezolvarea problemei agrare , ridicată de răscoala țărănească din primăvara aceluiaș an ,tot astfel ,în Mesajul din acest an ar fi trebuit să găsim o preocupare în raport tot atât de mare pentru **rezolvarea problemei muncii în mine** și în întreprinderi izolate , problemă ridicată de conflictul sîngeros de la Lupeni." (p. 41)

▪Răspunderea Ministerului Muncii

"Această **lipsă din Mesaj**, și **întîrzierea ce s-a pus în numirea unui comisar în Valea Jiului** ,care să stea în permanență acolo, pentru a ține cumpăna între interesele întreprinderilor și cele ale muncitorilor, înseamnă că, în resortul muncii ,chestiunea conflictului din Valea Jiului a fost și **este socotită ca un incident,un incident dureros, poate , dar care a trecut odată cu înmormîntarea morților,cu ajutorarea mizerabilă a văduvelor**, cu reluarea ca mai înainte a lucrului, și cu pedepsirea capilor autorităților ,cari s-au făcut vinovați de modul cum au reprimat greva."
"Problema socială pe care o ridică conflictul de la Lupeni , cauza acestui conflict ,**nu a fost înțeleasă de resortul muncii** , nici înainte de nenorocire -dovadă că a avut loc- nici după nenorocire , și nu e înțeleasă nici astăzi -dovadă că nu s-a luat nici o măsură ca o asemenea nenorocire să nu se mai întîmple nici la Lupeni, nici în altă parte."
-I.M.Leon (PT):**Dar ați fost secretar general la Ministerul Muncii.De ce nu ați luat măsuri?** (Ghiulea nu admite să fie întrerupt) [...]

b).Emil Fagure (ziarist independent) :

se asociază interpelării , va lua cuvîntul.

c).N.Bogdan (PNȚ, deputat de Hunedoara) :

interpelează pe Ministrul de Interne Cere dosarele de anchetă făcute sub președinția inspectorilor Starac și Ion Pop.

d)Ion Flueraș(PSD) :

interpelează pe Maniu,asupra evenimentelor sîngeroase de la Lupeni :

De ce guvernul nu a luat **măsuri de ameliorare** a stării materiale a muncitorilor ?

De ce a tolerat **acțiunea criminală a fostului prefect Rosvany** și a agenților săi ?

De ce autoritățile nu au aplicat mijloace civilizate pentru **aplanarea conflictelor** ?

De ce guvernul nu a luat măsuri de **pedepsire severă** a celor vinovați de măcelul de la Lupeni , mai ales prefectul Rosvany ?

De ce guvernul nu aluat măsuri de **ajutorare reală a victimelor** văduve, schilozi ?.[...]

e).I.Mirescu (PSD) :

Cere și corespondența confidențială dintre Rosvany și Ministerul de Interne ,pe durata conflictului.

-Mirto : Nu există !

f)Ion Răducanu (ministrul Muncii) :

În numele lui Maniu, cere să se **admită urgența pentru interpelarea lui Flueraș** . Dosarele cerute, le va încredința președintelui Cicio Pop , ca să fie la dispoziția interpelatorilor. (p. 42)

g)Eduard Mirto (subsecretar de Stat la Ministerul de interne) :

Spune că este **autorizat de ministrul de Interne, Al.Vaida Voevod** (aplauze la PNȚ, Trăiască !) să se pună l dispoziție, imediat ,dosarele cerute de cei trei interpelatori.(aplauze la PNȚ)

Anunț interpelări / nov.'29

12.)Pompiliu Ionișescu (PNȚ),discurs la mesaj,28- 29 nov.'29

(DAD, MO.5 , șed. din 28 nov.'29, p. 73- 90)

- ▣ Schimbarea guvernului , în 1928
 - ▣ Împrumutul, stabilizarea.
 - ▣ Prestigiul Guvernului Maniu, a PNȚ.
 - ▣ Boicotarea guvernului .
 - ▣ Statutul funcționarilor publici / PNȚ
 - ▣ Biserica
 - ▣ Legea electorală .
 - ▣ Starea de asediu / PNȚ
 - ▣ Parlament - Guvern .
 - ▣ Minorități / PNȚ
 - ▣ Drepturile omului / PNȚ
-

▣Schimbarea guvernului , în 1928

(Vezi la Sesiunea I)

S-a încheiat un an de guvernare.Este bine să evocăm împrejurările.

PNȚ vorbea ca un "oracol" , căci așa s-a întâmplat.

"Se va face odată acest proces politic al partidului liberal,

ca să i se arate crima mare pe care a făcut-o față de această țară. " (p. 73)

▣Un an de guvernare Maniu

[L.D: atenție la partizanat și cultul personalității !]

/Împrumutul,stabilizarea.

[LD:nici o vorbă despre faptul că împrumutul și stabilizarea fuseseră pregătite de Vintilă Brătianu !]

Guvernul Maniu,grație bunului renume dobândit în străinătate ,de îndată ce a restabilit libertățile publice și cetățenești și a civilizat viața publică, a putut efectua împrumutul stabilizării. **"Noi am făcut în câteva săptămâni stabilizarea monetei "** ,punându-se temelie sănătoasă vieții financiare a Statului. (apluze PNȚ)

"Nu trebuie uitat colaboratorul dlui președinte" ,**Mihai Popovici** (ovațiuni prelungite)

ex- ministru de Finanțe" , **pe Ion Lugoșianu** , subsecretar la președinție (ovații prelungite) și pe actualul ministru de finanțe, **Virgil Madgearu** (apluze prelungite).

Pompiliu Ionișescu / '29

/Prestigiul Guvernului Maniu, a PNȚ.

Viața publică are nevoie de o **"stabilizare la cîrmă, pe mulți ani "** , a guvernului Maniu.

Parlamentul, țara, țaranii, lumea muncitorească de la orașe, au conștiința profundă , nezdruncinată că **" numai acest guvern trebuie României "** , numai el poate aduce starea materială bună, de altădată etc etc (apluze prelungite la PNȚ)

"Este o dovadă că în țara noastră **este o conștiință publică** , și această conștiință desemnează hotărît **numai partidul nostru pentru o conducere îndelungată a țării. "**

"Să mai reamintească că toți cei care au fost în contact cu populația, contrar de ce făceau altădată parlamentarii, **"am văzut asta, am simțit această bucurie, și am constatat că avem aceeași popularitate ca în trecut ?"**

"Pentru că **miniștrii noștri, în frunte cu prim-ministrul,muncesc și trudesc în permanență pentru interesele țării** .N-am avut vacanța aproape de fel :dvs ,Parlamentul, ați stat aproape tot cursul verii aici și guvernul de asemeni , iar dacă unii au plecat... "s-au dus să servească țara" :

"Succesele frumoase a lui GGMironescuși Popvici , la Haga (chestiunea reparațiilor) ;

Succesul lui Madgearu în Spania (pavilionul român la Barcelona) ;

Primirea (Sowden) grandioasă a lui Madgearu la Londra (p. 74) (apluze la PNȚ)

"Este o mare necesitate pentru țara noastră această stabilitate ,fiindcă rămînerea îndelungată

vreme a guvernării dlui Maniu , nu poate aduce decît mult folos pentru țară" .
Pompiliu Ioanițescu / '29

#Boicotarea guvernului

"Noi care cunoaștem de aproape viața funcționării și a muncitorimii căilor ferate române,am constatat un fapt , că și în București, și în restul țării,o serie de funcționari superiori , ingineri,boicotează măsurile direcțiunii căilor ferate , opresc aplicarea bunelor dispozițiuni ,iar cînd lucrătorii și funcționarii se plîng,li se spune :

<acesta este ordin de sus , de la partidul pe care voi l-ați adus la putere ! >

Este ,dlor,o boicotare pe față (aplauze la PNȚ)și o combatere a tuturor acțiunilor noastre bune ." El a spus acest lucru la Guvern.

Ministru de Finanțe [Madgearu] a vorbit despre "cuiburi de tîlhari " [...] pentru ce nu se sfîrșește cu acest <cuib de tîlhari> " ?

Pompiliu Ioanițescu / '29

«Statutul funcționarilor publici=deparazitarea

[L.D. Am vaga impresie că a fost o " purificare" a corpului funcționăresc, dar nu am urmărit fenomenul]

/ În 1923, s-a făcut un statut al funcționarilor ,**"un statut polițist, sălbatec, nepermis, prin care s-a pus la îndemîna guvernului aprobarea pentru funcționarea societăților funcționărești " !**

Acum voiește dl.Brătianu să facă o "armă politică" din asta ?

"Nu poate să o facă ,pentru că este bine constatat că în România **avem o mare plagă, plaga numeroșilor funcționari !**

"Noi urmărim tocmai aceasta , **urmărim deparazitarea serviciilor de toți slujbașii inutili,aduși acolo de guvernele trecute ."** (aplauze)

()Maniu i-a spus !

"<În ce privește problema de astăzi, a **încadrării și a coordonării funcționarilor,desigur că dispozițiile luate prin acest proiect de lege,se caracterizează prin trei tendințe :** de a face posibilă **munca normală a funcționarilor Statului,** de a **degreva Statul de sarcini** cît mai mari și insuportabile și de a **proceda cu umanitate față de funcționari** .[...] guvernul este hotărît a proceda cu toată consecvența dar și cu toată dreptatea.[...] Nu avem clientelă de servit , suntem partid al **masselor în această țară,cu singurul ordin de la el ca să-i facem dreptate și iar dreptate .>Și ceea ce a făgăduit , s-a și împlinit ."**

-**Madgearu:**lar PNL se va mai face încăodată de rîs ! (Ilaritate PNȚ)(p. 88)

Pompiliu Ioanițescu / '29

«Biserica

[LD: grea "**moștenire**" și grea "**continuitate**" datorată rivalităților politice dintre partide și provincii !
Vezi la **fișier Biserică**]

"Adunarea bisericească din anul acesta [1929] ,întrucît este formată - se știe cum -în cea mai mare parte , **de oameni politici liberalo-averescani,a uitat Biserica ,și s-a ocupat de de guvern,** [...] încercînd să arunce discuțiunea între confesiunile naționale ortodoxe și greco-catolice din țara noastră.Încercarea a căzut în mod ridicol, pentru că toți oamenii cuminți au văzut îndată că este **o meschină încercare politică, fără bază, care s-a prăbușit de îndată "** (aplauze la PNȚ)(p. 88)

Pompiliu Ioanițescu / '29

«Legea electorală

[LD: atîta monedă ătuță pe această lege pe vremea cînd au fost în opoziție , dar au ajuns la putere cu ea , și nici n-au mai schimbat-o ! Vezi **fișier Legislație**]

"Trebuie să venim cu modificarea vechei legi electorale,lege nedreaptă ; făurită de liberali , cu scopul de a falsifica rezultatele reale ale alegerilor. "

(aplauze prelungite la PNȚ)

/ [...] cred că avem datoria de a aduce această lege mai degrabă, a o vota, pentru ca să se vadă și în această ordine de idei, adevărata noastră dorință de a face sufragiul universal să corespundă menirii lui [...] "

Pompiliu Ioanițescu / '29

▣Starea de asediu

Starea de asediu a căzut. "Guvernul a asigurat libertatea pentru toți. Nu mai există oprirea, oprimarea manifestațiilor publice, ca în trecut." Acum nu mai are rost această luptă. Dar ea trebuie desăvârșită contra restului de păstrare a stării de asediu, aplicată încă la frontiere."

(aplauze la PNȚ)

Pompiliu Ioanițescu / '29

▣Parlament - Guvern .

[L.D. Atenție ! se simt tensiuni în PNȚ , poate "aripile" vor ieși mai evident la iveală.

Nu mai este aceeași unanimitate entuziastă, sunt "semnale" derutante.]

"Nu este cu puțință ca guvernul PNȚ să nu mai continue conducerea țării, când el conduce minunat de bine, mult mai bine decât celelalte guverne, când are încrederea întregii națiuni. Cum am spus, nici o torpilare a Guvernului și Parlamentului nu mai este posibilă.

Vrea să scoată în evidență, însă, "altceva" : " [...] reprezentanții din guvern să fie întotdeauna cei pe cari îi vrea majoritatea Parlamentului ." (aplauze la PNȚ)

"Cea mai mică divergență între un ministru și Parlament, fatal duce la căderea aceluia ministru."

Au avut un asemenea caz, ministrul Comunicațiilor [gral Alevra ?] , care, neacceptând răfuiala cu parlamentul... a trebuit să plece." S-a văzut atunci, **puterea parlamentului și independența lui.** "Se va continua, și pe viitor, aceeași conduită (p. 89)

Pompiliu Ioanițescu / '29

▣Minoritățile

[LD: schimbare de ton, de nuanță, când pe lângă asigurările formale intervine adversativul "însă", "dar"..privind loialitatea De parcă guvernării de până la ei, cereau altceva ! Vezi la fișier Minorități]

/[...] tendința actualului guvern, recunoscută de toți, este a instaura un tratament egal pentru toți fiii țării. La toți le cerem, însă, sinceritate și adaptare la situațiunea din Țara Românească. Suntem pentru toți absolut aceiași, toți sunt egali în fața noastră.

Prin urmare, politica guvernului față de minorități, nu poate fi criticată. "

Pompiliu Ioanițescu / '29

▣ Drepturile omului / PNȚ

[Atenție LD ! citare rarismă : Constituția SUA ! Ar fi cazul, aici, să invoci pe Alexis de Tocqueville, cu a sa "Despre democrație în America", pentru a-i sublinia specificul și deosebirea de cea "europeană". În ce măsură, principiile americane, își puteau găsi... în România ... aplicabilitatea .]

Ideologia PNȚ este "umanitaristă". "Noi nu putem admite niciodată ca drepturile omului, de orice fel ar fi ele, să fie nesocotite de cineva, pentru că, cum spunea Constituția veche a Statelor Unite ale Americii :

< Noi socotim ca adevăruri demonstrate, că toți oamenii au fost creați egali și că ei au în stăpînire, născîndu-se, oarecari drepturi pe care nimeni nu le poate răpi, ca acela al vieții, acela de a fi liber și acela de a aspira la fericire ; că guvernele n-au fost instituite decît pentru a le garanta exercițiul acestor drepturi și că ele nu dețin puterea decît prin voința celor guvernați .>

"Aceasta este realitatea, și așa voim să fie în această țară."

Guvernul nostru este "perfect umanitarist", caută să fie pentru toți egal, bun și blînd, împrăștiind binefacerea unei guvernări sincere, cu adevărat democratice, asupra tuturor fiilor acestei țări.

[L.D. cred că a urmărit și atins efecte psihologice indubitabile. Este un orator "romantic", cultivat, sau "avocat de bară" cum erau pe vremea aceea !? Citește din prefața lucrării lui

Georges Clémenceau "La m el e sociale"]

Pompiliu Ioanițescu '29

13.)Viorel V.Tilea (PN ,Cluj, chem rist), discurs la mesaj,28 nov.'29

(DAD, MO 5 ,  ed. din 28 nov.'29, p. 61- 67)

[L.D:t n rul Tilea este foarte activ, dar are în traistă tot arsenalul cu care Maniu  i Vaida l-au îndoctrinat .Titlurile, sublinierile, parantezele, îmi aparțin]

-   Un an de guvernare PN .
-   Ideea Rotativei guvernamentale.
-   Monarhia, Regența.
-   Optanții unguri . Revizionismul maghiar.
-   "Imaginea României " / Propaganda .
 -   Minorit tile .
-   Agricultură. r nism.
-   PN  / parlamentarii / tineretul

Tilea /'29

 Regimul Maniu

Schimbarea regimului a dat deja multe roade bune :

pe plan extern ,primirea  i aten iunea de care s-au bucurat miniștrii Mironescu, Popovici, Titulescu,Madgearu(la Haga, Geneva, Paris  i Londra ;

pe plan intern, "popularitatea  i iubirea masselor fața de guvern  i partidul național-tărănesc ,au rămas intacte ,iar în ce privește Ardealul,pot afirma că popularitatea a crescut.Poporul este mul umit cu legifer rile  i  mbun t tirile aduse p n  acum.

 n toate întrunirile, alegătorii au accentuat că "**plătesc voio i impozitul urcat**" ,pentrucă știu că intră în "cassa Statului " ,iar în ce privește scumpirea tutunului , un voinic spunea **< fumăm bucuro i zilnic o  igaret  în plus, pentru guvernul dlui**

Maniu.>[L.D.:Măi să fie ! Chestia cu bucuria poporului fața de cre terea impozitelor  i scumpirea tutunului este culmea demagogiei !]

Tilea / '29

 Stabilitate guvernamentală

Poporul român știe să aprecieze libertatea dob ndit ,ca cel mai mare bun , i **d  dovadă că este "politice te copt"** pentru un "**regim democratic**" opus "**dictaturii orientale "** care a st p nit **România**.De azi încolo,nu se va mai putea face o schimbare de guvern,care să nu fie în asentimentul poporului. A a **se va ajunge la starea normală, ca fiecare Parlament să- i poată încheia ciclul de guvernare de 4 ani**, cu guverne bazate pe majorit ti.(lucru f. important , av nd în vedere minoratul iubitului nostru rege)

Astfel toate partidele vor fi acceptat,drept bază pentru via a politică, voința poporului  i încrederea Coroanei.(p. 61-62)

Tilea / '29

 Monarhia,Regența.

Prin moartea regretatului Buzdugan,PN  ar fi putut alege în Regența, un membru de partid, eventual chiar pe iubitul președinte Iuliu Maniu. **Maniu a refuzat  i a propus un "neutru" pe S r teanu,ceea ce a determinat demisia lui Mihai Popovici din guvern**

(pe care l-a slujit prin presta ia sa exemplar )(p. 63)

Tilea /'29

 Politica externă

[LD:at ta ingratitude ,at ta sfruntare în adjudecarea "liniei patriotice"  n politica externă ,nu le-a făcut cinste național- r ni tilor !]

Politica externă a României ,s-a îmbunătățit considerabil odată cu venirea regimului Maniu.
"Oameni pătrunși de necesitatea colaborării internaționale **au întors din nou fața României spre Apus**,cum spunea un prieten străin." "**Xenofobia financiară , neîncrederea orientală**,a fost înlocuită cu o voință fermă de a face tot ce interesele țării admit, pentru a sprijini evoluția umană."

G.G. Mironescu,în sept.'28. a ținut cel mai frumos discurs al unui ministru român , la Liga Națiunilor,"impecabil ca formă , dar ferm ca fond ".Genialul nostru diplomat, **Titulescu**,care apără cu succes,interesele țării , de 8 ani, cu desăvârșită măiestrie.
(p.64-65)
Tilea /'29

#Optanții unguri .

[L.D:ura național-țărăniștilor ,a unor ardeleni,față de liberali întrece măsura la acest capitol. .Iartă , Doamne, pe Tilea că este tânăr și nu știe ce vorbește !

Vezi **fisier Unguri**]

Guvernul "a încercat" lichidarea chestiunii optanților ,**o problemă provocată de un guvern liberal dintr-un sentiment de lăcomie fără saț și în contra sfatului dat de la această tribună de d. Iuliu Maniu .**

"**Dar oferta [...] nu a îndestulat pe unguri [...]** Chestiunea este astăzi la un punct cu totul opus []**reaua voință a Ungariei va urma să fie judecată de Conferința reparațiilor ce are loc la Paris ."**

#Revizionismul maghiar

"Guvernul nostru ar trebui să aducă în discuția forurilor internaționale această problemă și să pretindă cu hotărîre ca să se impună Ungariei ,nu numai încetarea înarmării clandestine ale armatei lor,dar și încetarea războiului sufletesc,căci nu se pot numi altfel sentimentele pe care le cultivă față de noi, pentru că rolul României ,în politica externă europeană, nu este numai acela redus al unor sentimente culturale ale latinității ,el este cu mult mai vast :**țara noastră trebuie să devie sentinela păcii la gurile Dunării ,**garantînd , prin atitudinea sa, **liniștea în sud-estul Europei,transitul liber între apus și răsărit, nord și sud [...]** " Această politică întrunește unanimitatea tuturor partidelor politice românești " "(p. 65-66)
Tilea / '29

#Legea minorităților

Oratorii minorităților au repetat regretul că nu s-a anunțat în Mesaj,**Legea minorităților**, deși Maniu a anunțat prin presă că ea se va pune pe rol,la întoarcerea lui Ghiță Pop , însărcinat să se documenteze în străinătate pe această temă.

El (Tilea) nu este contra unei asemenea Legi .

"Aș dori să fie adusă amintita lege cît mai repede , ca să se poată dovedi că **regimul PNȚ este un regim care exprimă pe deantregul vigoarea națiunii române**,și, în același timp, vrea să aplice **o egală dreptate față de toate națiunile conlocuitoare** ,tocmai pentru că poporul românesc nu are de ce se teme din partea naționalităților ,atît de neînsemnate ca număr. (p. 66)

Tilea /'29

▣Agricultură.Țărănism.

/ Importanța legilor agrare , cari urmează să fie prezentate de ministrul I.Mihalache, "făuritorul programului nostru agrar ", trebuie subliniată.

Tilea /'29

▣Tineretul/ parlamentarii în regimul PNȚ

[L.D : nu a mai rămas nimic rău , pentru ca să nu fie de vină... PNL ! pînă și semnele unor nemulțumiri și tensiuni în PNȚ ! cît despre jurămîntul de credință făcut lui Maniu ...

Tilea îl va călca , cînd îl va urma pe Vaida în dizidența Frontului Românesc.

Dar asta mai tîrziu.Deocamdată, este încă... anul solidarității]

Va vota Proiectul de Răspuns la mesaj, pentru că a doua sesiune se deschide cu un program vast , care va întregi opera de guvernare PNȚ.

Cauza principală a absenței liberal-averescană, zace în speranța că, lipsind din Cameră, se va crea, prin intrigiile lor o "opozitie din sânul majorității" .

Năzuințele lor sunt "ridicole", deoarece " suntem strânsi legați în jurul aceluiaș program ,și suntem un organism disciplinat , cu un președinte pe care nu-l vom părăsi niciodată " (aplauze la PNȚ)

V.V.Tilea '29

14.)Petre Haneș (PNȚ,țărănist,) ,discurs la mesaj, 28 nov.'29 .

(DAD, MO. 5, șed. 28 nov.'29, p. 67- 72)

[LD.:fost țărănist, **deputat lalomița** Titlurile, sublinierile, culorile , parantezele drepte, îmi aparțin.Discursul întreg, în xerox. În calculator, dispersat problematic.]

▫ Eroii, orfanii de război.

▫ Plîngerile Minorităților .

▫ Țărănismul politic.

▫ "Țărănismul " guvernului PNȚ

Haneș / '29

▫Plîngerile Minorităților .

[LD:18 sept.2006.Național-țărăniștii culeg ce au semănat .Am mai spus-o .Am încercat să-l conving de această chestiune și pe Corneliu Coposu, care a pus în Programul PNȚCD ,după 1989,ca punct de reper ,același document ,perpetuând din orgoliu o eroare terminologică din 1918, exploatată atunci și mai târziu ,de minorități

(LD:vezi pe larg la **fișier Minorități**)]

Colegii minoritari se plîng de neaplicarea ,nelegiferarea Moțiunii de la Alba Iulia.

"Moțiunea de la Alba Iulia nu poate fi transformată cu efect de lege , pentru că nu de legiferare atîrnă ca raporturile dintre minoritari și majoritari să fie călduroase ,așa cum ar trebui.Nemulțumirile acestea sunt oare numai ale minorităților ?

Oare populația majoritară este mai mulțumită ?

...De curînd,Statul român **a alocat fonduri pentru achitarea pensiilor unor funcționari minoritari care nu depuseseră jurămîntul la vremea potrivită[...]**

....Același guvern , a găsit **25 milioane pentru școlile minoritare.**

/Chestiunea optanților

[LD:câtă deosebire de vederi la acest regățean, țărănist, față de ardeleanul Tilea !]

În chestiunea optanților (care ar trebui să-i intereseze și pe ei),**nu-și dau deloc cu părerea .** " Am vrea ca dvs.-și nu noi -să spuneți că:

-exproprierea s-a făcut deopotrivă pentru toți proprietarii,indiferent de naționalitate ;

-împroprietărirea țărănilor s-a făcut pentru toți țărăni de pe acele moșii ,iarăși, indiferent de naționalitate ;

-să mai spuneți - tot dvs, nu noi - că **țărăni de pe acele moșii n-au bani să satisfacă pretențiile optanților**"(Aplauze PNȚ)

Haneș /'29

▫Țărănismul politic.

[LD.Cf susținerilor lui Haneș, această "revoluție" a fost **opera guvernului liberal,a Parlamentului,care a acordat votul universal și împrumutarea.**

Că, în acest timp ,**"țărănismul" ia forme ideologic -politice de partid,este de domeniul structurilor respective.De aceea el pune accent pe alegeri libere, ca moment de preluare a puterii de către PNȚ...]**

"Trebuia doar un prilej , ca această idee, din domeniul cugetării ,

să treacă în domeniul faptelor, în domeniul politic.Trebuia o revoluție , ca în Franța.

" Ei bine, **Revoluția a fost războiul. Războiul a avut la noi și acest rol de a trece în domeniul politic**, preocupările așa de accentuate din domeniul literar, științific și artistic. Și când a venit puțința ca poporul să aibă dreptul de a arăta el pe cine vrea să-l conducă și când, în fapt, i s-a dat voia, **cînd a venit libertatea alegerilor**, **atunci ați văzut minunea că partidul național-țărănesc a obținut 2.208.922 voturi** [...] (urmează o serie de date comparative a rezultatelor alegerilor din 1928) (p. 73-74) Haneș / '29

▣"Țărănismul " guvernului PNȚ

[L.D: așa ,da! Dincolo de chestiunile de fond ,dacă acest "țărănism" a fost benefic ...]

PNȚ era obligat să răspundă așteptărilor pe care poporul le-a pus în el,

și să dovedească prin legi că este vrednic de această încredere.

/ În prima legislatură (1928/'29),**10 din legile principale privesc agricultura și țărănimea :cooperăția / reglementarea acidului metilic / administrarea pescăriilor / Creditul Rural / Creditul Agricol / reglementarea circulației pămînturilor dobîndite prin improprietărire / încurajarea inițiativei private în agricultură / vînzare pe credit a mașinilor industriale / înființarea academiilor de înalte studii agronomice / învățămîntul agricol casnic de popularizare / drumurile /**

Vor veni și altele.

"Guvernul a fost, deci, la înălțimea așteptărilor, a știut cine l-a adus în fruntea țării,

și a căutat să poarte grija celor care l-au recunoscut și l-au impus. "

Cu PNȚ a fost astfel: **s-a creat la cererea țărănilor ;PNR și PT s-au unit la cererea țărănilor ; a venit la guvernare prin voința și votul țărănilor.**(p. 71)

Petre Haneș '29

15.)Fritz Conert (PNG,deputat de Năsăud),Comunicare, 29 nov.'29

(DAD, MO. 5, șed. din 29 nov.'29, p. 75)

[L.D: adresată miniștrilor de Interne (Vaida) și agriculturii (Mihalache)]

Conert / nov.'29

#Demagogia pe tema reformei agrare

(Vezi pe larg la Germani)

"Prea mult durează **demagogia politică care se face la țară în jurul reformei agrare.**

În interesul general al Statului, **o lichidare urgentă a acestei chestiuni ar fideci foarte dorită.**Cu părere de rău ,trebuie să constatăm însă existența unor indicii cari permit concluziunea că ,cel puțin în anumite cazuri, și probabil în urma unor influențe de sus, **chestiunea reformei agrare - chiar acolo unde a fost definitiv rezolvată -se pune , din nou, în discuție** [...]"

Încălcîndu-se art. 139 al legii agrare pentru Ardeal, de ex., în com Ticușul Vechi

(Tîrnava Mare) , la reclamația Ticușului Nou, **din nou i se pretinde o nouă expropriere.**

-**D.R.Ioanițescu** (subsecretar la Interne) :Ministerul de Interne a fost sesizat ieri și a **pus sub anchetă jandarmii cari** (după teza dvs) nu și-au făcut datoria.

Acolo este însă **un proces al comitetului agrar** , de un litigiu cu caracter agrar

de un **conflict între persoane particulare** , pe care dvs le numiți "voinici"

Se va face anchetă.

-**Fr.Conert** : dl ministru al Ardealului [Voicu Nițescu] ,acum cîteva luni ,**a dat un ordin circular către d-nii prefecți** , însărcinîndu-i a institui pentru diferite plăși și județe, **comisiuni care să primească plîngerii în materie agrară.**

"Această măsură care se aplică numai în Ardeal ,duce, după părerea mea, numai la **o nouă agitație a populației rurale**,mai cu seamă prin felul cum se pun întrebările.

Ea duce la **o nouă ațîțare a poftelor care nu pot fi satisfăcute** și, în fine,

în urma deziluziilor inevitabile **la o creștere a nemulțumirii generale** ..[...]

Evenimentele de la Ticușul Vechi au produs **cea mai vie agitație printre populația săsească**

În numele și din încredințarea partidului german,am onoarea de a cere celor doi miniștri:[.....]

/Abrogarea ordinului ministrului Nițescu!

3.Abrogarea ordinului d-lui ministru al Ardealului sus-menționat; [...] (p. 75)
Conert /29 nov..'29

16.)Hans Otto Roth,(PNG,Tîrnava Mare),discurs la mesaj,29 nov.dec'29

(DAD, MO 5, ședița din 29 nov.'29, p. 90-91)

[L.D. Text xeroxat (incomplect,din păcate) .În calculator, integral]

Roth / nov.'29

▣**Guvernul Maniu:problema minorităților**

"A venit deci și momentul pe care de aîția ani ,am fost tot îndemnați să-l așteptăm

Guvernul național-țărănist are prin urmare **fericitul prilej de a se apuca de rezolvirea problemei minorităților**,într-un moment cînd atențiunea generală aparține, mult mai mult decît pînă acuma ,chestiunea refacerii interne a societății."

" **DI președinte al Consiliului** [Maniu] ,dintr-o cunoaștere adîncă a acestei schimbări a opiniei publice , care s-a manifestat dealungul anilor tot mai lămurit, **ne-a promis în primăvara acestui an,și nu numai o dată,că va rezolvi în mod definitiv chestiunea minorităților în actuala sesiune.**"

De asemenea, **la sesiunea Ligii Națiunilor** , care a avut loc în septembrie, și **d. ministru de externe** [G.G.Mironescu] **a dat declarațiuni în același sens.**

Minoritatea germană a crezut că are dreptul să se aștepe și la anunțarea oficială a legii.

#**Decepția minorităților**

"**Cu atît mai mare este decepțiunea noastră** că **Mesajul regal nu face nici cea mai mică aluziune** la o lege referitoare la minorități. [...]**Aceeași tăcere** o păstrează și **Răspunsul la mesaj** [...]"

[L.D: **atenție !**] Ce-i drept, **pe cale particulară ,guvernul le-a adus la cunoștință că a prevăzut refacerea mesajului** , în această privință, **chiar pentru actuala sesiune.**

Dar PNG nu înțelege **de ce aceste lucruri nu s-au perfectat cu regența,la timp.**(p. 90-91)

Roth / nov.'29

▣**Minoritatea germană**

[LD : **atenție !** și Rot vede în **guvernarea Maniu, o guvernare ardelenescă, în care PNT trebuia să realizeze programul de la Alba Iulia, din 1918**]

"**Partidul german** , n-are nici un interes de a strica în mod inutil relațiile sale cu actualul guvern .Dimpotrivă, partidul german **dorește să se lase timpul necesar partidului național-țărănesc** , pentru ca **să realizeze, în decursul anilor, întreg programul de guvernămînt , potrivit Hotărîrilor de la Alba Iulia.**"

Dar faptul că problema minorităților nu a fost menționată "**îi pune pe gînduri**".(p. 91)

H.O.Roth / nov.'dec'29

17.)Eugen Crăciun (PNT, Tulcea,) , discurs la mesaj, 30 nov. 1929

(DAD, MO. 6 ,șed. din 30 nov.'29, p. 98- 102)

Crăciun /'29

▣**Guvernarea PNT**

/Realizări

/Starea de spirit a opiniei publice prielnică;

/Încredere nezdruncinată și hotărîrea de a vă urma

/Suflu de tinerețe și de devotament pentru cauza publică , entuziasm creator ;

/Primul parlament liber ales; focul marilor credințe ;

/S-a redat aşezămîntului Statului ,baza de drept cuvenită;
/S-a suprimat starea de asediu ;s-a afirmat dorinţa de pace pe plan extern ;
/Opera legislativă,coresponzătoare aşteptărilor ;(p. 100)
dar :

/Nerealizări şi aşteptări

[...]dedesubtul acestei sferi de preocupări cu orizonturi depărtate ,**viaţa zilnică a ţării continuă cu aceleaşi grele împrejurări**, [...]pentru agricultura **zdrobită sub datorii**, pentru **industria care produce în pagubă** şi pentru **comerţul nostru slăbit şi ruinat** , **se încheie încă un an deficitar.**" Strămoşii noştri romani, de care ne place să ne amintim în zile de sărbătoare, aveau un cuvînt :< *primum vivere* >.Ţara vrea să trăiască "

#Atenţie la "Porţi deschise "!

"Am proclamat ca **nouă directivă economică, tratament egal pentru capitalul străin**. Dar capitalul **este "cumătru şiret"** : nu se mulţumeşte cu texte de legi,îşi caută interesul. Atît timp cît nu vom avea un regim fiscal civilizată, **toate declaraţiile noastre vor rămîne vane** .

#Lipsa creditului agricol

Legea creditului agricol este o mare făgăduială, dar Banca Centrală Cooperativă a avut rezultate limitate, mijloacele neîndestulătoare.

#Abuz, arbitrar, represiune în administraţie

Abuzul şi arbitrarul în administraţie , mai ales jos, **nu a încetat** Pîna la Dumnezeu te mănîncă sfinţii.Şi azi se întîmplă fapte ca cele de la Lupeni...

Guvernul nostru, însufleţit de atît de nobile idealuri, nu a realizat, în concepţia sa activă, sensul revoluţionar al clipei în care venea la cîrmă,Revoluţia, în sens bun şi frumos. Printre altele, **legătura firească dintre guvern şi partid**.(p. 101-102)
Eug.Crăciun ,30 nov.'29

18.)I.I.Mirescu (PSD ,deputat de Ilfov),discurs la mesaj , 2 dec.'29

(DAD, MO. 7, şed. din 2 dec.'29. p. 124-133)

[L.D.:Plata şi răsplata unui **demers politic oportunist** prin care PNŢ şi-a făcut **"tovarăşi de drum electoral "** numai pentru adărâma regimul liberal

Plata şi răsplata unei **ambiguităţi ideologice**,având ca substrat **lupta de clasă pseudo anticapitalistă**,în formule hibride,agrar-ţărăniste

Cât despre social-democraţia dâmboviţeană , este mai lesne să o asculţi cum vorbeşte .

Text integral xeroxat.În calculator, dispersat problematic, parafrazat, rezumat, schematizat,cu subtitluri date de LD]

Mirescu /dec.'29

▣Guvernul Maniu

/Inventar de nerealizări

Să fie atenţi , pentru că **vor asculta "altă muzică" decît cea a majoritarilor ;**

Răspusul la mesaj, este tare în "promisiuni" .

Promisiunile din 1928 nu s-au îndeplinit :

/reducerea impozitelor ? - pe spinarea masselor ;

/libertăţile cetăţeneşti? -ca pe vremea guvernelor averescane şi liberale;

/politicianism şi protecţionism politic ?-acelaşi sistem de a proteja partizanii;

/situaţia masselor ? - 130.000 muncitori fără lucru;

/chestiunea minorităţilor ?-nu au anunţat statutul pentru minorităţi;

/ chestiunea votului feminin ? - o protejare a unei mici categorii de femei ;

/ orfani, văduvele , invalizii de război ?- nimic ;

/ armata ? - 30-40 .000 soldați , luați de la munca cîmpului ;
/ justiția ? - "o justiție de clasă" , magistrați cu o mentalitate veche ;
/ drepturile cetățenești ? -nu s-au realizat;muncitorimea nu se poate aduna,nu se poate organiza ; femeia muncește 12 ore pe zi, pe salarii de mizerie ;
/ poliția de moravuri ? - imensă pepinieră de "pești" ,pentru femeile din tripouri, de agenți pentru casele mari de trafic de carne vie , "tolerate de "Milozi al dvs"
/ învățămîntul ? -cel superior, pentru clasele avute ; cel primar, prost, împovărat de taxe, cu copii nehrăniți, cu cel mai mare număr de analfabeți ;
/ religia ? - impusă în școli , un adevărat scandal !
/ industria ? -teren de luptă politică PNȚ-PNL(p. 130-131)
Mirescu , 2 dec.'29

19.)Ion Petrovici,(recent PNȚ),discurs la mesaj, 5 dec.'29

(DAD, MO. 8 ,șed. din 5 dec.'29, p. 166- 173)

[LD:Fost membru al PP-Averescu; fost ministru al Instrucțiunii publice (1926-1927), Petrovici este proaspăt migrator în PNȚ .Primit cu vii aplauze de către Parlamentul PNȚ Text integral xerox și la [fișier PNȚ](#)]

Petrovici / '29

«Opoziția din parlament

Dialogul ceremonios dintre Parlament și Coroană (Mesajul),Parlament și Guvern (Răspunsul la mesaj) a fost totdeauna "un duel de principii și de încriminări politice între diferite partide și grupări . [...] între guvern cu majorități și opoziție .

/Absența liberalilor = neimportantă !

Perspectiva "sumbră" a discuției mesajului,prin absența liberală, este "un caz de aceeaș psihoză,este aceeaș prejudecată care pornește de la un substrat sentimental nu tocmai bărbătesc. ""Ei bine,nu,e cazul să zicem nu este indispensabil.

Ar fi fost pentru noi mare bucurie ca reprezentanții partidului liberal să fie de față ,**însă indispensabili, nu sunt "**

/Opoziția prezentă =suficientă

Parlamentul are opoziție ,destul de bine reprezentată .

Iorga este opozant. (aplauze la PNȚ);**dr. Lupu** este opozant;avem pe **social -democrați** ,foarte bine reprezentați ;partidele "minoritare "-maghiari, evrei, germani etc...

Avem deci " **un lanț întreg de control politic care garantează , dacă este nevoie , funcționarea normală acestui Parlament "** (p. 166) (aplauze PNȚ)

-Șeicaru : "Avem și **majorități independente**" (Ilaritate la PNȚ)

-I.P:El a citat opoziția care ajută la guvernare , **nu aceea care ar împiedica !**

(Ilaritate la PNȚ)

Ca membru la majorității,el are datoria să contribuie la înlăturarea atacurilor fundamentale din partea opoziției,ceea ce va și face.(p. 166-167)

Petrovici /'29

/PNL, PP=opoziția extraparlamentară

Aceste partide vor să răstoarne guvernul, considerînd că regimul politic actual este "o primejdie pentru țară " , că a făcut lucruri grave care trebuiesc sancționate.

După ei,cea mai mare greșală făcută de Guvernul PNȚ,ar fi **legea administrativă,taxată "bolșevică."** Dar legea aceasta , cîndva ,a fost preconizată de conservatorul PPCarp , apoi într-un Proiect de lege, de alt boier, Constantin Argetoianu (pe care nu-l pot repudia nici PP nici PNL)

Ei mai invocă și **așa-zisa " lovitură de stat "** , cu ocazia alegerii unui Regent.

Se mai impută și **dezechilibrul bugetar**.El nu știe dacă va fi deficit...

-Iuliu Maniu : "N-o să fie !"(aplauze prelungește la PNȚ)

-Petrovici: Dar chiar dacă ar fi un "deficit", este acesta un motiv de a răsturna guvernul ?
Bugetul din 1920, făcut de Take Ionescu, avea prevăzut deficitul. Vintilă Brătianu, chiar dacă nu a prevăzut deficitele, le-a practicat. (ilaritate la PNȚ)
În ultima vreme, invocă **pretextul dispariției simpatiei opiniei publice, față de PNȚ**, parlamentul este "o ficțiune" ...

▣ Regimul PNȚ

[LD: lunecos, lunecos, Petrovici ! Naivi și infantili, național-țărăniști !]
/Este absolut necesar ca **PNȚ să-și consolideze victoria din 1928, să devină un regim durabil, să-și realizeze programul**. "Căci altfel degeaba a mai fost evenimentul din noiembrie anul trecut, degeaba a fost acel succes al democrației, dacă este vorba să rămână efemer și dacă ceea ce trebuia să fie o lumină nouă va rămânea în cronică steaua filantă a unui **accident politic**" (aplauze prelungite PNȚ.)
(Petrovici este felicitat de membrii guvernului și de majoritari)
I. Petrovici, 5 dec. '29

20.) N. Iorga (PND), discurs la mesaj, 9 dec. '29.

(deputat Brăila; supleant la Dolj);
(DAD, MO.9, șed. din 9 dec. '29, p. 181-188)
[L.D.: ca și altădată, greu de sistematizat, de condensat.
De aceea, voi reproduce pe larg fraza lui. Pînă în acea zi, Iorga lipsise din Parlament, dar nu făcea "boicotare" Anunță o "declarație", în realitate... ține un discurs.
Eu consider discursul programatic - pe termen imediat și în perspectivă -
El îl va experimenta atît în guvernarea de "tehnicieni", dar, și mai ales, în regimul personal-autoritar al lui Carol II.
Importante sunt polemicile lui cu Maniu (armata) și Mihalache (agricultura)]
Discurs complet, xerox. În computer, dispersat problematic. Vezi la **fișier PND**
Sublineri, paranteze, supratitluri, îmi aparțin.
▣ Guvern-partide- opoziție
#"Dictatura" de partid.
Iorga versus Maniu
▣ Armata .Înzestrarea
▣ Școala și Armata .
▣ Armată - continuare -
Iorga versus Mihalache
▣ Agricultura. Țăranul
▣ Guvernarea adevărată.

Iorga / dec. '29

▣ Guvern-partide- opoziție

"Care sunt deosebirile între partide în ce privește mijloacele și felul de a governa ?
Sunt așa de slabe ! E mai mult pletoară de candidați la onoruri și situațiuni cari determină **înmulțirea neconținută a partidelor**, decît cine știe ce deosebiri esențiale.
Intelectualii, trecînd peste aceste deosebiri [...] **ar prefera să aleagă din toate listele pe acei oameni de ispravă**, cari oameni de ispravă ar putea fi utili pentru orice guvern." [LD: "tehnicienii !]
"Guvernul poate să fie de partid, dar **opoziția ar fi una cuprinzînd notabilitățile naționale** [...] și atunci fiți siguri că acea opoziție n-ar îndeplini rolul pe care îl îndeplinește azi, o **parte din opoziție** [PNL și PP] care crede că **așteptînd nu în stradă, ci în locuri foarte bine capitonate**, unde se știe că bate de obicei vîntul puterii, își închipuie că îndeplinesc funcția imperioasă în care fiecare din noi e înzestrat de alegătorul său."
"Alegătorul **ne poruncește să fim aici și să spunem ce-l frămîntă**; alegătorul ne poruncește să îndeplinim cît este cu putință nevoile sale.
(aplauze pe unele bănci ale PNȚ)

-Iorga : "Nu vă compromiteți , vă rog.Banca ministerială nu mișcă " (Ilaritate)(p. 182)
Iorga /dec.'29

#"Dictatura" de partid.

"Dar o dictatură am avut noi [PNL] , dacă nu mă înșel, o așteptați și dvs. [PNT] , poate să fie și acum ,ici și colea, cîte ceva din manifestațiile exterioare ale unei dictaturi, măcar de partid .

/Dictatura Brătienilor

Dar ,mă rog, **noi am avut o dictatură personală** ,cînd s-a mîntuit războiul ,am fost înștiințați la Iași că s-a născut **noul minister al răposatului Ion Brătianu , cu oamenii cei vechi, și cu metodele cele vechi,** acest minister, așa cum s-a instalat la București, era de la început **un minister de dictatură** .

Și astăzi, **în gîndul partidului liberal, este ,fără îndoială, o idee de autoritate dictatorială.** [...] A fost cineva bucuros , pe vremea cînd un om cuminte ca Ion Brătianu, exercita de fapt dictatura ? [...]

/Dictatura Averescu

Apoi a venit **dictatura generalului Averescu** [P.P:][...] dictatură care s-a terminat cum nu se termină de obicei dictaturile [...]

/Dictatura Maniu ?!

Am avut deci și a doua oară dictatură și **sunteți [PNT] și acum sfătuiți să o faceți de unii dintre amicii d-voastre.**" Încercați, vă rog, dar **o să aveți foarte mare surprindere căci această națiune nu are nevoie de dictatură.**

«Poporul român nu vrea tiranie!

"Tot poporul acesta , de la cele mai vechi începuturi ale lui,s-a ținut într-o liberă viață locală **Satul liber românesc este originea Statului român, iar dictatura se centralizează în mințile cîtorva oameni** , voința unui întreg popor , încărcat de **binefacerile unui om de geniu ,care ne lipsește,sau cotoplit de voința unui tiran pe care nu-l voim.**" (p. 184)
IorgaManiu / dec.'29

« Armata .Înzestrarea.

(vezi pe larg la Armată)

[L.D :premoniție genială ? înțelepciune bătrînească ?capacitate de istoric ?
Este un **autentic avertisment-testament al lui Iorga și credință a lui Maniu,** făcut cu 10 ani înainte a tragediei din 1940.

Cel mai bine ar fi să atașezi această susținere a lui (sau să o repeți) la Consiliul de Coroană cînd se discută ultimatumul sovietic.]

"Ei bine dlor, în ceea ce privește armata , trebuie să spun că **societatea noastră privește** cu cea mai mare grijă **cu o sfișietoare grijă,viitorul,** în ceea ce privește mijloacele de apărare ale României."

"Dar soldatul acesta merită un armament și care este omul care ar putea să spună în momentul de față [...] că această armată , **cînd ar avea să-și facă datoria,ar avea și cu ce ?** Aceasta nu este vinovăția unui singur regim; **este vinovăția unei miopii politice care durează de la 1918 pînă azi .**

Iorga / dec.'29

«Școala și Armata

"[...] suprimați totul,**lăsați numai școala și soldatul;reduceți administrația** la ce poate fi mai simplu ;înlăturați toate subvențiile la cari unii au dreptul ,alții n-au dreptul; și mai ales **împuținați biurocrația, zvîrliți în lături paperăsăria.**
Aceste două mijloace esențiale ,**școala care dă suflet, armata care dă mijlocul de apărare , cu orice preț, chiar dacă ar fi să îngenunchem, cu genunchii însîngerăți de nevoile noastre,**

trebuie susținute. Trebuie susținute cu orice preț. În acest domeniu nu se încapă nici o târziu, nici un fel de amânare, fiindcă **să ferească Dumnezeu pe acel ministru pe care l-ar prinde nevoia apărării naționale**, care nu se știe când va veni și asupra căruia - fiindcă așa este opinia publică, care nu împarte vina, între ce nu trebuie și cui nu trebuie -și asupra căruia ar apăsa vina de a fi scos în război, încă odată, ca liberalii în 1916, de a fi scos România nearmată. (p. 186)

luliu Maniu (intervenție) (prim.ministru, ad-interim la Interne):

"Întrucât ați terminat desfășurarea ideii dvs. privitoare la armată, dați-mi voie să fac o scurtă observație. Desigur că înțelegem cu toții îngrijorarea patriotică pe care o aveți față de siguranța țării și față de îndatoririle pe cari armata trebuie să le îndeplinească.

Suntem de acord cu dvs. în ce privește această solicitare ce aveți față de armată. Dați-mi voie, însă, **să contrazic unei afirmațiuni care cred că nu este obiectivă.**"

"**D-voastră vă arătați îndoiala** dacă armata noastră poate astăzi să corespundă îndatoririle sale. **Eu cred că pot să afirm că armata noastră și astăzi este în stare să răspundă îndatoririlor pe cari le are pentru apărarea țării.** (aplauze prelungite la PNȚ)

Cred însă că nu trebuie să mergem cu această critică atât de departe, încât să prezentăm armata țării, ca una care ar fi într-o stare dezolantă. **Nu este așa, dle profesor."**

"Noi, în înzestrarea armatei, plecăm de la punctul de vedere că nu avem și că este departe de noi intențiunea să facem un război de ofensivă, de cucerire.

Armata noastră este susținută, este înzestrată, și voim să o ținem în deplină putere exclusiv cu gândul defensiv al apărării statului și a moșiei noastre, [atenție LD!]

și nu ideea de a fi aici o stîncă de apărare a păcii." (aplauze prelungite la PNȚ)

În această idee este de sine înțeles că noi, **pas cu pas și încă cu pași repezi,**

trebuie să înzestrăm armata noastră cu cele mai moderne instrumente, ca să răspundă acestei meniri." (aplauze prelungite la PNȚ) (p. 186)

[L.D atenție! din nou, la lorga, previziune genială, din nou intuiție de istoric, care anticipează războiul din 1940, întoarcerea din august '44!

lar la Maniu ...miopia, rigiditatea, în care va fi consecvent]

- **lorga**: este firesc ca el să semnaleze lipsuri, iar **Maniu să apere politica guvernului.**

În ce privește rolul armatei, într-un eventual război, de "apărare" sau de "cucerire"....

el care nu este general, nu este militar, ci este istoric ...și știe că

"niciodată n-a putut cineva să hotărască anume ce caracter va avea un război care începe. Sunt războaie de ofensivă cari se mîntuie în defensivă și sunt războaie defensive cari, să ferească Dumnezeu, trec dincolo de apărarea teritoriului, care este al nostru pentru tot timpul [...] Să ne ferească Dumnezeu să fim siliți a preface un război de simplă defensivă, într-un război cu un caracter de ofensivă [...]"

De aceea, eu zic cum zice tot românul: Să dea Dumnezeu să fie cum zici d-ta, să nu fie cum zic eu." (p. 187)

lorga Mihalache /dec.'29

▣ Agricultura. Țăranul.

(vezi pe larg la Țărănism)

- **lorga**: "Este de ajuns să arunce cineva privirile asupra acestei țări, ca să vadă cu câtă grabă a fost făcută reforma agrară, cu câtă lipsă de îngrijire a fost înconjurat țăranul proprietar, cât de puțin l s-a scoborît simțul de răspundere față de marea avere ce i s-a încredințat, la ce catastrofă am ajuns cu cele mai bune intenții pentru ca să trebuiască un ministru al agriculturii, iubitor al țăranului, să trimeată **epistole ca ale apostolului Pavel către Corinteni**, pentru ca a doua zi după primirea acestor epistole,

bunul nostru țăran, rău condus, rău îndreptat, stricat de politică, stricat de administrația mizerabilă, stricat de alegerile la fiecare 6 luni sau la un an și câteva luni, să nu reacționeze la aceste sfaturi...

- **Mihalache** (ministr, Agriculturii și domeniilor): "Vă înșelați amarnic."

- **lorga**: "Dacă dvs. credeți că reacționează, și dacă afirmația dvs. de aici, vă va aduce mai multe voturi, aceasta vă privește pe dvs., dar dacă aduce mai multe semănături, aceasta ne-ar privi pe

noi și ne-ar bucura cu toții.

-Mihalache : " Vorbiți prea des de pîrloagă [...] nu numai că nu a rămas nici un deget de pîrloagă , dar s-a semănat mai mult decît în anii precedenți, cu 150.000 ha " (aplauze la PNȚ)

-Iorga : "[...] să dea Dumnezeu să fie cum zici d-ta, și să nu fie cum am văzut eu.[...]

[...] Cred că pentru un ministru este foarte rău un mare pesimism, dar este și mai rău, un optimism din acelea care zădărnicesc eforturile pe cari numai pesimismul înfrînat le poate da unui cîrmuitor de țară." Nu are rost să continue o conversație, o "sfadă" , între el (care este greu de convins) și Mihalache (care este incapabil să fie convins peste opera sa și interesul politic) . (p. 188)

Ion Mihalache(intervenție)

Iorga/ dec.'29

#Guvernare adevărată:peste interese de partid

"Cine va putea să muncească pentru acest popor admirabil și cine , peste doctrina lui de partid și interesele lui de club, va ști să-l însuflețească , acela va governa pentru înția oară o țară care niciodată n-a fost guvernată ." (p. 188) (aplauze pe multe bănci) [!?!] Iorga , 9 dec.'29

21.)Teodor Iacobescu (PNȚ,Basarabia),9 dec.'29

(DAD, MO. 9, șed. din 9 dec.'29, p. 188- 191)

[LD:fost țărănist, deputat Cetatea Albă]

▣ Regimul românesc în Basarabia.(PNL / PNȚ)

▣ Administrația românească.

▣ Starea de asediu.

Iacobescu /'29

#Regimul românesc în Basarabia.(PNL /PP/PNȚ)

[L.D. face un demers comparativ,cu ținte personale îndreptate împotriva basarabenilor liberali(Inculeț) și averescani (Sergiu Niță) ,înainte și după 1918.

Zăzania basarabeană pe altarul **partizanatului politic** a înveninat și pocit receptarea regimului românesc în Basarabia ! Iar Iacobescu întrece măsura !

Tare aș vrea să știu cum a sfârșit acest nenorocit care a dat apă la moară bolșevicilor !]

"Noi ,dlor , care stăm departe ,acolo în mijlocul acestui neam,ținem ca și de astă dată să arătăm **grozava deosebire ce a existat în timpul acelor zece ani cît au stăpînit celelalte partide această țară** și cum s-a batjocorit sufletul cinstit și curat al basarabenilor, și să arătăm **marea deosebire ce este între ceea ce a fost ieri și ceea ce este astăzi în Basarabia."**

" Nu se mai văd tristele **convoiuri de deportați**, cum mergeau înainte sub regimul țarist **spre Siberia**,duși în cătușe crunt ferecate de **agenții stăpînitori de atunci ai Basarabiei** ,fie că se chema **Inculeț** [PNL]fie că se chema **Serghie Niță** .[P.P.] [L.D.:sic !]

"Nu se mai văd astăzi **bătăile cumplite,schingiuirile sau executările de oameni nevinovați,asa cum s-a întîmplat în ultimii zece ani.** [L.D : sic !]

" Dacă astăzi țărănimea din Basarabia mai suferă încă ,sunt suferințe poate de ordin material , dar nu sunt **acele cumplite dureri morale și acele lacrimi vărsate timp de 10 ani,lacrimi mai mult izvorîte din durerile sufletești ale acestor cinstiți plugari.**

Nu mai sunt acele **zile de tristă aducere aminte cînd ei nu aveau dreptul să trăiască, nici să se întîlnească unii cu alții, și nici să-și spună durerile și bucuriile lor."**

"Este , prin urmare o deosebire de la cer la pămînt "(p. 190)

Iacobescu /'29

#Administrația românească.

În ultimul deceniu,au suferit din cauza unei **administrații abuzive**;nu s-au trimis funcționari din

cei mai "aleși",ci unii "agenți" care "nu s-au putut căpăta în țară", găsim peste Prut,"refugiul și compensația greșelilor din trecut " ;

Sunt posibile , și în regimul PNȚ,unele abuzuri și ilegalități,săvârșite de funcționarii regimului trecut, dar nu trebuie să se arunce oprobriul asupra guvernului, pentru că " am moștenit [...] epave ale vechiului regim" , care nu sunt identificate totdeauna.

(p. 191)

Iacobescu /'29

«Să se abroge starea de asediu!

[L.D : eu simt la acest Iacobescu contagiuni bolșevice,dar...]

"În numele "blînzilor plugari" din Basarabia, care au respins cu cerbicie "ideea anarhică bolșevică" , cere să se suprimă cît mai grabnic starea de asediu din Basarabia și din toată țara, "trist vestigiu" al regimurilor trecute, care "apasă pe conștiința noastră " .

"Să nu credeți dvs. că ,dacă mențineți starea de asediu, veți putea să aduceți liniștea , sau veți putea să opriți răspîndirea ideilor revoluționare de peste Nistru.

Este o amăgire." [L.D : eu simt la acest Iacobescu contagiuni bolșevice,dar...]

-Iuliu Maniu (prim ministru) : Cere voie să facă o precizare.Iacobescu a cerut desființarea stării de asediu în Basarabia. Dar el trebuie să știe că ea a fost ridicată, și a fost menținută doar pe o distanță de 10 km, dealungul graniței.

-Iacobescu : recunoaște că este adevărat... dar ... acești 10 km adesea se întind pe 25 km dealungul Nistrului, unde se găsesc doar sate moldovenești, care suferă rigorile cenzurii, și se întîmplă dese conflicte cu soldații grăniceri, care-i îndîrjesc pe țărani.

Și așa "noi nu vom putea opri niciodată" contrabanda sau intrarea agenților sovietici .Orice măsuri s-ar lua, fatal se vor strecura... (p. 190-191)

Iacobescu /'29

22.)Pamfil Șeicaru ,discurs la mesaj, 10 dec.'29

(ziarist independent, pe lista PNȚ, deputat de Dolj),

(DAD, MO.10 , șed. din 10 dec.'29, p 202-209)

[L.D. În prima sesiune('28/ '29) nu cred că a vorbit la mesaj; a avut doar intervenții ;

Ține un discurs coerent, documentat, ușor detașat, "neutru" dar loial PNȚ,

care (culmea !) stîrnește reacții de "sensibilitate" la majoritari , reacții de respingere la

adversari.Dar Șeicaru s-a străduit să explice cîteva aspecte delicate din politica guvernului

Maniu, să evidențieze "circumstanțele atenuante" ale eșecurilor.]

Discursul integral, xeroxat ; în calculator, selectat și dispersat problematic.

Șeicaru /dec.'29

«Guvernul Maniu=guvern al lichidărilor , al scadențelor

"[...] d-voastre , care ați fost aduși la putere de un irezistibil val de popularitate , vă găsiți astăzi în conflict cu toată lumea.

Au trecut doar cîteva zile de la congresul corpului didactic,în care s-au rostit "cuvinte de o vehemență inedită" , în care"notele cominatorii adresate guvernului n-au lipsit deloc" . În opoziție,cînd străbăteau satele cu propaganda,au promis scăderea impozitelor ; ulterior, "au descoperit că excedentele proclamate de guvernele anterioare, erau prăpăstii fără fund , în care economia națională și însăși viața Statului se puteau prăbuși."

Au promis o îmbunătățire a situației funcționarilor publici ."Funcționar prost plătit și onest nu se poate ; nu se poate cere unui întreg aparat administrativ să fie populat cu eroi din tragediile lui Corneille." PNȚ a fost de bună credință,dar, venind la putere , a constatat că "Statul român are cel mai mare număr de funcționari de pe continent - și ați fost nevoiți să faceți în masa lor o reducere."Pe deasupra, anual, ies din universități zeci de mii de licențiați, care vor o slujbă din bugetul Statului. Nu-i de mirare, deci, că funcționarii sunt nemulțumiți.

S-au pus în conflict și cu plugarii , nemulțumiți că au hambarele pline ,dar nu-și pot vinde produsele.Prețurile sunt scăzute și banii încasați pe o recoltă excepțională, nu reprezintă nici

echivalentul capitalului investit.

-Artenie Moldoveanu (PNȚ) : A cui e vina ?

-Șeicaru : "Nefericirea d-voastră , recunosc, este că **sunteți un guvern al lichidărilor.**

Toate scadențele trecutului au ajuns în spinarea d.voastră."

[Pentru consolare, vă voi aminti răspunsul dat odată de d.Aristide Briand fostului său tovarăș de luptă pentru cauza socialistă - lui Jaurés - cînd îl acuza că a părăsit tabăra muncitorească și că pactizează cu guvernul : <**Ți se cere mai mult curaj să riști unele invective , decît să alergi după anumite aplauze !** >]

"Vă întreb să-mi răspundeți , cînd s-a mai pomenit ca un organism supus unei operațiuni de chirurgie , să nu scoată gemete de durere? **Rămîne să se vadă dacă operația chirurgicală** , pe care a făcut-o guvernul acesta , **a fost bine făcută sau nu.**" (p. 202)

Șeicaru / dec.'29

▀ Răspunderea guvernării

"Experiența guvernării te face **să fii mai prudent în promisiuni**, te face să vezi că priceperea nu stă numai în bunăvoință.Fiindcă cine ar putea spune că **banca ministerială nu este reprezentată astăzi , aci, prin cele mai sincere bunăvoințe ?**

Experiența guvernării, însă , te face mai matur ; și nădăjduesc că în viitor veți fi mai prudenți în promisiuni utopice. "

N.Penescu (intervenție) :

"Dle Șeicaru, **nu socotiți că este riscant să dați acestui Parlament și acestui guvern lecțiuni de maturitate politică ?**Nu credeți că **cuvintele d-voastră sună fals** în ambianța acestei Camere ? Să nu ne spuneți nouă că această guvernare a dat dovada unei neexperiențe politice, ceea ce **nu sunteți îndreptățit să faceți !**

- **Șeicaru** : Nu m-ați înțeles ! [...] Nu există nici un limbaj riscant, și nu înțeleg cenzura pe care dvs. mi-o faceți.[reia argumentul "relei voințe" a opoziției]

" V-a fost dat să mai aveți și **o altă experiență dureroasă a răspunderilor autorității:cazul**

Lupeni, cazul acestei represiuni sîngeroase impuse de necesitățile guvernării de Stat." (p.203)

[Amintiți-vă că și Briand , teoreticianul grevei generale - căci Briand a avut această idee - a trebuit să reprime sîngeros , odată, greva transportatorilor]

"Simțul de răspundere , pe care îl ai la guvern ,te face adeseori să acționezi altfel decît cînd te găsești în opoziție.[...]În orice caz, el a creat o situație penibilă guvernului "

-Opoziția PNL, PP

legea administrativă; conflictulortodoxo-greco-catolic (p.203-204)(vezi la...)

-Critica PSD:

Șomaj și dezarmare (p.205-208) (vezi la....)

-Critica minoritarilor

(p. 208) (vezi la....)

Șeicaru 10 dec.'29

23.) dr.N.Lupu (PT,deputat de Fălciu), discurs la mesaj, 11 decembrie 1929

Iuliu Maniu (intervenții)

(DAD,MO.11, șed.din 11 dec.'29, p. 218-227)

[LD: voce particularizată în peisajul parlamentar .Opozant prin " dezertare" și colaborare cu PNL, Lupu se manifestă ca un autentic "țărănist",amintindu-le începuturile, regretînd "abdicările", bucurîndu-se, parcă, de eșecuri, dar lăsînd totdeauna o "portiță" de înțelegere.În fond, Lupu a reprezentat ,atunci, pentru PNȚ, șansa prezenței unui opozant mai comod dect **absenții**

liberali ,mai apropiat ideologic decât **radicalii socialiști** și mai tolerant decât **minoritățile naționale**]

- Atmosferă parlamentară ▫ Absența opoziției.
- Legea administrativă ▫ Legiferomania PNȚ
- "Ceasul" României. (retro- prezent) ▫ Cultul lui Maniu
- Criza economică ▫ Agricultură ▫ Creditul
- Țărănism (ante- și post- fuziune) ▫ Credit pentru țărani
- Legea circulației bunurilor ▫ Români în America
- Școala ▫ Concluzie :plecare de la guvernare

Lupu /'dec.'29

#Atmosferă parlamentară pesimistă

(Vezi pe larg la Parlament)

"Anul trecut vă prezentați, majoritate și guvern, plini de elan, plini de entuziasm, avînd înaintea dvs.o operă mare, prin care vă propuneați să organizați totul [...]

" Anul acesta, discuția la Adresă a mers mai greoi. Elanul vă lipsește.

Se simte ceva imponderabil : că ați pierdut din puterea de vitalitate de anul trecut.[...]

"Oricîte desmințiri ar da banca ministerială,oricît de înflăcărați ar fi juveniții dvoastră oratori,și juveniții dvs.raportor , și oricît de mult optimism ați arăta dvs. în expresiuni, lumea și eu înțelegem că acestea sunt numai pentru fațadă , pentru că în sinea lucrurilor,dvs sunteți astăzi deceționați de guvernarea dvs.,și , mai mult, este deceționată țara."

-Virg.Madgearu : îl întrerupe, vrea să explice...

-Dr.Lupu :îl avertizează să nu-l mai întrerupă. "[...]discursul meu va apărea scris și nu voi să-i intercalez proza d-tale " (Ilaritate la PNȚ) (p. 218)

Lupu /'29

#Absența opoziției.

/" [...] absența opoziției din Parlament este un lucru regretabil.Este drept că trebuie să spunem că inovatorii în această materie se găsesc în rîndurile dvs., căci partidul național din Ardeal este cel care a practicat cel mai mult această tactică.

Deci :< ale tale dintru ale tale>."[...]este o greșală" retragerea opoziției , dar nu este numai vina ei.

-Virg.Madgearu : insistă să-i răspundă dacă de aceea s-au retras...

-Dr.Lupu : "Nu-ți răspund [...] Ai acumulat o mulțime de roluri în țara asta Vrei să-l iei și pe al magistraturii ?" (ilaritate) (p. 218-219)

Lupu /'29

#Legea administrativă

"O lege de importanță capitală, mai importantă decât Constituția, care privea așezămîntul administrativ al țării, făcut de capul d-voastre, teoreticieni, pe care îi aveți o lege care schimbă întreaga bază de organizație a țării, care conținea aproape 1.000 de articole,dvs ați admis urgența și ați votat-o în 5 zile ! " De aceea s-a retras el temporar , iar ceilalți definitiv, din Parlament. (p. 218)

Lupu /'dec.'29

#Legiferomania PNȚ .

(Vezi pe larg la Legislație)

"Se mai fac 9 legi în agricultură, 3 legi la instrucție, 3 legi la industrie și comerț

-dacă erai dta [Madgearu] , făceai vreo 30 , nu numai 3 -8 la sănătate, 5 la muncă, în total 37 legi noi. [...] O adevărată legiferomanie - dacă nu s-ar supăra d.Maniu , crezînd că fac aluzie la numele său ."

-M.Ralea : "Rău calambur, dle doctor !"

- Lupu: "Dar nici legile dvs. din trecut, nici cele de viitor, nici activitatea dvs la guvern, nu se ating de problemele ceasului de față , dvs. legiferați alături cu realitatea , alături cu programul

partidului dvs, și de multe ori, chiar împotriva programului d-voastră."

Lupu / dec.'29

"Ceasul" României :retro- prezent

[**Vezi pe larg la PT**]

Fiecare epocă , are problemele ei.Viața este schimbătoare, mișcătoare, nu încapă în calupuri sau teorii.Oamenii politici au datoria să prindă "momentul ceasului "de față.

/ " [...] astăzi țara are desigur alte mari probleme . **Dvs nu le știți: nu ați pus degetul pe rană, nu ați găsit boala, nu ați căutat nici remediul.**" (p. 219)

Lupu /dec.'29

()Cultul lui Maniu

[**Lupu este întrerupt din discurs la intrarea lui Maniu în Parlament**]

..."Eram surprins: credeam că mă aplaudați pe mine .(mare ilaritate la PNȚ)

Dar dați-mi voie să vă întreb.Eu stau aici de un an, eram deprins ca **atunci când apărea marele Pontifice** - și foarte rar apărea , **cam de două ori pe an** - când apărea Ion Brătianu , să fie aplaudat. Dar vă întreb : **nu v-ați plictisit și nu te-ai plictisit ; nu te jenează, dle Maniu,această manifestare incontinuu ?** (întreruperi la PNȚ)

De ce să introducem în viața țării românești - românul e natural, franc, liber - de ce să introducem în viața țării asemenea metode noi cu care poporul nostru nu era deprins ?"

-Voce PNȚ : "De ce vă amestecați în trecutul nostru ? " (p. 219)

Lupu /dec.'29

▣ Criza economică.

(**Vezi amănunte la Economie**)

" [...] astăzi țara are desigur alte mari probleme . **Dvs nu le știți: nu ați pus degetul pe rană, nu ați găsit boala, nu ați căutat nici remediul.**" (le-o va arăta el)

"Pot să afirm că ,de când există statul român, **nici odată nu am trecut printr-o criză economică mai gravă decât cea de astăzi.**

Bugetele țării , crescînde pînă în 1923, **descresc din 1924** ;

Producția țării în permanentă descreștere, balanța comercială continuu negativă, cheltuielile bugetare crescînd de 2-3 ori, **impozitele sufocante**, vor duce țara la faliment.

Industria parazită întreținută din buzunarul protecționist al Statului, cu **taxe prohibitive** care apasă pe consumator;

Lupu / dec'29

▣Susține:Legea cametei

(**Vezi amănunte la Economie**)

El a atras atenția lui Madgearu privind aceste dobînzi,și a propus o **Lege a cametei**, dar acesta i-a spus că fenomenul nu poate fi oprit.**În nici o țară din lume nu există dobînzi atît de mari !**

-Virg.Madgearu : " Nu, dle doctor, d-voastră sunteți într-o mare eroare.(dă explicații)

-Lupu : "Ajunge, ajunge.O să vă auzim la buget.Abuzati! În toate lucrurile ,există o măsură.Întreruperea e întrerupere , dar dvs. ne faceți un discurs. "

Atrage atenția președ.Camerei că nu mai permite nici o întrerupere a ministrului de Finanțe."D-tale nu-ți permit,dle Madgearu.**Teoria și capacitatea mea economică , nu uit că de la d-ta le-am învățat** . (mare ilaritate la PNȚ) Și așa prost elev n-oi fi eu.[...]

Noi știm că împreună, **zece ani duceam lupta necontenită în contra biuracrației** și căutam să învățăm pe țărani ceea **ce este bancocrația** - ce dracu o fi aia ?! -

Și **acum când ești la guvern, ne faci dta expunerii savante**, cari au aerul să ne arate că trebuie să înnotăm în mocirlă și să murim așa."

Lupu/dec.'29

▣ Țărănism (ante- și post- fuziune)

(Vezi pe larg la [Țărănism](#))

"Ceea ce este inexplicabil e cum puteți d-voastre fi în permanentă contradicție cu programul pe care l-ați afișat zece ani, și cum puteți dvs., ca prin legile pe care le faceți, sau prin măsurile pe care nu le luați, să lăsați țărănimea în situațiunea în care se găsește astăzi.

-A treia expropriere ?!

[LD:când era vorba de "țărănism" , de țărani, de problemele agrare ,Maniu pasa atât meritele cât și răspunderea pe Mihalache.În epocă, național-țărăniștii au tratat această chestiune ca o dovadă de respect reciproc, ca un semn al conivenței în competențe.

După părerea mea, este o neîmpărtășire doctrinară, pentru că , în fond , Maniu era liberal, liberal .]

..Ați preconizat înainte de fuziune a treia expropriere.Nu se mai vorbește de dînsa nicăeri.Era la temelia partidului dvs.

- Iuliu Maniu (primministru) : "Niciodată !"

-dr.Lupu : " La țărăniști..."

-Iuliu Maniu : " Nici la țărăniști " [...]

-Lupu:"Ați vorbit tot timpul de revizuirea împrumuturilor.Nu aud, nu văd nimic.

- Iuliu Maniu : " Eu nu cred că în majoritate, și nu numai în majoritate,dar în întreaga țară, se poate găsi un om obiectiv care să poată ataca pe d. Mihalache, pentru opera mare pe care a făcut-o și o face în politica agrară a țării." (aplauze la PNȚ)

-dr.Lupu : " D-le Maniu, oricît respect și prietenie am și pentru d-ta și pentru d. Mihalache, eu cred ce văd cu ochii , nu ceea ce îmi spui d-ta." (p. 222-223)

Lupu /dec.'2

-Credit pentru țărani?!

(Vezi pe larg la [Economie](#))

Pe drumul pe care a apucat-o guvernul, creditul agricol nu va reuși .

"Nu prin împrumut în străinătate se poate face, și nu mai cheltuiți degeaba pe călătoriile d-lui Lugojanu și d-lui Potîrcă în străinătate, căci în chipul acesta nu puteți face nimic.

Este numai o singură cale [...] din bugetul Statului să luați în fiecare an 3-4 miliarde , să le dați la țărani cu o dobîndă de 3-4 % , acești bani nefiind pierduți și întorcîndu-se înapoi de la țărani la Stat.Nu există altă cale "

-Voce PNȚ : "Adică prin noi înșine!" (ilaritate)

-Lupu : "D-lor, pentru un partid țărănist, care a luptat toată vremea împotriva bancocrației, împotriva băncilor mari,împotriva capitalului, împotriva finanțelor,și numai pentru clasa țărănească, nu este nici o măsură utilă pentru țărani, de la care să te împiedice o teorie oarecare de la o academie oarecare."

-Sprijinirea industriei paraziatre ?!

Guvernul PNȚ a făcut împrumutul și "ați plătit 4 miliarde și jumătate industriei , care crăpa - mai bine crăpa definitiv - și nici un ban din împrumut agriculturii,și este o crimă că s-au găsit guverne - nu al d-voastră - care să vîre 10 miliarde în industrie și să nu dea nimic pentru țărănime."

-Virg.Madgearu : "Nu este adevărat"

-Iuliu Maniu: "Die dr Lupu, cu aprobarea d-voastră,am votat o lege prin care am dat 500 de milioane exclusiv agriculturii,și nu ca împrumut, dar ca o încurajare a acțiunii agriculturii , o primă de încurajare, care , pentru întîia oară în cei 30 de ani din urmă, s-a întîmplat în țara noastră." (aplauze prelungite la PNȚ)

-Lupu : Nu este destul . [schimbă direcția atacului] Ați dat legea circulației bunurilor

Lupu /dec.'29

-Legea circulației bunurilor?! (legea Mihalache)

(Vezi pe larg la [Legislație](#) și la [Economie agrară](#))

[L.D.: delimitare netă între "țărănismul lupist " de stînga și "țărănismul penetișt", de dreapta , liberal, care s-a limpezit în PNȚ]

-Lupu: Guvernul a făcut această lege...

-Virg. Madgearu : "Foarte bună lege"

-Lupu : "Ori dvs aduceți legea circulației bunurilor care va duce ca întreg pământul să intre, nu în mîna unor factori agricoli tehnici, ci în mîna cămătarilor și cîrciumarilor de la sate , iar țărani să rămînă robi și ilotj.[...][...]"

-Iuliu Maniu : "Cu permisiunea d-voastră, țin să reflectez foarte pe scurt asupra acestei afirmații a dvs, care, dacă ar fi adevărată, ar putea să stîrnească nedumerire în opinia publică , față de politica noastră agrară.[...] dar dvs uitați că ,aceeași lege , stabilește că proprietățile mai mici de 25 ha ,nu pot fi vîndute și cumpărate decît numai de înșiși cei ce fac parte din corpul celor împroprietăriți. " (aplauze la PNȚ) [...]" Prin urmare ,pământul cu care a fost împroprietărit țăranul , nu poate fi cumpărat decît tot de un țăran."

-Lupu : "Dar în loc de 5 țărani o să fie 1. " [Dă înapoi ,dar nu se lasă !]

-Iuliu Maniu : Atunci vă întreb pe dvs. dacă într-adevăr este dreptă afirmațiunea că aceste proprietăți vor putea fi acaparate de cîrcimari și de străini ?" [...]"

"Al doilea,să-mi dați voie să vă amintesc un lucru .

[**Atenție L.D. ! regimul agrar din Transilvania**(**Vezi pe larg la Țărănism/Agrarism**)

Întîu, am asigurat menținerea acestor pămînturi în mîna țărănimeii, al doilea,am lăsat loc unei sănătoase selecțiuni singurul mijloc prin care se poate ajunge la crearea de individualități economice agrare sănătoase, formate și întărite prin libera concurență între înșiși țărani noștri ." (aplauze prelungite la PNȚ)

(p. 224-225)

Lupu/dec.'29

-Țăranii ardeleni lucrau în America !

(vezi la fișier **Români în afara hotarelor.**)

- dr Lupu : "**Dta explici** -te rog să-mi scuzi expresia - **lucurile prea simplist**,dacă compari împroprietărirea țăranilor de acum 50 de ani cu **situația de credit a țăranilor de astăzi**.[...] în Ardeal, țărănimea română a cumpărat cel mai mult pămînt ,dar știi tot așa de bine ca și mine,că în timpul dominațiunii maghiare, **250.000 de țărani din Transilvania și Banat lucrau în America** [...]"

Regretă că nu era în parlament ,Ion Mihalache, care **fusese foarte nervos**

cînd Iorga i-a spus că "țara este pîrloagă " .[...]"

Lupu / dec.'29

-Școală:amenzi împovărătoare!

(**Vezi pe larg la Învățămînt**)

"Die Costăchescu , te știu om de suflet, **desființează amenzile școlare !** "(aplauze la multe bănci) desființează-le pentru că **e o crimă, care îndepărtează pe țăran de școală**, pentru că învață pe învățători să se reazeme pe forța administrativă și pentru că abuzează prea des de acest drept, (p. 226)

Lupu / dec.'29

-Regionalism intolerant

(**vezi pe larg la Etică, moravuri**)

-Lupu : Oare aici v-ați comportat cum trebuie ? [...] și mi-am zis :< *este imposibil ca față de mine ,cu care au suferit împreună, să se poarte barbar [...]* ia să-i văd ! >

[privind spre Maniu] "**Și am plecat la dvs., în Ardeal .De unde numai d-ta să poți să fii prim-ministru în România întreagă ,și eu să nu mă pot duce să candidiez în Ardeal?** [...]"

Lupu /dec'29

-Lupeni '29!

" Nu-mi veți putea spune că, în materie de libertăți publice, **fapta de la Lupeni este o pagină glorioasă a activității d-voastre.**" Diverși oratori **vor da vina unul pe altul.**

"vina întreagă rămîne a guvernului " și în activitatea partidului dvs aceasta rămîne

"o pagină urîță." (Maniu a vrut să-i replice, dar Lupu nu i-a mai permis) (p. 227)

Lupu /dec.'29

«Concluzie: guvern de capacități

De 10 ani de zile , toate partidele României Mari se zbat să rezolve criza prin care trece. Izolat, nu a putut-o face nici un partid. **"Retrageți-vă d-voastră singuri și propuneți d-voastră singuri, un guvern al tuturor energiilor, un guvern al tuturor capacităților, un guvern al tuturor oamenilor de bine, pentru că, dacă nu faceți așa, vă veți prăpădi și partidul și țara .** Veți face așa, veți binemerita ;nu, **va veni ori anarhia , ori dictatura .** Am zis ! " (aplauze la cei câțiva PȚ-iști)
N.Lupu, 11 dec.'29

24.) Iosif Jumanca (PSD) ,discurs la mesaj, 11 dec.'29

(DAD. MO 11, șed. din 11 dec.'29. p. 228-238)

[LD: Discurs integral xeroxat. În computer, dispersat problematic]

Jumanca / dec.'29

«Guvernarea Maniu .

Pe lângă cele spuse de tov. Pistiner și Mirescu, el vrea s-o caracterizeze:

I **"Lipsa de curaj** în aplicarea de **sanțiuni împotriva celor ce au furat și sărăcit țara timp de 10 ani** (aplauze PSD), împotriva celor pe cari , **în timpul opoziției** , nu odată, **ați promis că le veți aplica sancțiunile cele mai severe."**

II. **"Tolerarea arbitrarului** tuturor acelor **potențați din provincie**, cari , chiar contrar ordinelor primite de la centru, **fac diferite lucruri** , cari nu sunt **nici în folosul partidului dvs. și cu atât mai puțin în interesul țării**" (aplauze PSD)

III. **"Încurajarea unor formațiuni** , unor organizațiuni ["voinicii"? "chemăriștii"?] a căror activitate **nu cadrează** nici cu principiul libertății cetățenești , asigurată prin Constituție , nici nu sunt de natură să asigure în țară, adevărata ordine care trebuie să domnească." (p. 230) [vezi mai departe , va explica]

Jumanca /'29

«Aportul soc-dem. la obținerea împrumutului extern

"N-a venit momentul să se stabilească **aportul pe care PSD l-a adus în această luptă comună**, dar **istoria îl va stabili cândva**. Printre altele, faptul că **străinătatea a luat act de această colaborare** , și **guvernul a putut realiza împrumutul.**

-C. Popescu-Gruia : "Dar bancherii sunt social-democrați ?"

-D. Moldoveanu : "N-au dat bancherii; **au dat guvernele , mai ales Anglia și Franța.**

Vint. Brătianu a încercat cu bancherii și n-a reușit.

-Iosif Jumanca : a contat **asentimentul gov. Germaniei**, prezidat de un social-democrat --

D. Ionescu-Botoșani : Așa dar ați dat creditul moral ! (Ilaritate la PNT) (p. 228)

Jumanca /dec.'29

#Lupeni '29 =o pată în guvernarea PNT

(vezi pe larg la Muncitorime)

[L.D. recunosc că eu încă nu m-am dumirit asupra vinovățiilor .Pe lângă "țapul ispășitor", prefectul Rosvany, Jumanca aduce un element nou :acțiunea turbulentă a **"cetelor de voinici"** Nu rețin vreo semnalare privind această "contribuție" în istoriografia comunistă , dar constat unele **rivalități organizatoric -sindicaliste** (roșii? galbene? verzi ?).

În orice caz, existența acestor **rivalități** a avut un oarecare rol și după tonul și comportamentul social-democraților, **cred că și ei au o parte din vină**]

Tolerarea potențaților și a tuturor autorităților din provincie **a dus și la nenorocirea de la Lupeni.** "Lupenii va fi și va rămâne totdeauna **o pată în guvernarea PNT** ". [...]

"Există și o vină a Guvernului."

-Voicu Nițescu (ministr. de stat ptr. Ardeal): **"Nu veți putea susține niciodată și în nici un chip , o astfel de vină împotriva guvernului. [...]"**

/Rozvany , cetele de voinici ...

-Jumanca : " E vinovat, în primul rând, că în fruntea unui județ atât de important cum este județul Hunedoara[...]a putut **să tolereze și să mențină pe un domn [Rozvany]** care n-avea idee despre ce există în Valea Jului [...] și care el însuși s-a pus în slujba acelor care voiau să producă neliniște și dezordine.[....]

"**Cazul de la Lupeni** nu este altceva decât **produsul activității acestor cete de voinici** (proteste, întreruperi, vociferări la PNȚ) **Rezultatul introducerii cetelor de voinici pe Valea Jiului este ziua de 6 august** "(întreruperi, protestări la PNȚ) (p. 234)
Jumanca/ dec.'29

#Minoritățile: încălcarea promisiunilor de la Alba Iulia

[LD:22 sept.2006.Îmi apar în ochii minții cei **trei supraviețuitori social-democrați** din CNC Ardeal (din dec.'18) pe care i-am cunoscut în 1968: Enea Grapini, Tiron Albani și Iosif Renoiu Va trebui să-i evoc și să arăt ce au pățit după '48 .]

Înțeleg poziția lui Jumanca ,fără să o aprob.Nu numai ca ardelean, ci și ca ideologie și doctrină internaționalistă avea această poziție .(vezi pe larg la Minorități)]

În **Răspunsul la mesaj**, **nu se amintește nimic despre problema minorităților**.

Dacă **Adunarea de la Alba Iulia** a fost piatra de hotar a unirii,**Rezoluția adunării** a fost "un legământ sfânt al acelor care au adoptat-o, pentru apărarea principiilor înscrise în ea." (aplauze la PSD) Dacă mai târziu ,**PNR n-a avut posibilitatea să realizeze angajamentele ce și le-a luat la Alba Iulia**, **nimeni nu-i poate imputa acest lucru**.

"Astăzi însă, când **sunteți la guvern**, când ați ajuns **bazați pe principiile proclamate pe Cîmpia de la Alba Iulia**, să țineți în mâinile d-voastre **frînele țării întregi**, cred că a sosit momentul să purcedeti și la rezolvarea problemei minorităților,conform principiilor adoptate la Adunarea de la Alba Iulia."

(aplauze la PSD) (p. 238) [LD: de ce nu aplaudă PNȚ ? de ce nu aplaudă ardelenii ?] Iosif Jumanca,11 dec'29

25.) Virgil Madgearu (ministr.Finanțe), răspuns la Interpelare,12 dec.'29

(DAD, MO.12, șed. din 12 dec.'29, p. 243- 248)

[LD:Întrebarea sau iterpelarea a lansat-o **Pamfil Șeicaru** , foarte îngrijorat de înveninarea scenei politice,lansând chiar avertismentul plutirii în aer a "**duhului 1907**"

Vezi pe larg la **fișier Economie și Legislație**]

PNȚ-PNL:Conflict de interese între instituțiile de credit

[LD:este un bun subiect pentru un "studiu de caz".Un **război veritabil** între guvernul PNȚ(dus de Madgearu)cu **instituțiile create de PNL**.Între **CFR** și **CRR**.

Atenție :CFR este **Creditul Funciar Rural** (PNL)

iar CRR este **Creditul Rural Românesc**(PNȚ)

Și în acest caz ,autorii de istorii economice ar trebui să studieze aceste conflicte , nu de pe poziții de "**mânie proletară**"-asta au făcut-o aproape 50 de ani ! –ci ca fenomene politice specifice economiilor capitaliste .Și de la acești specialiști în teorii și politici economice , poate am putea afla :cine avea dreptate ,în acest caz :PNȚ sau PNL?

Eu semnalez doar existența conflictului .

Dar ,cunoscând f.bine evoluțiile ulterioare, avansez că , fără ca PNL să fie total "inocent" ,PNȚ, ajuns la putere ,doește să-și adjudece parte din privilegiile râvnite prin "administrarea" avuțiilor naționale, înființând instituții paralele .

Atenție! hotărăște dacă-l dai la **Guvern** sau **Economie**.Aprox. aceeași redactare]

#PNL nu respecta instituțiile create de adversari

Maniu și Mihalache au primit în audiență delegația **Creditului Funciar Rural**, care și-a prezentat **doleanțele** , hotărîndu-se **o comisie mixtă care să le studieze**.

Spre mirarea guvernului,ziarul "**Viitorul**" a publicat un **Comunicat de "răzvrătire"** împotriva

Legii (iul.'29) ,care ar fi fost îndreptată **contra Creditului Funciar Rural.**

PNL nu a respectat niciodată instituțiile create de adversari.

"Nu numai că **a împiedicat** creațiunea unor **instituții** necesare țării, care erau **inițiate** de adversarii lor de pe atunci, de **partidul conservator**, dar **n-a fost instituțiune care să nu fi fost ostracizată , persecutată dusă pînă la nimicire**, prin acțiunea partidului liberal, **dacă acea instituțiune nu fusese o creațiune a sa.**" (aplauze PNT)

(Au mers atît de departe, încît **cînd Partidul Conservator a înființat Academia de Înalte Studii Comerciale, Vintilă Brătianu a făcut o Declarație că nu va păstra** acea instituție, că România nu are nevoie de ea, că este un lux. A fost "salvată" doar pentru că, printre profesori, erau "amici" de-ai lor .) (p. 243)

Madgearu /'29

▫**PNT: anularea "privilegiilor " acordate CFR**

PNT nu împărtășește această "concepție de distrugere" ,deoarece a venit la putere pentru a însănătoși toate instituțiile "bolnave"

Prin **Legea din iunie, s-au luat de la Creditul Funciar Rural unele operațiuni** cari **"nu cadrează" cu C.F.R:**

a) Monopolul indiguirilor

Prin legea din 1923 (votată în absența opoziției) se dăduse CFR-ului , **monopolul indiguirilor.** Din 1924, la zi, **CFR nu a făcut nimic, pentru că nu a avut susținere financiară.** PNT, prin **Legea pescăriilor și terenurilor inundabile, a lăsat pe seama inițiativei private, întovărășită cu a Statului , să rezolve această mare problemă de economie națională, anulînd "un privilegiu"**

b) Construirea și exploatarea antrepozitelor și magazinelor generale

A luat de la CFR și dreptul de a construi și exploata antrepozite și magazine generale , pe aceleași considerente. **Problema antrepozitării și înmagazinării cerealelor și altor produse agricole, este o problemă prea generală, prea complexă, pentru a fi soluționată de o singură instituție.**

c) Monopolul asigurărilor agricole

A luat de la CFR monopolul asigurărilor agricole, deoarece **PNT are în programul său o organizare "pe baze mutuale" a asigurărilor agricole.** (aplauze PNT)

În schimb, **a lăsat CFR toate celelalte atribuțiuni :** creditul ipotecar și pe gaj ; finanțarea de întreprinderi agricole ; operațiuni de bancă ; **deși nici ele nu cadrau cu o instituție de credit ipotecar.**

d) Dreptul BNR de a face operațiuni nefirești

A scos dispozițiunea după care BNR era obligată să reescompteze polițele CFR, cu simplă semnătură. După stabilizare, **BNR nu poate să facă decît operațiunile firești,** care ,după război, au fost deformatate, fără consultarea Parlamentului.

(explică, argumentează)

"Prin urmare, nu este vorba de nimic altceva ,decît de **a încadra această instituție, CFR, în cadrul general de operațiuni legitime și permise ale Băncii Naționale a României.**" (p. 244)

(aplauze PNT)

Dar CFR nu este deprins cu aceste operațiuni, pentru că "a fost învățat" cu ceva mai ușor.

(explică reescontul , "operațiunea" făcută în 1923 de CFR, de la alte bănci etc), ceeace nu mai poate continua.

e) Reducerea unor drepturi la Casle de Credit Agricol (filiale CFR)

În 1925, conducerea liberală a BNR a înlesnit creațiunea unor **Casse de credit agricol județean.** Aceste casse de credit au devenit, de fapt, filiale ale CFR (secțiua bancară)

Legea PNT reduce de la 1/2 la 1/3 din valoarea mărfurilor ,împrumuturile pe gaj, din prudență, deoarece există o mare fluctuație la prețurile cerealelor.

f) Stoparea extinderii privilegiilor a) b) c) la nivelul României Mari

În 1925, se spune, **CFR-București ar fi renunțat la monopolul pe întreaga Românie, în schimbul celor 3 privilegii** (a,b,c.). Dar acest "troc" dintre guvern și CFR, nu se putea face deoarece între Vechiul Regat și România Mare **există o schimbare de situație. Această "operație" nu putea trece dincolo de Carpați!**

În realitate, prin aceasta, **"s-a deschis robinetul BNR"**, deviind funcțiunile sale, ceea ce a fost "o enormitate", făcută pentru salvarea unor bănci particulare grevate de creditele ipotecare. **Domnii de la CFR** ar trebui să fie "recunoscători" că **li s-a lăsat secțiunea bancară, pentru că "cine ridică steagul răzvrătirii, sub acest steag pierе"**

(aplauze PNȚ)

"[...] **n-am făcut legea din iulie trecut dintr-un spirit de meschină răzbunare**, nu avem să ne răzbunăm nici măcar păcatele guvernelor trecute, **atâcînd instituțiile de folos obștesc. Noi luptăm în politică, în cîmp deschis, noi nu luptăm în politică în beciurile băncilor**" (aplauze PNȚ) (p. 245) (**Explică legiferarea PNȚ nu ca un exces, ci ca o necesitate Vezi la Fișier Legislație.**)

Madgearu / ' 29

«Societățile de credit agrar

[LD: cifre, statistici. Din ele extragem datele pentru a demonstra **fenomene politico-economice, doctrinele economice** ale partidelor (dacă ele sunt rezultatul urmărit), **programele economice** susținute în opoziție sau la guvernare, în Vechiul Regat, și, după război., în România Întregită. Și aflăm lucruri interesante Le spune Madgearu. **Vezi la fișier Economie**]

/Retro'Vechiul Regat

Față de situația de **dinainte de război**, cînd, pentru proprietatea mare numai din **Vechiul Regat (cea mică nu primea credite)** se ridica la **725 milioane lei aur!** ;
40 % din întregul scont al BNR, era imobilizat pentru creditele agricole ;
40 % pentru industrie ;
20% rămînea pentru comerț.

/1918-1928. România Mare :credite agricole acordate

Într-un moment de dezvoltare a **noii agriculturi țărănești**,

Societatea de Credit Funciar Rural a acordat **credite** de numai **1.178.000.000 lei** ;

Băncile de credite - 1.800.000.000 ;

Băncile Populare- 1.598.000.000;

Centrala Cooperativelor sătești- 400.000.000 ;

Casele de împrumut pe gaj- 221.000.000 ;

În total, 4.416.000.000 lei (140 milioane lei aur) .

Atît era **creditul pe care agricultura României Întregite**, în momentul examinării problemei (1928). Lui Madgearu i s-a părut că **aceasă situație era anormală**, că trebuiau **găsite alte credite** pentru agricultură, **pentru a nu fi gîtuită în fașă.**

Îndiguirile, cu termene de investiții în 30-40 de ani, cu capitaluri imobilizate, de cîteva miliarde, nu puteau fi lăsate la CFR (p. 245)

(**explică concepția sa - vezi la fișier Legiferare**)

«"Porți deschise" capitalurilor străine

"[...] numai aceia care nu văd, pentru că **nu au văzut niciodată**, sau care nu văd, **pentru că sunt oameni de rea credință**, numai aceia **ar putea să afirme**, fluturînd ca totdeauna, tricolorul național, că **trebuie să așteptăm pînă vom putea avea un capital național, pentru ca să-l aruncăm și să devină mînos pentru agricultura țării.**" (p. 246) (aplauze PNȚ)

/ "Noi suntem deschiși cu **ochii asupra realității**; noi nu avem **interese lăturalnice**, care ne conduc în acțiunea noastră politică, și, rotindu-ne ochii de jur împrejur, am văzut că, după război, din cauza aceluiaș **fenomen, al devalorizării capitalurilor**, în Germania, în Austria, în

Polonia, în Cehoslovacia, în Jugoslavia, în Bulgaria și în alte părți, **s-a făcut exact același lucru, s-au creat noi reforme juridice**, pentru a se pune la îndemână **noi obligațiuni funciare**, care să poată să fie **acceptate pe piețele internaționale**, pentru ca **să vină capitalurile din afară și să fructifice agricultura din această țară.**" (aplauze la PNȚ)
Prin legea de astă vară, **"Voim să dăm acces agriculturii române la piețele străine de capitaluri;** voim să începem **o emisiune de obligațiuni**, cari să poată fi **plasate în America și în Anglia și în Franța**, pentru ca **să ne vină capital din ce în ce mai ieftin, să-l putem da direct agricultorului."**

Și cum este mai simplu să se acorde **credit ipotecar proprietății mari și mijlocii**, cum **proprietatea mică țărănească trece prin mari dificultăți** (și nu este terminată cadastrarea), de aceste credite **ar fi profitat primele două.**

Dar există, astfel, posibilitatea ca, **piața internă de capital să-și sporească posibilitățile de credit pentru agricultura românească.** (Aplauze PNȚ)

Madgearu / '29

▣ "Cooperativa" - Băncile Populare - CRR

Agricultura țărănească are nevoi" specifice" de credit - "o știm noi mai bine decât ei [PNL] **cari nu au nici un contact cu dînsa "** .

"Pentru că noi întemeiem creditul țărănesc pe cooperatie, pe care voim să o vedem în sănătoșită, pe care voim s-o vedem întărită.

()CRR=cooperatie+capital străin

"Creditul Rural Românesc (CRR), organizat pe bază de **cooperatie, cu capital străin și cu emisiune de obligațiuni** .

"Și cine voinște în mod sincer ușurarea creditului țărănesc, trebuie să fie partizanul Creditul Rural Românesc cu capital străin." (p.246) (aplauze la PNȚ)

"Astăzi nu e vorba de a încheia un împrumut străin , este vorba de a se întemeia o instituție de credit [CRR] cu jumătate credit al Statului și cu jumătate capital particular, din care numai o parte capital din afară, și este vorba ca prin mijlocirea acestei instituții să aducem capital înăuntru, pe bază de obligațiuni fonciare[...]

dacă cineva nu vrea să devină **ridicol, și dacă nu vrea să fie, într-adevăr de rea credință, trebuie să dovedească inutilitatea de a aduce capital pentru agricultură din afară pe această cale.** (p. 247)

()CEC

Legea de reorganizare a CEC , care să creeze și o centrală de formațiune a capitalului mobilier românesc , care să hrănească Băncile Populare.

Madgearu / '29

▣ Comunicatul PNL: Vinovăția: Amenințările.

[LD: unul din cele mai amenințătoare (și denigratoare, oarbe, falsificante)discursuri rostite de Madgearu la adresa PNL .Furie? Frică ? Miza reformelor sale ?Eșecul disperat al luptei pentru puterea economică? Neputința și eșecul politicii sale economice ?

Din p.d.v. politic, situația seamănă cu cea din toamna 1928, numai cu roluri inversate.

Consider momentul dec.'29, un **"București'29" replică liberală la "Alba Iulia'28"**,

la care , însă, guvernul Maniu (recte Madgearu)nu numai că nu părăsește puterea , dar reacționează impulsiv, intolerant, demagogic.

Fiecare frază, propoziție, chiar cuvânt, poate fi amendat, poate fi contrazis , poate fi contraargumentat. Pentru a nu interveni în text, voi pune în paranteze drepte câte un semnul exclamării la aceste afirmații nejustificate]

"Prin aceasta , **voinște PNȚ să distrugă reforma agrară ?** (cum spun adversarii)

pentru că **voinște să pună la îndemina țăranilor credite ieftine, știință de carte , unelte bune ?**

#Legiferarea strâmbă a reformei agrare

"Prin aceasta ,**voiește PNT să distrugă reforma agrară ?** (cum spun adversarii)
pentru că **voiește să pună la îndemina țăranilor credite ieftine, știință de carte , unelte bune ?**"**Reforma agrară noi am făcut-o.**

Ei au legiferat-o strîmb,și dacă noi n-am fi exercitat impulsioni din afară,și control dinăuntru **legea agrară** ar fi fost și mai strîmbă decît este astăzi.

Și dacă legea agrară ar fi fost aplicată de noi,ea nu ducea nici la abuzurile exproprierii ,nici la abuzurile împroprietării. "(aplauze la PNT)

#Era liberală=ruina vieții social-economice

"Să nu creadă d-nii aceștia , din **clubul disperaților din Calea Victoriei** (aplauze prelungite, bravo! la PNT) crezînd că dau impresia că vorbesc din anvon de biserică,că lumea românească a uitat de **era constanineșteană** [Tancred Constantinescu] ,care a fost **Țara Românească, era de ruină a vieții economice și sociale.**

(aplauze prelungite ,bravo! la PNT) .

≡Comunicatul PNL:

#Act de dușmănie împotriva țăranimii

În lumina acestor considerațiuni și acestor fapte,**Comunicatul** pornit de la clubul din Calea Victoriei apare ca **un act de dușmănie îndreptat împotriva țăranimii ."**

(aplauze prelungite, îndelung repetate la PNT) .

PNL voia să țină **țăranimea** înlănțuită de **cămătăria liberală**;ei urmărec **"să anarhizeze viața acestei țări"**;este cel mai îndrăzneț **"îndemn la răzvrătire"**,care s-a auzit vreodată în țara românească ;nici de la clubul socialist,nici de la clubul comunist,**nu a pornit un"îndemn mai îndrăzneț de răzvrătire împotriva creditului țării."**

(aplauze prelungite la PNT)

-Act de sabotare a industriei

"Ieri au încercat să creeze **agitațiuni printre industriași**, zilnic **sabotează** activitatea industrială, **îndeamnă la grevă**, căutînd colaborări acolo unde nu ar trebui să le găsească niciodată.**Cei ce au urechi de auzit, să audă !"**

-Act de agitare a plugărimii și funcționarilor

"Astăzi încearcă, dlor, **să agite plugărima**,că noi, prin **Legea circulației pămînturilor** între țăranii împroprietăriți,și **numai între țăranii împroprietăriți,distrugem reforma agrară.[...]** **sprijină toate acțiunile de ațîtare ale funcționării publice "**

-**Pamfil Șeicaru** : Și în armată...

-**Madgearu** :**"Am încercat, cum veți vedea la examinarea bugetului, o reducere moderată a numărului exagerat al funcționarilor publici.**

Au publicat în ziarele lor, cifre înspăimîntătoare,că voim **să înlăturăm 150.000 de funcționari.** [...]au organizat **ceea ce numesc asistența judiciară**, îndemnînd funcționarii pensionați pe baza unei legi,să dea Statul în judecată și

însuș **șeful PNL** este cel care **promovează** această acțiune de **anarhizare a instituțiilor Statului."** (aplauze PNT)

-Declarație criminală contra capitaliștilor străini

"Dar **culmea gravității** o prezintă partea din **Comunicat**, privind **amenințarea capitaliștilor străini**.Ascultați dlor, căci vreau să imortalizez, în paginile **Monitorului Oficial** ,această **declarație criminală**:

<De altfel o astfel de măsură este de natură să înșele și pe capitaliștii străini cari, necunoscînd condițiile locale și caracterul special și național al reformei noastre agrare ,ar fi expuși la consecințele gravelor perturbări ,pe cari le va dezlănțui încercarea de aplicare a unui asemenea regim .>

Ascultați domnilor ,**amenințarea directă a capitaliștilor străini**, că dacă vor plasa capitalul lor

în creditul agricol ,ei vor răzvrăti populația țării , pentruca să poarte consecințele capitaliștii străini ."

-Voci PNȚ: Rușine! Rușine!

-Acțiune criminală a unui partid antistatal

-V.M:"Este un act de o necugetare și de o criminalitate, necunoscute nici în literatura comunistă !" [vezi parantezele de mai jos, apoi revine, **concluziv**]

"Prin urmare, nu există nici un fel de scuză pentru acțiunea criminală pe care au făcut-o dnii din clubul disperaților din calea Victoriei.[...]

partidul liberal prin această acțiune s-a așezat pe o poziție opusă Statului; s-a așezat în dușmănie cu Statul.[...] a ieșit din lege și trebuie tratat ca un partid care s-a așezat în afară de lege."(aplauze prelungite, bravo, la PNȚ)

-IGDuca-șef al mafiei liberale

[LD:atac oribil, incalificabil, rar întâlnit la politicienii de talie !]

"PNL își va clarifica poziția față de țară :dacă se solidarizează cu șeful [IGDuca] , care a ajuns la această situație de șef ,pentru că i-a revenit rîndul prescris de lista eredității ,stabilită de mafia acestei organizațiuni politice lipsită de orice însușiri politice;dacă se solidarizează cu actele acestea disperate ale șefului său, atunci trebuie să-i urmeze și soarta Nu poate să existe un om care să se așeze deasupra unei țări.Pe un asemenea om, țara trebuie să-l înfrîngă " (p. 248)

(aplauze prelungite, strigăte de bravo, la PNȚ)

***Retro'acțiunea PNȚ din 1928**

[LD: comparație cu acțiunea PNL din 1929 Hotărăște dacă o dai la momentul '28 sau '29 Penibil,consternant.Regret că nu știu prea multe despre caracterul acestui om politic, preocupat doar de probleme economice .]]

Este vreo asemănare între atitudinea pe care am avut-o noi față de împrumutul pe care ei îl căutau în străinătate și față de situația de astăzi ?

Pentru că, cu siguranță,voi citi mâine în oficiosul lor această tristă scuză ,că ei ar imita o atitudine a noastră. Ce am făcut noi ?

Noi am dus nu în preajma tratatelor de împrumut,dar din momentul cînd s-a deschis ultima legislatură am dus o campanie împotriva ilegalității Parlamentului.

Noi, dlor, cari știam ,cum știe toată țara, cum știe și opinia publică din străinătate , originile ilegale și ale guvernului și ale Parlamentului de atunci; noi am declarat ceea ce este firesc , ceea ce este în cursul normal al gîndirii politice curente,am declarat că nu poate să angajeze țara un împrumut de miliarde , care cere sacrificii și pune sarcini noi pe populație ,un Parlament care nu reprezintă voința națiunii .

Noi am oferit capitaliștilor străini o garanție în plus ,dar niciodată nu am spus că ,chiar dacă ei ar face împrumutul, noi nu vom recunoaște împrumutul.[...]

noi am spus că ei nu au capacitatea legală de a încheia un împrumut străin."

(p.247) [L.D.:se cere afișarea discursului, semn de omagiu.Cu asta își încheie discursul.]

Virgil Madgearu,12 dec.'29

26.)Iuliu Maniu :Guvernarea.(deosebiri PNL- PNȚ), 12 dec.'29

Completare la discursul lui Madgearu, 12 dec.'29

(DAD,MO 12, șed. 12 dec.'29. p 248-251)

[LD: discursul întreg, xerox.În calculator , dispersat problematic.Titlurile , sublinierile, colorarea, parantezele , îmi aparțin]

/ După "luminoasa" conferință a lui Madgearu, "nu ar mai fi de lipsă" să ia cuvîntul, dar o face din "deferență" față de deputații interpelatori (care i s-au adresat și lui).

▣ **Politica agrară PNL**

▣ **Declarația PNL.**

▣ **Dictatura liberală.**

- Nelegitimata declaratiiei PNL - Legitimata PNT
- Răzvrătirea PNL
- Rotativa ? : Iorga !

Maniu/'29

▫ Creditul agricol

[Vezi pe larg la **fișier Tărănism și Economie**.]

Iată consecvența PNT : "venind după 10 ani la guvernare , cu aceeași **iubire pentru țărănime**, cu aceeași prevedere problemele social-economice ,cu același **devotament pentru producțiunea agrară a țării și pentru structura socială sănătoasă a țărănimii** proprietară a pământului țării ,am urmărit înființarea neîntârziată a **creditului agricol**.

(aplauze îndelungi repetate)

Maniu /'29

#Încercarea criminală a PNL

[Vezi pe larg la **fișier PNL**]

Roagă deputații și opinia publică să nu fie "îngrijorați" de Declarația PNL, deoarece "nu s-a ivit un fapt nou : **partidul liberal a rămas consecvent** cu sine însuș." (aplauze, ovații, prelungite, la PNT) Ne-a dat un nou prilej să putem vedea clar **gîndirea sa politică și străduințele lui sociale și economice**. "[....]

Încercarea criminală a PNL să distrugă acest credit nu l-a "emoționat".

"**Conștiința politică a acestei națiuni, demnitatea de Stat**, [...] conștiința social-economică a populației [...] **nu vor lăsa pe acest partid liberal să distrugă realizările noastre de adevărată refacere a vieții economice a țării, a agriculturii și în special a țărănimii.**" (aplauze prelungite, repetate , ovații)

Nu se vor lăsa îngrijorați de "**declarația prezumțioasă și pretențioasă** " a PNL, care nu are "**nicio bază juridică**" și nici "**o valoare politică** ". (ovații prelungite) (p. 249)

Maniu /'29

#Dictatura liberală.

"Di prof. Iorga, într-o strălucită cuvîntare rostită acum cîteva zile [vezi la ...]

a arătat că, în realitate, de la război încoace , **în țara noastră, a fost de fapt o dictatură, reprezentată și pusă în practică de guvernul partidului liberal.**" (aplauze prelungite)

"De fapt de cînd neamul nostru s-a încheșat în mod fericit într-un singur Stat [1918] ,

el a avut nenorocul să fie istovit în puterile sale, să fie oprit în avîntul său, de această **dictatură a partidului liberal** (aplauze prelungite, ovații)

Acum , vrea să continue această "**dictatură ascunsă**", "**deghizată**" pentru a distruge

realizările guvernului PNT, vrînd să-și suprapună chiar din opoziție voința sa,

"voinței națiunii", **ascuzîndu-se după " formule goale**" .(p. 250)

Maniu /'29

#Nelegitimata declaratiiei PNL

"Este ilegal acest Parlament ? **A fost** oare partidul liberal **alungat** de la putere în anul **1928**, printr-o **lovitură de stat** sau printr-o **revoluție** ?

N-a fost partidul liberal **alungat** de la putere prin **consecințele incapacității sale...**

(aplauze prelungite , repetate, ovații) recunoscute și formal prin **demisiunea** pe care guvernul său a prezentat-o în forma cea mai **constituțională** ?"

(Ilaritate aplauze prelungite) (p. 250)

-Legitimata PNT

[**LD: dar ce a fost toată campania începută la Alba Iulia ? Nu spuneau chiar ei că a fost "revoluție** " ?]

"S-a produs **demisiunea guvernului liberal** și a fost chemat la guvern **partidul național-**

țărănesc. Întreb pe oricine : **s-a întâmplat** această schimbare cu **vătămarea vreunei forme constituționale** , s-a făcut aceasta prin **revoluție** sau printr-o **lovitură de Stat** ? **Nu s-a produs această chemare la guvern prin Coroană ,factorul constantituționalicește în drept ? Sigur că da."**

"Am sta noi la guvern, măcar un ceas, fără a **convoca Corpurile legiuitoare** ?

Nu. Am apelat la națiune, ca să sancționeze această schimbare care s-a întâmplat în guvernarea țării."

"**Acest Parlamnt a fost oare convocat de un factor ilegal ?** N-a fost convocat acest parlament prin **Decret Regal, respectându-se formele cele mai strict constituționale ?**

Stăm noi aici în baza unei **lovituri de Stat, sau a unei voințe în mod revoluționar manifestate ?**

Evident că nu și acest parlament a fost convocat inexceptional." Alegerile cari ne-au adus pe noi aici, nu au fost oare **făcute în formă legală** ?

Au fost făcute **nedrept**, prin **siluiri**, prin **furt de urne și jandarmi** ? (aplauze, ovații)

" **Așa dar ,nici o excepție, nici un viciu nu poate fi ridicat în contra legalității acestor Corpuri legiuitoare ."**(p. 250)

-Răzvrătirea PNL

"[...] Constatăm că **partidul liberal nu are nici îndreptățirea formală, nici îndreptățirea morală, nici prestigiul politic, pentru a putea nega legalitatea și autoritatea morală a hotărârilor Corpurilor noastre legiuitoare**,nici să reclame impunerea voinței sale asupra țării ,dusă la grea încercare chiar de el ! "(aplauze prelungite , repetate, ovațiuni)

Aprobă cuvintele lui Madgearu că nu este vorba decât de o **"răzvrătire" a PNL care este ridicolă.** "Este desigur foarte dureros că **înțelepciunea scăzută a unor conducători de partid** ,duce un partid întreg la această stare tristă, partid care în 60 de ani a contribuit cu bine, cînd rău ,dar totuș într-o măsură atît de hotărîtoare la dezvoltarea politică și națională a acestui neam."

Maniu /'29

«Perspective de viitor :fără PNL!

[LD:22 sept.2006.Am întors pe toate fețele Voia Maniu eliminarea PNL din mecanismul politic al României întregite ?Este furibund !

Energiiile neamului românesc sunt "vii, multe și nesecate." Din ele **se vor găsi cu prisosință "patrioți mari ,oameni inteligenți și pricepuți** ,cu devotament și cu spirit de sacrificiu, în tot cazul lipsiți de capricii și prejudecăți , complet dezinteresați, **care să ia locul partidului liberal în mecanismul alternării vieții noastre de Stat "**

(Ovațiuni furtunoase și îndelung repetate (majoritatea , în picioare aclamă îndelung)

-**Voce PNT** : dl prof. Iorga ! (ilaritate)

-**Iorga** : "**Frica vă face cumiști!**" (Ilaritate)

-**Maniu**: Roagă pe deputații care au făcut comunicarea să fie liniștiți.

"**Acest biet popor va putea și el, sârmanul,să se fericească și fără de înalta binecuvîntare a partidului liberal** .(Ilaritate) Partidul liberal va trebui să vină pe arena luptelor politice "deschise și patriotice",să părăsească **"întunerecul intrigilor"**sau **să renunțe "să aibă cuvînt" în viața națiunii.**(p. 251)

"Vom face ca prin politica noastră de adevărată iubire pentru țară și pentru așezămintele sale, și prin politica de mari reforme , **să închegăm istoria acestui neam și să încopciăm în mod constant munca binecuvîntată a generațiilor trecute , de munca mare și înălțătoare pentru neam și generațiilor cari ne vor urma "** (p. 251)

(Ovațiuni furtunoase și îndelung repetate ;majoritatea , în picioare aclamă îndelung,se cere afișarea discursului)

Iuliu Maniu, 12 dec.'29

27.)Pamfil Șeicaru (ziarist independent,lista PNT) ,intervenție, 12 dec.'29

(DAD,MO. 12, șed. din 12 dec.'29, p. 252)

()Avertisment :PNL este periculos !

"Să-mi îngăduie d.primministru și d.ministru al Finanțelor ,că eu păstrez **o fărîmă de îngrijorare**, fiindcă trecutul apropiat ne învață că **partidul liberal**, atunci cînd pornește o luptă ,**o pornește cu hotărîrea de a lovi și de a dărîma**,indiferent cît ar suferi țara de pe urma unei asemenea acțiuni."

-Voci PNT: "E adevărat! "

-Șeicaru /'29

()Avertisment:1907 plutește în aer !

-**Șeicaru** : " Eu , ca simplu spectator, îngăduiți-mi să-mi exprim **fărîma mea de îngrijorare** ,că de pe urma acestei lupte,ale cărei proporții nu știu dacă dvs le bănuți, dar se pot ușor bănui din **însuși tonul pe care l-a avut d.primministru și d. ministru de Finanțe**, că **lupta aceasta are proporții mari**, să-mi îngăduiți ,zic, să arăt **o fărîmă de îngrijorare** ,ca nu cumva **bietul plugar să rămînă tot fără credit, și să fie nevoit să apuce drumul sumbru al hotărîrilor deznădăjduite "**

(Murmure pe băncile PNT)

"Agricultorul nostru este strivit astăzi de dobînzi, el nu mai are astăzi randamentul muncii, pe care o pune în cultivarea pămîntului.Cine poate să nege această realitate ?

Dacă deznădejdea nu e bun sfătuitor, **astăzi țaranul plugar**,indiferent cît pămînt muncește,**e la capătul puterii lui de răbdare**.[...]și atunci ,dlor, nu știu de unde ar putea să pornească cuvîntul împăciuitor,pentrucă totdeauna din încordarea unei lupte, nu știu dacă țaranul va fi beneficiarul și nu știu dacă dvs. veți putea transpune și în fapt energia pe care ați pus-o astăzi în discursurile dvs.

-Voci PNT : "Lăsați-ne pe noi, veți vedea! "

-Șeicaru : Atunci cînd am comunicat întrebarea , am spus că **plutește în aer duhul deznădejdiei de la 1907**,aceasta **nu era o figură literară ci o crudă realitate "** (p. 252)

Șeicaru /'29

28.)N.Ghiulea (PNT),Interpelare: Lupeni, 12 dec.'29

(DAD,MO 12, șed. 12 dec.'29, p. 252-264)

[L.D.atenție! vorbește după discursurile lui Madgearu și Maniu, din aceeași zi, care au prezentat reacția PNT la Declarația PNL,care atacase sever politica guvernului Maniu.

Trebuie leagte cu acestea, ca atmosferă .Iar discursul lui Ghiulea este , prin excelență, o mostră de ceea ce însemna **"stînga" din PNT**, atât de diferită de celelate ramuri și rămurele din acest partid .

Discursul întreg, xerox.În calculator,dispersat problematic]

-Șt.Cicio Pop : dă cuvîntul deputatului Ghiulea, să-și dezvolte interpelarea adresată ministrului Muncii [**I.Răducanu**] și ministrului de Interne [**Vaida-Voevod**], în legătură cu conflictul din **6 august 1929,la Lupeni**.

☐ Sensul Interpelării /Implicări politice

☐ Independența parlamentară.

☐ Răspunderea guvernamentală.

☐ Lupeni, 6- 9august 1929

/Răspunderile :PNL și , mai puțin, PNT

/Adunarea de la Alba Iulia (6 mai'28)

/Responsabilități

☐Represiunea polițienească, ca mentalitate .

☐Deculpabilizarea PNT ?

☐Concluzii : obligațiile PNT

Ghiulea / '29

☐Sensul interpelării:PNT a greșit

Interpelarea lui **nu este contra Guvernului**(cu care el a fost solidar toată legislatura);

nu este o nemulțumire sau animozitate "personală"(pentru că el a fost folosit din plin și este mulțumit),ci"este pur și simplu făcută pentru ca **să putem mărturisi ,ca partid, că am greșit, că ne recunoaștem greșala și să făgăduim repararea ei.**

Trebuie să nu stăruim în rău " [...]"A crezut de datoria sa, să se pronunțe în problema Lupenilor , în cunoștință de cauză,**în interesul superior al PNT,** pentru ca să nu vină cineva de la alt partid,să **facă o imputare partidului și guvernului** "(p. 253)

Ghiulea /'29

-Glasul Parlamentului :independent și democratic

[LD.atenție! ce introducere, ce aluzii,ce "pregătiri" , pentru a nu deranja guvernul și partidul !Îl simt pe omul ăsta sincer preocupat de puterea și prestigiul parlamentului , jenat (deranjat,revoltat) de felul cum este tratat .În ce privește citarea lui Mussolini,trebuie respectată percepția momentului-era 1929 - și nici într-un caz nu trebuie căutate niscai"contagiuni" fasciste , cum s-a procedat în istoriografia postbelică resentimentară de stânga .]

A citit în presă,în unele jurnale democratice, că **"ridiculizau independența parlamentară"** ;că **somau pe președintele Maniu "să intre în ordine"**(insultându-i sentimentul democratic,că ar putea înăbuși glasul Parlamentului !) ;

"Ar fi curios ca într-o țară democratică și avînd la cîrmă un partid democratic, **să fie cultivată lingușirea**,astăzi,cînd **Mussolini** ,îngrozit de influența nefastă pe care lichelismul a avut-o asupra sufletul poporului italian, protestează în Parlament, înfierînd lichelismul și **cerînd o discuție liberă, cinstită și obiectivă.**"

"De aceea **nu trebuie să gîndească nimeni că un glas** care are de spus ceva de conștiință ,în interesul neamului ,sau al partidului său ,**poate să fie împiedicat** s-o facă ,aci, în acest Parlament ."(aplauze la PNT)

Ghiulea /'29

-Răspunderea guvernamentală.

"[...] Eu nu doresc decît o **simplă declarație din partea dlui primminstru ,că s-a greșit nepunîndu-se în Mesaj această chestiune**[Lupeni]că **d.primminstru personal și întreg guvernul este adînc preocupat de chestiunea muncitorească** și că, în afară de Mesaj, va veni cu un întreg ciclu de legi cari să aducă rezolvarea problemei muncitorilor minieri "

(p. 253)

Ghiulea /'29

«Lupeni:6-9august'29

...La 15 aprilie'29, muncitorii au trimis **o delegație socialistă** la guvern.**A fost primită de Maniu și Răducanu.S-a hotărît o anchetă,dar a trecut mai-iunie, fără anchetă.**

Ancheta s-a declanșat în iulie și ,în timpul ei (6-9 august)s-au produs nenorocirile de la Lupeni.

...Cercetările s-au îndreptat în altă direcție : **cine este vinovatul ? cine a tras? prefectul sau procurorul au ordonat să se tragă?** Celelalte au fost date uitării !

Ghiulea /'29

#Răspunderile ministeriale

" Evident, noi suntem de un an la guvern, și **recunoaștem ,avem și vina noastră; dar alții au guvernat țara 9 ani de zile și puteau să facă dreptate,dar n-au făcut-o.**[...]

S-a constatat că,în mină, lucrează,contra legii, copii sub 18 ani; galeriile sunt surpate, neaerisite ; **muncitorii nu au măști contra gazelor;** etc etc...

Ministerul Industriei trebuia să păzească partea socială ,starea muncitorilor, **nu să fie la dispoziția Societății miniere !**

Ministerul Muncii ,cu ai săi inspeciori ai muncii,care trebuie să țină cumpăna dintre patron și muncitor [...]**în nici un Raport nu vorbesc despre adevărata stare de lucruri de acolo;**nu vibrează de grija muncitorilor, despre suferințele și drepturile muncitorilor.

Ministerul de Interne ,Siguranța generală, cu ale sale Rapoarte polițiste,foarte utile, privind

starea de spirit, frământările oamenilor, de la 12 nov.'28 la 6 aug.'29 (an de guvernare PNȚ) , **nu există nici un Raport care să sesizeze** că muncitorii cer cu stăruință o anchetă, în care să se vadă starea în care trăesc și muncesc. (p. 261)

[L.D. urmează o largă paranteză în care el citează din Rapoartele inspectorilor muncii , despre starea de spirit din Valea Jiului. Vezi mai jos. Apoi va reveni la Responsabilități]

Ghiulea /'29

#Rapoartele "polițiște" ale inspectorilor muncii

[L.D. În cadrul Interpelării privind Lupeni'29 , vorbind despre inspectorii muncii care nu-și făcuseră datoria față de muncitori, comentează Rapoartele din 1928-1929. "Demască" un inspector general al muncii , cu calități de "polițișt" care trimitea un Raport (către Ministerul Muncii, Siguranța generală, Corpul VI Armată) despre Adunarea de la Alba Iulia , din 6 mai 1928 , în care aducea "învinuiri nedrepte" la adresa PNȚ .

Citează din acele Rapoarte Vezi pe larg la fișier PNT]

-**Eduard Mirto** (subsecretar de stat la Interne):Face parte [cel din 1928]din arhiva fostului guvern. E atîta material în această direcție!

-**Ghiulea** :d. ministru al Muncii [Răducanu] i l-a pus la dosarul interpelării.

Tot în dosar, el a găsit și **Memoriul doleanțelor revoluționarilor ,din 8 mai 1928** ,care cuprind **aceleași doleanțe pe care ei le formulează, repetat ,de la iscălirea contractului colectiv (nov.1926) ,nici vorbă de "provocările politice" despre care vorbea acel inspector al muncii** !

Ghiulea / '29

#Represiunea polițienească, ca mentalitate!

"[...] **tot trebuia să se întîmple ceea ce s-a întîmplat și tot la gloanțe trebuia să se ajungă** : da dlor, la gloanțe! [...] **Dar funcționarii nu sunt ai noștri, nu au mentalitatea noastră , nu au mentalitatea civilizată și nici a timpurilor noi. Noi, nu putem face nimic.**

Noi am văzut la Lupeni ce s-a întîmplat regulat și în alte părți și în alte dăți.

Ei bine, **la Lupeni, au fost muncitori împușcați din spate, au fost omorîți oameni**

" revoltați", după ce ei renunțaseră la luptă, **cînd fugeau, atunci cînd orice represiune devenise inutilă** .

Ghiulea /'29

#Solidarizarea miniștrilor cu funcționarii !

"De această mentalitate a administrației , cum am spus, **nu suntem noi de vină.**

În 9 luni nu noi puteam s-o schimbăm. De aceea **îmi pare foarte curios că am observat solidarizarea miniștrilor cu funcționarii lor, mergînd pînă a susține nedreptatea pe care aceștia o fac.** Înteleg solidaritatea de serviciu, dar unde ?

Într-o țară cu o Constituție veche, în Franța sau Anglia, unde atunci cînd se înneacă un submarin, ministrul de marină demisionează.

Dar la noi, unde avem abia de un an o viață constituțională, este excesiv.

Ghiulea /'29

«Concluzii : obligațiile PNȚ

/Intervenția statului în relația patron-muncitor

"În țara noastră, **patronii sunt așa de puternici, sprijinul Statului este atît de mare, organizațiile muncitorești sunt atît de slabe,** încît este cu neputință a-i lăsa pe muncitori la libera tranzacție cu patronii asupra contractului colectiv."

"Acolo unde patronul este prea puternic, unde **muncitorul este rob și supus tuturor neajunsurilor și ilegalităților din partea patronilor, acolo Statul trebuie să intervină.** Și intervenția Statului în ce privește în special Valea Jiului, este necesară, eficace, îndreptățită." [...] [...]

"Suntem datori să rezolvăm această problemă, fiindcă PNȚ și-a luat angajamentul de onoare față de muncitorime că-i va apăra interesele ; suntem datori față de minerii care

au venit la adunarea de la Alba Iulia și cărora le-am făgăduit că le vom face dreptate." [...]

/Recunoașterea greșelilor

"Să ne mărturisim greșala, căci păcatul mărturisit este pe jumătate iertat.

Nu greșala este condamnabilă, ci stăruința în ea. **Mărturisim că am greșit**, că nu am prevăzut în Mesaj făgăduința rezolvării problemei muncii în mine, ceea ce datorăm muncitorilor.[...]"

/Legislație ptr.mineri!

"Nu doresc altceva decât o declarațiune din partea dlui primministru,că dacă s-a omis această parte din Mesaj,dsa, împreună cu întreg guvernul,sunt înduioșați de soarta muncitorilor în mine,că sunt preocupați de îndreptarea soartei lor ,și va prezenta în curînd în Parlament, un **ciclu de legi care să rezolve complex și definitiv problema muncitorilor din mine**

Această simplă făgăduință va fi deajuns pentru mîngîierea sufletelor celor ce suferă și răsărirea unui nou colț de speranță ca robii din Valea Jiului, din Anina,sau din Brad, să-și ducă munca mai departe .(p. 264)

Aștept cu încredere răspunsul dlui Președinte al Consiliului ." (aplauze la PNȚ)
Ghiulea /Lupeni '29

29.)Ion Răducanu (ministrul Muncii) ,răspuns lui Ghiulea, 12 dec.'29

(DAD, M O. 12 , șed. 12 dec.'29, p. 264-265)

[L.D :Micul discurs al lui Răducanu ,a fost stupefiant! A respins orice vinovăție;a pomenit de cîteva măsuri penibile ;nu a spus nimic despre tragedia de la Lupeni și a rostit cîteva vagi directive "doctrinare" ale PNȚ,printre care "**pacea socială**" și, pentru toate,a fost aplaudat de "majoritatea" PNȚ .

A considerat interpelarea luiGhiulea, un fel de " *sposedanie*" a unui om onest.

A lucrat cu el la Ministerul muncii din dec.'28 pînă la 1 iul.'29, dîndu-și amîndoi seama că multe lucruri pe care au voit să le facă, nu le-au putut face.Așa că nu este de acord cu el ,că "*guvernul trebuie să-și recunoască vina.*"

Răducanu /

«Guvernul nu este de vină !

(Vezi pe larg la **fișier Muncitorime**)

"Dar ca să ni se spună că vina este a guvernului ,și mă doare ca s-o mărturisesc, **pentru că în Mesaj nu s-ar fi pomenit expres de nenorocirea dela Lupeni**, ca și cum Mesajul ar fi un fel de anale a faptelor foarte importante politice,**cred că este o acuzație neîntemeiată** " (aplauze PNȚ)

#"Moștenirea" din Valea Jiului

Ministerul Muncii ,"a moștenit "o situație f. critică în Valea Jiului.

Guvernul, președintele Maniu, a trimis un prim ajutor, 10 vagoane cu făină, pentru a se distribui șomerilor. .(aplauze PNȚ)

"**Să nu ni se facă nouă un proces de ideologie reacționară**" cînd PNȚ apără interesele de muncă !

"Ministrul muncii stat-a el cu brațele încrucișate ?Fost-a el orb n-a avut nici o simțire socială pentru oamenii din Valea Jiului ?

DI Ghiulea se plînge de numărul prea mare de cîrciumi, de alcoolismul din Valea Jiului.

A închis aproape 40 de cîrciumi ,a interzis vinderea băuturilor alcoolice la cantine .

" [...] **noi facem o politică socială activă** pornită dintr-o ideologie care nu se găsește între zidurile mucegăite ale birocrăției ; avem de luptat , în orice direcție, spiritul nou luptă cu cel vechi .Regret foarte mult cînd **spiritul vechi,ia cîteodată masca spiritului nou.**

Însă **lupta aceasta între două lumi**, lupta aceasta ceas de ceas,trebuie să o ducem cu tot elanul **Sunt sigur** că , peste toate durerile de azi,cu toate frămîntările de acum,**vom învinge și vom răzbi către pacea socială.**" (p. 64-65)

(Aplauze prelungite, îndelung repetate , la PNȚ)

30.)N.Bogdan (PNT,deputat Hunedoara),Interpelare:Lupeni'29, 12 dec.'29

(DAD, MO 12, șed. din 12 dec.'29, p. 265- 274)

[L.D.:Întreg discursul său și intervențiile lui Mirto, au fost centrate ,în fond,pe apărarea prefectului Rosvany i cred că erau și în asentimentul lui Maniu,care intervine decisiv. Discursul, în întregime,xeroxat.În calculator, dispersat problematic.

Vezi la **fișier Muncitori]**

- ▣ Valea Jiului.1918
- ▣ Contractul colectiv , 1926
- ▣ Adunarea de la Alba Iulia (6 mai'28)
- ▣ Guvernul Maniu.Alegerile./ PSD-PNT
- ▣ "Parlamentările"
- ▣ Împușcarea minerilor
- ▣ Răspunderea prefectului Rosvan

Bogdan /'29

Ca reprezentant al jud.Hunedoara, unde s-a întâmplat nenorocirea de la 6 august,s-a simțit

obligat să facă o interpelare, pentru a pune capăt știrilor publicate în ziarele

romnești și minoritare că "măcelul de pe Valea Jiului se datorește, în mare parte activității fostului prefect Rosvan." Vrea să scoată la iveală pe "adevărații vinovați" care ,cu

siguranță,**vor nega vinovăția lor.** (p. 265)

Bogdan /'29

▣1918.Valea Jiului.

[LD:19 sept.2006.Nu m-aș ocupa atât de acest episod,dar mă gândesc la evoluția ,peste timp, a acestui bazin carbonifer care a devenit un **focar cronic de nemulțumire și revoltă**.Arcul peste timp -1918;1929;1977;1990; 1992-nu poate fi ascuns sub "preșul istoriei" Nu se poate diaboliza -o spun eu care m-am ocupat de mineriadele post'89 -

un segment socio-profesional al României ,fără a-i cunoaște realitățile,specificul; fără a indica vinovățiile guvernanților,a patronilor,a partidelor ;fără a ignora nivelul de civilizație și mentalități a minerilor.Altfel,ca și în problema "rromilor", **românii se ascund după deget** .De aceea acord o extindere subiectului ,aici, la guvernare ,și nu la "Mișcarea muncitorească",scoasă din context .Sper ca astfel să ating dacă nu adevărul absolut , măcar adevărurile parțiale]

Pentru toate guvernele,muncitorimea din Valea Jiului a fost **problema "cea mai delicată**

"După izbucnirea războiului, după scumpirea crescîndă, Societățile miniere au ajutat muncitorimea în natură (haine, alimente) fixînd salariile după mina Lonea (care era a Statului,un fel de "regulator")

Prin naționalizare,**Statul și-a pierdut orice controlși Societățile miniere și-au făcut de capul lor, astfel ajungîndu-se la situația de azi.**

...În dec.1918, sub stăpînire românească,Winklemer (dir general al minelor)s-a prezentat Consiliului Dirigent,și a oferit acestei mine pe prețul de 100 milioane coroane.

Consiliul Dirigent,neavînd banii necesari, a trimis o delegație la București ,în frunte cu Bonțescu,la ministerul Industriei ,**Al.Constantinescu ,rugîndu-l să cumpere acțiunile pentru Stat.** A doua zi, după ce s-a consultat cu **Vintilă Brătianu,răspunsul a fost :**

statul nu are bani.

La izbucnirea bolșevismului în Ungaria,Consiliul Dirigent nu a mai putut lua legătura cu direcția generală a minelor de la Budapesta.În schimb, **Vintilă Brătianu a trimis pe Tancred Constantinescu în Elveția, acesta cumpărînd 55% din acțiuni ,pe 18 mil.franci elvețieni** (Tancred ar fi primit, pentru asta, un comision de 2mil jum.franci elvețieni) .**Vintilă Brătianu a sperat în revalorizarea leului "prin noi înșine" ,**

dar aceasta n-a venit și **băncile care au cumpărat aceste acțiuni** (Marmorosch,Blank și Banca Românească)**datorează 540 milioane lei pentru cele 18 milioane,iar acțiunile stau gajate la o bancă din Elveția.**

Bogdan / '29

▣1926.Contractul colectiv

Contractul colectiv din 1926 a fost încheiat de **sindicatul din Valea Jiului**, condus de **Eft.Gherman**. Acesta nu a ținut cont de "interesele muncitorești", și a ncheiat contractul cunoscut. **Lui avem a-i mulțumi de "nenorocirea " de la Lupeni !**

-Eft.Gherman : cere cuvîntul în "chestiune personală "

(Sgomot, întreruperi, proteste la soc-democrați)

-I.Mirescu : "Sunt calmii "

-Al.Lucian : "Ai un cinism extraordinar .Atunci cînd **da ești vinovat că avem 24 de morți [...]** mai vii și rîzi aici ."

-Bogdan : "Ca să vă dovedesc dlor social -democrați că astăzi cereți ceea ce muncitorii au pierdut în 1926, [...] <de toate aceste avantaje, muncitorimea s-a bucurat, prin contractul colectiv din 1922 pînă în 1926 .>[.....]

"Mișcarea muncitorească a făcut-o organizațiunea noastră politică de acolo pentru că dacă luau și dînșii parte activă, și conducătorii PSD ajungeau la Consiliul de război din Sibiu.[...] Nici unul." (p. 268-269)

[LD : atenție ! Să nu fie acesta unul din motivele pentru care PNTJ a oprit ,la 6 mai'28 ,marșul spre Bucuresti ?]

▣1928.Valea Jiului

#Alegeri:minerii atrași de comuniști

Muncitorii ,văzînd că PSD nu le apără interesele, s-au îndreptat spre sindicatele comuniste.

Așa se explică că la Vulcana ,lista PNTJ a fost "trîntită". [...]

"Bocancii, făina și slămina sunt de vină "(aplauze PNTJ)

[L.D.: Hunedoara:**BMTJ-594** (vezi Tabloul și concluziile la fișier Alegeri)

Județul	PNTJ	PNL	PP+PND	PT	LANC	BMT	Maghiari
---------	------	-----	--------	----	------	-----	----------

Dizidenți

Hunedoara	56.544	1.548	721	695	-	594	3.210
-----------	--------	-------	-----	-----	---	-----	-------

(Orașe: Hunedoara , Deva,Petroșani)

[LD:câteva concluzii despre alegeri .

-PNR și-a asociat tot soiul de formațiuni în celelalte zone, fără nici un criteriu doctrinar sau moral, cu scop exclusiv electoral,începînd cu **conservatorii** (absorbtie în "22-'23) ,**țărăniștii** (fuziunea din '26) ,**minoritarii** ,afară de unguri (germani, ucraineni, bulgari, evrei) și **socialiștii** (cartel)

-PSD, partid "istoric" real, cu doctrină și program doar în Bucovina și Ardeal.

Cu ombilicul netăiat de la social-democrația din imperiul austro-ungar,avînd ca "busolă" social-democrația austriacă, contaminat și surescitat de valul revoluționar bolșevic (atît din Rusia cît și din Ungaria postbelică) ,căutînd raliere și unificare cu organizațiile din Vechiul Regat.Punînd miză pe cucerirea democrației prin luptă politică, inclusiv parlamentară ,încheie cartel electoral cu PNTJ pe temeuri exclusiv electorale, deci trecătoare.

-PCR (electoral BMTJ) ,cu aderențe modeste (atestate prin vot, nu prin membrii înregistrați în partid) , în centre industriale sau portuare,mai mult în Ardeal decît în Basarabia (cum era receptat în epocă și cum greșit a fost preluat de istoriografia comunistă) .

Bogdan / '29

▣Raportul prefectului Rosvan

"Am venit la putere.**D.prim-ministru**,cu ocazia depunerii jurămîntului dlui **prefect Rosvan**,i-a dat ordin să meargă pe Valea Jiului să se intereseze de situația muncitorilor și să raporteze.

Raportul este f. lung; din el rezultă că **PSD nu are popularitate în Valea Jiului** ;

se arată care sunt **nemulțumirile lor** :că **Societatea uzează de toate trucurile pentru a-i împila;**

că nu respectă ziua de lucru de 8 ore(luîndu-le în considerare doar lucrul propriuzis, nu și drumul în mină, pregătirile etc.) ;că fac decontările fără bază reală ;etc.etc.

Deci prefectul Rosvan a raportat cu sinceritate situația.(p. 269) [...]

Iuliu Maniu : intervenție

[LD:23 sept.2006 :încep să mă tem de **profilul moral-politic** ce se degajă din intervențiile lui Maniu .În problema Văii Jiului,a minerilor,a conflictului din august , el vorbește de **merite ,nu de vinovății** .Declarațiile lui devin stereotipe :**iubire de țară**, de muncitori;sentimentul de dreptate față de toți ;soldați în slujba Statului

Am ajuns să fac analize gramaticale pe discursul său :dubitativul"dacă" ,pus în fața verbelor la optativ :**dacă ar fi ,dacă am izbuti**.Fără să-și asume,tranșant, ca primministru, vreo răspundere .]

-**Iuliu Maniu** : "Este adevărat că dl. deputat Flueraș a intervenit la mine în această direcțiune.Este adevărat că **am intervenit și eu personal și d. ministru al Muncii , și cu rezultat**; dar cred că din aceasta nu putem să ne facem niciun merit,**căci ne-am îndeplinit numai datoria** .(aplauze la PNȚ)

Iar **dacă ar fi să ne atribuim totuș o parte din merit**, cred că **ar fi mai mare pentru noi** ,cari prin activitatea noastră conștientă și cu îngrijirea părintească pe care o avem față de muncitori, [LD: **dacă] am izbuti să aplanăm aproape totdeauna conflictele de acest fel**.Nu ne facem din asta un merit deosebit .**Ne împlinim datoria și ca oameni iubitori de muncitorime și ca oameni cari cu conștiință și sentiment de dreptate față de toți stăm în slujba Statului.**"(aplauze prelungite la PNȚ)

Bogdan / '29

#În apărarea prefectului Rosvan

-**Bogdan:Muncitorii de la mina "Ileana"** ,după ce li s-a reținut din leafă de către ing.Paulian,s-au dus la Casa Poporului și **au spus că fac grevă**.Munteanu (sindicatul "independent") ja încercat să-i oprească, nu a reușit,a **avizat poliția și prefectura**.

"**Prefectul Rozvan a sosit la fața locului**.Ziarele, atît cele minoritare cît și celelalte, **au trîmbițat în lume cum că adevăratul vinovat este prefectul** , între altele se spunea **că el ar fi tras** întîi asupra mulțimii sau **că el a luat arma** din mîna unui soldat și a tras, **cînd ,de fapt, prefectul a stat între soldați și muncitori** , în mijlocul gloanțelor și a strigat soldaților :**<nu mai împușcați că-i omorîți pe toți.>**
Aceasta este realitatea."[...]

-**Ed.Mirto** (subsecretar Interne) :"**Dacă ați cunoaște munca depusă de acest om, nu i-ați hrăni resentimentele pe care , pe nedrept i le purtați.**"

-**Bogdan** :"**Prefectul a făcut tot posibilul să evite vărsarea de sînge**,chiar cu sacrificiul vieții sale, pentrucă nu este totuna a **sta acolo, între sute și mii de muncitori**,chiar dacă **aceștia îl simpatizau pe el**, ceea ce țin să afirm aici,că era de o mie de ori mai simpatizat decît dvs.
[PSD] **Toți acești muncitori îl considerau pe prefect tatăl muncitorilor** [...]

-**Ed.Mirto** : "În orice caz,**a făcut tot ce a putut ca să împiedice vărsarea de sînge**.[...] a ținut discursuri,a eschortat pe muncitori, le-a arătat consecințele ce ar avea rezistența lor, [...] **dacă ați fi fost la fața locului , în calitate de prefect**, și vi s-ar fi spus că dacă mai întîrziati,200 de mineri vor muri în mine; [...]că se distruge întreaga mină și atîția mii de muncitori vor fi puși pe drumuri [...]ați mai fi putut face acest scandal pe care îl faceți acum,sau ați fi sporit măsurile de alungare a greviștilor ?"

(proteste la PSD)

Bogdan /'29

#Împușcarea minerilor: grănicerii !

-**Bogdan** :"**După ce prefectul a epuizat toate parlamentările** ce se puteau face,și că **altă soluție nu mai este** pentru liniștirea greviștilor, și văzînd spiritele agitate,**a dat puterea în mîna procurorului**.[...] **jandarmii au primit ordin să înainteze** în flancul stîng ,ca să împrăștie pe muncitori cu patul armei; jandarmii au început mișcarea, dar în acel moment, **un muncitor a slobozit un glonț de revolver**.Alți muncitori au lovit un grenicer, care a căzut pe jos ;**grănicerul s-a ridicat și ,din proprie inițiativă , a tras cu arma** și după aceea **și alți grăniceri au mai tras ,fără ca vreo unul din ei să fi avut vreo comandă.**" (zgomot, întreruperi la PSD)

Bogdan / '29

#Nevinovăția prefectului Rosvan

-Ed.Mirto : "Oare , nu sunt acestea împrejurările ?"

-Al.Lucian : "De ce este vinovat prefectul?"

-Bogdan [prezintă dovezi că Rosvan este român- vezi la steluță]

-Ed.Mirto: "[...] ați spus, fără să controlați, sub semnătura unuia din dvs. [PSD] **că pînă și prefectul a tras personal cu pușca, în ziua de 6 august.** Ați semnat acest lucru.

Recunoașteți, ați făcut un păcat cu el.[....]

-Bogdan : "vina" prefectului Rosvan a fost umătoarea :

"1.A raportat Ministerului de Interne, încă din decembrie 1928, starea insuportabilă a muncitorilor din Valea Jiului.

2.A împiedicat izbucnirea grevei în patru rînduri .

3.În fiecare duminică **mergea pe Valea Jiului și se interesa de soarta muncitorilor.**

4. **A aplanat izbucnirea grevei de la Călan.**

5.**A împiedicat izbucnirea grevei de la Brad.**

6.**A împiedicat înscrierea muncitorilor în partidul comunist, prin înființarea sindicatului independent.**

7.**A făcut** la Ministerul de Interne și la Ministerul Muncii, **peste 100 de rapoarte ,** numai în interesul muncitorilor .(aplauze la PNȚ)

8.**A stat o zi întreagă printre revoluționari ,** periclitîndu-și viața, ceea ce altul nu făcea.

9.**S-a folosit de toate mijloacele posibile, pentru eliberarea uzinei fără vărsare de sînge.**

10.Poate că **vina lui constă în aceea că soldații au tras în muncitori,fără comandă,** dar el a sărit în fața soldaților și a strigat să nu mai tragă, că-i omoară pe toți.

/Rosvan să fie reinstalat prefect !

" Dacă avem în vedere **întreaga lui activitate națională românească,** parlamentară și extra parlamentară, și dacă țin să afirm aici, că **întreaga bancă ministerială a fost convinsă de nevinovăția lui,** acest om care, **25 de ani a fost membru devotat al acestui partid,** în numele legalității care stă la baza acestui partid, **cer să fie reintegrat în postul de prefect."**(Aplauze la PNȚ) (Strigăte de "Rușine!" la PSD) (p. 274)
Bogdan /Lupeni'29

31.)Costache Leanca (PNȚ) discurs la mesaj,13 dec.'29

(PNȚ,unionist,țărănist,basarabean, deputat Bălți),
(DAD, MO. 13, șed. din 13 dec.'29, p.301- 304)

[L.D.: discursul integral -xerox. În calculator, dispersat problematic.]

Leanca / '29

#Tarele aparatului administrativ- funcționăresc

[LD:aceasta a fost "imaginea" creată administrației românești din Basarabia.

Realitate sau criticism perpetuu cultivat de opoziția antiliberală?

Aproape nu mai contează.Importantă este implantarea în mentalul colectiv ce se păstrează pînă astăzi în Basarabia :consilierii agricoli, perceptorii, jandarmii, pădurarii ... ca lăcustele abătute pe biet poporul basarabean !]

-**Camerele agricole,consilieratele agricole,tot felul de direcțiuni la Ministerul Domeniilor,"care nu fac decît statistici,ce se bat cap în cap unele cu altele , și altceva nimic."**

-**Perceptorii "își fac pur și simplu o plăcere din a-și bate joc de lume ",** spunînd apoi că **așa au ordin de la guvernul PNȚ ,** adus de țărani la putere !

-**Jandarmii** (ca și perceptorii) ar trebui să plătească un impozit, pentru că avem jandarmi și perceptori , care **intră în slujbă " goi" și devin apoi "milionari"**

-**"Casa pădurilor "** la noi, a ajuns "**o nenorocire unde niciodată nu poți da de capăt"**

(p.302)

Leanca /'29

#Pocirea reformei administrative

Reforma administrativă, ca orice operă omenească, "nu este ideală", are "unele defecte", și unele sunt chiar "însemnate". Guvernul trebuie "să le înlăture".

"În special noi, cei din Basarabia, așteptăm rezultate însemnate de la această reformă administrativă, pentru redarea vieții obștești din satele noastre, și introducerea acolo a acelor focare de viață cetățenească, făcându-se o despoliticizare a organelor județene, a consiliului județean, prin faptul că prefectul nu va mai avea putința să se amestece în gospodăria județelor."

Din păcate, aplicarea legii, se face de către directorii din ministere, "acei birocrați pe care cu greu îi poți dezvăța, cu greu îi poți prefăce și cu greu le poți schimba mentalitatea lor."

(dă exemple, critică în deosebi, organizarea sanitară, mult mai proastă ca cea a zemstvelor din Basarabia dinainte) (p. 302-303)

Leanca /'29

#Legislație amânată

[L.D. Luciditate și previziune rarisimă, la național-țărăniști ! Se va confirma]

Să se facă **Legea privind minoritățile**, atât de mult amânată.

Regretă absența **Legii electorale** din mesaj. Există această mentalitate greșită că această lege trebuie să fie ultima operă legislativă a unui parlament, dar este "o adîncă greșală". "**Amînarea ei este desigur o greșală**, fiindcă noi spunem că suntem aici expresiunea liberă a voinței acestei țări, dar această voință se poate schimba de azi pe mâine, și noi nu putem avea pretențiunea să zicem că am monopolizat încrederea țării pe 4 ani [...] "Pentru ce ? Pentru că dacă am pune noi ipoteza că printr-o minune noi n-am avea timpul s-o votăm înainte de a pleca la guvern, credeți că ar fi bine, și că avem noi dreptul să trecem în opoziție înainte de a fi votat această lege și să lăsăm țara încă odată condamnată să facă alegeri după legea actuală electorală, pe care noi am condamnat-o și am spus că este o monstruozitate ?" (aplauze la majoritarii PNȚ)

Leanca, 13 dec.'29

32.) N. Polizu-Micșunești (PNȚ, Dorohoi), discurs la mesaj, 13 dec.'29

(DAD, MO, 13, șed. din 13 dec.'29, p.286-301)

[L.D: discursul integral xerox. În calculator, dispersat problematic.

Titlurile, sublinierile, parantezele, coloratul, imi aparțin]

Polizu/'29

#Atacul minorităților.

[LD: am mai comentat această scadență logică, rezultată din încăpățănarea ardelenilor de a se raporta nu la **Constituția** României și legile generale, ci la **Hotărârea de la Alba Iulia** (1918), preluată programatic în **Programul PNȚ** la fuziune (1926) și în toată perioada opoziției [LD: Atenție ! de ce ? Nici o vorbă despre Constituția României ! Nici tratatele de pace ! Nici ceea ce s-a făcut deja, în ultimii 10 ani ! Totul de la zero !] (Vezi pe larg la fișier Minorități)]

O caracteristică a dezbaterilor la mesaj din cea de a II-a sesiune (1929/1930)

a primei legislaturi PNȚ, au constituit-o **atacurile pe chestiunile ce lipseau din Mesaj și Adresa de Răspuns la mesaj**, adică "datoriile", "promisiunile" guvernului Maniu.

"Focul" a fost deschis de minoritățile etnice, pentru că lipsea anunțarea

Statutului pentru minorități. Scopul urmărit a fost nu numai de a convinge Parlamentul și Guvernul României, ci "**tendința era dincolo de Parlamentul și hotărârile acestei țări**, să se audă bine și lămurit că **situațiunea ce se face minorităților din Țara Românească nu concordă cu postulatele umanitare, care au determinat încheierea păcii de la Trianon.**" [...]

Această chestiune mai trebuie lămurită și pentru că "**trebuie să se isprăvească odată cu echivocul ce se tot încearcă a se arunca asupra felului cum noi înțelegem aplicarea pactului de la Alba Iulia.**" (p. 286)

[LD: Atenție ! de ce ? Nici o vorbă despre Constituția României ! Nici tratatele de pace !

Nici ceea ce s-a făcut deja, în ultimii 10 ani ! Totul de la zero !]

Luînd ca punct de plecare **declarațiile de la Alba Iulia** statutul minorităților va trebui "să rezolve în materie administrativă, școlară și bisericească, un maximum de libertăți, în raport cu stadiul de adaptare al acestor minorități, la ideea de Stat unitar național român." (aplauze la PNȚ)

Polizu-Micșunești /'29

▣PSD:Denunțarea cartelului electoral cu PNȚ

[LD:și această scadență trebuia să vină .Fuse o "**logodnă electorală**" având ca motivație o singură țintă :**răsturnarea liberalilor de la guvernare** .

(vezi pe larg la **fișier PSD**)]

Ce a făcut acest guvern pentru ca **PSD să ia această atitudine radicală** numai după **un an de experimentare a principiilor acestui cartel ?**

"D-voastră , partid de doctrină,**găsiți că este puțin** cînd, în această țară,**s-a ridicat starea de asediu, s-a suprimat cenzura și s-au făcut alegeri** ,așa cum puține alegeri, în puține țări, au fost de libere?"

"Vasăzică ,**ați denunțat cartelul pentru două incidente regretabile** :o bătaie la poliție și ceva desigur și mai regretabil, tragic, **jalea care a rezultat din conflictul minier dela Lupeni**. [...]."
(p. 297) (p. 298)

Polizu-Micșunești /'29

#Lupeni .

(vezi pe larg la **Muncitorime**)

/Examinînd și criticînd cazul de la Lupeni,**PSD trebuia să-și declare opoziția numai pe aceste cazuri** "[...]la ce se reduce **această tristă și nenorocită afacere de la Lupeni** [...]:la o chestiune de dozaj,dacă guvernul nu a stăruit deajuns pentru accelerarea anchetei."(p. 297)

Polizu -Micșunești /'29

#Înarmarea.

(Vezi pe larg la **Armată**)

/PSD a criticat Mesajul pe considerațiunea că **guvernul PNȚ, în mod public,"se înarmează"**. A persistat în această critică,**chiar cînd i s-a demonstrat că toate precauțiunile sunt "defensive"**.

Polizu-Micșunești

▣PND-Iorga.

(Vezi pe larg la **PND**)

/ La drept vorbind,Iorga nu le-a făcut o critică ci o "**dojană părintească**", care , **chiar nedreaptă fiind, pornea dintr-o "prea mare dragoste de țară."**

Polizu-Micșunești /'29

▣ PT-Lupu

(Vezi pe larg la **PT**)

Regretă, însă,că la Mesaj,"în dr Lupu,de data aceasta **opozantul a învins pe omul de inimă**" , **criticile sale au dovedit puțină obiectivitate**,dacă le-a sintetizat în formula sintetică **<toată lumea este nemulțumită!>**

Dr. Lupu trebuia să se ocupe și de cauze, și să nu le atribuie, toate, guvernării PNȚ.

dr Lupu ar fi trebuit să spună : toată lumea se plnge, dar "nu dvs sunteți de vină , de vină este trecutul".(p. 299)

Polizu -Micșunești /'29

▣Democratismul PNȚversus despotismul PNL

[LD :sentința dorohoianului național-țărănist este fără echivoc:șterge din istoria ultimilor 60 de ani de modernizare a României vreo treaptă spre democratizarea țării , spre binele și progresul

românilor .**Istoria democrației românești trebuia să înceapă de la anul 1928, când PNȚ a ajuns la putere și a "democratizat" :reforma agrară, votul universal ,libertățile absolute și drepturile cetățenești ,ordinea și legalitatea .**

Până la acest regim a domnit :**"dictatura " , "despotismul" , "feudalitatea politică",jandarmii demagogia PNL cu cortegiul lor de abuzuri și corupție.Confiscarea are proporții aberante și după asemenea lipsă de măsură,nu se poate scrie istorie .Păcat !]**

"În două cuvinte :**noi am simțit și am gândit democratic .**

Democrația nu este o doctrină ,**este mai mult un mod de a gândi și simți."**

"De aceea am asistat în această țară timp de 60 de ani la defilarea a nenumărate programe la București și la Iași, în care cuvântul democrație revenea pe buzele tremurânde de falsă emoțiune a tuturor oamenilor de Stat ;

dar în Țara Românească , pînă astăzi, totuș, democrația nu a existat !

De ce ? Pentru că **trebuia să vină oameni și conducători ,nu cari să se prevaleze la doctrina democratică, dar care să simtă și să gîndească democratic."** (aplauze PNȚ)

PNȚ a găsit o țară "polițistă" , și numai după un an a făcut o țară " pur legalistă"

A pus bazele unei "democrații glorioase" și "ordine fără despotism."

A făcut adevărata reformă democratică agrară , prin ridicarea țaranului din mizerie; omagiu lui Mihalache (aplauze PNȚ)

A făcut adevăratul vot universal democratic, prin alegeri cu adevărat libere, fără jandarmi și furturi de urne;

A redus pe jandarm la datoria lui, a dat deplină libertate alegătorilor,asigurînd astfel

democratizarea drepturilor cetățenești

A transformat " feudalitatea politică" , într-**un regim de "absolută libertate" ,de opinie**

La o egală distanță de "obscurantismul reacționar" și de "democrația turbulentă",

democrația național - țărănistă urmează calea mijlocie a "libertăților absolute, în ordine."(p. 299-300)

N.Polizu-Micșunești,13 dec.'29

33.)P.C.Andrei (PNȚ,stînga țărănistă) ,discurs la mesaj, 16 dec.'29

Virgil Madgearu -intervenții

(DAD,MO. 14, șed. din 16 dec.'29. p. 318-324)

[L.D:Petre Andrei este pentru prima oară în parlament .În pofida exagerărilor la toți și în toate , este de observat și de subliniat că **PNȚare parlamentari reductabili**,care și-au ales drept țintă cîte un aspect politic în care își probau competența.

Nu contează dacă concepțiile lor rezistau examenului guvernării .

Este evident că Petre Andrei reprezenta **"stînga" democratică** , "academică" ,în PNȚ ,alături de **Călinescu, Ralea,Ghelmegeanu,**ș.a în ce privește consecvența "personală"privind principiile democratice , ea va fi abandonată ,treptat , în deceniul următor ,luându-i locul servirea regimului autoritar carlist ('38-'40).

Deocamdată însă important era că aveau această **"garnitură de competențe"**,pe care, în acel moment,o avea doar PNL și ,în mai mică măsură,alte partide.

Acest lucru spune ceva despre **clasa politică românească a epocii.**]

L.D-Discursul integral, xeroxat ;în calculator, dispersat problematic

Titlurile, sublinierile, colorarea ,parantezele drepte îmi aparțin.

Andrei /'29

«Valoarea PNȚ în viața Statului

-P.A.:"O privire retrospectivă asupra activității politice a unui partid,este un criteriu de apreciere a valorii lui ;căci realizările practice pe care le-a înfăptuit ,precum și **concepțiunea care a determinat aceste realizări,** formează **o unitate de măsură a valorii ,a forței și a rostului** pe care îl are **un partid în viața Statului."**

Nu se poate trece cu vederea peste **valoarea morală a principilor** pe care un partid le-a înscris în programul său, **a mijloacelor** de care s-a servit pentru realizarea programului.

Din acest p.d.v., **PNT are un frumos trecut, căci timp de 10 ani cât a stat în opoziție**, a reușit, prin "**superioritatea principiilor**", prin "**demnitatea ținutei sale morale**", să cucerească **simpatia masselor populare**, să impună "**respect și teamă**", adversarilor politici. (Mareșalul armatelor napoleoniene, Lefèvre, întreat odinioară cari îi sunt strămoșii, a răspuns cu mândrie **<eu nu am strămoși, dar sunt un strămoș.>**)

/Primul partid de realizare conștientă a democrației

"Partidul național-țărănesc, cu fruntea sus și cu conștiința împăcată, poate să răspundă oricui, că el este **primul partid care a început opera de realizare conștientă a democrației în țara românească**" (p.324)(aplauze la PNT)
Andrei /dec.29

#Critica diferențiată și contradictorie a socialiștilor

[LD: vânătoarea de **inadvertențe și păreri contradictorii**, folosită ca argument, caracteristică confruntărilor teoretice și disputelor doctrinare]

Ilie Moscovici afirmă categoric că "**nu a crezut niciodată în misiunea istorică**" a PNT, dar a sperat că, din interes de partid, "**va face operă democratică**".

Constată că **guvernul și PNT "nu a dat dovadă de curaj democratic"**, nici economic, nici **administraiv**, etc. "**Obiecțiunea este nedreaptă și nejustificată**"

În aceeași revistă, [LD: probabil în "Mișcarea socială"] colegul **Lotar Rădăceanu** spune: **<Trebuie să recunoaștem că PNT și-a îndeplinit misiunea istorică pe care o avea în realitate. Un regim democratic a fost, de bine de rău, instaurat**. Astăzi libertățile cetățenești sunt în general realizate, iar legislațiunea pășește timid, dar totuși netăgăduit, pe drum democratic. Privind lucrurile sub aspect general, **marele progres realizat față de timpul guvernării liberale este de netăgăduit**. (p318)

-**Virg.Madgearu** : "**Unitatea de doctrină este o tradiție a socialismului.**" (ilaritate)

Ralea /'29

▣Libertate versus Autoritate .

[L.D.:abordare identică cu a PNL !Diferențele și nuanțele sunt "**pro forma**"]

PNT, respectînd libertatea, a înțeles că ea nu se poate confunda cu anarhia, căci orice formațiune politică trebuie să fie bazată pe autoritate.

Diferența era "enormă" : **la PNL, autoritatea era ceva "exterior"**, impus de sus în jos, **bazată pe frică** ; **la PNT, autoritatea emană de la popor, se bazează pe voința de existență a întregului popor, bazată pe lege** (dovadă, legea administrativă și răspunderea ministerială) (p. 320)

Andrei /'29

#Legea electorală (controverse)

[LD: atenție la controversa **Petre Andrei-Madgearu** privind necesitatea revizuirii legii electorale și înscrierii ei în Mesaj]

"Și totuși, **există în legislația noastră ceva**, este o **lege votată de partidul liberal**, și în **contra căreia parlamentarii național-țărăniști de atunci, au protestat cu vehemență**, este legea electorală care **pare că justifică această obiecțiune**. (Aplauze la PNT)

-**dr Lupu (P.Ț.)** : "Cel mai frumos discurs pe care l-a rostit d.Madgearu a fost cu ocazia discuțiunii acestei legi." [în 1926]

-**Petre Andrei** : "Îmi pare bine că mă potrivec în concepții cu d.Madgearu."

-**Virg.Madgearu** : "**DI prof Andrei trebuie să afle un lucru, pe care nu-l știe, pentru că este parlamentar pentru întâia oară. Legile electorale nu se anunță în Mesaj; legile electorale se fac atunci cînd necesitatea o cere.**"

-**dr.Lupu** : "Da, pentru partidele oligarhice, care veneau cu legea electorală, ca o lovitură de măciucă, nu se anunțau în mesaj, dar **pentru un guvern democratic, de ce nu s-ar înscrie în Mesaj ?**" (Ilaritate)

-**Virg.Madgearu** : "De ce ? Pentru simplu motiv că **sensul reformei electorale pe care o s-o alcătuim e cunoscut de însăși critica pe care am făcut-o la votarea actualei legi electorale.**"

În consecință, dle dr. Lupu, nu ni se poate face nici o culpă, atunci când noi, **socotind că altele sunt problemele la ordinea zilei azi**, n-am pus la Mesaj problema electorală. Cum **avem nu numai intențiunea, dar și forța politică pentru a rămâne la putere pînă la sfîrșitul acestei legislaturi** (aplauze la PNȚ) **n-avem nici un motiv să ne grăbim a anunța acest proiect.**"

-**dr. Lupu**: "Nu eu v-am făcut reproșul acesta, ci d. Andrei." (Ilaritate)

-**P. Andrei**: "Mulțumesc dlui ministru Madgearu pentru aceste explicațiuni, căci erau necesare. **În divergență cu d-sa, eu cred că ar fi trebuit să avem curajul să o înscriem chiar în Mesaj.** Nu se poate să facem o diferență între **legi care se înscriu în Mesaj, și legi care nu se înscriu.** Dacă avem intențiunea să modificăm legea electorală, **nu putem să ne ascundem și nici nu e nevoie de temporizare.**

-**V. Madgearu**: "N-avem intenția să modificăm legea în sesiunea aceasta."

-**dr. Lupu**: "**Atunci e divergență în guvern**, pentru că eu cunosc doi miniștri cari mi-au spus că **veniți cu ea după Crăciun.**" (Ilaritate)

-**C. Angelescu** (vicepreșed. Cameră): "Dar nu v-au spus și anul" (mare ilaritate) (p. 324)
Andrei /dec.'29

▣ Program de viitor: întrecerea PNL

(vezi ex. P. Conservator)

-**P. Andrei**: "[...] **în sufletul nostru este credința că "noi vom realiza tot programul nostru politic și nădejdea că aceste realizări vor fi cît mai practice și vor produce efectele dorite de țărănime."**

"Noi trebuie să ne inspirăm din nevoile reale ale poporului dar să citim cu atenție în cartea **trecutului nostru politic.** Un om politic, cu adevărat mare, este acela care știe să armonizeze aceste forțe [ambitiția și binele general] și, la nevoie, să se sacrifice.

Căci, dlor, **guvernul ne reprezintă pe noi, iar noi reprezentăm mulțimea care ne-a trimis aci.** **Toți însă, Guvern și Parlament, suntem purtătorii unei idei.** (aplauze prelungite la PNȚ). **Să nu pîngărim această idee, să nu o coborîm,** să o facem din ce în ce mai frumoasă și mai strălucitoare. (aplauze prelungite la PNȚ)

...Din punct de vedere programatic, **vechiul partid conservator era întotdeauna cu cel puțin zece ani în urma partidului liberal.**

Noi trebuie să inversăm acest raport, și să fim, din punctul de vedere al programului democratic, cu cel puțin zece ani înaintea partidului liberal."

-**Jacob Pistiner**: "Prea puțin"

-**Petre Andrei**: "Totdeauna sunteți nemulțumiți." (p. 324)

Andrei /dec.'29

▣ "Porți deschise"

[LD: dacă la Madgearu "**porțile deschise**" însemnau (teoretic și practic) o nouă politică economică, la sociologul Petre Andrei ea este **o metaforă concurând cu poezia**: edificiu, ferestre deschise, aer înviorător, raze de soare, revărsare de belșug, asupra "celor mulți și ofenșați" Măi să fie!]

"Într-un an de zile guvernul și partdul național-țărănesc, a făcut tot ce era omenește posibil să facă. Am dărîmat acele **ziduri vechi și mucegăite** cu cari liberalii înconjurau țara, unde **nu se putea respira mai liber, unde srăinătatea** - cel puțin așa cred liberalii - **nu putea vedea.** Străinătata este foarte bine informată, toate amenințările lor de totdeauna din trecut și de acum sunt zădarnice. **Străinătatea știe ce se petrece** (aplauze la PNȚ) Am dărîmat acele ziduri vechi și mucegăite, **dar trebuie să construim un edificiu nou, un edificiu în care să pătrundă mult aer proaspăt și înviorător,** în care razele soarelui să se reverse din belșug și asupra celor plini de grele păcate, dar **mai ales asupra celor mulți și ofenșați, care au lăcrămat atîta după dreptate și au implorat atîta vreme bunăvoința conducătorilor**; și poate că ei, mai mult decît alții, **au dreptul să trăiască mulțumiți în țara aceasta, plămădită în durere și crescută în sufernță"**

(aplauze prelungite, îndelung repetate, bravo! la PNȚ) (p. 324)

Petre Andrei /dec.'29

34.) Lotar Rădăceanu (PSD), discurs la mesaj, 16 dec.'29

(DAD, MO.14, ședința din 16 dec.'29, p. 325-331)

[L.D.Ultimul orator social-democrat, la mesaj ;dupa toate discursurile, disputele si polemicile PNT-PSD,

Discursul integral xeroxat. In calculator, dispersat problematic]

Rădăceanu / dc.'29

Regimul PNT=început timid de democrație

"Ar fi într-adevăr lipsit de obiectivitate dacă noi, chiar cu această hotărâre de opoziție, chiar cu această hotărâre de critică neîndurată a greșelilor actualului regim, **nu am recunoaște franc că prin schimbarea de regim** care s-a produs în noiembrie 1928 **s-au schimbat multe în această țară** și că într-adevăr **s-a realizat o nouă bază pentru viața politică a țării.**

Fiindcă în cei 10 ani de dictatură liberală **nu exista o viață politică normală** în țara românească, **nu exista posibilitatea unei lupte libere între curentele politice și între clasele sociale**. Tot poporul, toate clasele sociale gemeau sub această **apăsare politică care nu permitea nici o manifestare liberă de idei și de aspirațiuni.**

Și atunci **schimbarea de regim** de anul trecut a avut menire, această **misiune istorică**, dacă vreți, **să dărîme un regim de opresiune** care a răpit întregului popor libertățile politice, pentru ca **să pună în locul lui** ceea ce am recunoscut că s-a pus :

un început timid de democrație, un început, de bine de rău, instaurat." (p. 325)

[trece la argumentarea acestei teze, punctual. Vezi mai departe]

Rădăceanu / dec.'29

#Regim electoral nedemocratic

Or regimul electoral **nu este încă reformat în sens democratic."**

-Femeile excluse de la vot

Prin legea administrativă, **s-a redus votul femeilor**, la acest "**vot censitar cultural**" ,în loc să se acorde **acest drept tuturor femeilor.** (p. 326)

-Îngrădirea reacționară a proporționalității

[L.D.am copiat întreg paragraful ce urmează pentru a reuși să înțeleg ce a vrut să spună. Nu am reușit. Chiar nu știu ce a vrut să spună...]

Prin legea administrativă s-a făcut "**îngrădirea reacționară**" a proporționalității votului prin cele **20 % care trebuie obținute de partide**, pentru a avea mandate în consiliile comunale.

#Legea minorităților -nerezolvată

"Dar un criteriu din cel mai important și decisiv al democrației este fără îndoială problema minorităților. Și aici constatăm că **nu s-a făcut nimic pentru rezolvarea ei.**

-Antisemitism.

[L.D: atenție ! ce ton aparent temperat dar insinuant și imperativ !

Vezi pe larg -fișier Antisemitism !]

"Fiind vorba de minorități, dați-mi voie să spun câteva cuvinte de **critică** în legătură cu atitudinea guvernului față de **ultimele tulburări studentești** și mai ales față de **Congresul de la Craiova**. Nu este vorba aici de **măsurile de ordine** pe care spune că le-a luat d. ministru **Ioanițescu**. Nu este vorba nici despre **sanctiunile care vor urma**. Aceasta este o chestiune care cred că este de o importanță secundară și care s-a mai discutat aici.

Chestiunea este că acest congres n-a fost un congres studentesc cu caracter profesional. **Realitatea** ne-a dovedit că **a fost un congres al studenților antisemiți, la care s-au discutat revendicările antisemite**.

Poate guvernul să tăgăduiască că a cunoscut acest caracter al congresului? Desigur că nu. Noi nu vom cere ca guvernul să interzică studenților libertatea de manifestare a credințelor lor, căci

fiecare cetățean are dreptul să-și manifeste părerile ,dar **noi cerem guvernului**, prin atitudinea lui , pe față sau tacită, **să nu dea impresiunea că este solidar cu studenții și cu atitudinea lor antisemită."**

- **Victor Cădere**: "Di ministru al Instrucțiunii a răspuns foarte clar în această chestiune."

-**Rădăceanu** : "**Acest congres a avut caracter politic,ostil unei categorii din populația țării** , față de care **guvernul trebuie să aibă o egală atențiune.**

Prin urmare, acest congres **nu trebuia să aibă nici un fel sprijinul oficialității,nici mai ales, salutul ei entuziast.**Cînd a vorbit de la această tribună, **un domn deputat maghiar** , el a

întrebat **dacă guvernul se solidarizează** sau nu cu ceea ce s-a vorbit acolo și cu ceea ce cer și predică **studenții antisemiți.Nu avem acest răspuns.**, sperăm să fie negativ, dar nu-l avem pînă acum.Și atunci, desigur că și aici **este o lacună mare în această democrație** clădită după **puterile PNT**, cum a afirmat d. prof.Andrei..."

- **Petre Andrei** : "Nu am spus după puterile noastre,ci atît cît omenește era posibil în țara românească.**Puterile PNT depășesc** ceea ce se poate azi realiza ."

- **Rădăceanu** : "Dar aici **puteți să aveți o atitudine democrată, dacă vroiți aceasta în mod cinstit.** Eu spun că trebuie să se privească **acest congres ca o chestiune particulară a studenților**, în care nu se putea amesteca guvernul , și atunci nimeni nu l-ar fi putut acuza că s-a solidarizat cu ei."

- **Victor Cădere** : "**Suntem un Stat național**"

- **Rădăceanu** : "Dar ce are asta a face cu ceea ce spun eu ?"

-**Victor Cădere**: "**Are, pentru că studențimea este naționalistă, iar muncitorimea internaționalistă."**

- **Petre Andrei** : **D.ministru** [Costăchescu] a făcut cîteva constatări; dvs trebuie să știți cîteva chestiuni din trecut .D.ministru al Instrucțiunii este și **profesor universitar la Iași.**Atitudinea pe care d-sa a avut-o totdeauna în mișcările studențești este cunoscută de toți profesorii și de toată populația Iașului,**d-sa nu a încurajat niciodată dezordinele și neregulele** , ci din contră a dat totdeauna imboldul ca **legea să se respecte** ,

iar **studenții să nu se dedea la acte** cari ar fi de natură să arunce **discreditul** asupra întregului corp studențesc.(aplauze la **PNT**)Este un trecut pe care d-sa nu l-a desmișnit.Noi am luat pildă de la d. prof.CostăchescuDeci **obiecțiunea dvs cade** în fața acestui trecut ,pe care îl reprezintă d-sa(aplauze prelungite la **PNT**)

- **Rădăceanu** : " Eu n-am susținut contrariul.**Eu am caracterizat un congres și atitudinea guvernului** față de el."

- **Petre Andrei** : "În cazul de față ,d.ministru al Instrucției era cel mai indicat și **a procedat cu cea mai mare prudență, fiindcă altfel s-ar fi ajuns la cine știe ce dezordine"**

- **Rădăceanu** : "Atunci cu regret trebuie să constat că **a avut o concepție greșită** , fiindcă **un congres antisemit nu putea să aibă sprijinul oficialității"**

-**N.Costăchescu** : "Dacă printre studenții noștri ar fi un grup socialist și mâine ar veni să-mi ceară **autorizarea pentru un congres** agresiv sau fără caracter agresiv,

vă asigur , dle Rădăceanu, că **în sistemul nostru democratic** pe care dvs îl criticați, **le-am permite manifestarea cu singura condițiune: să nu tulbure liniștea și ordinea în țară.**

"(aplauze prelungite la **PNT**)

-**Rădăceanu** : "Nimeni nu v-a criticat că ați permis acest congres.Critica mea se îndreaptă împotriva **sprijinului oficial pe care l-ați dat ."** (p. 328)

Rădăceanu /dec.'29

▫**Problema agrară**

#Concepția burghezo-capitalistă a PNT

Prin reforma agrară din România , **nu a biruit "proprietatea mică" asupra celei "mari",** ci **"sistemul burghezo-capitalist" asupra "sistemului feudal".**

PNT a dovedit, prin concepții și legiuiri, că este tot mai mult **apropiat de concepția burghezo-capitalistă,** preocupîndu-se de **țărănimea bogată,** care "**este o clasă utilă și necesară**", dar reprezintă **"burghezia" într-un "regim agrar",** nu în sens economic,ci **"în sens politic și ideologic".**

Rădăceanu / dec.'29

«Politica muncitorească.

[[Vezi pe larg la fișier Muncitori sau PSDR](#)]

#Concepție burghezo-capitalistă

Colegii social-democrați au vorbit despre politica muncitorească a guvernului:

Nerespectarea și neaplicarea legilor fundamentale: ziua de muncă de 8 ore ;contractul colectiv de muncă; repausul duminical;

Concluzia finală : laturile politicii guvernului, oricum ar fi examinate, "toate au un caracter capitalist, o orientare spre capitalism,că în forma acestei democrații ,abia la început, astăzi **dvs.faceti o politică burghezo-capitalistă.**" (p. 330-331)

Rădăceanu , 16 dec.dec.'29

35.)Teodor Fischer (Club parlamentar evreesc), discurs la mesaj,17dec.'29

Iuliu Maniu -intervenții

(DAD, MO. 6, șed.din 17, 18 dec.'29 ,p. 103 - 109)

[[Vezi pe larg la fișier Evrei și Antisemitism](#)]

Fischer / dec.'29

«Guvernul Maniu=democrație incipientă

[L.D:atenție! Pune accentul pe occidentalizare , termen sub care subsumează toate celelalte deziderate democratice]

Clubul parlamentar evreesc, la începutul sesiunii trecute , a declarat că prin **înfăptuirea programului PNȚ**, va fi rezolvată și "o parte considerabilă din scopurile urmărite de el " **dacă guvernul PNȚ "va arăta o fidelitate neclintită față de programul partidului său"** , și va ștepta cu încredere desfășurarea activității guvernului."

După un an de guvernare, ar fi "fericit" dacă ar putea răspunde afirmativ dacă această încredere a fost justificată.

"Spre regretul meu, însă, **răspunsul acesta nu se poate exprima într-o așa simplă formă.Ar fi un adevăr răutăcios** a afirma că guvernul a devenit necredincios programului partidului național-țărănesc, însă, pentru ca să fiu conform adevărului, **nici contrariul** nu-l pot afirma în mod categoric.Starea lucrurilor este tocmai aceea că , **până la înfrângerea fidelității nu s-a ajuns** , însă **s-a filtrat cu reacțiunea ,volnicia, ipocrizia și alte asemenea ispititoare sirene** ,cari, după evanghelia adevăratei democrații ,sunt puse sub anatema și cu cari un regim cu adevărat democratic,nu trebuie să aibă nici un contact "

-I.Coltor : "Ați putea concretiza cu ceva fapte afirmațiunea dvs.?"

-Fischer:" [...] **constituționalismul, legalitatea, moralitatea, umanitatea, occidentalizarea vieții publice**, acestea erau lozincile de cari a răsunat țara întregă ,cînd partidul național-țărănesc a primit în mîinile sale vîslele corabiei Statului."

-Iuliu Maniu : **"Sunt și astăzi; nu puteți spune că au fost și nu mai sunt "**

(aplauze prelungite la PNȚ).Dvs.ați spus "erau" .Sunt și astăzi. **Le afirmăm ca și mai înainte și le urmărim fără nici o șovăire."**

-Fischer : **Începuturile au fost pomițătoare** : ridicarea stării de asediu și a cenzurii , Au reîntronat libertatea constituțională a drepturilor cetățenești ; legea jandarmeriei, legea administrativă , legea pensionării funcționarilor, etc etc..

Dar nu s-au putut opri cazurile de abuz, de corupție...

-Augustin Popa :reprezentanții partidului maghiar și săsesc au recunoscut că toate cazurile de abuzuri semnalate au fost puse la punct.

Nu puteți critica politica generală a guvernului, pentru niște cazuri singuraticice.

-Fischer: trebuie să li se lase lor sarcina de a hotărî ce cred necesar să spună

"Noi cu regret am constatat că **nici pentru ridicarea moralității nu s-a făcut atît cît era așteptat și ritmul accentuat** , mai dinainte ,al occidentalizării stărilor de lucruri , a devenit în cele din urmă mai lent."(p. 104-105)

La începutul sesiunii trecute , " **am luat față de acest guvern și a acestui partid,o atitudine de încredere necondiționată și nelimitată.** Această încredere a fost expusă unei încercări destul de grele , încît **astăzi ne vedem siliți a ne impune o rezervă** oarecare în ceea ce privește atitudinea noastră pe viitor.În atitudinea aceasta de rezervă, care dorim să fie trecătoare , **așteptăm să vedem dacă opera viitoare a guvernului , în ansamblul ei, va fi de natură să dea încrederii noastre tăria ei inițială.**" (p.109) Fischer / dec.'29

▣Respectarea Rezoluției de la Alba Iulia.

[LD: o foarte frumoasă apreciere a Rezoluției. Dar , și el, condiționează încrederea în guvernul Maniu și PNȚ, de realizarea programului de la Alba Iulia.]

"**Să nu vină deci astăzi nimeni și să considere această rezoluție din Alba Iulia ca un balast al programului partidului național -țărănesc.**

Această rezoluție din Alba Iulia este o podoabă a acestui program de guvernămînt , o podoabă care trebuie să fie cinstită și astfel considerată din partea tuturor.

PNȚnu va putea renunța niciodată la o slovă din această rezoluție de la Alba Iulia,ci din contra va face o chestiune de onoare prin traducerea în fapt a acestor principii , nu cu o interpretare fățarnică restrictivă , ci din contră, cu o interpretare cît mai largă "

▣Lege ptr Minorități și Cetățenie!

Propune înscrierea în cadrul mesajului, a unui paragraf care să se ocupe de **legea cetățeniei și a minorităților.**

Numai în acest caz ,clubul parlamentar va vota Răspunsul la Mesaj (p. 109)

Fischer 17 dec.'29

36.)Mihail Ghelmegeanu (PNȚ,raportor la Răsuns ,deputat Ismail),17 dec.'29

Virgil Madgearu, dr.Lupu :intervenții

(DAD, MO 16, șed. 17 dec.'29 , p. 355-366)

[LD : Deși a spus că nu va polemiza cu PNL, întregul lui discurs nu a fost altceva ,decît o antiteză PNȚ-PNL.De pe banca ministerială, mereu prezent ,**Virgil Madgearu** intervine, precizează, lămurește , punctează, pentru ca punctul său de vedere să se impună.

Accentul pe o argumentare metamorfozată semnificativ :**PNȚ - partid de "centru", de "echilibru", de"arbitraj", între stînga (PSD) și dreapta (PNL)**;

Regimul PNȚ: regim democratic :țărănism declarativ , agrarienism accentuat)]

Discursul integral, xeroxat.În calculator, dispersat problematic.

▣ Tradiție parlamentară. ▣ PSD ▣ Minorități
▣ Iorga ▣ PȚ-Lupu ▣ Pamfil Șeicaru .

▣ PNLversus PNȚ

▣ Legea administrativă. ▣ Legea electorală. ▣ Legea ministerelor

▣ Stat "agrar" -Stat "industrial" ▣2 Europe : "occidentală" - "orientală"

▣ Legea circulației bunurilor. ▣Legislație muncitorească

▣Țărănime "Țărănism" PNȚ ▣ PNȚ: industrie .

▣Formula "Guvern național" ▣ Parlament.Parlamentarism.

▣ Regimul PNȚ ▣ PNȚ : Pedagogie politică

Ghelmegeanu / dec.'29

▣Dezbaterea Mesajului=tradiție parlamentară.

Discuția la mesaj, stăruie la noi în puterea unei tradiții (printre puținele tradiții!),a fost totdeauna un **prilej de a se examina opera de guvernare**, raporturile dintre partide și ideologii în lupta politică.

Discuția la mesaj, într-o viață publică atît de agitată ,nelipsită uneori de laturi misterioase,

înseamnă și "un moment de reculegere în care omul politic , peste faptele mărunte, peste faptele cotidiene, se poate ridica la înălțimea unei discuțiuni de idei, pentru ca de acolo să-și dea seama mai bine de opera îndeplinită și de liniile de evoluțiile în viitor." (p. 355)
Ghelmegeanu / dec.'29

Vocea opoziției:

▣PSD-critici nedrepte

(Vezi pe larg la PSD)

"Ca un semn al vremurilor, **partidul social-democrat a fost în măsură să-și exprime punctul său de vedere în întregime**, să prezinte o critică adeseori virulentă, **deși de cele mai multe ori nedreaptă.**"

Ghelmegeanu / dec.'29

▣P.N.Maghiar -declarații bicefale

(Vezi pe larg la PNMag.)

Partidele minoritare și-au expus doleanțele lor, "**cu un integralism** pe care Camera l-a ascultat cu atenție, nu atât pentru intențiile sale, ci pentru forma parlamentară în care a știut să fie înfățișată." [] (p. 355)

"[...] i s-a dat în această Cameră o largă extensiune ,pentru că d.**Hegedus Nandor** a avut marea abilitate de a prezenta **problema minorităților sub forma unei chestiuni de dialectică și logică** ,fapt care totdeauna are mare trecere într-o adunare de latini."

"Totuși, în chestiunile minoritare, în special în privința **declarației partidului maghiar** , aș vrea să atrag atenția secretarului acestui partid, că **a întrebuițat o declarație bicefală**, fiindcă în Cameră **s-a făcut o declarație în numele partidului maghiar**, în virtutea căreia **s-a respins votarea Adresei de răspuns** ,

dar , în același timp, **d.Ioszif Willer a dat un interviu** , care a apărut în oficiosul francez al guvernului, din care rezultă că **d.-sa menține toată încrederea în guvern și personal în d.prim ministru** și că, în definitiv , toată **chestiunea minorităților se reduce numai la graba pe care poporul maghiar o impune conducătorilor săi**, grabă care poate fi justificată într-o măsură din p.d.v.al poporului maghiar , dar **care nu dă destule motive să se respingă proiectul de răspuns la Adresă ,așa cum s-a respins.**"

▣PND-lorga:potrivnic parlamentarismului partidist

(Vezi pe larg la PND-lorga)

/D.prof.lorga ne-a vorbit "mai puțin în numele unui partid politic, și mai mult în numele **vechilor sale convingeri** , potrivitnice parlamentarismului de club.[...][...]

Nu este vina PNȚ și a lui lorga și poate că "**în fața unui istoric sever al vremurilor de mîine va fi vina noastră a tuturor** " că **Constituția s-a votat în condițiile știute și că va rămîne neschimbată un lung șir de ani.**(p. 355)

Ghelmegeanu /dec.'29

▣ PȚ-Lupu-

/ PȚ a participat la dezbateri prin întreruperile lui Buzdugan (pe chestiunile minorităților) și prin chestiunile de "**înaltă politică**" ale **dr.Lupu** ,[...] în ce mă privește, vă rog să vă rezervați, pentru că vă anunț că nu sunt decît la prima salvă, și aceea trasă în aer, spre înștiințare . (ilaritate) (p. 355)

▣Pamfil Șeicaru

/Convertit la democrație ?!

În "vizita sa la partidele politice , n-ar vrea să se oprească și la **Șeicaru**, deoarece el "**nu este de cealaltă parte a baricadei**, deși este un independent ."

Constată, totuși , că de data asta n-a mai existat acea "**notă de critică virulentă împotriva**

regimului politic al partidelor", cu care ne obișnuise în trecut.

D-sa este într-o situație "delicată" : "este un om de idei", dar în același timp **director de gazetă**, și că tare trebuie să țină cont de curentele de opinie publică.[...]

/Abandonarea corporatismului ?

[LD:remarca lui Ghelmegeanu este interesantă doar pentru stabilirea unor **antecedente și filiațiuni în apariția și susținerea corporatismului**. Este clar că ideea nu a apărut din senin ;că ea a fost de import ;că a fost îmbrățișată de tineri intelectuali "tobă de carte" dar care nu-și hotărâseră încă apartenența politică sau începutul de carieră .Vezi la fișier Corporatism]

Șeicaru , împreună cu Titeanu (care a trecut la liberali) proiectaseră inaugurarea unui "institut de studii corporative"

Atunci, d. **Șeicaru** , ca **director de gazetă**, a trebuit să țină seama de curentul de opinie publică, "**a tras staturile institutului corporatist , pentru a deschide larg fereastra asupra luptei democratice** , pe care o dădea partidul nostru" "

lată cum un director de gazetă , de multe ori, pentru a ține seama de nevoile întreprinderii lui, în funcție de mișcări de opinie publică, trebuie să treacă peste ideile sale personale"

Ghelmegeanu /dec.'29

()PNL?=absență inobservabilă!

[LD:când nu a existat discurs, intervenție, controversă, prin care vreun național-țărănist să nu mai lovească în PNL ...ironia incipientă a lui Ghelmegeanu este surperfluă și-l desemnează ca pe un om lipsit de caracter.Vezi suma considerațiilor la adresa PNL vis-a- vis de regimul parlamentar, de sistemul de partide, de burghezia românească, de legislație, etc etc.]

/Cu note așa de variate în parlament , nu-i va lua nimeni în nume de rău că

"nu am băgat de seamă , decît într-un tîrziu, că pe băncile acestei incinte ,

sunt și unele goluri" [...] Un partid la guvern , desigur, n-are dreptul să sfideze pe nimeni [...]

De aceea, nu am să polemizez cu opoziția absentă."

"Statul a fost legat de soarta unui partid, care, prin jocul moravurilor de la noi,

a devenit **prizonierul unei familii**, familia din ce în ce mai mult **prizoniera unui om**,

iar omul [Vintilă Brătianu] , cu toate bunele sale intenții , a fost **prizonierul unei concepțiuni economice , astăzi de o insuficiență notorie."** (p. 357)

≡PNȚ:împotriva adversarilor

"Majoritatea a luat parte la dezbateri cu o stăruință care nu ar denota decît un singur lucru ,că forțele comprimate atît de multă vreme au, în mod firesc, nevoie

de o revărsare împotriva adversarilor, pe cari de data asta nu l-au avut din cauza golurilor, cari sunt în această incintă."

/Anticorporatism (Ralea)

/Antisocialism(Petre Andrei)

/Antiliberalism (Petrovici ș.a.)

Amintește de "**trecerea prin sabie a corporatismului**", făcută de Ralea;

judecarea social - democraților (mai sinceri acasă la ei decît în parlament) de **Petre Andrei** ; cuvîntarea eminentului orator **Petrovici** (care are și o altă valoare pentru PNȚ)

(aplauze la PNȚ) [**în acest moment în incintă intră Iuliu Maniu, întîmpinat cu ovații și aplauze prelungite**]

"Pentru noi, **prezența d-lui Petrovici** pe aceste bănci, este **dovada cea mai bună că prestigiul partidului nostru este atît de sus** ,încît el rămîne **un punct de raliere al tuturor forțelor anti-liberale** ,oriunde se găsesc și de oriunde vin."

(aplauze la PNȚ) (p. 356)

"Contribuția pe care partidul nostru a adus-o , pentru însănătoșirea regimului politic al partidelor, este de a fi emancipat cauza politică a Statului român, de cauza economică a partidului

liberal." [...]

Ghelmegeanu / dec.'29

PNȚ:legislație

-Legea administrativă.

/Este o contribuție pe care PNȚ a adus-o la însănătoșirea regimului politic al partidelor, avînd scopul de a crea acele **"focare de viață cetățenească"** , care la rîndul lor formează "cetățeni mîndri de drepturile lor" , dar, în același timp, și "cunoscători ai obligațiilor pe care le au."(p. 357)

-Legea electorală.

Schimbarea legii electorale este în asentimentul întregii Camere.(**aplauze la PNȚ**)

-Legea ministerelor (și funcționarilor din regii) .

Pistiner a criticat pe nedrept concedierea funcționarilor.

În total , au fost concediați 5.346 Dar :

La postă , telegraf, telefon, CFR, conducta de petrol,regia porturilor, aplicarea art. 203 din lege , s-a făcut , mai ales, pentru funcțiunile superioare ,pentru cei ce "uneau luxul cu inutilitatea serviciului" (p. 358)

Ghelmegeanu (dec.'29

▫ Stat "agrar" -Stat "industrial" .

(**vezi pe larg la Doctrine**)

Întreaga politică economică a PNȚ neagă cele 2 "miraje" ale lui Vintilă Brătianu.

Împotriva acestor miraje, **PNȚ s-a ridicat cu hotărîre, pentru a elibera țara de aceste greșeli , afirmînd "primatul orientării agricole."** [...]

Țărănismul nostru nu a răsărit din cărțile și doctrinele nimănui;el **s-a ridicat din asprele realități ale vieții noastre**, de acolo de unde a pornit și s-a ridicat și **minunatul om [Ion Mihalache]** , care în Vechiul Regat , **a întrupat țărănismul cu cinste și cu competență"**

(aplauze la PNȚ)

Ghelmegeanu / dec.'29

▫Două Europe : "occidentală" - "orientală"

Colegul Ralea, vorbea de cele **două zone politice.Nu sunt numai politice, ci și economice.**În zona în care se află România, **aproape 100 milioane de țărani trăesc în cadrul unor unități economice autonome** ; avem criză agrară (lipsa creditelor și a uneltelor) .

-Jacob Pistiner : "Este o contradicție numai de accente!Dar în fond suntem de acord ! "

-Ghelmegeanu : Tocmai în momentul cînd **și PSD este de acord cu orientarea agricolă a economiei , recunoscînd temeinicia politicii PNȚ,**

tocmai dr Lupu crede că avem greșeli! (p. 359-360)

"Față de dr.Lupu avem astăzi sentimente calme, pentru că **între noi și d-sa procesul politic a fost închis.**Îmi aduc aminte în ședința memorabilă a acestei Adunări ,cînd d. **dr.Lupu citea declarația de formare a noului Partid Țărănesc, d.Ion Mihalache a dat un singur răspuns:<procesul dintre noi și d-voastră îl va rezolva țara. >**

Și țara l-a judecat , așa că astăzi ne putem privi în față.(Vezi pe larg la Țărănism)

/Revizuirea reformei agrare

-Virg.Madgearu :"**Desfid pe d. doctor Lupu să găsească vreun manifest al fostului partid țărănesc, în care noi să fi vorbit de exproprierea a treia.Noi am vorbit de altceva, de revizuirea exproprierii [...] revizuirea legislativă și administrativă.**

Iar cînd **s-a făcut fuziunea cu partidul național , în programul nostru s-a prevăzut revizuirea administrativă a exproprierii ,** [...]

După 10 ani de la expropriere , după ce s-au tasat lucrurile , **astăzi, în situația actuală, noi nu**

mai putem vorbi ca de un punct programatic ce urma a fi realizat mâine , prin revizuirea legislativă a exproprierii. Rămîne însă în picioare punctul nostru de vedere , al revizuirii administrative, mai ales a împroprietării, [...] "(apluaze la PNȚ) Ghelmegeanu /dec.'29

▣Legea circulației bunurilor.

În programul PȚ dinaintea fuziunii, stă scris: <între alte măsuri, se vor stabili normele de circulațiune ale pămîntului țărănesc.>

-1925.Ion Mihalache :Noul regim agrar

La Congresul din 1925, Ion Mihalache a prezentat o broșură cu programul partidului, "**Noul regim agrar**" - pe care l-a subscris și susținut și Lupu - că se vor lua măsuri ca să se înlesnească "**disparițiunea proprietății pătice**" , să se ajute concentrarea proprietății "**în limitele puterii de muncă a familiei**", în care scop "**se va lăsa libertatea circulațiunii pămînturilor date țăranilor**", pînă la limitele "**anunțate și fixate de lege după regiuni și împrejurări**". În scopul "**selecționării naturale a plugarilor serioși .**" (apluaze la PNȚ)
"D-le dr Lupu, aici este toată deosebirea - să mă ierțați că vă spun acest lucru -între dvs și d.loan Mihalache.**D.loan Mihalache a judecat întotdeauna după criteriile gospodărești și economice ; [...]**
Ghelmegeanu / dec.'29

▣Legislație muncitorească.

(Vezi pe larg la Legislație)

[L:D: din nou pune accent pe poziția "democratică " a PNȚ , între stînga socialistă și dreapta liberală, dar argumentele sunt livrești și pătimașe .]

[L.D: atenție.Poate cel mai clar și coerent exprimată, esența doctrinei PNȚ]

"De aceea , pînă atunci, cred că **rostul partidului nostru este ca între stînga socialistă și dreapta liberală, să păstreze un rol de arbitru** ,înțelegînd la stînga sensul problemei muncitorești , iar la dreapta , oprind influențele devastatoare asupra țăranimii , ale unui **capitalism , care pînă acum s-a arătat fără frîu și fără scrupule.**"(apluaze la PNȚ)(p. 362)
Ghelmegeanu /dec.'29

▣"Guvern național" ?!

[LD:că ajuns în garnitura PNȚ de guvernare , Ghelmegeanu susține linia partidului său , este una .Că va arunca peste bord aceste "credințe" , și atunci când va părăsi PNȚ , alăturându-se regimului carlist, și atunci când va trece de partea regimului comunist , după '44 ... asta dă profilul moral -politic al acestui carierist politic. "de stînga"

Sigur, doar un hazard a făcut ca profeția dr Lupu , din 1929 , să se confirme ulterior
Acesta este avantajul istoricului Dar acum sunt în 1929 !]

Dr Lupu dorește " guvern național" , dar este de văzut cu cine ?!"

cu toți neîmperecheații ? [...] cu reprezentanții călăilor și ai victimelor la un loc?

Acest guvern național n-ar însemna decît **cea din urmă înfrîngere pentru viața publică a acestei țări, înfrîngerea ultimei rămășițe de moralitate publică"** (apluaze la PNȚ)

- dr.Lupu: "**Așa au vorbit patru veacuri dearîndul boierii moldoveni și munteni: unii acuzau pe ceilalți de dușmani ai patriei,și fiecare urmărea tăierea capului adversarului.**Există și în partidul advers ,cît l-ați urî d-voastră,ca și înpartidul d-voastră, destule elemente patriotice care într-un ceas de grea cumpănă a țării,pot să se unească , chiar și peste aceste chestiuni economice.

Dacă ne-am unit pe chestiunea războiului, ne va sili însăși țara să ne unim și pe aceste chestiuni economice.D-le Ghelmegeanu, d-ta ești încă tînăr, și patru ani de viață politică nu însemnează nimic, trebuie să ai 40 de ani , ca să capeți maturitate politică" (Ilaritate)

-Ghelmegeanu :"**Dați-mi voie să constat- și constat cu regret -că încă odată căile noastre politice se despart.**"(p.362)

Ghelmegeanu /dec.'29

▣ PNȚ: industrie .

[L.D: un p.d.v.mai realist, coerent, dar tocmai de asta, apropiat de doctrina liberală !]

La noi industria este întrucîtva privilegiată, fiind susținută , din motive diferite,și de socialiști (interesul mîinii de lucru) și de liberali (interesul consiliilor de administrație) **"Între aceste două egoisme, pornite din motive diferite, partidul nostru va trebui din nou să îndeplinească un rol de arbitru ,inaugurînd o politică industrială , care să fie în acord cu condițiunile naturale de existență ale mediului în care trăim.**

Ghelmegeanu / dec.'29

/Raționalizare versus protecționism

Dezvoltarea industriei în țara noastră, este condiționată de **politica protecționistă.**

"De aceea ,din p.d.v.al Statului ,tot rostul unei politici industriale ,se reduce la **a ști ce industrie merită protecțiunea Statului și mai ales cît o merită.**" [.....]

[L.D.Atenție!]

"Ori ,d-lor, în poltica noastră industrială pe care o inaugurăm acum,**nu se acordă protecțiunea ,decît numai pentru industriile care valorifică materiile prime îndigene ,agricole sau miniere .**"În ce măsură însă aceste întreprinderi merită protecțiunea ?

"Noi am susținut raționalizarea [...] Noi credeam că **raționalizarea este o doctrină în deajuns de cunoscută în apus, [...]** "Va să zică d-lor, **raționalizarea industriei nu este o marotă a d-lui ministru Virgil Madgearu ,[cum o calificase Mirescu] ci este singurul mijloc care poate să hotărască care întreprinderi economice merită acest sacrificiu continuu , impus prin politica protecționistă, consumatorilor.**" [...]

-**Madgearu :** "Te rog să-mi dai voie d-le Mirescu să **constat o totală concordanță între argumentarea dvs. și aceea a vice-președintelui Uniunii Îndustriașilor Români.**"

[...] "Or ,domnilor,**realizarea unui program de raționalizare nu este o chestiune de un ceas, ci de o serie întregă de ani.**Dar raționalizarea trebuie să înceapă, și trebuie să înceapă în prim rînd ,cu **perfecționarea utilajului industrial,** care încă la noi în țară nu a ajuns la nivelul celui din apus, și **din etapă în etapă,** trebuie să se meargă pînă la **raționalizarea muncii de toate categoriile.**" [Madgearu,ca fost ministru al industriei și comerțului, mîhnit- revoltat- ofensat că a fost etichetat drept "dușman al industriilor "trece la o tiradă patetică , arătîndu-și realizările , dar și caracterul pătimaș] [...]

Ghelmegeanu / dec.'29

▣Parlament.Parlamentarism.

[L.D: și această problemă, prin prisma poziției de "centru" , de "arbitru" a PNȚ, între "stînga" și " dreapta". Dar , fără să fie spuse, se simt tensiunile din interiorul PNȚ, între Guvern și Parlament, între diverși lideri]

"Se cere de la acest Parlament , aducerea unei note noi în afirmarea sa,fiindcă se spune că dacă , în definitiv, guvernul imprimă această notă nouă,în toate direcțiile activității sale, **este timpul ca și Parlamentul să aducă o notă nouă** în ce privește **modul de exercitare al controlului său ,atît asupra puterii executive , cît și în ce privește inițiativa legiferantă.**S-au dat diferite răspunsuri , s-au rostit diverse formule:

Unii au spus :"**Guvernul face, Parlamentul și partidul ajută.**" Alții, cu spirit mai "revoltat" , o formulă mai "rebarbativă" :"**Guvernul face și Parlamentul trage**"

...Un parlamentarism de tip "occidental" din unele țări, cu hărțueli continue, care la un an,la șase luni, uneori la lună, **provoacă demisia unui ministru sau a întregului guvern, formînd "majorități regrupate" ,acest parlamentarism reprezintă "o nostalgie" , care , în actuala situație , nu trebuie să fie realizată .**

Să nu uităm că viața nouă care se încheagă , este încă șubredă și poate să sufere din cauza manifestările intempestive ,a unui parlamentarism care ar trăi cu mistica personalităților ,ce își fac o carieră din a fi răsturnători de miniștri sau de guverne ."

"Să lăsăm acest parlamentarism pe seama marilor republici , cu imperii coloniale, cu forțe compensatorii a marilor republici , cari au tradiții bătrîne în spatele lor, tradiții care din

umbra secolelor , acopăr insuficiențelor prezentului și dau vieții politice un reazem neclintit, astfel ca Statul să treacă cu bine peste toate crizele hăului politicianist ."

/PNȚ=arbitru, partid de echilibru

"În situația de astăzi , de la noi, trebuie să creiem un parlametarism care să răspundă greutăților și nevoilor noastre proprii și aceste greutăți ,dlor deputați, sunt nenumărate." (iar vorbește de "moștenirea " lăsată de guvernarea liberală și de opera întreprinsă de guvernul PNȚ)

" Pe de altă parte, situația partidului nostru este destul de delicată fiindcă suntem un partid de echilibru social, și partidele de echilibru social își îndeplinesc opera lor salutară pentru viața unui Stat , în mijlocul unor mari poveri și a unor mari răspunderi.Din ce în ce mai mult va trebui să fim arbitru între stînga socialistă și dreapta liberală, va trebui să stabilim și să integrăm toate interesele în cadrul interesului general al Statului."

/Disciplină voluntară, control al executivului

"[...] nu putem să practicăm decît parlamentarismul întemeiat pe o disciplină voluntară, care înseamnă a exercita un control, pentru ca guvernul să îndeplinească opera partidului , pentru ca opera înfăptuită să fie respectată de toți reprezentanții puterii executive, în gradele ierarhice pînă la cel din urmă, de toți acești reprezentanți cărora le este încredințată aplicarea operii de guvernămînt.

Cînd însă ne-am exercitat acest control - [...] credem că cu adevărat am practicat parlamentarismul [...] care respectă opera de guvernămînt , întrucît ea este întemeiată pe programul partidului și am întemeiat un parlamentarism demn , care nu are să-și reproșeze nimic, fiindcă este veghea continuă pentru îndeplinirea crezurilor , pe care le sevim cu toții." (aplauze prelungite la PNȚ) (p. 366)

"Muncim cu toții, muncesc miniștrii ,muncim noi ca parlamentari, și totuși din marele bine care se încearcă , mai puțin poate să ajungă la cei care suferă din cauza acelor trepte ierarhice [birocrația] unde , firesc, fiecare chestiune trebuie să vină cu referat, și să plece cu referat. Trebuie dar o voință aproape iacobină , ca să se împingă această administrație de a lucra într-un ritm mai tineresc, ca în modul acesta toată opera de guvernare să poată ajunge pînă acolo , jos, în mijlocul satelor ." (aplauzela PNȚ)

[Atenție LD!]

" Guvernăm astăzi , de fapt, cu marele sprijin al puterii de așteptare a poporului nostru .Și care este omul politic care să poată preciza , pînă unde se poate întinde această răbdare și pînă unde se poate întinde această așteptare ?" [...]

/ "[...] și un guvern își are îndatoririle sale și ele sunt, acelea de a crea un regim politic care să nu îngăduie nici anarhizarea cadrelor , dar nici anarhizarea personalităților." Ghelmegeanu / dec.'29

▣Elita politică

"Un mare organism cum este partidul politic, nu poate să îndeplinească scopurile sale sociale , decît dintr-un serviciu reciproc , care are loc între cei care organizează masele populare , pentru a duce țara sus pe culmea realizărilor utile ,și între aceia cari ,reprezentînd elita intelectuală a unui partid,luminează căile viitorului și ale evoluțiunii.Un partid cu răspunderea zilei de astăzi, ca al nostru, nu trebuie să tolereze nici anarhizarea cadrelor, nici anarhizarea personalităților, cu atît mai mult că din mijlocul nostru , nimeni nu se poate considera mai presus de partid, pentru că nimeni nu poate să aibă iluzia temerară că este mai presus de scopul național și de idealurile sociale pe care le urmărim cu toții.

Să ridicăm ,însă, mai presus de noi ,spiritul de jertfă , către care trebuie să tindem , pentru a ridica , într-o ascendență continuă , acest partid al nostru ,născut din flacăra idealismului,păstrat prin puterea credinței și ridicat la locul de răspundere , prin triumful conștiinței cetățenești , pentru a apăra destinele neamului nostru ."

(aplauze prelungite la PNȚ) (p. 366)

Ghelmegeanu (raportor) 17 dec.'29

37.)Voicu Nițescu (Ministru de Stat), discurs final la Mesaj, 17 dec.'29

(DAD, MO.16, șed. din 17 dec.'29, p. 367-373)

[L.D : discurs integral, xeroxat;în calculator, dispersat problematic;

Parantezele, sublinierile, culorile, semnele ... îmi aparțin .

Vorbește în numele guvernului, trăgînd concluziile la dezbaterile la Mesaj.]

▣ "Împăcarea " națională. ▣ P.Maghiar ▣ P. German ▣ PSD
▣ Muncitorimea : impozite ▣ Armata▣ Poliția ▣ Școala
▣ Iorga ▣ Parlamentul . ▣ PȚ-dr. Lupu - ▣ Țăranul-
▣ Anarhie? Dictatură ? Democrație. ▣ Basarabeni -ardeleni - regățeni
▣ Legislație ▣ PNȚ ▣ Politica externă

Nițescu / dec.'29

▣"Împăcarea " națională.

[L.D : este cea mai sugestivă evocare a "**descălecării" politice a ardelenilor în România Mare**.După opinia mea, a fost **o victorie redusă** doar la membrii și simpatizanții PNȚ ;a fost plătită **cu prețul adîncirii adversităților** cu forțele politice opozante ;a fost **o revărsare de răfuială** acumulată în cei 10 ani după unire, care nu putea decît să umilească și să revolte pe regățeni .

Au fost puse la stîlpul infamiei și execuției cele 2 partide și liderii lor - Brătienii , Averescu ,Goga ș.a. - care duseseră războiul reîntregirii, care tutelaseră unirea și consolidarea .Ca și cînd unirea s-a făcut , înșfîrșit, abia în 1928 !]

"Poate că cel mai de seamă rezultat , pe care l-a avut evenimentul din Noiembrie ,anul trecut ,a fost acela că , **în sfîrșit , s-a ajuns la acel echilibru sufletesc ,**

pe care l-au dorit deopotrivă frații Vechiului Regat,pe care l-au rîvnit cu însetoșare ardelenii , pe care l-au așteptat basarabeni și pe care l-au voit bucovinenii .

S-a ajuns, în felul acesta,ca **să nu se mai vorbească de năzuințe < regionaliste >**

și de **<gînduri separatiste>**.Suntem astăzi, în Cameră, **reprezentanții unei nații unite, unite în gînduri, unite în simțiri, unite desăvîrșit sufletește "**(aplauze la PNȚ)

(p. 366- 367)

Nițescu / dec.'29

▣P.Maghiar.

(**vezi pe larg și context la Minorități și Maghiari)**

d. Willer , în numele populațiunii maghiare, a citit o Declarație în care a respins ăspunsul la Mesajul Tronului, pentrucă guvernul nu a satisfăcut doleanțele minorităților naționale.

" Vom vedea cît de neîntemeiată este această stăruință de a se plînge a partidului maghiar "

/1918.Alba Iulia.

/Conferința de la Paris

/Ardelenii, PNR, PNȚ.

"Oricine va face o asemănare între acest tratat al minorităților și între hotărîrile pe cari națiunea românească adunată la Alba Iulia , le-a luat , va constata că **ceea ce a făgăduit poporul român , este cu mult mai mult decît ce cuprindea acest tratat. "**

" Vreme de 10 ani de zile ,este adevărat, am spus cinstit și sincer că hotărîrile de la Alba Iulia înțelegem să le aplicăm atunci cînd vom fi în situația de a o putea face .

Ele formează chiar **parte integrantă din programul de partid și de guvernămînt .**

D-lor, puteam noi să înfăptuim aceste hotărîri , în decurs de un an, în totalitatea lor ?

Am aplicat însă în majoritatea lor aceste hotărîri."

"Nu vedeți ,d-lor, că e ridicol ? Au socotiți că ați fi în situația de a prezenta și d-voastră un

Supplex Libellus Valachorum ? Și încă sub guvernul lui Iuliu Maniu , sub regimul partidului național-tărănesc?

Ce era legea electorală ungurească de altădată și cum se făceau alegerile în era maghiară ? Dar presa ? O comparație între această lege de pe atunci și litera Constituției românești , care garantează libertatea desăvârșită pe seama întregii prese, nu poate fi făcută. Pămîntul .(Vezi pe larg la Maghiari)

" Am făcut ,d-lor, acest foarte succint istoric al pătimirilor de altă dată îndurate de poporul român sub regimul maghiar , pentruca să le pun în comparație cu pretenziunile pătimiri , pe care d-nii cari se înfățișează aci ca reprezentanți ai minorităților ,le invocă astăzi și **ca să arăt că ceea ce a afirmat unul dintre dînșii spunînd că ar dori ca minoritarii să fie tratați în țara românească așa cum au fost tratați românii ,de către regimul unguresc de dinioară , e în cel mai cumplit contrast cu realitatea.**" (p. 368) (apluaze la PNȚ)

Nițescu / dec.'29

/Școala.

(**vezi la Învățămînt**)

Minoritarii au dreptul, însă, **să spună că școlile și bisericile lor, nu au fost în deajuns ajutate, așa cum prevedea tratatul minorităților.**

-Josef Willer: "De ce nu continuați comparația ?"

(insistă, repetă înrebarea)(p. 369)

/Limba.

"Puteți să cereți , dacă socotiți că este un drept al d-voastră, să vă utilizați limba în fața autorităților.Și **tratatul minorităților vorbește , în ce privește limba minoritară, numai de facilități raționale** - <facilités apropiées > - , în fața instanțelor judiciare, totuș d. prim- ministru **[Maniu] a arătat că intenționează să reglementeze chestiunea utilizării limbii minoritare în fața autorităților românești, printr-o lege specială.**

Și a spus că, în urma acestei intenții a d-sale și a guvernului, **a trimis pe d.deputat Gh.Pop în străinătate ca să studieze felul cum au reglementat această chestiune și alte țări, și ca , pe baza unor studii serioase, guvernul să procedeze la alcătuirea proiectului de lege privind reglementarea acestei probleme."**[...]

Pentruca d-voastre **faceți prea mult sgomot în jurul întrebării limbii române în congregațiile județene și în consiliile comunale din era maghiară , cînd ea , conform legii neumane din 1891,era izgonită și din grădinile de copii , iată eu v-am dat dovada."** (p. 369)

Nițescu / dec.'29

▣ **P. German .**

(**vezi la Germani**)

/ "Nu am de dat acestei declarații decît **aceiași răspuns pe care l-am dat declarațiunii deputaților , ce pretind că reprezintă populația maghiară.**

Trebuie să știe însă, **minoritatea săsească în deosebi, cît de mult poporul român din Ardeal înțelege să trăiască în bune raporturi cu ea. [L.D. numai ardelenii ?!]**

/Stat național unitar , nu poliglot!

Ei nu vor refuza, deci, să continue de a avea față de acești conlocuitori, aceeași atitudine de împăciuire și de toleranță, neuitînd însă că **noi ne găsim astăzi într-un Stat ,nu poliglot** cum cu rea intenție s-a spus de către cineva, **ci eminente național - aproape 80% din populația țării sunt români** - "[...]

Nițescu / dec.'29

▣ **PSD**

/Impozite , chirii, locuințe .

" **Impozitele** votate de acest Parlament, **nu privesc pe cei săraci**,ci pe cei ce au puțină să plătească.În ce privește încasarea lor, de sigur, noi trebuie să le încasăm legal , de la toată lumea.**DI.ministru de finanțe** [Madgearu] a arătat însă că cei de la care se tinde să se încaseze la timp și integral impozitele , **sunt în primul rând , oamenii avuți**.Circularele date de Ministerul de Finanțe **vizează mai ales pe aceia cari , prin diferite legături și menajamente politice , au reușit pînă astăzi să evadeze , să scape de plata sarcinilor publice.** (aplauze prelungite la PNȚ)
Aceasta este năzuința , o repet, a Ministerului de Finanțe.
Sunt restanțe mari , mai ales la cei bogați, și în special la succesiuni."
/ **Consiliul de Miniștri** a acordat suma de **50.000.000 lei ca acot pentru construirea unor case pentru oamenii săraci , iar problema chiriilor este în studiu.** (p. 370)
Nițescu / dec.'29

Înzestrarea armatei

(vezi la Armata)

" **Guvernul nu este pentru înarmări**, dar în situația în care ne găsim, își ține de datorie **să înzestreze armata** cu materialul necesar , așa cum fac și alte țări, pentru ca să poată face față oricărui greutăți și oricărui surprinderi ce ar veni din afară ." (aplauze la PNȚ)
" **România** - a spus-o deseori ministrul de externe - **urmărește o politică de pace** , ea vrea să creeze **raporturi normale și cu Statele** cu cari s-a găsit altădată în război.
Nimeni însă nu ne poate cere ca atunci cînd unii din vecinii nostri se înarmează pe față , iar alții pe ascuns, noi să stăm cu mîinile în sîn și să așteptăm imposibili desfășurarea evenimentelor. (p. 370)
PSD a mai protestat și contra manevrelor regale, și, pe un ton ironic, d.Pistiner a spus că poporul are alte treburi, decît să se bucure de aceste manevre..
" **Eu, ca ardelean, și noi toți care suntem aici, nu putem uita și nu avem să uităm , ceea ce datorăm armatei române ."** (aplauze prelungite la PNȚ)
Nițescu / dec.'29

/Poliția și Jandarmeria

Socialiștii au făcut mult caz de de bătai la poliție , de "cazul Milozi" Li s-a explicat de repetate ori că **guvernul nu încurajează aceste metode**.Dar ei vor să transforme episodul într-un pretext pentru a ataca guvernul,uitînd, însă, să condamne "atentatele politice împotriva oamenilor puși să conducă afacerile publice"(aplauze la PNȚ)
"De dragul de a face sgomot politicianist în jurul unor acte, pe cari nimeni din guvern nu le admite,și cu cari niciun om civilizat nu se poate împăca,**dvs ați ridicat pe prim plan cazul Milozi și ați ignorat mai mult sau mai puțin, abominabila crimă , comisă în contra unui om care a fost întotdeauna și este reprezentantul prin excelență al politicii noastre naționale și al democrației adevărate , împotriva lui Alexandru Vaida Voevod , omul care împreună cu colaboratorii săi , a reorganizat poliția și jandarmeria și care prin circularele sale repetate a cerut mereu atitudini umane și civilizate organelor polițienești și jandarmerești "**
(aplauze prelungite, strigăte de bravo , trăiască Vaida , la PNȚ) -
-Al.Lucian : protestează că li se reproșează așa ceva ,declară că soc-dem .este contra oricărui atentate , îndreptate împotriva oricărei persoane (Aplauze PNȚ,PSD)
-Voicu Nițescu : "Ca să ștergeți această impresie , **dvs trebuia să faceți mai de mult declarația precisă pe care ați făcut-o astăzi prin glasul d-lui Lucian, [...]**
A atenta la viața dlui Vaida , care este reprezentantul genuin al însăși ființei acestui neam și în primul rînd al poporului din Ardeal , este a atenta la fericirea prestigiului și autoritatea acestei țări "
(p.371)[L.D : **extraordinară reacție ! Frumoasă dar cam exagerată solidaritate ardelenescă !dar ce-și îngăduiau ei să spună la adresa Brătienilor !**]
Nițescu / dec.'29

≡PND-Iorga.

(vezi la Iorga)

"Este surperflu să arătăm , mai ales noi, **generația aceasta ,ce fel de simțăminte nutrim noi**

față de d. prof. Iorga. Noi n-am uitat și nu vom uita niciodată că d-sa a fost **dascălul nostru** , al tuturor. (aplauze la PNȚ)
Nițescu / dec.'29

/Locul și rolul Parlamentului

[LD: una bună, una rea! La cea bună, ipocrizie ; la cea rea, patimă
Obsesiv : km.0 al parlamentarismului adevărat , al democrației parlamentare autentice]
Părerii d-lui Iorga , care nu credem că la noi și în situația dată își poate găsi aplicarea, noi îi opunem modest , dar hotărît credința noastră detotdeauna.
Suntem aderenții Parlamentului așa cum se înfățișează în forma lui de azi și a parlamentarismului , neumbrit de nici o altă instituție coasimilată și lipsită de orice suport străin."

"Dealtcu se pare că țara românească trăește pentru întâia oară o viață parlamentară , pentru întâia oară noi avem cu adevărat un Parlament .
Parlamentarismul a început să funcționeze în Statul român din decembrie anul trecut .[...]
Instituția parlamentară va continua să ființeze spre binele acestei nații și acestei țări, pentru ca un **Parlament care este ales prin libera voință a poporului** , este garanția și a ființei naționale a acestui popor și a democrației adevărate și în sfârșit și a celui sincer și real control asupra faptelor și actelor regimului ."
(aplauze la PNȚ)(p. 371)
Nițescu / dec.'29

▣PT-dr.N.Lupu

(Vezi pe larg la PT-Lupu)

/Parlament, parlamentarism democrat

[amintind volumul mare de legi votate și cele ce urmau a fi dezătute în sesiunea a II-a
[Răspunzînd unor critici la legislația economică, adresate de Lupu]
]"Parlamentul nostru continuă să-și păstreze însuflețirea și dragostea de muncă de anul trecut.Și am convingerea că acest **Parlament va continua să stea zid în jurul regimului ,pentru a duce la bunul sfârșit opera sa de guvernare."**
(aplauze la PNȚ) (p. 372)
" Iar pentru a face acestei intense activități , avem convingerea că majoritățile parlamentare vor căuta să păstreze și mai departe solidaritatea care le-a animat pînă acum."(p. 373)
[::] În situația financiară [...] **guvernul nu poate să ia numaidecît din buget 3,4 miliarde , să înființeze o bancă pentru ajutorarea țărănimii** , oricît ar dori aceasta. [...]
Am dat 500 milioane , ca prim acot.Și **creditul agricol care [...] va lua ființă, va înlesni creditul țărănesc și va reduce dobînzile"** (p. 372)
Nițescu / dec.'29

/Dictatură :de dreapta , de stînga

"În ce privește dictatura , să-mi îngăduiți dle doctor, să nu împărtășesc nici aici credința și bănuiala dvs.**Ce fel de dictatură înțelegeți ? De dreapta sau de stînga ? "**
-dr.Lupu : "De mijloc" (Ilaritate)
- Nițescu : "Dictatura de dreapta ați văzut-o .Poporul acestei țări , aproape în unanimitatea lui, s-a ridicat împotriva ei și a doborît-o.
Dictatura de stînga ? Țăranul nostru , iubitor de pămîntul lui, ținînd cu fanatism la proprietatea lui. Stăpîn ,astăzi, pe aproape întreg pămîntul cultivabil al țării , și vechi cinstitor de legi, **credeți că ar păutea să consimtă vreodată la această dictatură de stînga ? "** [...]
"Prin urmare **eu nu mă tem că s-ar putea abate asupra țării noastre vreuna din nefericirile pomenite de dvs.Poporul român este un popor care ține sincer la democrație** El respectă drepturile tuturor, dar și le respectă și pe ale sale. **Nu înțelege să se ia , însă, nici după chimere** , căci este un popor realist ,dar **nici să-și încovoie spatele sub ciomagul unei dictaturi** ,vie ea de la oricine "(Aplauze prelungite la PNȚ) (p. 373)

Nițescu / Dec.'29

/Basarabeni

[LD:Nițescu trăește cu amintirea experienței lui din timpul războiului,când a luptat încadrat în regimentele foștilor voluntari ardeleni.Pentru criticile basarabenilor ,are urechi înfundate, convenindu-i atacurile antiliberale]

"Astăzi, sub guvernare național-țărănistă, în Basarabia e liniște și mulțumire.

[...] Nimeni nu mai aduce învinuiri ireale și supărătoare poporului basarabean dornic și rîvnitor să rămînă încadrat pe vecii vecilor în ființa acestui Stat românesc, așa cum ne-au arătat reprezentanții lui. (aplauze la PNȚ)

Orice acuzațiune pretinzînd că acest popor basarabean ar avea alte vederi, decît acela al neclintitei sale alipiri față de această patrie și ale devotamentului său , pentru ordinea și întocmirea socială și legală din Statul român , nu poate face decît jocul vrăjmășesc al celor potrivnici consolidării noastre interne. " (aplauze prelungite la PNȚ) (p. 373)

Nițescu / dec.'29

▫ Legiferarea .

(vezi la [fișier Legislație](#))

Parlamentul este hotărît să-și facă datoria legislativă.

Au fost discutate și votate în sesiunea trecută ,**1928-1929** :

/legile privitoare la stabilizarea și contabilitatea publică , legea Curții de conturi ;

/ legile agrare, Creditul agricol, legea Cooperăției ;

/ legea avuțiilor publice, a drumurilor, a c.f.r.-ului ;

/ legea accelerării judecătorești ;

/ reforma administrativă , legile muncitorești ;

/ legile poliției și jandarmeriei

Guvernul nu se îndoiește că parlamentul își va continua opera, în **sesiunea 1929-1930** :

/ legile militare , destinate să înzestreze oștirea cu cele necesare;

/ legile Instrucției publice ;

/ legile de unificare a diverselor coduri , a contenciosului administrativ ;

/ legi industriale ,

/ legea construcțiilor populare, care va rezolva problema chiriilor ;

/ întocmirea cadastrului și al cărților funduare ;

/ legea administrației pădurilor (p. 373)

Nițescu /dec.'29

▫ PNȚ

[**Atenție LD: prima oară cînd un oficial , recunoaște aceasta ,chiar dacă ca "zvon"]**

"Svonuri interesate au circulat , susținîndu-se că majoritățile ar fi despărțite în două : partidul național și partidul țărănesc de odinioară .

Față de aceste zvonuri, noi ținem să se știe că **fuziunea celor două partide ,național și țărănesc, sau mai bine contopirea lor în partidul național-țărănesc,s-a făcut pentru totdeauna."**(aplauze prelungite la PNȚ)" **Toți membrii lui știu și simt că cele două componente, așa de viguroase întotdeauna,ființează astăzi ca un singur și unitar partid, avînd un program unic și o ideologie unitară ."** (aplauze prelungite la PNȚ)

"Și este bine să se știe mai departe că **persoanele aflătoare pe banca ministerială** sunt desprinse din același partid unitar și că deci **guvernul trebuie să reprezinte chintezenta solidarității de partid."** (aplauze prelungite la PNȚ)

"Toată lumea - guvernul și majorități -regretă plecarea d-lui Mihai Popovici ,ministrul stabilizării , de pe banca ministerială. Această plecare s-a făcut însă, s-o știe toți amatorii de intrigi , **din voia d-lui Popovici și cu respectarea deplinei și intactei solidarități a partidului."** (aplauze prelungite la PNȚ) (p. 373)

Nițescu / dec.'29

▣ **Politica externă .**

([vezi la Politică externă](#))

/ Mulțumirea guvernului pentru felul cum a fost reprezentată țara la Haga și Paris , de către **d-nii Mironescu, Titulescu și Mihai Popovici**, și speră că **România va avea câștig de cauză în toate litigiile internaționale.** (p. 373)

Voicu Nițescu , 16 dec.'29 dec.'29

38)Index legislativ.1929/1930

[[Vezi la fișier Legislație , dezbaterile la legi , foarte interesante și cu revelații de ordin economic, social , politic și etic](#)]

-Lege - Apărarea liniștei și creditului țării , 2 apr.30

(anticorupție și antidefăimare)

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVIII ,p.189)

- Lege contra cametei , 2 apr.1930

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVIII ,p.1025-1029)

-Lege - Protecția muncii indigene, 3 apr.1930

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVIII ,p 189-193)

-Legea Saniatară - 14 iul '30

-Legea energiei_ / modificări / 7 iul.1930

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVIII ,p. 556-578)

-Lege - privind colonizările în România , 31 dec. 1930

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVIII ,p.768-778)

-Lege - reducerea lefurilor salariaților publici ,31 dec.'30

prima "**curbă de sacrificiu**" / 31 dec.1930

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XVIII ,1005-1006)

-Lege - Crearea Băncii Agriculturii Românești , 9 apr.1931

(C.Hamangiu, *Codul general al României* vol. XIX, p. 363-372)

39.)Cazul Constantin Stere

(rev."Parlamentul Românesc", an III, 10 apr.'30, p. 4-5)

a)Alexandru Topliceanu

[LD : îl consider pe Topliceanu observator contemporan de "caz", portretist nuanțat , gazetar "moralist-ecumenic" .Chiar și atunci când emite judecăți ulterior infirmate, nu o face în scopuri partizane.Amănunte la fișier PNTJ și PTD -Stere]

▣ Tragedia lui Stere : ingratitudea prietenilor. ▣ Stere / liderii național-țărăniști

▣ Stere / basarabeni ▣ Vinovăția lui Stere ▣ Stere : Basarabia !

▣ Mentalități : Brătianu . Maniu . ▣ Venirea PNTJ la putere .1928

▣ Regimul PNTJ.

▣ Retro :începuturile PTJ ▣ Fuziunea PNTJ: ardeleni/ regățeni. ▣ PNTJ- în opoziție / la guverare

▣ Criza țărănismului ▣ Takiștii și ardelenii

()Tragedia lui Stere:ingratitudea prietenilor.

[...]"Tragedie pentru omul care a putut să fie **ministru acum treizeci de ani** - și neîncetat de atunci încoace - pus în situația de a vedea că **acest lucru îi este astăzi permis oricărei marionete inventate de el ,lui însă nu.**

"Tragedie să fii **stăpînul unui partid** , cu condiția **de a nu îndrăzni s-o spui deschis** ; tragedie să te vezi nevoit să te înconjori de o ceată de necuvîntătoare ,să te trudești neîncetat a-i ridica acolo unde nici măcar n-a visat vreodată că ar putea îndrăzni să rîvnească, știind că numai astfel apăsătoarea ta prezență poate fi tolerată."

" **Azi, C.Stere cade pentru că toți cei pe care i-a inventat ,îl părăsesc.**" [....]

"Îl părăsesc pentru ce ? **Ce a făcut acest om acum ?**Vina lui cea mare o cunoaștem cu toții.Unii n-au uitat-o, alții au iertat-o .De atunci a trecut atît amar de vreme ,timp în care partidul, mai ales basarabeni, deputații de meserie de azi, au tras de pe urma lui foloase imense.

/Stere /Mihalache

"Ion Mihalache poate să se fi săturat de a fi obligat la infinit să sară pentru a justifica atitudinea lui **C.Stere din timpul războiului.**

Interesul partidului poate să fi cerut ca **să fie izbăvit de o piatră grea ce i s-a legat de picioare , atunci cînd C.Stere a fost chemat să aducă pe basarabeni alături de tînăra mișcare țărănistă din Vechiul Regat .**

/Stere/ardelenii

"D-nii Maniu ,Vaida și mai ales **rămășițele takismului din partidul național , nu l-au iubit pe C.Stere nici o dată.** Din contră, au dat atîtea dovezi că **doresc cu tot dinadinsul îndepărtarea** lui. L-au suportat ,s-au supus, l-au ascultat și i-au urmat sfaturile și comanda pentru că, pe de o parte, **nu s-au putut sustrage puternicei lui personalități,** iar pe de alta, **fiindcă d.Stere era în partidul nou - Basarabia.**" [.....]

Topliceanu / apr.'30

/Stere /basarabeni

"**Dar basarabeni ?** Acești oameni care **de zece ani de zile plîng cu trei rînduri de lacrimi ,oride cîte ori îl aud vorbind ;** care de zece ani , **în mîna lui, sunt niște manechine** fără voință și personalitate ; aceeași pe care el **i-a adunat , ales, încurajat și ridicat** chiar la situația de a-l putea doborî pe el însuși.

"A fost deajuns perspectiva despărțirii de putere ,a fost deajuns ca d.Mirto să aibă răgaz două-trei zile pentru a-i "convinge" ,pentru ca totul să fie dat uitării.

Fostul țîrcovnic de biserică, ajuns a treia oară ministru la adăpostul lui C.Stere , a dat primul semnal.Zece ani de zile [...] Pantelimon Halippa nu și-a dat seama că C.Stere joacă teatru ? S-a trezit la realitate tocmai astăzi cînd,dîndu-și seama de unde a pornit și ce a ajuns, s-a speriat singur.[...]"În mîna lui Stere ,**un analfabet ca Halippa , a ajuns ministru** indispensabil într-un guvern din care **Grigore Lunian este dat afară ca o cantitate neglijabilă.** [...]

"Vina o poartă întreagă C.Stere.O poartă întreagă pentru că s-a crezut prea tare ca să-i poată domina la infinit [...] Indiferent de cum va suna moțiunea basarabenilor ,un lucru e sigur: **C.Stere a fost părăsit de ei tocmai atunci cînd aveau ocazia să-l răsplătească pentru tot ce a făcut pentru ei.**"(p. 5)

b)N.N.Matheescu :

"Afacerea" Stere , 30 aprilie'30

(Rev."Parlamentul românesc", 30 aprilie 1930, rubrica "Păreri" p. 12.)

[**L.D : Matheescu ("Tineretul țărănist independent ") a fost printre pușinii care au luat atunci apărarea lui Stere.(notă la subsol)**]

()<Cazul Stere este cazul democrației române. >

[...] "Cît a însemnat Jaurés pentru democrația franceză ! Ei bine, d.prof.Const.Stere este **exponentul cel mai autentic și mai autoritar al democrației românești** ,celelalte adevărate,

însă. **Și apostol și luptător al principiilor de stînga**, încadrate în posibilitățile de realizare practică ale vieții politice." [...] Matheescu / apr.'30

▫ **Stere :Basarabia !**

"D.Const.Stere a crezut că unitatea națională nu se va putea realiza decît după prăbușirea Rusiei ; că drumul spre Ardeal duce prin Basarabia.Și așa a fost. D.Const.Stere a lucrat în această convingere ,pe care evenimentele au dovedit-o perfect justă [.....]

c)Scrisoarea lui Stere, 30 aprilie'30

(rev."Parlamentul românesc", 30 aprilie 1930, p. 13)

#Mentalități provinciale

"Personal, în ce mă privește, eu **nu port ură nici memoriei defunctului șef al partidului liberal** [I.I.C.Brătianu] care , cu drept cuvînt, putea vedea în mine un adversar ireductibil al concepțiilor și planurilor sale politice ;**nici nu mă plîng împotriva conducătorilor partidului național** [Maniu] cari dacă au dat dovadă că , după fuziune , au putut uita că,pe vremuri ,d.Maniu nu se sfa , cum a mărturisit chiar d-sa nu de mult,**să-mi încredințeze capul său și să-mi ceară**, în numele partidului național ,**servicii care mă puteau duce în închisorile ungurești - acum însă vădesc în pilda lor, consecințele fatale ale tragediei istoriei care a tăiat o brazdă atît de adîncă între mentalitatea și ideologiile diferitelor provincii românești ,** încît nici **nu le putem cere judecată dreaptă asupra basarabenilor."** (p. 13)
Stere / ? 1930

▫**Venirea PNȚ la putere .1928**

"Luptele politice au luat în răstimp **caracterul unui adevărat război civil.**

PNȚ, dus din triumf în triumf de valurile masselor populare, avea împotriva sa toate organele vieții de stat, care fără nici un scrupul se ridicau împotriva noii forțe politice și se puneau la dispozițiunea combinațiilor de culise ale diferitelor facțiuni oligarhice.

"PNȚ , reprezentînd interesele și aspirațiunile masselor populare , nu avea dreptul să caute vreo altă armă de luptă decît conștiința acestor masse , educația , organizarea și disciplinarea lor- fiindcă altfel am risca să compromitem interesele cele mai sacre ale națiunii și ale statului.

"Și totuși, conducerea partidului nostru era gata , de mai multe ori ,să se arunce în niște aventuri nesocotite ,care ar fi putut avea urmări fatale - ca nerecunoașterea Regenței și a Regelui Mihai ,< marșul asupra Bucureștilui > din Alba Iulia , etc.

" **Toate aceste încercări , care ar fi fost numai comice ,** dacă nu amenințau să implice în combinațiuni sinistre ,milioanele încrezătoare în conducătorii lor -erau justificate de necesitatea < venirii la putere.>

" Seta de < a veni la putere > cu orice preț și în orice condiții ,este la obîrșia catastrofei morale și politice ce a urmat.

De sigur, **venirea la putere este legitimă** pentru orice partid politic.

Dar **pentru un partid de masse , într-un stat format din reunirea mai multor provincii , și care se zbătea în spasmele unui adevărat război civil,**sub dominațiunea unei oligarhii lipsite de scrupul, și sub presiunea unei situații internaționale nenorocite - **< venirea la putere > nu putea fi identificată cu împărțirea portofoliilor ministeriale între cîțiva noi mandarinii ,**

cărora , în sfîrșit, le este dat să guste , pentru binele obștesc ,deliciile vagoanelor ministeriale și ale birourilor somptuoase. " (p. 13)

Stere / ? 1930

#Regimul PNȚ.

[...] "Pentru toate aceste motive , **PNȚ nu avea dreptul să solicite puterea în condițiuni care, măcar în aparență , să fi lăsat vreo margine pentru arbitrar și hatîr.** Conducerea PNȚ a preferat să primească conducerea în condițiile cunoscute și, în consecință , **să formeze un guvern care n-a ținut seama nici de structura partidului, nici de caracterul unui stat format prin reunirea recentă a mai multor provincii, nici de**

echilibrul real de forțe din sinul parlamentului.

"Rezultatele au fost fatale : lupta politică a luat și mai accentuat **înfățișarea de război civil**; raporturile dintre factorii constituționali ca și normele de guvernământ parlamentar , atât în sinul parlamentului , cât și în relațiunile cu parlamentul , **au fost falsificate ; demisiile în alb; apucături dictatoriale ; Lupenii ;confiscarea ziarelor; oprirea de întruniri ; legea pentru apărarea onoarei ;legea împotriva alarmismului ; practica curentă de măsuri excepționale** etc etc.Astfel se făureau **toate armele necesare pentru restaurarea regimului dictatorial.**"
Stere / apr.'30

d)Țărănist nemulțumit , mai 1930

"Tragedia țărănismului "

(rev. "Parlamentul românesc",autor : "Un vechi țărănist" , mai ' 30)

[LD: **redau pentru atmosferă, pentru mentalitatea "țărănistă"; presupun că este scris de un intelectual țărănist, care poate fi sterit, iunianist, sau pur și simplu ...**]

"țărănistul" / mai'30

()Ioan Mihalache= stegarul țărănismului

(**vezi pe larg la și context la PNȚ**)

"Cît a trăit Partidul Țărănesc, cel adevărat, **Ion Mihalache a fost un steag.** Toți cei din jurul lui , știam că avem de înfruntat greutăți , , știam că victoria este departe;Știam că , în lupta care ne angajam, trebuie să cadă victime multe, pînă să se deschidă drumul către senin." [...]
"țărănistul" / mai'30

▣Fuziunea PNȚ: ardeleni/ regățeni.

"**Fuziunea cu ardelenii**, dorită de cine nu le cunoștea nici scopurile și nici structura sufletească , a părut un moment că transformă o ostracizată mișcare idealistă , într-un formidabil partid politic. [...]

"**Pentru Iuliu Maniu problema era simplă: greșala comisă de Ion Mihalache de a nu trece efectiv munții în Ardeal, îl lăsă singur stăpîn acolo ;aici, în Vechiul Regat, "țărăniștii" aveau să se înțeleagă cu rămășițele takizmului,și cu tot ce averescanii și liberalii aruncau peste bord.**"[.....]

"țărănistul " / mai'30

/Conglomeratul PNȚ

"Cît a mai durat opoziția, **conglomeratul național-takisto- ardeleano- transfugo- țărănist** , s-a ținut încă încheșat .**Venirea la guvern**, însă **a adus problema în tot complexul ei : dezlegarea pe care a căpătat-o nu e , în realitate, decît aproape complectă desființare a țărănismului.**

"În momentul de față, **PNȚ nu are decît doi membri : d-nii I.Petrovici și Manoilescu.**

Restul ? Ardelenii regionaliști, naționali regățeni, steriști, takiști și rămășițe dezorientate ale vechiului țărănism idealist.

Nu este vorba numai de **rolul preponderent pe care ardelenii îl joacă în guvern**,dar să ia cineva în cumpănă importanța pe care o au în guvernarea actuală **elementele străine - opuse - vechiul țărănism** , și se va convinge imediat de adevărul acestei afirmări." [...]

țărănistul " / mai'30

#Criza țărănismului

" Zi de zi,pas cu pas, **cel care a cedat a fost numai Ion Mihalache.** Principial și în fapt.

Din vechiul program, atât defrumos și plin de speranțe al țărănismului curat , **nu a rămas decît o parte de firmă.** **Din vechea gardă** cu care partidul , cu drept cuvînt,se mîndrea altădată, **cîtiva izolați** ce parcă nu au altă menire astăzi ,decît să plîngă amintirea trecutului.

" **În guvern, Ion Mihalache stă - izolat într-o rezervă îngrijitoare** - în timp ce partidul se sfarmă sub loviturile meșteșugite ale tovarășului de luptă.**Căderea lui Grigore Iunian a fost semnalul hotărîtor și mai ales vizibil al înfrîngerii noastre.**[.....]

"Noi am rămas cu **Halippa** [...] Între el [Stere] și **takistul sufletesc Halippa** , Ion Mihalache n-a stat nici o clipă la îndoială. Greșală imensă , pentru că vechea mișcare , aceea care a făcut ca ideea țărănismului să cucerească aproape o țară , nu pe lichelism și poftă de mărire a fost clădită.[...] Cine și-ar fi închipuit vreodată că tot zbulciul, toate sacrificiile , nu vor avea alt rezultat decât **readucerea la suprafață , la onoruri și situații, a epavelor takismului** ; alt rezultat decât înscăunarea la conducerea țării a doctorilor de jură de la Dicio Sânt Martin și... **menținerea cu orice preț în guvern a lui Ionel Răducanu ?** Căci la aceasta au tins toate eforturile din ultimul timp ale lui Ion Mihalache. **Partidul său ? Vechea mișcare idealistă ? Programul ?** **Toate au fost date uitării , ca o ibovnică părăsită...** [...]

" **Venirea la guvern a însemnat , dincoace, în vechiul regat, reînvierea takismului.** În Capitala țării, în care noi am avut totdeauna norodul cu noi, cei **cinci primari sunt azi toți takisti , și foști, dar mai ales, actuali dușmani ai țărănismului.**[.....]

"țărănist" / mai '30

#Activitatea miniștrilor și parlamentarilor

" [...]" **Cine poate îndrăzni să susțină** că , bunăoară, d-nii Aurel Vlad, Sever Dan, Voicu Nițescu, Mihai Popovici, Iuliu și Valer Moldovanu, **au lăsat vreodată urmă reală în Ministerele pe care le-au condus ?** Figuri completamente șterse și sectare , o lipsă dezesperantă de concepție : acesta este bilanțul. Excepția d-rului Aurel Dobrescu , și "activitatea" celui alt doctor, Romul Boilă, sunt singurele care rămân

" În Parlament, același lucru , **Andrei, Ralea, Graur** etc sunt toți țărăniști . **Ardelenii n-au putut da decât pe popa Man , tot pe Hațieganii și Boi-lii** , pe care îi cunoaștem de atîta vreme.[...]

" Azi problema vitală pare a fi aceea dacă **Răducanu** rămîne sau pleacă, aceea dacă **DR Ioanițescu** intră sau nu în minister. **Ion Mihalache** scrie scrisori deschise și combate lăcustele în Cadrilater.[...]" [.....](p. 12)

Țărănist, mai '30

40.)Congresul PNL, Manifestul-program ,1-4 mai 1930

(BCS, fond Saint-Georges, pachet XLV,ds.4 , fila 84- 104)

[LD: De la părăsirea guvernării , cel mai consistent și amplu document.

Document programatic , doctrinar , cu care PNL lansează oficial **bătălia pentru răstrurnarea de la guvern a PNȚ** ; își fixează coerent și cuprinzător **toate componentele și direcțiile de luptă**; răspunde (doctrinar și politic) tuturor provocărilor PNȚ considerate de el ca dezastruoase, periculoase, distructive, eronate, nerealiste, nefondate.

Comparat cu programul PNȚ de guvernare, se pot determina **concepțiile comune** dar ,mai ales, **diferențele și divergențele privind guvernarea României.**

Text integral, fișe de mînă, introdus în calculator la fișier PNL și la capitolele , dispersate problematic. Subtitluri, sublinieri, paranteze, semne, etc, îmi aparțin.]

PNL / mai '30

PNL este consecvent programelor sale naționale. Din nefericire, opera sa a fost întreruptă printr-o politică nesocotită și experiențe primejdioase

▣ Monarhie constituțională.

"PNL, reamintindu-și trecutul zbulciat al neamului nostru , socotește regimul constituțional monarhic - prevăzut prin pactul nostru fundamental- **ca cea mai bună pavază a continuității și a intereselor superioare ale statului** și, recunoscător marilor regi - Carol și Ferdinand - **va lupta cu toată hotărîrea împotriva tuturor acelor cari ar încerca să zdruncine așezămîntul nostru constituțional.**" [...] căreia s-a încercat să i se aducă în ultimul timp grave **știrbiri.**" (f. 84)

PNL / mai '30

▪ Legea administrativă.

PNL va desființa Legea administrativă actuală [PNT] , care nesocotește aceste două principii ,altfel România este amenințată să piardă caracterul de stat unitar național și caracterul democratic. PNL este hotărât potrivit ca, sub cuvânt de descentralizare , **regionalismul și legiuirile străine vechi să se restaureze , avînd tendințe destrămatoare și antinaționale.**(p. 85-86)

PNL / mai '30

▪ Capitalul străin.

PNL rămîne convins de justetea politicii sale de neatîrnare economică .

Politica PNL nu implică nici o ostilitate față de capitalurile străine.

Dar...**Această participare să se facă în condiții folositoare ambelor părți,ocotitoare pentru capitalul, munca și inițiativa românească.**

PNL este încredințat că, după **experiențele demagogice de astăzi**, care au împiedicat venirea **capitalurilor străine**, cele serioase se vor convinge că, **formele de colaborare de care poate dispune PNL, le oferă toate garanțiile pentru o sigură și remuneratorie activități, în cuprinsul României întregite.**(p.88)

PNL / mai '30

▪ Industria

Dezvoltarea industriei trebuie încurajată : ca un factor important al producției generale; ca un debrășeu pentru brațele disponibile din agricultură; ca mijloc de punere în valoare a bogățiilor, inclusiv ale celor din agricultură.[...].

Trebuie dat **mare atenție industriei legate de agricultură** , constituindu-se **în "complimentul ei firesc"** ,folosindu-se " condițiile speciale din țara noastră unde **industria nu se prezintă în antagonism cu agricultura"** .

Marile servicii publice nu pot fi înstrăinate, pentru că **de ele depinde independența economică și politică a Statului. Poșta, telegraful, telefoanele**, prin importanța lor, **nu îngăduie să fie scoase din exploatarea și de sub controlul direct al Statului.**

Încercările de azi [PNT] de a concesiona aceste servicii unor corporații străine , vor găsi în PNL o energică atitudine de opunere , hotărîrea de a le înlătura , ca neconstituționale.

(p. 89-90)

PNL / mai '30

▪ Finanțele

-Desființarea regiilor comerciale (înființate de PNT) , cu cheltueli inutile.

-Revizuirea impozitelor excesive ; **suprimarea sporurilor cotelor de impozite**

[introduse de PNT]; înlăturarea abuzurilor fiscale . (p. 91)

PNL / mai'30

▪ Agrarianism . Țărănism liberal

România este o țară agricolă. Agricultură este principala ramură de producție.

Astăzi [1930] ea este într-o stare precară.

PNL, care a făcut împrăprietărea , consideră ca o supremă a sa datorie, să consolideze mica proprietate .

Legea circulației bunurilor [PNT] , **menită să distrugă roadele reformei agrare, este o adevărată primejdie socială, economică, națională.** Deci ea trebuie desființată fără întârziere.

[...] **Va fi reorganizat Ministerul agriculturii ; Camerele agricole** , bine organizate,

scoase de sub influențe politice [practicată de PNT] ; [...].

PNL / mai '30

▪ Cooperația .

Are în viața statelor moderne o mare importanță. Munca și inițiativa PNL în ultimii 30 de ani , în problema cooperației, este astăzi serios amenințată [PNT]]

Mișcarea cooperatistă trebuie restabilită în drepturile și menirea ei, ca un puternic instrument de solidaritate socială și propășire economică. (p. 95-96)
PNL / mai '29

▫ Problema culturală.

/ **Învățământul complimentar** (aproape desființat de gov.PNȚ) restabilit și dezvoltat.
Învățământul secundar, minoritar și particular (operă a PNL) vor fi întărite și vor fi urmate de legile învăț. profesional și superior.
PNL / mai '30

▫ Culte .

Prin **Constituție**, prin **Legea de organizare a Bisericii ortodoxe**, prin **Legea pentru regimul general al cultelor [1928]**, **PNL a creiat pentru toate confesiunile ,regimul care le îngăduie libera lor dezvoltare.**

PNL va combate **tendențele nenorocite de luptă confesională**, ce se ivesc în unele părți, care nu pot decât zdruncina temeliile morale ale Srtatului. (p. 98)
PNL / mai '30

▫Minorități .

"Problemele minoritare își vor găsi **adevărata și completa dezlegare în îmfăptuiri conforme cu spiritul Constituției**, precum în încredere și bunăvoința tuturor, iar **nu în supralicității electorale , în proteste și reclamații peste hotare sau uneltiri din afară."**

PNL / mai '30

▫ Etică politică.

" Restabilirea principiului de autoritate , printr-o legiferare chibzuită,de apărare cinstită a așezămintelor democratice , de purificare morală,de colaborare între toți bunii români, și de concordie socială. "[.....]

[...] **În fața dezordinii morale produsă în ultimii doi ani [1928-1930] o acțiune "de restabilire a echilibrului moral** și de sancționare a actelor săvârșite în daua intereselor obștești "se impune "ca o necesitate primordială "pentru însănătoșirea și normalizarea vieții noastre publice."

România are nevoie de muncă, liniște, înfrățire. (p. 104)

Manifest -program PNL/ mai 1930

41.)Iuliu Maniu,antisemitismul din România,26 mai 1930

Declarație Agenției "Sud-Est"

(BCS, fd.St.G., pach.LXI, ds.1 , f.21)

[L.D.: ca o explicație determinată de **Congresul studenților creștini** de la Craiova (1-3 dec'29), urmată de ciocniri antisemite, de reacții diverse în opinia publică , presa internă și internațională.Interviul lui Maniu fixează poziția oficială a guvernului.]

" Sud-Est.Agence telegraphique,
ora 10,26mai 1930"

România, București , 26 mai .

[LD: în franceză.Traducere liberă, LD] (vezi pe larg la Antisemitism)

Într-un interviu acordat reprezentantului Agenției,la București, privind mișcarea antisemită din România, Iuliu Maniu a făcut următoarea declarație:

-Evreii au toate drepturile în România

- <Eu vreau să declar categoric că populația evreiască din România se bucură de toate drepturile civile și politice.Nimic nu lezează progresul său , nici din punct de vedere religios sau spiritual,nici din punct de vedere economic.

-Mișcare antisemită există în toate țările răsăritene

Se vorbește despre o mișcare antisemită în România.Eu pot să spun la acest subiect că această mișcare a existat totdeauna și există după război,în toate țările Europei răsăritene.>

- <Noi nu putem nega că, chiar **recent, au avut loc manifestații antisemite. Dar aceste manifestații au un aspect sporadic .Opinia publică și guvernul le condamnă.**

De când guvernul nostru este la putere, noi putem afirma că am luat toate măsurile necesare pentru a înăbuși toate turburările ce se produc ,și să asigurăm ordinea și liniștea concetățenilor noștri evrei.De altfel, **propaganda antisemită și manifestările sunt în descreștere.>**

-< Dacă totuși , se vor mai produce tentative,nu de <pogrom >,ci de manifestări antisemite,**guvernul nu va ezita să le reprime și să pedepsească pe vinovați.[...]>**

- <Eu revin asupra cuvântului <progrom> .Eu afirm din nou că **de când guvernul meu este la putere ,nu s-a întâmplat nimic în acest sens."**

-PNL:colaborare cu antisemiții * !

[LD:Și cu acest prilej , Maniu întrece măsura ! Nu se abține să nu pună pe seama liberalilor , inclusiv "**cârdășia**" cu antisemiții, scoțând în evidență cartelul electoral al PNȚ cu evreii . Și suntem abia în 1930 !]

Antisemiții aveau 11 locuri în Parlamentul din 1926.

Actualmente, ei nu au decît unul: d.Cuza, care este categoric singurul lider al antisemitismului ;datorită coalizării propriilor sale trupe **cu ale opoziției ,în mod deosebit cu liberalii ." >**

*Notă.30 apr.'30 Înființarea Gărzii de Fier

Legiunea Arhanghelului Mihail și Gavril o înființase ca "**secție politică**" a mișcării .

Se știe că ministrul de Intene , **Al Vaida -Voevod** a văzut în Gardă o mișcare ce putea fi apropiată și manipulată împotriva comunismului și curentelor dizolvante .

Este cunoscută afirmația sa :<**Mă consider părinte spiritual al Gărzii de Fier , ba mai mult naș al acestei organizații>** (**Vezi amănunte la fișier G de F și Antisemitism**)

-PNȚ:colaborare cu evreii

-< În ce privește **partidul nostru, PNȚ, el a admis pe listele sale electorale candidați evrei .Evreii au reprezentanții lor în Parlament ;ei se găsesc în Consiliile municipale .În Consiliile departamentale, ei au format un partid politic important. >**

- <Eu sunt convins că **poporul evreesc are întreaga înțelegere a guvernului nostru ,și că el se va păstra , în pofida tuturor propagandelor. >**

- < **Sarcina noastră , a guvernului PNȚ, este să veghem ca viața evrilor din România să nu fie niciodată în pericol.>**

Maniu /mai'30

Restaurația Carol II

Guvern G.G.Mironescu,6 -8 iunie'30

42.)Prințul Carol va fi rege ?, 6 iunie1930.

("Dimineața", sîmbătă,duminica,luni, 7-8- 9 iunie'30)

Dezacord în soluționarea problemei constituționale.

Demisia guvernului Maniu.Formarea guvernului GGMironescu

6 iunie / '30

☞6 iun.Ședință de guvern

([vezi pe larg la fișier Monarhie](#))

Guvernul în ședință de la ora 9 dimineața , cu întreruperi, pînă seara
**Maniu, Vaida, Madgearu și ceilalți ardeleni, îl vor pe Carol în Regență;
Voicu Nițescu și "țărăniștii " , îl vor Rege. Nu se înțeleg.**

/Demisia lui Maniu

...La ora 18,15,Maniu merge la Cotroceni petru a-și anunța demisia.

**"Motivul demisiei este că nu s-a putut realiza în sînul cabinetului acordul asupra
chestiunilor constituționale la ordinea zilei ")**

...La ora 19, la palatul regal,este **primit de Prințul Carol,căruia îi recomandă ca prim-ministru
pe Mihalache, Iunian sau GGMironescu.**

...Maniu se întoarce la Guvern și anunță că i-a fost primită demisia ;
Mihalache și Iunian îi mulțumesc pentru recomandare, dar **renunță;**
Mironescu,chemat la Regență, **începe formarea Cabinetul**

43.)Costian "Regele Carol și partidele politice", 1933)

[L.D. [Vezi atitudinea partidelor si liderilor P.N.Ț . față de chestiunea Carol II RENUNȚAREA LA
TRON /RESTAURAȚIA / EVOLUȚII/ la fișierul Carol II.](#)

[LD !Atentie ! exemplu de scris "istorie" de către contemporani !și încă de pe poziții
pătimașe,partizane .**Ținta principală : Maniu** (căruia îi face un veritabil act de acuzare).Sub
aspectul atmosferei și culiselor, excelent !

De aceea o tratez la categoria "documente-atmosferă"

☞Maniu și Restaurația

(pag.57-58)

/Maniu **nu ar fi fost** la curent cu sosirea lui Carol în țară,fiind surprins ...

/Maniu **ar fi susținut** , ca Prințul să intre în Regență,nu să devină Rege.

/Maniu **a aranjat** ca proclamarea să se facă sub girul guv.Mironescu.

/Maniu **a refuzat** (la 11 iun') să formeze **guv de "concentrare"** cu miniștri în afara P NȚ.

"Refuzul d-lui Maniu de a forma guvernul,pe **motivul mărturisit,că sănătatea** nu-i permite ,cît
și pentru celălalt motiv ,**șoptit în surdină,că nu ar fi constituțional** ca **Regele** să recomande ca
miniștrii ,persoane ce nu fac parte din partidul său,

denotă că d.Maniu - care de la început **fusesse contra proclamării Regelui** -voia să încerce o
presiune asupra Coroanei,profitînd de faptul că partidul său este deocamdată singurul la
care Suveranul putea face apel,guv. de concentrare fiind imposibil de creat.[...]d.Maniu s-ar fi
oferit cu drag să pună piedici oricărei concentrări[...]

un vot de blam ar fi răsturnat orice guvern ce nu i-ar fi convenit.[...]

Maniu se socotea stapîn pe situație și înțelegea să profite,fără a socoti dacă gestul său era
sau nu elegant ;[...] generalul Prezan nereușind să formeze guv.,

Maniu s-a lăsat convins și a acceptat [14 iun.'30][...]"

44.)PNL.Ședința CC, la clubul de pe Calea Victoriei, 6 iun.'30

("Dimineața" , 7, 8, 9 iun.'30)

-Vintilă Brătianu :

Îi convocase pentru a discuta decizia **Curții de conturi** privitor la
neconstituționalitatea legii Creditului Agricol.S-a produs un eveniment "de o gravitate
excepțională " , care îl determină să schimbe scopul.

" Cunoașteți prea bine părerea mea și a partidului -în chestia constituțională de la 4 ianuarie ,
din manifestele și comunicatele date [...]"

A convocat pentru 9 iun . o ședință specială dedicată acestui eveniment.

-I.Gh.Duca :

Consideră că **fiecare** trebuie să-și facă un scrupulos **examen de conștiință**

"Să-mi dați voie să **fac eu în fața dvs. acest examen al conștiinței mele** , și cred că îmi veți admite că nu sub imperiul întâmplărilor de azi noapte mi-am stabilit convingerea mea în această chestiune.[...] **Am scrutat tot ce-mi poate spune judecata și conștiința mea și din două motive , unul de ordin etic și altul de ordin politic și național,mă împiedică definitiv să primesc soluția de astăzi.**Am fost prea strâns legat de **opera regelui Ferdinand** și al lui **Ion Brătianu ,am slujit țara sub conducerea acestora** în timpul care prin nimic nu se poate șterge așa încât **este firesc ca să urmez în totul hotărârea lor.**[...]

Fapta de azi noapte este cea mai primejdioasă aventură ce s-a putut face și este tot ce se poate aduce mai mult rău consolidării noastre naționale și situațiunii țării , în toate privințele.La o primejdioasă aventură nu pot să iau parte . Refuz să mă duc chiar dacă viața mea politică ar lua sfârșit azi.

Sfatul ce-l dau **partidului meu** este o **intransigență absolută.** [...]Nu e vorba să se siluiască conștiința nimănui , **fiecare să judece și fiecare să se lase hotărât** numai de **interesele superioare și permanente** ale țării pe care o slujesc.**Eu v-am spus întregul gând al meu , de la care nu mă abate nimic pe lume."**

-Comunicatul CCal PNL

Apoi a citit "Comunicatul" :

C.C. al PNL , care fusese convocat pentru chestiuni curente, luînd cunoștință de evenimentele din ultimele 24 de ore, **a hotărât :**

" 1. Partidul național-liberal rămîne în chestiunea constituțională **cu nestrămutată hotărîre la punctul său de vedere** de apărare a **ordinei legale stabilite prin actul regelui Ferdinand din 4 ianuarie 1926.**

2.Și se convoacă în întregime **comitetul central** , pentru luni, 9 iunie,spre a delibera asupra **manifestului** ce urmează a se adresa către țară ,în această privință."

Observație: Duca s-a întâlnit dedouă ori cu dr.Lupu.

IGDuca 6/7iun.'30

45.) Guvernul GGMironescu , 7-8 iunie

("Dimineața", sîmbătă,duminică,luni, 7-8- 9 iunie'30)

▫Portofoliile

La ora 21 , cabinetul este format , din "**pro-carliștii**" din cabinetul Maniu, plus :

GMironescu -prim-ministru,Afaceri Străine ;

Mihai Popovici (în locul lui Vaida) -Interne ;

I.Mihalache -Agricultură și Domenii ;

I.Răducanu (în locul lui Madgearu) , Finanțe ;

Ed.Mirto (în locul lui Aurel Vlad) -Industrie și Comerț

Pant.Halippa -Lucrări publice și Comunicații

I.Lugoșianu (în locul lui Costăchescu) , Instrucție Publică ;

gral Condeescu (în locul lui Cihoschi, numit "guvernatorul" Bucureștiului) ;

Voicu Nițescu (în locul lui Gr. Iunian) -Justiție ;

DRIoanițescu (în locul lui Răducanu) ; -Muncă și Ocrotiri Sociale

-**Subsecretari de stat :**

N.Polizu-Micșunești (la președinție) ;

Gr.Gafencu (la Comunicații) ;**G.Crișan** (la Finanțe) **V.Potîrcă** (la Domenii) ;

Iuliu Moldoveanu (la Sănătate,Muncă, Ocrotiri) ;

Valer Moldovan (la Instrucție Publică și Culte)

C.Angelescu (la Interne,);Gral **Paul Teodorescu** (la Poștă) ;

În aceeași seară, **depun jurămîntul în fața Regenței** ;

în aceeași seară, **se zvonește că Regența va depune demisia .**

De fapt , ea a încetat să mai existe)

46.)8 iunie '30.Restaurația

("Dimineața" ,XXVI, nr. 8427, 10 iunie ' 30)

Guvernul G.Mironescu,realizator al Restaurației.

[LD: va rămâne în veci în istorie , această **lovitură de stat politică** , așa cum s-a produs .
Cu încălcarea Constituției ; cu încălcarea regulamentelor privind atribuțiile Parlamentului ; cu
uluitoarele voturi și apaluze la propunerile făcute ; cu retragerea de la răspundere a lui Maniu ,
echivocă și derutantă .Se poate spune că abia atunci, la **8 iunie 1930,PNT,a dat lovitura
hotărâtoare PNLși**, prin aceasta ,**construcției de stat a României
democratice ,parlamentaredin primul deceniu al României Întregite .**

Restul ...este scenariu,circ,complicități, lașități,inconștiențe,demagogii.

Indiferent de explicațiile și atitudinile de mai târziu ,Regimul PNT a fost autorul acestei devieri]

Vezi pe larg la Monarhie, la Restaurație]

-Șt.Cicio Pop : membrii corpurilor legiuitoare , întruniți în **Adunare Națională**, ca reprezentanță
națională, va decide asupra prerogativelor regale, potrivit capitolului I , secțiunea II, din
Constituție.

▫**Gr.Iunian:Hotărârea câtorva sute de senatori și deputați**

-Grigore Iunian :cere cuvîntul (aplauze prelungite, repetate) în numele "cîtorva sute de deputați
și senatori " , pentru a **supune votului următoarea hotărîre** :

**"Corpurile legiuitoare, întrunite într-o singură Adunare, și constituite în reprezentanță
națională declară :**

-Anularea renunțării la Tron a lui Carol (5 ian.'26)

<**Constată anulată** legea promulgată prin Înaltul **Decret Regal no 13** , publicat în "Monitorul
Oficial "nr.4 **din 5 ianuarie 1926**, prin care s-a primit **renunțarea principelui Carol la
succesiunea Tronului** și la toate drepturile , titlurile și prerogativele de cari ,în virtutea
Constituției și a statutului regal ,se bucura ca principe moștenitor al României, și ca membru al
familiei regale.

-Anularea instituției Regenței (4 ian.'26)

Declară de asemenea anulată legea promulgată prin **Înaltul decret regal no 14** din 4 ianuarie
1926, publicat în "Monitorul Oficial" no.14 din 4 ianuarie 1926, prin care **Reprezentanța
națională primește Regența numită de M.S.regele Ferdinand I.**

-Principele Carol -succesor la Tronul României

În consecință,pe temeiul **art. 77 din Constituție**, **Reprezentatiunea Națională** constată că
succesiunea Tronului României se cuvine de drept A.S.R.principelui Carol, coborîtor direct
și legitim în ordine de primogenitură bărbătească al regelui Ferdinand I . >

(aplauze, ovațiuni prelungite, strigăte de Trăiască regele Carol II .

Pus la vot, un singur vot contra)

-Mihai, moștenitorul Tronului

Reprezentanța națională a votat legea prin care moștenitorul la Tron , lua numele de **Mare
Voevod de Alba Iulia** .

▫**Jurământul lui Carol**

În cadrul solemn, noul rege **Carol II, a depus jurământul** în fața Reprezentanței Naționale , după
care a rostit un discurs în care a afirmat că "**pribegia i-a fost silită , dar că nu a venit cu gând
de răzbunare** " .

▫**G.G.Mironescu:demisia regenților**

(Prim ministru, ministr. de Externe, ad-interim la Justiție) :

"Reprezentanța națională a fost convocată astăzi ca **să completeze cele două locuri vacante în Regență** , în urma **demisiunii Înaltilor regenți** , **patriarhul Miron Cristea și d.C.Sărățeanu.**

-Guvernul de acord cu propunerea lui Iulian

Față de propunerea d.Grigore Iulian , guvernul este de acord ca această propunere să se discute și parlamentul să hotărască cum va găsi de cuviință.

(aplauze unanime, prelungite) [....]

■Iuliu Maniu :PNȚ de acord cu Hotărârea

" Dlor senatori, dlor deputați, **partidul național -țărănesc care formează majoritățile parlamentare și reprezintă majoritatea opiniei publice a țării noastre primește această propunere și se alătură cu însufletire ca această reprezentanță națională să declare de moștenitor al Tronului României pe Alteta sa Regală principe moștenitor Carol "**

(aplauze prelungite, Trăiască Maniu!)

■Grigore Iulian (raportor la lege)

"Ca un omagiu adus simțămîntului acestei Adunări, [...] mă mărginesc a desprinde cîteva constatări [...] **Noi, Adunările Naționale întrunite ca reprezentanță națională** avem mîndria să fi putut fi la acest loc de răspundere , în clipa în care avem datoria să hotărîm asupra celui mai important act în viața politică de după război ; [...] să dăm votul nostru ca un omagiu adus voinței gloriosului și neuitatului Rege Ferdinand [..]

FII BINE VENIT,SĂ TRĂEȘTI MĂRIA TA, REGE CAROL AL II-LEA

(aplaue furtunoase, strigăte de ura)

-G.G.Miroescu (prim-ministru) : "Țara și neamul românesc trec prin momente dramatice, dar și mărețe.[...] **Înfăptuim un capitol nou în viața neamului românesc;** intrăm în **făgașul normal**, de la care **o întocmire artificială ne-a îndepărtat** și sperăm că acest făgaș normal are să fie spre fericirea neamului românesc.

Guvernul asociindu-se la această operă, în care vede salvarea țării , cheamă pronia cerească asupra acestei noi îndrumări a neamului românesc și călăuzit de interesele mari ale Patriei [...]

[...] **Patria înainte de toate ; interesele ei înaintea tuturor** .(aplauze prelungite)

Să pășim în curînd la ultimul act de formalitate , pentru realizarea a ceea ce am început să înfăptuim , strigînd :trăiască România, Trăiască Majestatea Sa Regele Carol al II-lea!
Restaurația Carol II / 8 iun.'30

47.) Ședința C.C. Ex.al PNL : poziția față de Restaurație, 9 iun.'30

("Dimineața " , XXVI, 11 iun.'30)

Expunerea lui Vint.Brătianu ;Opiniile lui I.Inculeț, V.Sassu, Al.Lapedatu, I.Nistor, dr.C.Angelescu , ș.a.IGDuca.**Excluderea lui George Brătianu.**Demisii din PNL

La 9 iun.'30, la clubul din Calea Victoriei, se ține ședința CCEX.al PNL., sub președinția lui Vintilă Brătianu, care ține o expunere.

-Vintilă Brătianu:

Scopul întrunirii CC, este de a hotărî atitudinea care trebuie luată față de venirea prințului Carol și de proclamarea lui ca Rege al României.Prin aceasta ,s-a făcut **anularea testamentului** și a organului instituit de regele Ferdinand-Regența.

Această anulare a fost provocată numai de **nevoia unui guvern detestat** de opinia publică și **care a văzut în această acțiune singura cale de a-și prelungi existența.**Chestia dinastiei, n-a

fost decît un pretext.

Principele **Carol a renunțat de bunăvoie la tron**; la Iași, după prima greșală, Ion Brătianu a rugat pe rege să-l ierte; la Sinaia, după a doua greșală, Ferdinand a spus că este mai întîi Rege, și apoi tată spunînd : **<craca putredă trebuie tăiată, spre a nu se primejdiu pomul . >**

Regența și-a asumat o mare vină, călcîndu-și jurămîntul;

În acțiunea de aducere a prințului, a fost implicată și o parte din armată; a fost greșala cîtorva , dar **nu trebuie învinuită** , pentru aceasta, **toată armata.**

Restaurația de duminică , s-a făcut fără voința și participarea poporului , ca un act politic abuziv de dictatură;

-I. Inculeț :

A fost o "lovitură " , un "act revoluționar" , a cărui validitate **PNL nu o poate recunoaște** : **răspunderea guvernării** de mîine, nu va mai fi numai a guvernului , ci și a regelui;

"Noi nu luptăm pentru restabilirea Regenței care nu a știut să-și facă datoria.

O lăsăm să se prăbușească. Ne luăm însă toată libertatea - să o știe toată lumea - de a hotărî închestia constituțională."

V.Sassu, Al Lapedatu, gral Moșoiu, A.Cosma, N.Simionescu, I.Manolescu-Strunga, Leonte Moldovanu, Dumitrescu-Brăila, gral Mihăescu , dr.I.Costinescu (PNL, Capitala)

Dr.C.Angelescu, - își exprimă **devotamentul față de PNL, solidaritatea cu Vintilă Brătianu.**

I.G.Duca: nu mai repetă ce a spus cu 2 zile în urmă; **dreptatea este cu PNL și biruința va fi a lui. Anunță adeziunea lui N.Săveanu, D.Chirculescu, C.Neamțu.**

9 iun.'30 /

«Cazul George Brătianu

-La dispoziția lui Carol

După hotărîrea de excludere din PNL, **Gh.Brătianu**, acesta a făcut o **declarație de presă** :

" În dimineața zilei de **7 iunie**, am fost **chemat de urgență la București** de către A.S.Regală principele Nicolae. Mi s-a comunicat totodată **sosirea A.S.Regale principele Carol și dorința sa să mă vadă. Sosit în Capitală**, cu rapidul de Bucovina, pe care am putut să-l prind la Adjud, **m-am dus întîi la Vintilă Brătianu** , șeful partidului liberal, căruia i-am adus la cunoștință aceste fapte și **intenția mea de a merge îndată la Cotroceni**. I-am explicat că **socoteam a fi util** atît d-sale, cît și partidului , transmițîndu-l un mesaj , deoarece bănuiam că, chemarea mea nu putea avea alt rost. **La ora 10** , în aceeaș seară, am fost primit în **audiență la Cotroceni**.

Am arătat Alteței Sale că eram la dispoziția sa, **dacă dorește să transmită un mesaj șefului partidului național-liberal. Alteța Sa** mi-a spus că **are nevoie de concursul tuturor partidelor**, pentru a face față greutăților imense ale unei situațiuni economice atît de critice , că **nu are nici un resentiment** împotriva partidului liberal și că **dorește o colaborare** a acestui vechi și încercat organism politic . **Acest mesaj mi-am luat însărcinarea să-l transmit șefului partidului și principalilor săi colaboratori.**

-Declarația impusă de Vint.Brătianu

A doua zi de dimineață **[8 iun.!?]** am fost la d.Vintilă Brătianu , **care a refuzat să asculte cuvintele ce trebuia să i le comunic.** În urmă mi s-a arătat că **audiența mea la Alteța Sa** regală principele Carol , **provoacă discuțiuni asupra atitudinii mele în partid**, și că **situația trebuie clarificată printr-o declarație** pe care trebuia să o citesc la întrunirea comitetului executiv , și al cărei text mi-a fost înmînat. Declarația avea următorul cuprins :

<Fiindcă văz că atitudinea mea a fost pusă în discuție în ultimele zile, declar în modul cel mai categoric că mă solidarizez cu totul la atitudinea luată de partidul național-liberal în chestia distrugerii actului de la 4 ianuarie și soluțiunii ce a dat chestiunii constituționale. Dealtminteri, ca fiu al lui Ion Brătianu, socotesc mai mult ca oricare că o asemenea atitudine se impune conștiinței și numelui ce-l port .>

-Respingerea Declarației de către Gh.Brătianu

Examinînd , după matură chbzuință , toate evenimentele petrecute, mi s-a părut că există o

flagrantă contradicție între o atitudine de prudentă expectativă și declarația ce mi se impune, deoarece menținerea actului de la 4 ianuarie 1926 ,după proclamarea Majestății Sale Regelui , însemna tocmai părăsirea acestei espectative și intrarea în plin conflict cu Coroana, de care partidul liberal a fost totdeauna așa de strâns legat.

Spre a evita discuțiuni și incidente pe care aveam întemeiate motive să le bănuiesc penibile, am crezut că este preferabil să nu iau parte la ședința comitetului executiv de azi dimineața, și să trimit șefului partidului o declarație cu următorul conținut :

-Gh.Brătianu către Vintilă Brătianu / 9 iun.'30

<Domnule președinte,

Comitetul Executiv al partidului național-liberal , urmînd a se întruni pentru a hotărî atitudinea sa în împrejurările de azi, cred de a mea datorie de a vă declara următoarele:

Ca fiu al lui Ion Brătianu, înțeleg să închin activitatea vieții mele partidului național-liberal , al cărui trecut glorios se confundă cu istoria însăși a acestei țări.

Rămînînd credincios tradiției și spiritului său, **convingerea mea este că atitudinea sa prezentă nu trebuie să ducă la o acțiune de învrăjbitare națională.**

Vă rog să primiți d-le președinte asigurarea devotamentului și a considerației ce vă păstrez, **Gheorghel.I.Brătianu .>**

În cursul dimineții, după deschiderea ședinței, prietenul meu **C.Toma de Iași**, mi-a cerut să lămuresc partea finală a acestei declarații.

Am făcut imediat această lămurire prin scris , cu următorul conținut :

-Gh.Brătianu către C.Toma / 9 iun.'30

< Iubite dle Toma,

Neputîndu-mă înțelege la telefon, îți scriu aceste rînduri ca să-ți lămuresc sensul frazei din urmă a declarației mele de astăzi .Prin cuvintele "Convingerea mea este ..."

am înțeles că atitudinea sa prezentă [a PNL] să nu ducă la lupte lăuntrice , de natură a turbura liniștea și siguranța țării. >

"În urma acestor împrejurări și pe baza acestor declarațiuni, s-au întîmplat evenimentele de azi dimineața de la clubul liberal.

Am de adăugat doar atîta: **Că o astfel de măsură [excluderea] nu poate întreprinde activitatea mea politică, și nu mă poate despărți de partidul în care am luptat**

în mod disciplinat [???] și loial [???] , după cum nu mă poate lipsi nici de singele ce-l am în vine, nici de numele pe care-l port, cu toată mîndria și cu toată conștiința marilor îndatoriri ce ni le impunem.

Bunicul meu și generația sa , au creat partidul național liberal. Tatăl meu și colaboratorii săi, i-au dat întreaga lui strălucire. Generația mea , dinpreună cu mine, vom urma drumul ce ni l-au deschis, și vom ști să ne îndeplinim și noi datoria noastră.

În clipa de față, greutățile economice și financiare fără precedent ce ne apasă, cer înaintea de toate siguranță și liniște înăuntru, încredere și prestigiu în afară " (vezi mai departe ,fișier **PNL 2 -George Brătianu.)**

Comunicat PNL- Gh.Brătianu

("Dimineața ", 11, 13 iun.'30)

[LD: separat de Gh.Brătianu, și T.H.Florescu era asaltat de dizidenți liberali ;

el, ca ministru de Justiție, refuzase la 4 ian.'26 , să fie raportor la legea de îndepărtare a lui Carol de la succesiune;"informat" , Carol îl chemase la 7 iun.în audiență la Cotroceni ;pe 8 iun., la proclamarea lui Carol rege, TH Florescu nu fusese primit la Adunare, deoarece nu era deputat .După restaurație, devine f. activ.]

În urma unei consfătuiri , s-a transmis : (vezi pe larg și acțiunea PNL-2)

Declarație-Gh.Brătianu

Partidul Național Liberal se excludea din viața politică a țării dacă nu reușea să împiedice ceea ce nu dorea să se întîmple.

Prin contradicția în care se pune în "Viitorul" cu data de ieri, între reproducerea discursului

regelui și redarea discuțiilor din Comitetul Executiv, care consideră venirea regelui în țară drept o aventură , **conducerea partidului se plasează în echivoc între protestare și tranzacție.** Față de asemenea **șovăeli nedemne** de trecutul PNL, **tineretul liberal**, care nu poate fi făcut răspunzător de trecut, întrucât a fost ostracizat , **se desolidarizează de conducerea partidului.** În consecință, **neputînd consimți ca PNL să dezerteze de la grija partidului** , pentru a-și pierde vremea în polemici retrospective, **a hotărît**, sub conducerea d-lui Gheorghe Brătianu, **să dea o nouă orientare partidului liberal.**
Nu e vorba de o sciziune între tineri și bătrîni, ci de atragerea întregului partid și de descătușarea lui de sub robia d-lui Vintilă I.C.Brătianu. " [???

▫ Apel -Gh.Brătianu

"Bunicul meu, **Ion C.Brătianu**, în fruntea partidului național liberal, **a adus în țară pe Carol I, gloriosul întemeietor al regatului și dinastiei.**
Tatăl meu, **Ion I.C.Brătianu** a fost **sfetnicul fericit și credincios al marelui rege Ferdinand I întregitorul de neam.**

Vă chem pe toți să veniți alături de mine , **să restabilim raporturile firești ale PNL cu purtătorul Coroanei și al Dinastiei.** În pragul unei noi domnii, care întruchipează năzuințele unei Români întregite ,în opera de unificare sufletească și consolidare a țării , numai o acțiune hotărîtă și leală poate dastatului liniștea de care are nevoie și putința unei vieți politice normale.Rostiți-vă cu energie credința și adeviziunea.

Veniți alături de mine, pentru ca **să redăm țării și Coroanei**, într-o operă înălțătoare de creațiune pozitivă, **puternicul sprijin al PNL .Gh.I.Brătianu "**
PNL1, PNL2, 9 iun-11 inun.'30

*Notă , alți politicieni

[LD: separat de Gh.Brătianu, și **T.H.Florescu (PLD)** era asaltat de **dizidenți liberali** ;el, ca ministru de Justiție, refuzase la 4 ian.'26 , să fie raportor la legea de îndepărtare a lui Carol de la succesiune; "informat" , **Carol îl chemase la 7 iun.'30 în audiență** la Cotroceni ; pe 8 iun., la proclamarea lui Carol rege, **TH Florescu nu va fi primit în Parlament ,deoarece nu era deputat .** După restaurație, **devine f. activ.]**

/ [LD : reîntors din străinătate, **Const.Argetoianu** îi trimite lui **Vint.Brătianu** o scrisoare de solidaritate cu acțiunea sa **... apoi se răsgândește**

Guvern Iuliu Maniu ,13 iunie-8 oct.'30

48.)Revenirea lui Maniu la șefia guvernului , 14 iunie'30.

(" Dimineața", XXVI, nr. 8433, 16 iun.'30)

#Primele încercări eșuate

[LD:că Iuliu Maniu nu a vrut să prezideze "**restaurația**", dar s-a arătat de acord cu ea, s-a văzut ce și cum . După încropirea guvernului GG Mironescu și înscăunare , guvernarea trebuia să continue.Mai târziu , politicienii și istoriografia au "ajustat" în fel și chip momentul, în funcție de conjuncturile și pozițiile schimbătoare .

Prefer să dau mai întâi reacțiile din acel moment, așa cum au fost receptate de opinia publică și clasa politică.

Carol a solicitat lui **Maniu** să formeze **noul Cabinet**, și să guverneze cu parlamentul existent , dar Maniu l-a consiliat să facă **guvern de "concentrare"** , pentru **ralierea întregii clase politice la Restaurație** .Carol încredințează mandatul **g-ralului Constantin Prezan**, care ,nereușind, a **depus mandatul.**

-Pertractările lui Maniu

În aceste condițiuni, **Carol** solicită lui Maniu formarea cabinetului și acesta acceptă **cu condiția că se va încorona la Alba Iulia pe 30 septembrie , cu regina Elena** (ceea ce însemna și neadmiterea reînțoarcerii în țară a Elenei Lupescu)

49.)Componenta guvernului

Iuliu Maniu -președ.Consiliului de miniștri

Ioan Lugosianu -subs.Stat , Președinția Consiliului

Gr.Gafencu -subs.Stat , Președinția Consil.

Al.Vaida -Voevod -Interne

C.Angelescu -subs.Stat ,Interne

GGMironescu -Afaceri Străine

Mihai Popovici -Finanțe

Pompiliu Ioanițescu -subs.Stat , Finanțe

Virgil Madgearu -Industrie și Comerț

Gr.Iunian -Justiție

N.Costăchescu -Instrucțiune publică , Culte

Ghiță Popp -subs.de Stat ,Instrucțiune publică, Culte

I.Mihalache -subs Stat ,Agricultură

Virgil Potârcă -subs.Stat, Agricultură și Domenii

Petre Andrei -subs.Stat ,Agricultură și Domenii

Pantelimon Halippa -ministr.interimar Muncă, Sănătate și ocrotiri

Iul.Moldovan -subs.de Stat ,Muncă, Sănătate Ocrotiri

M.Manoilescu -Lucrări Publice și Comunicații

Gh.Crișan -subs.de Stat ,Lucrări publice și Comunicații

G-ral N.Condeescu -Armată

50.)Iuliu Maniu ,Declarație în Parlament,14 iunie'30

(" Dimineața", XXVI, nr. 8433, 16 iun.'30)

[LD:Maniu citește **decretul -regal de demisie a guvernului GGMironescu și decretul -regal de numire a guvernului Maniu.**

-Sentimente monarhice și dinastice

(**Vezi pe larg la Monarhie**)

" Domnule președinte, dlor deputați, **schimbarea fericită care s-a produs în ultimele zile**, este urmarea îngrijirii noastre sincere pentru interesele superioare naționale și **o urmare firească a sentimentelor noastre adânc monarhice și dinastice** [...]

-Întoarcerea lui Carol -cu respectarea instituțiilor de drept

" Când principele Carol, actualul rege al României, s-a hotărât să vină în România și când se apropia de hotarele țării noastre, **eu**, în calitate de prim ministru al țării, **am propus membrilor Înaltei Regente ca să accepte intrarea sa liberă în țară**.(aplauze prelungite)

Cu o zi înainte de sosire, **la propunerea mea, se hotărîse de cel în drept** [Nicolae] , ca principele Carol, astăzi rege al nostru, sosind în România,**să fie găzduit în palatul de la Cotroceni.**" Prin umare, sosirea și rămânerea lui Carol se făcuse cu respectarea instituțiilor de drept.

-Carol : moștenitorul Tronului la moartea lui Ferdinand .

"Sosind în România, s-a discutat forma în care să-și ocupe drepturile legitime.

[...]**Majestatea Sa a declarat de la început, că dorește să domnească respectînd așezămintele constituționale și în conformitate cu sistemul parlamentar constituțional.**
[...] ați putut vedea că **Regele Carol este considerat ca urcat pe tron din momentul cînd a**

decedat regele victorios Ferdinand I. (aplauze prelungite, ovațiuni) [...]
Maniu / iun.'30

-Guvern de concentrare Prezan

Regele a dorit ca guvernul să fie cel reieșit din alegerile din 1928, care are și Parlamentul, care a dat Adunarea Națională.

"Eu însă am consiliat pe Majestatea Sa să încerce a face un guvern de concentrare, ca, ajutat de altruismul partidului nostru, să realizeze o guvernare care din primul moment să dovedească și prin exteriorizările la care va da ființă, că întreaga Națiune este în jurul tronului, și întreaga Națiune este gata a-i da concursul, pentru a realiza marile și urgentele probleme înaintea cărora stăm. "Majestatea Sa a luat cu bunăvoință la cunoștință consiliul meu.

A rugat pe distinsul general, astăzi mareșal Prezan (aplauze prelungite la PNȚ) să încerce a forma un guvern de concentrare. **Mareșalul Prezan a încercat** imediat realizarea acestui gând, spre adâncul său regret și spre adâncă mea durere, această încercare nu a reușit. " (explică comportarea altruistă a PNȚ, în aceste tratative, în termeni f.vagi, generali; că era de acord să cedeze locuri în guvern, dar nu principii)
Maniu / iun.'30

-Condițiile PNȚ

"Este evident că **partidul național-țărănesc [...]** nu poate absta [LD:???] de la ideologia, de la felul său de a vedea în chestiunile politice de stat.

Atunci, **deși când a consimțit să se facă acest guvern de concentrare, abdicând de la drepturile sale firești, nu a înțeles să abzică nici un moment de la aceste principii** și de la **această ideologie politică** (aplauze prelungite la PNȚ) ci a voit să facă numai posibil ca, în timpurile acestea atât de grele, să se realizeze unirea tuturor forțelor politice, pentru a putea realiza anumite probleme urgente și concrete de Stat, care crede că, cu puterile unite ale tuturor, poate să realizeze mai ușor, mai expeditiv, și mai spre mulțumirea exigențelor urgente ale națiunii. **Nu s-a putut face. Regretăm.**

▣ Guvernul nou = guvernul vechi

"**Guvernul Majestății Sale** care se prezintă astăzi înaintea domniilor voastre, numai în formă este unul nou, **în fond este vechiu, reprezintă aceleași idei, aceleași principii, aceleași năzuințe politice, aceleași concepțiuni de Stat și același altruism și lepădare de sine în rezolvarea chestiunilor de Stat care le-a reprezentat și în trecut.**

De aceea, **nu este necesar să desfășor** în momentul de față [...] **un program de guvernămînt**; țin să constat că deodată cu însărcinarea pe care am primit-o, **MSR și-a dat consimțămîntul Său înalt pentru programul de guvernămînt** care și pînă acum și-a dat roadele sale satisfăcătoare pentru țară." (aplauze la PNȚ).

▣ Programul de guvernare = continuarea celui vechi

"De aici urmează că **guvernul Majestății Sale** va continua mai departe să introducă și să susțină în viața de stat **un parlamentarism constituțional cinstit.**

Un sistem de reprezentare și legal privitor la Parlament, la județ, orașe, municipii și sate... să susțină o **politică de descentralizare** care stă la baza însănătoșirii noastre politice, morale etc etc... să respecte **drepturile și libertățile cetățenești**; a face să domnească **cinstea în toate domeniile ... reforma economică și financiară continuată**; procurarea de **capital străin**, necesar pentru prosperitatea economică; **continuarea politicii de pace, de alianțe**; **înzestrarea armatei**; **pacea și armonia socială între clase, între naționalități**;

Iuliu Maniu / 14 iun.'30

("Dimineața", 16 iun.'30)

[L.D: Iorga este vădit mîhnit că MSR nu-l ascultă în toate , este ironic cu cei ce se grămădesc la onoruri, este aluziv și greu de înțeles, de fapt transmite regelui semnale publice...]

a)Iorga : sfaturile lui

A crezut că Maniu va prezenta un program de guvernare ;dar Maniu a făcut "istoria" evenimentelor recente; **a aflat, astfel, că d.Maniu a pregătit venirea Regelui în țară și că nu a fost în pericol să rămînă în vîrfurile muntelui Caraiman !** ;

că Duminecă a fost frumos , au fost o zi uniți, dar pe urmă, **spectacolul este jalnic...**

"Astăzi nu mi-aș permite să dau sfaturi Regelui.

Regele știe că oricînd voi fi chemat, voi răspunde.Dar **pînă atunci, eu rămîn acasă la mine.**

Este o deosebire între **omul care vine cînd îl chemi, și omul pe care nu-l poți trimite acasă.**

Vasăzică mi-am permis în momentul acela [duminecă] un sfat pe care acuma nu mi-aș permite să-l dau. **Nu sunt dătător de sfaturi oricînd și oricui.**Eu aștept să fiu chemat.

Pînă nu mă cheamă cineva de trei ori, nu sunt sigur că m-a chemat într-adevăr.[...]

În duminica aceea [(iunie) mi-am îngăduit să dau trei sfaturi din care două au fost urmate și al treilea, din nefericire ,nu.

Iorga / 14 iun.'30

-Guvern(miniștri) numit de rege, nu de partid !

[LD: Iorga este f. categoric;dornța lui Carol de a stăpîni friele, era din prima zi]

"Dar eu mai recomand încă un lucru, recomand ca **glorioasele noastre partide**

-îmi pare rău că cuvîntul s-a luat în serios, eu declar că nu l-am luat în serios - **să nu mai continue cu exclusivitatea lor de pînă acum.**

Regele a dorit ca miniștrii Săi să nu fie ieșiți dintr-o consfătuire de partid,ci miniștrii , pe care îi vrea în adevăr, **îi vrea unul cîte unul .**

Nu cred că în trei zile să se fi schimbat părerea regelui.

A doua oară cînd l-am văzut , **Regele își dădea seama că nu mai poate ce a vrut,dar nu schimbase deloc punctul său de vedere,**căci acesta este un punct de vedere permanent, și **cine crede altfel, va avea un conflict ,și cine crede că va birui în acest conflict, va ieși zdrobit dintr'însul,**pentru că în jurul Regelui , și nu în jurul oricărui partid , **se găsește conștiința poporului român** și chiar **dorința naționalităților** din această țară; **în dosul Regelui ,și nu în dosul vieții de partid."**

-Încercarea lui Prezan

[Un Iorga care își ascunde geloziiile , sub arma ironiei mușcătoare...]

"Și, atunci, **regele așa a dorit.Nu s-a putut.**D.mareșal Prezan a fost **la mine,**însărcinat cu o astfel de misiune..**Am vorbit două ceasuri cu mareșalul Presan,** am încercat să-l conving de un lucru : **că are un moment unic în istoria acestui popor.**

După două ceasuri, **nu l-am mai văzut."**

-Indispoziția lui Vint.Brătianu

"Am citit seara în ziar că , fiindcă d.Vintilă Brătianu **se găsește politicește indispus,din această cauză nu poate să-și îndeplinească misiunea.**

Eu doresc ca d. Vintilă Brătianu să fie dispus, tot mai dispus, pînă la balul de la Palat, în care **doresc să-l vedem jucînd, alături de rege, alături de Soția Sa, Regina,** să jucăm împreună cu toată Țara Românească ,**să facem o horă cu d.Vintilă Brătianu** și cu simpaticul său nepot,alături de d-sa, **cu d.Gh.Brătianu.**

Dar eu nu-mi închipui că, **pentru o indispoziție trecătoare a d-lui Vintilă Brătianu** - toată lumea dorește ca această indispoziție să fie pasageră - pentru aceasta, **să se părăsească o misiune ca aceea.**De atunci nu l-am mai văzut pe Mareșalul Prezan.

Acum aflu că d.Presan , pentru care am toată simpatia și toată stima și doresc să-l mai văd odată avînd o asemenea misiune , dar doresc să și-o ducă la capăt , acum aflu că d-sa este Mareșal și nu este General - **eu doresc ca toată lumea să aibă tot binele , dar îmi face**

plăcere cînd aud de la dînșii întîi, decît să citesc din gazete."

Acesta este adevărul"

- Guvern PNȚ, Maniu.

"Și atunci s-a alcătuit un minister de partid. D-l președinte ne spune :în formă , dar în fond , este tot acelaș. Eu care văd rău, mi se pare că și în formă este tot același.[...]

Dar d-lor, aici este o parte foarte serioasă.[...]

Este o greșală că în țara asta nu se pot uni puținele forțe reale.

Lumea își închipuie că, fiindcă sunt ambiții multe, că este și multă capacitate în această țară. Nu este adevărat. [...] **S-a întîmplat să vie Regele. Toată lumea aștepta ceva nou.**

V-ați sucit, v-ați învîrțit, și ați ajuns din nou la această formulă: noi și ai noștri, cu programul nostru și cu ideologia noastră.

()Avertisment -profeție

Ei bine, nu vreau să fiu profet de zile rele. Nu va ajunge nici un partid pe baza asta la satisfacerea opiniei publice , la mulțumirea regelui, și la lecuirea rănilor acestei țări."

b)Iuliu Maniu (replică):

Recunaște că Iorga n-a reprezentat niciodată "exclusivismul de partid" .De cînd îl cunoaște, propovăduiește "ideea concentrării tuturor forțelor naționale" ...

Această constatare însă , nu-l împiedică să respingă "respectuos", acuzația că PNȚ ar fi animat de "egoism de partid" în păstrarea puterii.

(evocă momente din trecutul partidului, cînd au fost animați de dorința unirii forțelor)

-Regele Carol:între dorința regală și constituționalism

"Adevărat, Majestatea Sa a fost animată de la început , în mod firesc, de gîndul să adune toate curentele politice la o muncă rodnică , politică în jurul său, un gînd părintesc, firesc, și o gîndire mare politică. Aceasta, însă, nu l-a împiedicat să dea dovadă ,de la primul moment, de simțul său constituțional și parlamentar, întru'cît a oferit partidului național-tărănesc să formeze guvernul."

-Tentativa Prezan.

Cu toate astea , **PNȚ a propus încercarea mareșalului Prezan.** Dacă l-ar fi ascultat cineva cum a discutat el cu Prezan, și-ar fi dat seama că nu a fost "o formalitate goală", ci o "hotărîță și sinceră bunăvoință", pentru "guvern de concentrare".

Iorga, imediat a oferit sprijinul său întreg, necondiționat, patriotic, (apluze prelungite la PNȚ) **"Vina este a celorlalte partide**, dintre care două , principial, au admis ideea colaborării , însă cu anumite condițiuni, [PP] iar celălalt **partid, partidul liberal,** a respins-o de la început.

Ce suntem noi vinovați pentru aceasta ? "

(îl muștră "prietenește" pe Iorga că nu a subliniat îndeajuns procedura loială și patriotică a PNȚ , ca pildă pentru viitor ; atrage atenția că țara trebuia să fie guvernată; că PNȚ nu putea să mai aștepte și și-a asumat guvernarea)

c) Iorga : contrareplică

(flatîndu-l că are cu cine vorbi, spre deosebire de alți șefi de partid sau de guvern) :

"Dar eu îl întreb pe d. Maniu dacă, atunci cînd n-a reușit încercarea cu d. Prezan, **nu era cazul să facă o încercare din partea domniei - sale...**"

(L.D : urmează o frază întortocheată, lungă, din care răzbate că el, Iorga, i-ar fi explicat lui Carol de ce nu poate fi în subordinea cuiva mai tînăr de cît el, intrat mai tîrziu în politică, dar că putea da un om din partidul său la un astfel de guvern de concentrare;

(L.D : Apoi o frază și mai întortocheată , din care se înțelege că Regele l-a sondat în legătură cu guvernul "de partid" -Maniu, vrînd să fie sigur că Iorga nu-l va "părăsi" ca sprijin, și că el i-ar fi răspuns :<Orice guvern al Maiestății Voastre, chiar constituit pe o bază de exclusivism politic, nu

va întâmpina din cel dintâi moment una din acele opoziții zgomotoase [...] >

"Și eu cînd am dat un cuvînt Regelui, eu îl țin "

(L.D : Apoi o a treia frază, mai puțin întortochiată, dar amenințătoare , în care îi previne că dacă cineva va ataca pe rege... el va fi necruțat. Vezi [fișier Iorga](#))

52.) Declarații la Declarația lui Maniu , 14 iunie'30

Camera

a) Eugen Crăciun

(în numele majorității PNȚ) :

" [...] sarcina noului guvern este deosebit de grea. **Regăsim în el figurile cele mai reprezentative ale partidului nostru** .(aplauze) [...] Vă dorim **spor la muncă pe linia cea dreaptă a convingerilor noastre comune, nedesmințite**" (aplauze prelungite)

b) Gh. Bethlen (PNM) :

În numele partidului maghiar, va sprijini noul guvern, exprimîndu-și credința că guvernul va soluționa problema minorităților.

c) Iacob Pistiner (PSD) :

Cu toate că Maniu a declarat că acest guvern este același cu primul guvern Maniu, el consideră că **guvernul este "cu totul altul"** , și că , chiar dacă este exponentul "majorității parlamentare" , asta **nu înseamnă că PSD are încredere în noul guvern** . (iar vine cu cazuri de bătăi în armată !!) (Maniu îl pune la punct)

d) Teodor Fischer (club evreesc) :

Consideră ca **o dovadă de "strict constituționalism"** faptul că MSR , respectînd parlamentul, a încredințat guvernul, d. Maniu.

Aceasta **nu înseamnă că Clubul evreesc primește declarația guvernului fără rezerve.**

"Prea recentă este încă amintirea acelor acte ale primului guvern Maniu , care ne-au desamăgit și ne-au sdruncinat încrederea fără margini de care la început le-am arătat [...]

Ceea ce noi cerem în general acestui Guvern, nu este decît **să respecte cu mai multă strictețe programul PNȚ** și să se străduiască a realiza din acest program , și cu privire la **minoritățile etnice** , mai mult decît formațiunea anterioară."

"În concret, **pretindem măsuri represive mai eficace contra raciei antisemitismului militant** [...] reglementarea nouă a cetățeniei române, [...] ș.a, ș.a. Numai condiționat de îndeplinirea acestor deziderate [...] îi putem da încredere și îi putem da concurs. "

e) I.M. Leon (PT) :

" Partidul țărănesc va continua în parlament să constituie **opoziția legală a Majestății Sale Regelui** și-și va exercita , ca și în trecut, **acțiunea sa de control**, atît în ceea ce privește legile, cît și **activitatea administrativă a guvernului**" (aplauze)

f) Rudolf Brandsch (PNG) :

PNG va sprijini guvernul, dar **cere soluționarea problemei minorităților.**

Senat :

a) Maniu : Declaraie identică

(flancat de minştrii Costăchescu, Mihalache, Lunian, Popovici, Madgearu)
citeşte programul şi motivaţia noului guvern; explică eşuarea guv. de concentrare ,

b) I. Grădişteanu (senator PNL ?):

face o declaraţie în mijlocul unor vehemente proteste ale majorităţii, care **cer ca oratorul să se dea jos de la tribună**)

#Simularea retragerii de la guvernare

"După un intermezzo de câteva zile, în timpul căruia **fostul guvern a simulat o retragere**, vedem iarăşi **pe banca ministerială aceleaşi persoane care au stîrnit indignarea generală prin politica lor.**

Sunt **aceiaşi dărăpănători de stat şi destrămători de ţară, care au scoborît funcţiunile şi demnităţile publice** la un nivel nemaipomenit în istoria României.

Sunt aceiaşi care, **prin vexacţiuni şi inchiziţiuni fiscale nemaipomenite, au jignit adînc toate breslele sociale**, pe de o parte, iar pe de alta, printr-o risipă fără seamă, **au ghiftuit pe partizani, sfidînd mizeria publică.**

Sunt aceiaşi care sunt **susţinătorii duşmanilor neamului românesc din toate părţile**, din Bucovina, ca şi din Cadrilater, din Basarabia, ca şi din Ardeal,

Aceiaşi oameni, aceleaşi apucături. Nimic nou ! "

Reacţii la revenirea lui Maniu/ 14 iun.'30

53.) NNMatheescu : Disensiuni în PNŢ

a) Disensiuni în PNŢ:

(Rev. "Parlamentul românesc" ,6 iunie'30)

[LD: în continuarea frămîntărilor din PNŢ care au precedat , apoi au temporizat, apoi s-au reluat după Restauraţie. Ele urmau să capete conotaţii noi, prin adăugarea noului factor de referinţă: regele Carol. Vezi "tragedia ţărănismului"]

Stere, Lunian, Maniu, Mihalache, ardeleni, takişti, ţărănişti , sterişti etc.

-O serie de articole în care era prezentată **ponderea "ramurilor " PNŢ în Parlament, în Guvern, în ierarhiile locale.**]

-Abandonările lui Mihalache

Critici aspre la adresa lui Mihalache, care **şi-a abandonat tovarăşii de luptă** : Lupu, Stere, Lunian

-Tendenţele dictatoriale ale lui Maniu

Vorbind despre ruptura Maniu-Lunian, el trece în revistă evoluţia raporturilor ,în partid şi în guvern, sesizînd **tendenţe "dictatoriale" la Maniu** , în cazul Regenţei, ierarhii de partid şi guvern.

Remanierele făcute de Maniu în guvern, **pentru a slăbi ramura ţărănistă.**

"Complicitatea " ("crima premeditată ") lui Maniu, pentru ca ardelenii să compromită pe ţărănişti (Mihalache, Madgearu etc.)

-Compromiterea ţărăniştilor

Maniu şi Vaida, au colaborat la compromiterea ţărăniştilor.

/ Gr. Lunian a părăsit guvernul(primăvara'30) pentru a nu fi "mamelucul" lui Maniu

-Guv.Maniu= guv de "dreapta"

Guv.PNȚ, pînă în iun.'30, guvern " de dreapta"

Liderii țărăniști, n-au reacționat de dragul Regelui.Mari speranțe în Rege.
NNMateescu / 6 iun.'30

b)Părerii despre...PNȚ

(rev." Parlamentul românesc ", 25 iunie.'30, p. 9-10)

[LD: cred că dacă nu intervine Restaurația, Iunian se rupea de PNȚ în primăvara lui 1930.Cu rolul pe care și l-a asumat în Restaurație, Iunian mai rămîne în PNȚ o vreme...

NNMatheescu ,așa cred eu, este una din "porta-vocile" nemulțumiților țărăniști, fie steriști, fie iunianiști . Cu al său TȚR , mai este și unul din liderii tineretului dizident spre care se ațintește interesul grupărilor centrifuge. De aceea, opinia lui este un barometru pentru starea de spirit ce domnea în cercurile țărăniști din PNȚ]

Matheescu / 25 iun.'30

()Gr.Iunian

" < **Eu n-am acceptat să fiu mamelucul lui Ionel Brătianu ! Cum aș accepta să fiu mamelucul lui Iuliu Maniu ?** > , admirabile cuvinte spuse de d. Grig.Iunian ,cînd și-a părăsit ministerul , la începutul primăverii , ca o vrednică protestare a tendințelor strîns acaparatorii - proprii ființei politice a d-lui Iuliu Maniu .Fraza caracterizează omul !" [...]

Matheescu / iun.'30

-Plecarea de la guvern

" Dar guvernarea - **pactizarea lașă cu realitatea** , foarte des pretext și nu motiv - a pus la încercare caracterul lui Iunian.

Și dacă **pe mulți din foștii săi tovarăși , mărirea puterii i-a amețit, toți plecînd capul și astupînd urechile** , el - olteanul mititel - a refuzat compromisul , a respins orice sugestie lăturalnică convingerilor sale, **a trîntit ușa și a plecat.**

"Plecarea lui Grigore Iunian, ca și **eliminarea lui Stere** , -ambele brutale și în fond și în formă - au evidențiat însă, cu vîrtoșenie , un adevăr trist : **splendida mișcare a țărănismului postbelic era pe punctul de a fi sugrumată, prin tainice manevre, iezuitice și meschine.**"

Matheescu / iun.'30

-Rolul lui Iunian în Restaurație

[LD: **Atenție! cheia pentru rolul lui Iunian , de conivență cu Mihalache, în aducerea și proclamarea ca rege a lui Carol !**]

"D.Iuliu Maniu era un <mare om politic >[...] plasase în Regentă <persona grata>

Ori - **Grigore Iunian** - cu limpezimea de gîndire a sa, **a sesizat răul, răul cel mare , care hipertrofia atotputernicia d-lui Maniu !**

" **Partidul țărănesc n-a luptat zece ani** , în opoziție , ca să desființeze camarila liberală **și să instaureze o camarilă <mocănească > !**

"Și atunci - **în unire cu Ion Mihalache** care - pentru mine a fost o surpriză , **a înțeles just situația și a simțit**, în fine, **toate manoperile lui Maniu** -d.Grig Iunian și-a început acțiunea sa ,dusă cu pricepere și peseverență , încununînd-o cu succes , prin faptul că **a fost factor determinant în venirea și proclamarea Regelui Carol al II-lea "**

-Restaurația =încetarea camarilei mocănești

"Mulți au văzut în revenirea Regelui, încetarea atotputerniciei camarilei liberale la Palat !

Nimeni n-a văzut însă în acest eveniment , **încetarea atotputerniciei mocănești** .

Și totuși aceasta este realitatea.(p. 10)

Matheescu / 25 iun.'30

-Guvernul Maniu remaniat = crimă politică cu premeditare

"Însă s-ar fi așteptat că d.Maniu va veni, în fine, la simțul realității, va înțelege că un partid nu poate fi condus dictatorial, că, mai ales, tendințele de supremație a ramurei naționale sunt neîntemeiate și primejdioase pentru unitatea partidului .

"D.Maniu n-a înțeles nimic din toate acestea .Și d.Maniu și-a constituit noul guvern , în așa fel, încît a comis o greșală tot atît de mare , ca și la alegerea Regentului. D.Ed.Mirto și d. Răducanu au fost concediați din minister ca niște lachei ; nici barem n-au fost preveniți, curtenitor, politicos, cum îi e felul d-lui Maniu ! D-sa a pus în cele mai importante ministere , naționali , mai toți subsecretarii de stat sunt naționali (biata cramponare a d-lui Potîrcă !) dintre țărăniști și-a plasat două prea-plecate ajutoare , și n-a acceptat în guvern decît pe d-nii Grig.Iunian, Ion Mihalache și Virgil Madgearu." Aceasta invederează complicitatea d-lui Maniu la întreaga campanie de pînă acum , dusă împotriva țărăniștilor , de elementul național.Ceea ce a făcut , cu ultima reconstituire a guvernului, d.Maniu, nu e numai o crimă politică ! **E o crimă cu premeditare."**

Matheescu / 25 iun.'30

-Mentalitatea ardelenescă de guvernare.

[LD: preia aprecierile lui Matheescu cu toată rezerva ! Este atît de pornit contra ardelenilor, contra lui Maniu, încît vede totul prin acești ochelari !]

" Căci nu e vorba de pesoane, deși și acestea contează,dar e vorba de mentalitatea guvernării . Ca ministru de Interne, d.Vaida Voevod a fost , în metoda sa de lucru, un reacționar : Lupeni, bătaia în poliție, patronarea organizării voinicilor, maltratarea invalizilor, sunt dovezi evidente.

" D Virgil Madgearu , și-a arătat formidabila sa putere de muncă și de inițiativă, sistema sa de lucru, limpezimea concepțiilor sale.De ce - neapărat - d.V.Madgearu a trebuit să fie jicnit în așa hal , încît să fie pus singur să recunoască superioritatea d-lui Mihai Popovici - < acest puțin interesant produs al cafenelelor vieneze > , cum ni-l prezintă , deschis, Al.Marghiloman ? Și de ce această manieră a d-lui prim-ministru de a-și impune neapărat îngustul său punct de vedere ? "

Matheescu / 25 iun.'30

-Tăcerea țărăniștilor !!

"De sigur, este emoționantă amiciția d-lui Maniu pentru frații de luptă naționali ; dar unde este interesul general al partidului ? D-l Maniu se consideră - siracul ! - infailibil Dar de ce n-au reacționat < leaderii > țărăniști ? De ce au acceptat această situație , cînd conjunctura politicii generale , le era extrem de favorabilă ?

O singură explicație: Regele ! O înțelegem și o admitem , dar nu o credem îndestulătoare , pentru a se justifica sinuciderea țărănismului.

Mai firească ni se pare ideea unei guvernări pur țărăniste.

"Pînă acuma -aproape doi ani de zile - guvernarea d-lui Maniu a fost guvernarea elementului național.Toate greșelile făcute de această guvernare ,se datoresc acestui element , care a fost preponderent .În provincie, 95% posturile de comandă sunt în mîna naționaliilor, și îndeosebi, a elementelor compromise.

" **Țărăniștii peste tot au fost înlăturați** ,aproape s-a sistematizat o persecuție împotriva lor, sub privirea indiferentă a d-lui Ion Mihalache.Cadrele țărăniste din Vechiul Regat sunt demoralizate și dezorganizate ! Aceasta o va vedea d-Mihalache mai tîrziu .

Matheescu / 25 iun.'30

▣ Alternanță dreapta- stînga .

"Și atunci,fiindcă guvernarea de pînă acum -cu cortegiul ei de confiscări de ziare , cenzură, Lupeni, bătaia la poliție, demisii în alb - e o guvernare de dreapta - la fel ca toate de

pînă acum, problema politică ce se pune este încurajarea și ,eventual **consolidarea unei formații de guvernare de stînga** .

" MSRegele a declarat că este un respectuos al formei constituționale.

Maiestatea Sa - venind din Franța - știe bine, cunoaște, **forța politică a partidelor de stînga** și știe că **guvernările de stînga sunt în Franța regula**, și contrarul constituie excepția.

Maiestatea Sa știe desigur că un organism politic de stat se bazează pe **o alternanță de partide de dreapta și de stînga** , la guvernare, la opera de realizare a principiilor politice .

Maiestatea Sa poate găsi oricînd la noi , partide de guvernare de dreapta : începînd cu **liberalii - cari sunt un excelent partid de dreapta , modest și inteligent** -

și sfîrșind cu **național-tărăniștii , care sunt un perfid partid de dreapta.**

"Se vorbește că la toamnă vom avea o guvernare averescană ,adică tot o guvernare de dreapta.

-Guvern Gr.Iunian !

"**Ne trebuie o guvernare de stînga** , altfel decît acelea de pînă acuma.

La toamnă, Parlamentul poate fi dizolvat, **d.Grig.Iunian poate fi chemat la putere** ,și **adevăratele concepții de stînga, țărăniște,** vor putea fi experimentate în guvernare, fără tutela d-lui Iuliu Maniu.**Dar asta depinde și de inițiativa dlui Grig.Iunian.**

"De aceea , cu admirație față de dînsul, îi reamintim că e spre onoarea sa și valoarea

țărănișmului : **<să nu accepte să fie mamelucul lui Iuliu Maniu ! " >**

N.N.Matheescu / iun.'30

Mărturii ulterioare despre Restauratie și guvernarea PNȚ : '30-'37

Averescu -Lupu -Iunian -Iorga -Vintilă Brătianu,-Maniu -Tătărescu

54.)g-ral Averescu Expunere în Comit.Ex.al PP, 13-14 iunie'30

("Dimineața, 20 iunie'30, cf."Îndreptarea" din 19 iun.'30)

Averescu / 13 iun.'30

-Surpriza proclamării regelui !

"Cînd am plecat dela Palat, pe la ora 4 dimineața, **am știut că în cursul dimineții** se va produce o vacanță în Regență și **că prințul Carol va împlini acea vacanță"**

...În Parlament , pe la ora 10, **GGMironescu i-a spus că...se va anula actul din 1926**, apoi ... **prințul va fi declarat rege și va depune jurămîntul !**

" Domnilor, **mă abțin de la orice comentariu...I-am spus:< nu anticipați dvs. asupra acestui lucru ? >** [...] **Mi s-a părut a fi o greșală această anticipare a guvernului** căci **el nu cunoștea votul parlamentului**, iar dacă îl cunoștea , nu trebuia să arate că era pus în cunoștință.[:::] "

El a fugit repede acasă să-și schimbe ținuta...

55.)N.Lupu, discurs parlamentar, 1,6 sept.'32

(DAD, Mo.21, șed.din 1sept.'32,p. 585; MO23, șed.din 6 sept.' 32, p.673-680)

Lupu /'32

-Guv.PNȚ=govern "carlist" ?!

PNȚ a venit la putere în 1928. "Nu spun că trebuia să răsturnați Regența și să aduceți imediat pe prințul Carol.Nu! Dar **cînd a murit un regent , d.Maniu a preluat puterile regentei.**

Pentru ce ,dacă dvs. **erați atît de <carliști>**, **nu ați adus atunci pe prințul Carol pe Tronul țării, de ce ați preferat să aduceți un ilustru magistrat** , dar desigur cel mai puțin pregătit și nimerit pentru a lua loc în Regență !? [...] Dvs spuneți că nu sunt <carlist> , deși am fost ! ", dar **"nu sunteți nici dvs.<carliști >cît vă pretindeți, și nici nu ați fost "** (p. 676)

56.)Gr.Iunian,Declarația de la Tg.Jiu , 22 oct.'32

("Dimineața, 22 oct.1932)

Iunian / 7iun.'30/

-Prințul Nicolae, patriarhul și Iunian

Am fost atunci amenințat de d.Madgearu că pentru cei ce nesocotesc ordinea publică stabilită, există Jilava.Am răspuns că sunt gata să merg și la Jilava.

Doi oameni m-au înțeles atunci :prințul Nicolae și patriarhul Miron Cristea.

Cel dintîi din dragoste frățească , celălalt din înțelegerea realității."

("Ordinea Nouă " , despre declarațiile lui Iunian , cf."Dimineața" , 26 oct.'32)

"Ordinea Nouă" a afirmat că **Maniu , nu Iunian, a convins regența ,pentru aducerea prințului.**

...**El nu pretindea** că a convins regența; **protesta** contra învinuirii că ar fi speculat vreodată problema dinastică. Nimeni nu poate petinde să fi avut un rol deosebit;

El nu a fost și nu este "carlist", dar **a avut și are devotament față de regele țării**, cum trebuie să aibă "sincer " , orice om politic conștient de soarta grea a țării.;

Maniu s-a opus actului restaurării, admitînd doar intrarea lui Carol în Regență;

57.)Ohăbeanu (alias Zaharia Boilă), "Cazul Iunian," 29 oct.'32

("Patria", Cluj, 27 oct.'32, cf."Dimineața" , 29 oct.'32)

Ziarul "Patria" , oficios PNȚ de Cluj, dir. Zaharia Boilă.

Articol de fond "Cazul Iunian " .

Ohăbeanu / 1932

-Complectarea Regenței , 1929.

Iunian nu a aprobat complectarea Regenței cu Sărățeanu, pentru că acesta ar fi slăbit instituția."Ei și ? Dacă ar fi fost așa ? **Ce interes avea PNȚ să întărească prestigiul acestei instituții ?** Oare nu tot d.Iunian a venit cu cîteva luni în urmă și **a pretins accelerarea operațiunilor de restaurare ?**

D.Iunian care, **în toamna anului 1929 era gelos pe autoritatea și dăinuirea regenței** , în luna aprilie 1930, pretindea lichidarea ei."

Realitatea a fost alta....

"**Prin intrarea în regență a d-lui Sărățeanu**,s-a urmărit altceva decît slăbirea regenței , fiindcă regența reprezenta ideea regalității.**S-a urmărit de fapt înlesnirea modalității de a se realiza restaurarea pe cale normală și legală** , restaurare care nu se putea face fără zguduiri dăunătoare și primejdioase,dacă în regență intra altă persoană."

58.a.) N.Iorga "Doi ani de restaurație" , 22 iul.'32

(Broșură.cf "Dimineața", 22 iul.1932)

Iorga /'32

-Nu guvern "național " - ci guvern Maniu !

"Cînd, la 10 iunie[1930] , sînt, din nou, **chemat la regele, care-mi dă cordonul Ordinului Carol I-iul**,subliniind că **e pentru merite culturale, hotărîrea e, în sfîrșit, luată.**

Nu mai e vorba de minister național , avînd în frunte pe cineva care să nu fie șef de partid,

[...] **ci de confirmarea dlui Maniu.**

Ministeriul cel mare, **cu Prezan, Titulescu și cu mine**, sau, la nevoie, și cu mine, **acela rămîne pentru mai tîrziu [...]**

"**Seara, la 9, se cunoaște desamăgirea.Acela [Maniu]care nu invitase pe prințul exilat și care îl întîmpinase cu toate rezervele** ,putînd merge pînă la arestare, **e din nou stăpînul situației, fără să fi arătat că o dorește."**

-Disensiuni în PNȚ

Dar nu trec cîteva ceasuri și **lipsa de unitate a partidului** zădărnicește formarea ministeriului. "Cum, în chestia dinastică, **țeraniștii din Vechiul regat, cu d.lunian în frunte, dar fără aprobarea d-lui Madgearu**, **fuseseră pentru Rege**, iar Ardelenii, **contra**, luptele de persoane găsesc o bază de deosebire de atitudine.

-Încercarea Prezan

..." Așa fiind, **soluția Prezan se impune**. Prezan e chemat din liniștea lui de la țară. Cînd mă vede pentru a-mi **propune vice-președinția**, eu i-am spus că **primesc numai <ministeriul pe care nu-l va voi nimenea>**, pare sigur de național-țeraniști, are speranțe din partea generalului Averescu, **dar nu va face nimic fără asentimentul, care se pare imposibil, al lui Vintilă Brătianu.**

-Refuzul lui Vintilă Brătianu

" În seara zilei de 13, se află că **a fost rău primit de șeful liberalilor**, d.Prezan și-a **depus mandatul**, fără a întreba pe nimeni dintre aceia cu cari înțelesese a colabora. De altfel, **d.Manu îi ceruse cît nu putea da**, iar **dr.Lupu ceruse două ministere**, cîteva subsecretariate și 40 de locuri în Cameră. "Data aceasta, **d.Manu izbuteste a-și face un ministeriu.**" Iorga /1932, retro '30

58.b)N.Iorga,DOI ANI DE RESTAURAȚIE.Ce a fost Ce am vrut Ce am putut

Vălenii de Munte,iunie 1932

[LD:Atenție ! nu-i o greșală. Extrasul nu mai este din broșura "Dimineții" , ci din carte . Carte scrisă cu năduf,după debarcarea sa de la guvern. voi intercala la fișele precedente,eventuale adausuri]

▣ Guvernul Maniu

La prima audiență,(8 iun.)regele i-a mărturisit intenția :**guvern de concentrare**,condus de cineva care să nu fie șef de partid.

...La 10 iunie,nu mai este vorba de asta,ci de **confirmarea lui Maniu**

Cel care nu invitase pe prințul exilat ,care-l întâmpinase cu toate rezervele,putînd merge pînă la arestaree din nou stăpîn pe situație.

Regimul dinaintea restaurației s-a reinstalat Deosebirea :**ardelenii sunt mai puternici,în dauna auxiliarilor din armata lui Mihalache**,iar **vechii tachiști , "la colț"**.

Vechiul marasm s-a întins peste apele politice.Nimic nu s-a schimbat.Nimic nu se va schimba.Afacerile continuă."Lumea s-a potolit:**resignarea orientală dă o înfățișare de bună cuviință deziluziei."**

59.)Vintilă Brătianu :Memoriu despre regimul PNȚ, 30 sept..'30

Prezentat CC al PNL

I.Călcarea jurămîntului

Guv.Manu a depus jurămîntul pe regimul constituțional stipulat la 4ian'26, pentru ca apoi să survină **lovitura de stat**,și regența **să-și semneze propria dizolvare.** **Călcarea jurămîntului.**(p.3)

II.Chestiunea financiară.

Guv.PNȚ a modificat dela început programul lăsat de PNL,în contrazicere cu textul formal al Constituției:

a)A concesionat monopolul chibritelor Casei Krueger,**inaugurînd politica de înstrăinare a avuțiilor și instituțiilor statului.**

b)PNȚ a căutat să atragă BNR **în sfera intereselor de partid**,prin operațiunile stabilizării,ducînd o politică greșită în toate domeniile bugetare și financiare,**compromițînd efectele stabilizării.**O

atare politică ne-a dus la **agravarea crizei generale și paralizarea producției**, sporindu-se **dependența externă**, și ea compromisă.

III. Chestiunea economică.

a) Reforma agrară

Concepută și realizată de PNL, urmată de toate guvernele în cei 10 ani, consacrată de Constituție, urma să fie terminată.

PNȚ s-a apucat să revizuiască și să extindă reforma, datorită promisiunilor demagogice din opoziție, provocând noi cereri, și turburări.

Cu legea pentru înstrăinarea bunurilor rurale, loturile vor fi acaparate de minoritari (în noile provincii), distrugerea împroprietărilor neconsolidate (în Vechiul Regat).

Această lege **compromite întreaga reformă agrară**, acceptată cu abnegație de proprietari, realizată cu mari sacrificii materiale de către stat.

b) Agricultură

Guv. PNȚ a abătut de la calea normală politica consolidării reformei agrare: /continuarea demagogiei și agitațiilor privind reforma

/distrugerea mișcării cooperatiste, în interes de partid

/scumpirea tarifelor de transport CF

/slaba preocupare ptr. înv. profesional

/semințe proaste, în condiții oneroase

/dezorganizarea sau distrugerea creditului agricol

Lipsa de seriozitate a guv. se vedește în scrisorile ministrului Mihalache.. (pag. 7-8)

Vint. Brătianu /

c) Industria.

În contradicție cu ce s-ar fi putut aștepta de la **un guvern în care are un rol preponderent elementul ardelenesc** - provincie cu cea mai dezvoltată industrie - **întreaga lui acțiune a primejduit grav această ramură de producție.**

Politica greșită a guv. PNȚ are mai multe explicații:

/înlăturarea sistematică a industr. naț. dela comenzile statului

/lovirea industr. naț. prin politica de credit impusă BNR și Creditului Industrial, pentru a satisface interese de partid.

/modificarea legii minelor, în detrimentul interesului național, asigurând controlul trusturilor străine asupra factorilor principali de energie.

/nesiguranța tarifului vamal, a transporturilor, ...

/dezorganizarea unor instituții ale statului, cu promovarea în fruntea lor a unor persoane nepregătite, partizani ptr. îmbogățire și căpătuiă.

/alungarea capitalului străin serios. (p. 9-12)

IV. Apărarea națională și ordinea internă.

a) Armata și armamentul .

(explică programul și realizările guv. PNL pînă în '28)

Actualul guv. a părăsit acest program:

Soluția națională a Reșiței și Cugirului, s-a transformat în **soluția Auschnit.**

La Copșa Mică, la Brașov, **în conducere au fost puse persoane care n-au avut niciodată astfel de preocupări.**

/Bugetul armatei pe 1930, a fost **modificat în dauna armatei.**

b) Pericolul comunist

PNȚ nu a înțeles adevăratul caracter al comunismului de la noi, pericolele la adresa unității naționale, și s-a aliat chiar electoral cu ei... (Fișier P.C.R.) (Anexa C) (p. 14)

c)Chestiunea voinicilor

Organizarea oficială a **cetelor de voinici ,ca o armată de partid,încurajează spiritul subversiv împotriva autorităților legale ale statului**.Prezidate de însăși șeful de guvern,Maniu,și alți 2 miniștri,"voinicii" pot declanșa conflicte periculoase.Sperăm ca Regele,ca șef al armatei ,nu va mai admite un asemenea regim ilegal și periculos .(Anexa D) .(p.15)
Vint.Brătianu/

V.Politica externă

(pag.15-16)

/Guv.Maniu a inaugurat o politică externă de **satisfacere a oricărei pretențiuni venite din afară**.
(vezi fișier Politica externă)

VI.Chestiunea minorităților

(p.16-17)

Actualul guv.a provocat **noi surescități și a fost silit ă ia măsuri împotriva elementului românesc** (vezi fișier Minorități)

VII.Chestiunea administrativă

(p.17)

Reforma administrativă "izvorită dintr-o concepție nenorocită de regionalism".
Însăși autorii ei -**Maniu,Vaida** -au recunoscut public falimentul acestei reforme.(Anexa E)

VIII.Chestiunea bisericească.

(p.17-18)

Printr-o **politică strîmtă,confesională,s-au îndepărtat iar cele 2 culte naționale** ,stînjindu-se activit.bisericii ortodoxe.(vezi fișier Biserica)

IX.Chestiunea învățămîntului.

(p.18-19)

Guv .PNȚ a produs **o adîncă perturbare și o criză morală**,punîndu-se la dispoziția politicii de partid. (Vezi fișier Cultură)

X.Chestiunea ocrotirilor sociale și a sănătății.

(pag.20)

Acțiunea de destrămare a instituțiilor fundamentale ale Statului
(p.21-23)

A.Viața parlamentară

Falsificată ,prin amăgirea țării (vezi fișier Etică,Parlament)

B. Justiția,

Strîmbată din funcția ei normală,în interes de partid,prin imixțiuni nepermise,creeri de legi ad-hoc,numiri nejustificate.

C.Aparatul administrativ,

Prigoana împotriva salariaților de carieră,suprimarea Statutului,numirea nechemaților,în interes de căpătuială (vezi fișier Etică)

Vint.Brătianu, 30 sept.'30

60.) **Juliu Maniu, Memoriul privind relațiile lui cu MSR Carol II , 13 dec. '34**

(BCS, Colecții Speciale, Mss 21.833 - Fd. Braniște)

[LD : A circulat sub formă de manuscris, în mai multe exemplare , în culisele politice. Ar fi fost prezentat sub formă de expunere la o ședință PNȚ

Un asemenea exemplar a fost lansat de Stelian Neagoe la o sesiune științifică la ISISP . Unii istorici l-au considerat apocrif. Pe un exemplar s-ar fi găsit adnotările lui Averescu care-l contrazicea. Deci îl iau în considerație cu toate rezervele, coroborându-l cu alte documente. Mie mi se pare destul de credibil.

5 ani de străduință pentru a-l readuce pe Carol pe Tron, Dumnezeu știe cu ce gânduri !

4 ani și jumătate , la trântă cu Carol, cu Elena Lupescu, cu camarila, sperând să poată guverna și aplica programul PNȚ !

10 ani , cu profunda dorință de a împiedica PNL să revină la putere !

Dar difuzarea acestui Memoriu în dec.'34 ce viza ?]

Doc.integral - [fișier PNȚ XI](#)]

Maniu / 13 dec.'34

-Convingeri monarhice

În problema **Restaurației**, circulă o serie de versiuni **în totul sau în parte greșite**.

De aceea **expun succint fazele principale** ale evenimentului.

Convingerile monarhice - atât ca șef de partid de opoziție, cât și ca șef de guvern -l-au determinat **să susțină monarhia și dinastia**, chiar și atunci când acestea erau nedrepte cu el, cu PNȚ .

▣ **Acțiunea lui Maniu pentru readucerea lui Carol**

[LD : Maniu nu explică de ce a avut această subită dragoste pentru Carol.

Un lucru este fără ecchivoc : că a " **lucrat**" **pe toate căile** pentru aducerea lui Carol, și că , din acest p.d.v. , **poartă o mare răspundere în fața istoriei** .]

Ideea monarhică primise o grea lovitură prin **renunțarea principelui Carol la succesiunea Tronului**. Stabilitatea , continuitatea și autoritatea ei au fost lovite. Ea a fost lovită și de diversele **atitudini din jurul Curții Regale**. Trebuia reabilitată această instituție.

-1925: **Consiliul de Coroană**

În Consiliu de Coroană, **Ferdinand** a făcut propunerea de **acceptare a abdicării lui Carol**.

Toți cei ce au luat cuvântul , cu diverse comentarii, **s-au declarat pentru aprobarea hotărârii regelui Ferdinand**, **în afară de Iorga, Vaida și Maniu**.

El a făcut **contra-propunerea** anunțată.

Ionel Brătianu s-a declarat **contra propunerii lui Maniu** ;

Vaida și Maniu și-au susținut p.d.v. până la sfârșit;

Iorga , până la urmă, **s-a supus hotărârii** , după un schimb de cuvinte "accentuate" ;

Regele a fost foarte afectat de atitudinea lui Iorga, Maniu, Vaida ;

Consiliul a adoptat părerea regelui. După Consiliu, toți erau unanimi în a aprecia că cariera politică a lui Maniu " **s-a sfârșit** " , și că **soarta partidului său este " pecetluită "** .

-1926: **Misiunea lui Mihai Popovici**

Regele s-a îmbolnăvit . Pe toate căile, **Maniu a "lucrat" ca Ferdinand să-și schimbe opiniile față de prințul Carol** . Avea " informații sigure " că Ferdinand evoluiază favorabil , dar că "

anturajul " lucrează din răspuțeri împotriva lui Carol. În același scop, **Maniu a cerut o audiență la rege** (sub pretext de a-i anunța fuziunea) **dar nu i s-a acordat audiența**.

El și-a continuat acțiunea.

-1926-1927: **Antrenarea PNȚ în acțiune(guvernarea Averescu)**

[LD: Nu cred nici în sentimentalisme pro-carliste , nici în argumente legalist-constituționaliste se poate găsi cheia explicațiilor pentru atitudinea lui Maniu . Ea trebuie căutată cu precădere în **obsesia resentimentară a lui față de PNL, față de Brătieni** , care-i stăteau în calea **ambițiilor**

sale de putere în România Mare .Știu că prin ceea ce afirm deranjez pe ardeleni, pe național-țărăniști, pe "maniști" ,dar impresia este de domeniul evidenței ,chiar în susținerile lui Maniu]
Mihai Popovici i-a fost de mare ajutor , în acest scop, deoarece avea mari legături cu oamenii politici ,încât Ferdinand s-a învoit cu Mihai Popovici **ca acesta să se pună în legătură cu Carol, să-i cunoască părerile ,să-l convingă să se reîntoarcă ,cu condiția să o părăsească pe d-na Lupeasca**. Survenind o serie de "neîmpliniri" și **regele Ferdinand decedând** aceste demersuri nu au avut rezultatul dorit **Maniu spune că acțiunea lui nu a fost " personală" ,ci că a angajat și partidul în această acțiune.Prevederea politică i-a impus ca decesul lui Ferdinand să nu găsească " chestiunea Carol" nerezolvată .**

Pentru a preveni opinia publică , pentru a precipita evenimentele ,**Biroul PNT a luat hotărârea favorabilă a readucerii prințului Carol în țară și a publicat un Comunicat în acest sens.**
Gvernul marșalului Averescu a confiscat acest Comunicat ,și când, în Parlament, **Maniu a cerut cuvântul să protesteze** pentru asta ,**a fost împiedicat să vorbească .**
În tot acest timp, **a ținut contact cu prințul Carol și a susținut în opinia publică o atmosferă favorabilă lui.** Iar când **mareșalul Averescu** a intrat în " conversațiuni" cu Maniu pentru **realizarea unei fuziuni a partidelor lor, prima condiție a lui Maniu a fost ca așa -numită "chestiune constituțională" să nu fie considerată " închisă " , din contra .**

1927-1928 Acțiunea PNT(guv. IICBrătianu, Vintilă Brătianu)

După căderea guv.Averescu, și decedarea lui Ferdinand, Maniu a continuat acțiunea de partid în opinia publică și în jurul prințului.

În Parlamentul PNL ,**Maniu a luat cuvântul în acest sens și scop, de față cu IICBrătianu . La Carol a trimis diverși emisari , printre care pe Grigore Iunian , atât pentru a-l încuraja , cât și pentru a-l convinge s-o părăsească pe Lupeasca .**

La rândul-i, **Mihai Popovici** a luat cuvântul în Parlament, **fapt ce i-a adus excludereade de la 30 de sedințe.**Maniu și-a continuat acțiunea și după decedarea lui IICBrătianu,**pe vremea guv.Vintilă Brătianu.**

Maniu / 13 dec.'34 / retro'28 - '30 /

-1928-1930.Timpul Regenței (guv.Maniu)

[LD : O schimbare de ton și metodă , odată cu răspunderea guvernării .Dar nu schimbare de gând ! Se poate presupune cum a întreținut și stârnit dorința prințului de a se reîntoarce în țară]

După venirea PNT la guvern (sfârșit '28) , convingându-se și mai mult că **guvernarea țării sub Regentă era dificilă , deși nu se putea plânge de regenți,a continuat acțiunea dusă în opoziție, cu " convenitele precauțiuni" pe care i le impunea calitatea " oficială"**

L-a numit consul la Paris pe Petre Ciolan , cunoscut ca devotat prințului ;miniștrii activi ,au întreținut relațiile cu prințul ;a primit pe prietenii prințului ce soseau la București, având cu ei conversații ;în conversații cu principesa Mamă Elena, s-a străduit să-i atenueze mâhnirea explicabilă față de Carol ,pentru a pregăti o împăcare cu el.

Nerăbdarea lui Carol, între timp ,creștea, fără a da de înțeles că renunță la Lupeasca .

Toți emisarii lui Maniu îl informau despre asta .**Prevederea lui Maniu , apăsarea în ochii lui Carol ca o "nehotărâre" .Condiția cu Lupeasca , lui Carol îi apărea ca o " ezitare"**

Pentru Maniu, două probleme erau importante :

1. Asigurarea că **Carol va domni" constituțional" , nu cu " prieteni personali "**
2. **Despărțirea de Lupeasca** care avea supra lui " o nefastă influență"

-Schimbarea în Regență ...

Între timp, a murit regentul Buzdugan .**Maniu s-a hotărât să pună un regent pro-carlist , pentru ca , la momentul potrivit , să-i predea locul și să faciliteze restaurarea .**

De aceea s-a fixat la **Const.Sărățeanu** (magistrat , ex ministru în guv.Averescu) .

Despre planul lui, Maniu l-a informat doar pe Vaida , care a păstrat o discreție absolută.

Între timp, Carol a aflat motivul " ezitărilor" lui Maniu și a întreținut , prin **Petre Ciolan , un demers la Maniu ...**

-1930. Raportul lui Ciolan :Lupeasca dixit

[LD : dacă documentul este autentic, aceste declarații sunt năucitoare și șocante și-l pun pe Maniu într-o lumină deosebit de dubioasă . Adică toată acea regie ,povestea cu venirea lui Carol... cu știrea lui și toate măsurile luate de el personal ?!]

Ciolan a fost chemat la **Claridge**. A fost imediat introdus la prânz.Peste câteva minute a apărut **Lupeasca** care, după ce l-a salutat , i-a debitat " o lecție învățată" :

< **Eu știu , dle Ciolan, pentru ce dl Maniu se opune revenirii MS.El crede că eu voi veni în țară după Alțeta Sa și voi face dificultăți.Ei bine, declar aici, în fața Msale, că este cea mai mare eroare .Eu am fost lângă Alțeta Sa un tovarăș de suferință , l-am îngrijit când a fost bolnav. l-am întreținut moralul sănătos și plin de încredere și voi fi cea mai fericită când Alțeta Sa sse va reântoarce. În ziua când MSRegele își va relua tronul, spre fericirea țării, eu voi dispărea pentru totdeauna și nici nu vreau să se mai vorbească despre mine . >**

Când a terminat ea, **Carol a adăugat :**

< **Este , dragă Ciolane, că d-na nu a fost nici o dată o piedică pentru mine, că nici o dată nu s-a opus planurilor mele de a mă reântoarce , precum s-a vorbit pe contul ei ? Nu voi uita însă devotamentul cu care m-a îngrijit în exilul meu și îi voi purta o curată recunoștință. >**

După această spovedanie, **d-na L. a plecat**, iar după câteva minute Carol l-a " concediat" pe Ciolan. Ieșind pe culoar, **Puiu Dumitrescu** i-a atras atenția **să transmită lui Maniu ceea ce a auzit . Maniu nu s-a încrezut** exclusiv în **Raportul lui Ciolan**, deoarece celelate informații ce-i veneau vorbeau clar despre faptul că **Carol nu renunță la Lupeasca**.

Atunci s-a gândit **să-l folosească pe prințul Nicolae** și chiar el, personal, **să ia contact cu Carol**. Plănuia o călătorie... Data plecării prințului Nicolae fusese fixată pentru 18 iul .1930. **Iunian**, care pleca și el în Franța , **urma să-l întrebe și el pe Carol** ,dacă cele transmise prin Ciolan se confirmă și că **el, Maniu, este dispus să se întâlnească cu Carol** în cursul verii. Tot atunci a început **o campanie injurioasă contra lui Carol** .

...Nae Ionescu...

Ziarul " **Cuvântul**" , **Nae Ionescu**, timid dar clar , **a pornit o campanie pro-Carol**

Maniu a hotărât confiscarea ziarelor de ambele curente, pentru ca măsura să fie dreaptă, ceea ce a produs mare vâlvă ...

...Misiunea mr. Precup

La sfârșitul lui mai 1930, s-a prezentat la Maniu **mr.Precup**, cunoscut bun al lui Maniu dar **prieten cu Carol**, care i-a spus că **prințul Carol l-a însărcinat să-l întrebe pe Maniu ce atitudine va avea dacă Carol va veni acasă ?** Maniu i-a atras atenția că **Carol să stea liniștit , că va veni la el prințul Nicolae** ;Maniu l-a mai întrebat **ce intenționa prințul cu Lupeasca ?**Precup i-a răspuns că **ea nu va veni în țară**.Maniu i-a mai spus lui Precup că , **dacă , totuși, Carol va veni în țară , va găsi în Maniu nu un dușman ci un binevoitor.**

Precup a plecat imediat și s-a reîntors la București la 4 iul.1930 ,când i-a comunicat lui Maniu că **Carol a plecat din Paris cu scopul de a veni la București, că contează pe bunăvoința lui Maniu ,pe care-l ruga să îmbrățișeze ideea restaurării.**

Maniu i-a repetat că ar fi fost mai bine să-l fi așteptat pe prințul Nicolae, dar **dacă s-a hotărât altfel, îl va primi cu bunăvoință** .L-a întrebat și când se va întâmpla chestiunea ? Precup i-a răspuns că-l **va ține la curent prin mr.Nicoară.Precup**, în aceeași seară,**se reântorcea la Carol** pentru a-i comunica răspunsul lui Maniu

Maniu / 13 dec.'34 / retro' iul'30 /

...Informațiile lui Nicoară

Noaptea următoare, pe la 12 , **Nicoară i-a comunicat că Carol este " în drum"** și că va pleca **din Munchen spre București** cu avionul , **va ateriza la Cluj** (pentru benzină) și va sosi **la București** pe la ora 6 dimineața.Tot Nicoară l-a informat că o echipă a partidului averescan îl așteaptă pe Carol la Viena ,gata de plecare cu un avion.

Nicoară i-a dat și **o informație inexactă** , care **l-a derutat** (și din care ulteriori s-au tras serioase neplăceri) , anume :**că partizanii lui Averescu au ținut în noaptea aceea o consfătuire la Mihail Manoilesc** -la care ar fi participat și **Goga și Iunian** -la care s-au discutat

amănunțele aducerii în țară a prințului prin ei, inclusiv a realizării restaurației prin ei. Afirmatia lui Nicoară s-a dovedit inexactă, în ce-l privește pe lunian, dar **i-au impus o reticență și discreție îndoită.**

De aceea **nu le-am spus nimic colegilor din guvern**, de aceea **ulterior le-am cerut scuze**. În președerea sosirii lui Carol a făcut următoarele demersuri:

...L-am chemat pe col. Manolescu (adjutantul prințului Nicolae), cerându-i să-i comunice lui Nicolae că vreau să-i vorbesc;

...L-am chemat pe g-ral Condeescu (ministr. Armatei) căruia i-am spus că **va veni Carol la București**, și **să dea Corpului II Armată din Cluj și Iași**, instrucțiuni pentru stăpânirea situației - dacă ungurii sau rușii ar face vreo incursiune;

Condeescu și Samsonovici (șef MStM) au luat toate măsurile.

Seara s-a întâlnit cu prințul Nicolae care s-a bucurat de venirea lui Carol. Cu el a pus la punct un fel de "protocol" la venirea lui Carol. Au căzut de acord la toate. **Loc în Regentă**

...A doua zi, a mers la Vaida și l-a pus la curent cu sosirea lui Carol.

...Apoi a mers la regentul Sărățeanu, convingându-l ca **un regent să dimisioneze**, **cedându-i locul lui Carol. Sărățeanu a fost de acord.**

...Apoi a mers la patriarhul Miron, care **și-a dat și el învoirea**;

...Apoi le-a comunicat lui Mihalache și miniștrilor celorlalți sosirea lui Carol,

Apoi l-a rugat pe Vaida să-l ia pe prefectul Poliției (g-ral Nicolau) și 100 jadarmi, **Să meargă la aeroportul Băneasa**, să-l întâmpine pe Carol și **să-l ducă la Cotroceni**.

...Ghinionul

Spre nenorocire, **Carol a fost silit să aterizeze la Vad**, a sosit la Cluj târziu, apoi viforul din Carpați și **a sosit la București cu întârziere. Aceasta a încurcat toate lucrurile** :

Vaida și Nicolau s-au întors în oraș, văzând că prințul nu sosește;

Carol a ajuns la Băneasa neîntâmpinat; a plecat cu câțiva **ofițeri din Regimentul Vânători - preveniți!** - și, de acolo **la palatul Cotroceni, dând astfel sosirii lui Carol un caracter "cu totul neavenit"**

Maniu / 13 dec.'34 / retro 8 iul.'30 /

Restaurația

[LD : chiar dacă totul pare un vodevil de operetă, eu cred în această variantă.

Măcar totul are o logică, și gesturile ulterioare ale lui Maniu capătă o semnificație; starea emoțională surescitată a fiecăruia; starea delicată a lui !]

1. **Eu și partidul nostru am militat consecvent pentru venirea lui Carol**;
2. **Revenirea lui Carol nu a fost o surpriză, ci a fost îndelung pregătită**;
3. Nu a fost o surpriză, pentru guvern, ci **a fost un lucru știut și voit de mine**.
4. **Restaurația s-a produs ca urmare a pregătirii opiniei publice multă vreme, de el și de PNT**
5. **Restaurația a fost o necesitate**
6. **Dna Lupescu nu trebuia să se întoarcă în țară.**

...Jocul de-a "regentul"

După sosirea lui Carol, lucrurile au început să se dezvolte **nepotrivit**.

Influența anturajului său s-a dovedit mare

Maniu s-a prezentat la Cotroceni, la Carol, **la ora 2-3 noaptea**, a avut o conversație, a constatat că **prințul era supărat pe el**, sub impresia unor informații greșite.

Netulburat, **Maniu i-a vorbit** despre modalitatea lui de a veni la domnie, și s-au înțeles categoric **că El va intra în Regentă** (în locul prințului Nicolae sau Sărățeanu).

Chestiunea d-nei Lupescu nu s-a discutat.

Dimineața, la ora 6, **Mihalache și lunian i-au comunicat că s-a hotărât Carol să fie proclamat Rege**. **Maniu a fost surprins** de această întorsătură care-i răsturna planul. El voise ca, **intrat în Regentă**, lui Carol să i se anuleze divorțul cu principesa Elena și să se lichideze problema Lupescu. Maniu a convocat pe cei 3 regenți, rugându-l pe Nicolae să-l convingă pe Carol **să renunțe la varianta Rege, și să consimtă Regent**.

Ne-am prezentat la Carol: **discuția a fost fără rezultat**;

...Consil.de Miniștri

Am convocat **Consiliul de miniștri :5 au votat pentru Regență , 6 au votat pentru Rege ;**
Totuși , Mihalache și Iunian au spus că se vor supune hotărârii lui .

...Delegația parlamentară

În timpul Consiliului ,s-a prezentat **o mare delegație parlamentară** - peste 30 -care , deși devotați lui Maniu , au spus că doresc ca Carol să fie proclamat Rege ,rugându-l să nu împiedice acest lucru.

Atunci Maniu a văzut că chestiunea este pe o pantă de pe care nu se mai poate reveni și că unele probleme(divorțul, Lupeasca) nu se vor rezolva, și vor avea consecințe grave.
Dar a văzut că **nici nu se mai poate opune. A recurs la singura soluție logică și onorabilă : s-a supus opiniei publice , majorității guvernului, parlamentului.**

«Guvernul GGMironescu

Neputând purta povara răspunderii unei atari Restaurații ,**Maniu a propus succesori la guvern, pe Mihalache** ;acesta nu a primit și atunci **Maniu a propus pe GGMironescu , care a primit. Astfel Carol a fost proclamat Rege.**

Deci el nu a luat domnia în urma unei" mișcări militare" , ci prin voința liberă a Națiunii .
Mironescu a stat la guvern câteva zile. Maniu a cerut să se formeze un **guvern de " concentrare"** , în frunte cu Prezan .**Nu s-a putut .Carol l-a însărcinat pe Maniu cu formarea guvernului.**

...Ratarea Încoronării de la Alba Iulia ...

...Lupeasca la Foișor...

***Notă.12 aug.'30.**

Sosește în țară , fiind adusă de M.Manoilescu , care o prezintă la graniță ca soție.
Aflând , Maniu a înaintat regelui demisia sa , deoarece își încălcase promisiunea de a se împăca cu soția .Carol a negat , Maniu a perseverat și ca preț a cerut demiterea din guvern a lui Manoilescu ,apoi a lui Gabriel Marinescu ș.a.

...Maniu ,de la Sovata ,la Viena

[LD : o Doamne! Maniu , care boicotase încoronarea regelui Ferdinand la Alba Iulia iată-l acum pregătind o " încoronare" pe placul lui ! și iată-l supărat , refugiindu-se la Sovata ,lăsând grija guvernului pe seama celorlalți ; și iată-l iarăși "tras pe sfoară" aflând de la alții că Lupeasca este la Foișor ; și , în sfârșit, demisionând dintr-un guvern pe care nu-l mai conducea de fapt, luând drumul Vienei Este o variantă credibilă și, oricum dă o explicație la ura neampăcată a lui Maniu privind **Restaurația ,Carol ,Lupeasca ,camarila**

Întrebarea este : **de ce spune el acest adevăr după 4 ani și jumătate ?]**

Maniu a propus să se facă încoronarea ,împună cu principesa Elena,între 15- 20 septembrie , la Alba Iulia . Apoi el, **Maniu,a mers 2 luni la Sovata** , fiind foarte obosit

.La întoarcere , a găsit **situația total schimbată .**

Regele nu mai voia încoronarea ! Raporturile lui Carol cu Elena se înrăutățiseră ;

În gazeta lui Nae Ionescu , **Maniu era zilnic atăcat ;**

Maniu a aflat " întâmplător" că **d-na Lupescu s-a întors în țară** ;a aflat că la 4 august ,Elena Lupescu a venit la București,și că s-a stabilit la Foișor.

Ministrul de Interne **Vaida nu știa nimic** ;l-a întrebat pe cei de la Siguranță - **Cădere și Bianu - și ei au negat** Obosit și descurajat ,**Maniu și-a dat demisia**(iar GGMironescu) a plecat la Viena, unde , din cercuri diplomatice, i s-a confirmat că Lupeasca era în țară .

La scurt timp, **GGMironescu și-a dat demisia** și la putere a venit **guvernul Iorga -Argetoianu** , după aceea , **guvernul Vaida...**

Iul.Maniu / 13 dec.'34

61.) Gh. Tătărașcu, discurs radio, 13 dec. '37

Discurs radio, înfăptuirile de ieri, programul de mâine ,
Răspuns la criticile lui Maniu
(" Dimineața " , an 33, 14 dec. '37)

Doc. integral : fișier [Guvern Tătărașcu - XV - Gh. Tătărașcu / 13 dec. '37 / retro '1928 -'30](#)

▣ Guvernarea Maniu

" În fața acestei afirmări, pe care o voi califica îndată , țara întreagă , țara care nu uită , își amintește că **dacă a fost un om care a guvernat vreodată, fără nici o stavilă și fără nici o îngrădire , acest om a fost d. Iuliu Maniu , președinte de Consiliu sub Regență**

-Puteri nelimitate

" În vremea aceea, **cleveitorii nu inventaseră legenda *forțelor oculte* ; D. Maniu a guvernat cu puteri nelimitate , a guvernat < constituțional > , în sensul concepțiilor sale, și a guvernat < democratic > în sensul ideologiei d-sale.**

-Ani de guvernare catastrofală

Dar acești doi ani de < guvernare constituțională > și < integral democratică > ai d-lui Maniu , reprezintă și astăzi în amintirea țării , **ani de adevărată catastrofă** astfel încât cu drept cuvânt **țara se ridică și întreabă pe dictatorul de ieri , care se plânge astăzi** că nu a putut face binele ce ar fi dorit , din pricina **< forțelor oculte >** :

Forțele oculte au făcut **bugetele inflaționiste** care au fost origina haotizării finanțelor publice ?

Forțele oculte au provocat **haosul administrativ** prin reforme fanteziste, neaplicabile ?

Forțele oculte au creat **legile de comercializare** care au acordat **adevărate liste civile favoriților regimului d-lui Maniu ?**

Forțele oculte au perfectat **concesiunile scandaloase și atâtea contracte oneroase ?**

Forțele oculte au persecutat **industriile românești**, pregătind prăbușirea economică și șomajul ?

Forțele oculte au instaurat **legile demagogice** care au lăsat în părăsire drumurile românești ?

Forțele oculte au săvârșit **atâtea acte care au disprețuit simțământul public și au palmuit demnitatea țării ?**

Forțele oculte au împiedicat pe dl Maniu să transforme țara într-o Arcadie fericită , așa cum o făgăduise în zece ani de frământări și agitații ?

" Iată întrebările pe care o țară întreagă le pune d-lui Maniu .

" Și fiind că la aceste întrebări d. Maniu nu va putea răspunde nici o dată, țara este în dreptul ei să califice de cinică această atitudine , izvorită din cele mai triste calcule politicianiste .

" Țara știe, după cum știe și dl Maniu , că **guvernele sale n-au căzut prin acțiunea închipuitelor forțe oculte , ci prin propria lor neputință și incapacitate ."**

Gh. Tătărașcu / 13 dec. '37

62.) Ioan Russu Ardeleanu : Iuliu Maniu

(rev. "Parlamentul românesc" , 10 oct. '30)

[LD: cu rezerve, caracterizarea are o serie de aprecieri care coincid cu ale mele]

▣ În opoziție Maniu a pătruns în Vechiul regat cu precauțiune .

A refuzat eroic orice conlucrare cu PNL.

A luptat greu și îndelung cu tentațiile puterii .

N-a acceptat răspunderea cît a trăit Ionel Brătianu . **A primit conducerea** , după dispațiția lui Brătianu și Ferdinand , într-un moment de criză a PNL.

▣ La putere .

Apoi a supus **Parlamentul , Regența , pe micul rege Mihai ;**

Apoi a demisionat **regența** , l-a adus pe Carol , etc...

Dar a comis o greșală .Orgoliul i-a depășit abilitatea.N-a înțeles că, dacă puterea emană de la Națiune , este una care o poate domina : **Regele**

Regele are un cuvânt greu. **Iorga a sesizat asta mai bine.**

Eroarea lui Maniu l-a costat scump:pleacă umilit de la putere ,cu Vaida după el...

Chiar dacă îi succede GGMironescu.

oct.'30

[LD: dar suntem abia în toamna 1930 și până atunci

Vezi fișierul următor.....